Mısır'ın Kutsal Kedisi

BİR ANTİK MISIR ÖYKÜSÜ

G. A. Henty

Çeviren: Selvi Danacı

maya

G. A. Henty, (8 Aralık 1832 – 16 Kasım 1902) Cambridge yakınlarındaki Trumpington'da doğdu. Çocukluğunun bir kısmı Canterbury'de geçti. Çocukken sık sık hasta olurdu ve günlerini yatakta geçirirdi; geçirdiği hastalıklar, iyi bir okur olmasına vesile oldu. On dört yaşındayken Londra'daki Westminster Okulu'na yazıldı.

Kırım Savaşı başladığında üniversiteden ayrıldı, Kırım'a gönderildi ve savaşın korkunç koşullarına bizzat şahit oldu. Eve yazdığı mektuplar, gördüklerinin canlı tasvirleriyle doluydu. Babası mektuplarından etkilendi ve bu mektupları *Morning Advertiser* gazetesine gönderdi. Bu ilk yazma başarısı, Henty'ye muhabir olmanın yolunu açacaktı. Gazetecilik hayatı boyunca savaş alanlarında çalışmaya devam etti. Henty, romanlarının pek çoğunu bizzat gördüğü yerler, tanıdığı insanlar ve tanık olduğu olaylara dayanarak kurgulardı; bu nedenle kitapları, ayrıntılar bakımından çok zengindir.

Selvi Danacı, lisans eğitimini 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Yüksek lisans derecesini aynı bölümde "Samuel Beckett'in *Dream of Fair to Middling Women, Mercier and Camier ve How It Is* adlı Eserlerinde Arınma Kavramının Yeniden Tanımlanması" başlıklı teziyle aldı. Edebi çevirmenliğin yanı sıra çeşitli edebiyat mecralarında eser incelemeleri ve öyküler kaleme alıyor. Doktora tezini İngiliz sürrealist romanı üzerine yazıyor.

Maya Kitap: 313
Roman: 82

Mısır'ın Kutsal Kedisi
G. A. Henty

Özgün adı: *The Cat of Bubastes*

Çeviren: Selvi Danacı

ISBN: 978-625-8361-45-2
1. baskı: İstanbul, Ocak 2024

© Maya Kitap, 2024

Yayın yönetmeni: Tahir Malkoç
Editör: Selin Saraçoğlu Bayraklı
Redaktör: Selcan Karabulut Tat
Kapak: Gülay Tunç
Sayfa tasarımı: Tarkan Toğo

Baskı ve cilt: Deniz Matbaa Mücellit - Çetin Koçak
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6 Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0212 613 3006 · Sertifika No: 48625

Bu kitabın yayın hakları Maya Kitap'a aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım için kullanılacak kısa alıntılar dışında yayıncı ın yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve paylaşılamaz.

Gürsel Mahallesi Erzincan Sokak No: 36/B
34400 Kağıthane İstanbul · Tel: 0212 296 9712
Sertifika No: 14079

info@mayayayinlari.com
www.mayayayinlari.com
mayakitap

Mısır'ın Kutsal Kedisi

Bir Antik Mısır Öyküsü

G. A. Henty

Çeviren

Selvi Danacı

maya

Bölümler

Önsöz 7
Rebu Kralı 9
Şehir Kuşatma Altında 23
Tutsak 37
Rahat Bir Esaret 51
Aşağı Mısır'da 66
Kuş Avı ve Balık Tutma 82
Suaygırı ile Timsah 98
Tapınakta Komplo 114
Korkunç Bir Olay 127
Bubastis Kedisi 143
Tehlike Büyüyor 159
Ameres'in Ölümü 172
Mysa'nın Peşinde 187
Bir Mısır Prensi 201
Ameres'in İntikamı Alınıyor 215
Nil'de 233
Mısır'dan Uzakta 248
Çöl Yolculuğu 263
Nihayet Eve Dönüş 274
Rebu Kralı 287

Önsöz

Sevgili dostlarım,

Mısırlıların günlük hayatlarını en ince ayrıntısına kadar kaya mezarlarının duvarlarına resmederken gösterdikleri özen, bu kayıtları binlerce yıl boyunca zarar görmeden korumuş olan kuru iklim ve çağdaş araştırmacıların yorulmak bilmeden yaptığı çalışmalar sayesinde Mısır halkının örf ve âdetleri, çalışma yöntemleri, spor ve eğlence aktiviteleri, şenlikleri ve günlük hayatlarıyla ilgili nispeten yeni olan uygarlıklara kıyasla çok daha fazla şey biliyoruz. Bu hikâyedeki amacım aynı konu üzerine yazmış olan J. Gardner Wilkinson ve diğer yazarların kapsamlı çalışmalarından da yararlanarak sizlere Mısır'daki hayatın olabildiğince gerçekçi bir portresini çizmek. Hikâyenin geçtiği dönem olarak geniş alanlara yayılan fetihleri ve şöhreti dikkate alındığında II. Ramses'ten sonraki en önemli Mısır hükümdarlarından biri olan III. Thutmose'nin devrini seçtim. Thutmose'nin Mısır ordularını Hazar Denizi kıyılarına kadar getirdiği bilinmekte; fethedip haraca bağladığı halklar arasında Rebu isimli sarı saçlı, mavi gözlü bir halkın da Mısır oymalarında bahsi geçiyor. Mısır'daki Yahudi Göçü'nün Thutmose'nin hükümdarlığı sırasında mı yoksa uzun yıllar sonra mı yaşandığı tartışmaya açık bir konu, hatta kimi yazarlar Ramses dönemini bile işaret ediyor. Çok tartışılan bu konuyu irdelemeden İsraillilerin Thutmose döneminde hâlâ Mısır'da olduğunu varsaydım, Musa'yı ise halkının davası için çalışmaya başladığı süreçte hikâyeye dahil ettiğim için Yahudi Göçü'nün bundan yaklaşık kırk yıl sonra gerçekleştiği çıkarımı yapılabilir. Fakat bu tarihi mutlak doğru olarak kabul etmenize gerek olmadığını bilmenizi isterim. Bu konuyla ilgili farklı görüşler bulunmakta, ayrıca Mısır kaynaklarında ne Göç'le ne de öncesinde yaşanan herhangi bir olayla ilgili fikir edinmemize yardımcı olacak bir kayıt bulunduğundan bu olayın çok sayıda Mısır

kralından herhangi birinin hükümdarlığı sırasında kesin bir tarihte yaşandığını iddia etmek için elimizde hiçbir kanıt yok. İncil'de geçen Firavun ifadesi de konuya dair bir ışık tutmuyor çünkü Firavun en basit tabirle kral demek ve Mısır kayıtlarında yalnızca bu unvanla anılan hiçbir hükümdar bulunmuyor. Kutsal kedinin katledilmesinden doğan sonuçları hiçbir şekilde abartmadım çünkü herhangi bir kedinin kazara bile olsa öldürülmesi Roma İmparatorluğu'yla bağ kurduğu döneme kadar tüm Mısır tarihi boyunca ölümle cezalandırılıyordu.

Saygılarımla,
G. A. Henty

I

Rebu Kralı

Güneş, Hazar Denizi'nin batı kıyısında bulunan bir şehrin üstünde ışıl ışıl parlıyordu. Burası gelişmiş bir yer değildi ama büyüklüğü ve kalabalık nüfusu sebebiyle şehir olarak kabul ediliyordu. Çoğunluğu basit kulübelerden oluşan küme halinde çok sayıda yapı vardı. Fakat aralarında daha sağlam ve yüksek birkaç bina da bulunmaktaydı. Bunlar yüksek rütbeli ve önemli insanların ikamet ettiği evler, tapınaklar ve toplanma alanlarıydı. Daha geniş ve sağlam bir şekilde inşa edilmiş olsalar da bu yapıların hiçbir estetik güzelliği yoktu, hatta biraz daha büyük olması dışında çevredeki kulübelerden farksızlardı; kralın sarayı bile yan yana yerleştirilmiş bir grup kulübeyi andırıyordu.

Kentin etrafında mazgal siperli yüksek bir sur vardı, buna benzeyen ama daha yüksek bir sur ise kral ve onun başkomutanlarının yaşadığı yeri çevreliyordu. Sokaklar hareketli kalabalıklarla doluydu, ülke barış içinde yaşama konusunda pek ilerleme kaydetmemiş olsa da savaşla ilgili her alanda büyük gelişmeler kaydettiği aşikârdı. Erkeklerin birçoğu kafalarını saran sivri uçlu miğferler takıyordu. Bu miğferler genellikle dövme pirinçten yapılırdı ama bazı başlıkların yapımında yer yer metal topuzla süslenmiş sert deri de kullanılırdı. Tüm erkekler vücutlarını saran zırhlar giyiyordu, askerlerinki metalle sertleştirilmiş deriden, komutanlarınki ise büyük bir özenle işlenmiş pirinçten yapılmıştı.

Hepsinin kemerinde bir hançer, sırtında demir okluklar, omuzlarında renkli yaylar vardı, bazıları da belinde bir kese yassı, düz taş

ile deri sapan taşıyordu. Çoğunun üzerinde dizlerine kadar inen bir tür fistan vardı. Kimi üstüne sadece beyaz ketenden ince bir yelek giyerken kimi de günümüz geceliklerine benzeyen, kısa kollu bir kıyafet giyiyordu. Fistanı bu kıyafetin üstüne geçirmişlerdi. Bazıları arkadan bağcıklarla tutturulmuş kalın deriden göğüslükler takıyordu, subayların göğüslüklerinde kullanılan deri ise bir zırh oluşturacak biçimde küçük metal parçalarıyla kaplıydı.

Herkesin sol elinde iki üç cirit, sağ elinde ise yaklaşık üç metre uzunluğunda bir mızrak bulunuyordu. Atlılar dörtnala kraliyet sarayına gidip gelirken ara sıra bir iki atın çektiği at arabaları da onlara eşlik ediyordu. Tekerlerinin yüksekliği bir metreyi geçmeyen bu arabalar oldukça küçüktü. Tekerlerin arasında kalan araç gövdesi ancak iki adamın sığabileceği genişlikteydi. Bu gövde yalnızca ufak bir basamak ile bu basamağın yaklaşık kırk santim üstünde bulunan ve ön kısma bağlı ilerleyen yarı çember şeklinde bir parmaklıktan oluşuyordu. Dikkatle bakıldığında şehrin erkeklerinin bu kez askeri bir sefere çıkmak ya da komşu ülkeleri yağmalamak üzere hazırlanmadığı hemen anlaşılabiliyordu; bu, şehrin güvenliğini ilgilendiren bir savaş hazırlığıydı.

Bir araya toplanan kadınlar askerlerin şehir kapısına doğru ilerleyişini gözyaşları içinde izliyordu. Erkekler azimli ve kararlı görünüyordu ama tavırlarında başarı ve zafer beklentisi yaratacak o kaygısız neşe halinden eser yoktu. Sarayın içindeki koşuşturmalı hazırlık en az dışarıdaki kadar yoğundu. Kral, üst düzey danışmanları ve komutanlarıyla toplantı ve meclis salonu olarak kullanılan geniş, yuvarlak kulübede bir araya gelmişti. Çok geçmeden ulaklar ya düşmanın kaç kişilik bir orduyla nasıl ilerlediğine dair haberlerle ya da çevre kentlerden ve kabilelerden gelecek birliklerin orduya katılmak için ne zaman yola çıkacağıyla ilgili mektuplarla saraya geldi.

Kral dinç, uzun ve savaşçı bir yapıya sahipti. Batının uç noktalarına yaptıkları birçok başarılı seferde askerlerine liderlik etmiş, Perslerin topraklarını işgal etme girişimlerini büyük kayıplarla da olsa bastırmıştı. Arkasında on beş yaşlarında bir delikanlı olan oğlu Amuba duruyordu. Kral, danışmanları ve şehrin zenginleri fistan ve ipek ceketin yanı sıra süslü parçalarla donatılmış, uçları bol ve kalın, uzun, rengârenk bir cüppe giyiyordu. Önü açık bu cüppe büyük

bir iğneyle boyna bağlanmış, omuzlardan ayak bileklerine dökülüyordu. Fistanları saran ve hançerlerin tutturulduğu kuşaklar oldukça süslüydü ve önden sarkan uçlarından iri püsküller dökülüyordu.

Herkes çok sayıda altın kolye, bilezik ve çeşitli takılar takıyordu; birçok üst rütbelinin miğferinde kuş tüyü vardı, çoğu erkeğin kol ve bacağındaki dövme desenleri de göze çarpıyordu. Hepsi açık tenli, mavi gözlüydü; saçları genelde ya altın sarısı ya da kızıldı; sakalları ise kısa ve dikti. Genç Prens Amuba da savaşa uygun kuşanmıştı, miğferi altın sarısı, zırhı da aynı metal kalıpla kaplıydı. Büyüklerinin tartışmasını dinlerken bir yandan da sabırsızlanıyordu çünkü yola çıkmaya hazırdı ve ülkesinin katıldığı bir savaşta yer almasına ilk kez izin verilmişti.

Bir süre konuşulanları dinleyip konseyin dağılmaya niyeti olmadığını anlayınca meclis salonunun bağlandığı büyük kulübeye çekildi. Bu kulübede hanımlar ve aileleri yaşıyordu. Birbirine dikilmiş hayvan derisinden yapılmış paravanlar, kulübeyi birkaç odaya bölmüştü. Bu odalardan birinde bir kadın, panter derisiyle kaplı alçak bir sedirde oturuyordu.

"Hâlâ konuşuyorlar anne. Nerede toplanıp savaşacağımızı tartışıyorlar. Nerede savaşacağımız benim umurumda değil ama onlar için çok önemli sanırım, tabii ne de olsa bu konuda benden daha bilgililer. Nihayet bir karara varıp buradan yaklaşık on beş mil uzakta bir yeri seçtiler. Önündeki arazinin bataklık olduğunu, böylece düşman arabalarının geçmesinin neredeyse imkânsız olduğunu söylüyorlar ama onlar bize saldıramazsa herhalde biz de onlara saldıramayız. Ulakları yollayıp tüm birliklerin orada toplanması için emir verdiler. Şehri savunmak için altı bin adam geride kalacak ama onları yenmeyi kafaya koyduğumuz için buna gerek kalacağını sanmıyorum, sence de onları yeneceğiz, değil mi anne?"

"Umarım, Amuba ama çok korkuyorum."

"Ama daha önce birçok kez ülkemizi işgal ettiklerinde onları geri püskürtmeyi başardık, neden şimdi de aynısını yapmayalım ki?"

"Çünkü artık çok daha güçlüler oğlum, kralları da neredeyse girdiği her savaşta galip gelmiş büyük bir savaşçı."

"Onun neden ülkemizi ele geçirmek istediğini anlayamıyorum anne. Mısır'ın zenginliklerinin uçsuz bucaksız, tapınak ve binala-

rının hayal bile edilemeyecek kadar ihtişamlı olduğu söylenir. Bizi rahat bıraksalar onlarla hiçbir derdimiz olmaz."

"Hiçbir ülke daha fazlasına sahip olmayı istemeyecek kadar zengin değildir oğlum. Bizim altınımız ve onu işleyecek imkânımız var, hiç şüphesiz amaçları topraklarımızdaki bu zenginliği ele geçirmek; ayrıca senin de dediğin gibi Rebu'ya düzenledikleri seferler birçok kez geri püskürtüldü, bu yüzden hükümdarları bizi yenerse çok daha büyük bir üne kavuşacak. Bizimle bir dertleri olmamasına gelince, biz de batıya birçok sefer düzenleyip esir ve ganimetlerle dönmedik mi? O insanların da bizimle bir derdi yoktu, hatta ordumuz karşılarına çıkana kadar birçoğunun bizim kim olduğumuzdan haberi bile yoktu. Günün birinde işler değişebilir oğlum ancak şu an için güçlü krallar, kendilerinden daha güçsüz halklara savaş açıp mallarını yağmalar ve onları esir eder.

Umarım bu çatışmaya gereğinden fazla dahil olmazsın Amuba. Henüz yetişkin bir erkek kadar güçlü değilsin; ayrıca unutma, sen benim tek çocuğumsun. Savaş başladığında arabacının seni kalkanıyla koruduğundan emin ol, Mısırlılar müthiş okçulardır. Yayları bizimkilerden daha uzağı nişan alabilir, okları ise en güçlü zırhı bile delip geçer. Mızrakçılarımız her daim Mısırlılar kadar iyi, hatta onlardan daha iyi olduklarını kanıtlamışlardır çünkü daha güçlü ve cesurlar. Mısır'ın gücü, becerikli okçuları ve sayıca fazla arabalarında saklıdır. Şunu unutma, baban kral olarak askerlerini cesaretlendirmek için savaşın ortasında yer almak zorunda ama senin henüz bir çocuk olarak kendini ortaya atmana hiç lüzum yok.

Şüphesiz korkunç bir savaş olacak bu. Mısırlılar geçmiş yenilgilerinin izini silmeye çalışacaklar, ayrıca krallarının gözü önünde savaşacaklar. Çok korkuyorum Amuba. Bugüne kadar babanın katıldığı hiçbir savaşın sonucundan kuşku duymamıştım. Persler, cesur erkeklerin korkması gereken düşmanlar değildi, doğudan batıya ilerlerken sınırlarımızdan geçen yağmacıları ülkemize saygı göstermeye mecbur bırakmak da hiç zor olmamıştı çünkü askeri ve idari olarak üstünlüğümüz vardı. Ancak Mısırlılar feci düşmanlar, kral ve ordusu gittikleri her yerde galip geldi. Yaklaşmakta olan çatışmayı düşündükçe yüreğim korkuyla doluyor ama babanın yanında cesur görünmeye çalışıyorum, benim bir korkak olduğumu düşünmesini istemem."

"Korkularının yersiz olduğuna eminim anne, ayrıca askerlerimizin kendi seçtikleri alanda aileleri ve ülkeleri için savaşırken pes edeceğini hiç sanmıyorum."

"Umarım haklısındır Amuba. Bak, borazan sesi duyulmaya başladı, demek ki meclis dağılmış, baban da yola çıkmaya hazır. Tanrılar seni kutsasın sevgili oğlum, savaştan sağ salim dönesin!"

Kraliçe şefkatle oğluna sarıldı, Amuba da içeri girmekte olan babası yanaklarından süzülen yaşları görmesin diye hızla odadan çıktı. Birkaç dakika sonra kral komutanlarıyla saraydan ayrıldı. Çoğu savaş arabasıyla giderken geri kalanlar da at üstünde yola çıktı. Kent artık sessizliğe bürünmüş, sokaklar neredeyse terk edilmiş gibiydi. Karargâhtakiler dışında silah kullanabilen her erkek savaşa katılmıştı; kadınlar endişeli gözlerle kapı önlerinde toplanmış, kraliyet birliğinin önlerinden geçişini izliyordu.

Amuba'nın arabacısı uzun ve güçlü bir adamdı, normalde kullanılanlardan çok daha büyük bir kalkan taşıyordu ve Amuba'ya eşlik etmesi için kral tarafından özel olarak seçilmişti. Aldığı emir gereği Amuba'nın cephedeki savaşçıların arasına atılmasına izin vermemesi, hatta düşman birliklerine saldırmak isterse prensin emirlerini bile tanımaması gerekiyordu.

"Oğlum tehlikeden kaçınmadan savaşa olabildiğince dahil olmalı," dedi babası, "ama o hâlâ bir çocuk, Mısır'ın seçkin savaşçılarıyla göğüs göğse çarpışmaya hazır değil. Umarım bir gün benim yanı başımda savaşacak ama şimdilik hevesini dizginlemelisin. Onu Mısırlıların oklarından elinden geldiğince korumanı söylememe gerek yok. Amuba benim en büyük evladım, başıma bir şey gelirse Rebu'nun kralı olacak, bu yüzden hayatı çok kıymetli."

Yarım saat sonra arkadaki askerlere yetişip öne geçtiler. Kral arabasını durdurup bazılarını yola geç çıktıkları için sert bir şekilde azarladı ve bir an önce toplanma yerine gitmelerini söyledi. İki saat sonra kral da kırk bine yakın adamın halihazırda toplanmış olduğu noktaya ulaştı. Önden yollanan gözcüler, Mısır öncü birliklerinin bir saate burada olacağını ama asıl ordunun hâlâ uzakta olduğunu ve karanlık çökene kadar saldırıya hazır hale gelemeyeceğini bildirdi.

Bu iyi bir haberdi çünkü gece olmadan otuz binden fazla adamın da gelmesiyle Rebu'nun tüm birlikleri toplanmış olacaktı. Kral

hemen ordu komutanının çatışma için seçtiği bölgeyi incelemeye koyuldu. Bölge öne doğru hafif bir eğimle ufak bir akarsuya uzanıyordu; bu akarsu bataklık bir arazi üzerinden akıyor, arabaların geçişi için zorlu bir engel oluşturuyordu. Sağda sık bir koru, sol tarafta ise korudan bir buçuk mil ötede bir köy vardı.

Bu köyden bataklık boyunca uzanan yolu, araçların geçmesine engel olmak için kaya parçalarıyla kapatmışlardı. Bu yolu geçmeye çalışan düşmanı önlemek için yolun karşısına okçular konuşlandırılmıştı. Zorlanmaları halinde öne çıkıp yardım etmek amacıyla mızraklı askerler arkalarında hazır vaziyette bekliyordu. Düşmanın bataklığı aşma ihtimaline karşı savaş arabaları saldırıya geçip çatışmaya katılmaya hazır bir şekilde arkadaki tepelikte bekliyordu.

Ovadan yükselen bir toz bulutu görüldüğünde kralın alan teftişi henüz bitmemişti. Ordu hızla yaklaşıyor, kılıçları güneşte parlıyordu. Ardından çok sayıda at Rebululuların görüş alanına girdi.

"Bunlar atlılar mı baba?" diye sordu Amuba.

"Hayır, bunlar savaş arabaları Amuba. Ordularında belli sayıda atlı olsa da Mısırlılar bizim gibi at sırtında savaşmaz, onların gücü savaş arabalarından gelir. Gördün mü bak, durdular; ordumuzun savaş pozisyonunu almış olduğunu fark ettiler."

Savaş arabaları kusursuz bir şekilde sıralanmıştı, toz bulutu kalktığında ise yüz metre ötede dört sıra halinde dizildiklerini gördüler.

"Her bir sırada yaklaşık bin tane araba var," dedi kral, "bu sadece öncü birlikleri. Firarilerden öğrendiğimiz kadarıyla ordularında tam tamına on beş bin savaş arabası var."

"Bu bataklığı geçebilecekleri başka bir yol yok mu baba?"

"En kolay yer burası Amuba; vadi gittikçe derinleşiyor, oradan geçmek çok daha zor olur. Yukarıda, korunun ilerisinde ise oldukça büyük bir göl var ve ötesindeki denize kadar uzanan toprak arazi hayli engebeli ve arabaların geçmesi için uygun değil. Ayrıca onlar bizimle savaşmaya geldiler, kibirli kralları başka yoldan gitmelerine izin vermez. Bak, askerlerin arasından mühim biri geliyor, muhtemelen kral araziyi kendi inceleyecek."

Sahiden de bir savaş arabası çukurluk bölgenin karşı yamacına geçiyordu, içinde iki kişi vardı ve bu mesafeden pek seçilmese de kralın hizmetkârları ve saray mensupları olduğu anlaşılan çok sayıda insan yanlarında yürüyordu. Arkadan parlayan güneşin etkisiyle araba uzaktan bakıldığında altından yapılmış gibi parlıyordu. Değneklerin ucunda taşınan devasa yelpazeler kralı güneşin sıcağından koruyordu.

Kral yamacın tepesinden yavaşça ilerleyip korunun diğer ucuna ulaştı, sonra ters yöne dönüp köyden geçen yola vardı. Ardından savaş arabalarının hattına dönüp askerlere bir komut verdi, bunun üzerine savaş arabalarındaki askerler yere indi ve aynı anda uzun bir hattan oluşan atlılar bir anda gözden kayboldu. Bir saat boyunca hiç kimse hareket etmedi, sonra ani bir kıpırdanmayla bu uzun sıralar dağıldı, askerler sağa ve sola dönüp iki grup olarak yerlerini aldılar.

"Ana ordu da yakında gelir," dedi kral. "Batan güneşin altındaki kıpkırmızı büyük bulutu görüyor musun? Yaklaşmakta olan ordunun çıkardığı toz bulutu bu. Bir saat sonra burada olurlar ama o zamana kadar güneş batmış olacak, onlar da haliyle sabaha kadar saldırıya geçmeyecek."

Cephedekilerin bir süre daha silahlı halde beklemesi emredilmiş, diğer askerlere ise sıradan çıkıp gece için yemek hazırlamaları söylenmişti. Mısır ordusu yaklaşık bir mil uzaklıkta durmuştu, daha fazla ilerlemeye niyetli olmadıkları anlaşıldığında da tüm askerlere sıradan çıkmaları emredildi. Bataklığın çevresine bir sıra okçu yerleştirildi, çok geçmeden bir grup Mısırlı okçu da karşı uçta yerini aldı. Büyük ateşler yakılıp yemek için hazırda bulunsun diye önceden getirilen çok sayıda öküz kesildi.

"Mısırlılar şu yaptıklarımızı görse çok öfkelenirlerdi," dedi kral oğluna, "çünkü taptıkları en önemli tanrılar arasında öküz de bulunuyor."

"Büyükbaş hayvanların tanrı olduğuna gerçekten inanıyor olabilirler mi baba?" diye sordu Amuba şaşkınlıkla.

"Bu hayvanları tam anlamıyla tanrı olarak görmüyorlar oğlum, daha ziyade tanrılarının gözünde kutsal olduğunu düşünüyorlar. Aynı şekilde kedilere, kargalara ve daha birçok hayvana da hürmet ediyorlar."

"Ne kadar tuhaf!" dedi Amuba. "Persler ve bizim gibi ekinleri büyütüp bolca bereket bahşeden, şüphesiz ışığın ve ısının kaynağı olan güneşe tapmıyorlar mı peki?"

"Bildiğim kadarıyla hayır ama düşmanlarına karşı kendilerine zafer bahşettiğine inandıkları çok sayıda tanrı olduğunu biliyorum oğlum."

"Her zaman bahşetmiyor," dedi Amuba, "topraklarımızı fethetmeye çalıştıklarında dört kez püskürttük onları. Belki de bizim tanrılarımız onlarınkinden daha güçlüdür."

"Olabilir oğlum ama sanırım tanrılar sayıca daha kalabalık ve cesur olan ordulara zafer bahşediyor."

"Yani hiç karışmıyorlar, öyle mi baba?"

"Öyle bir şey diyemem oğlum, tanrıların işlerine aklımız ermez. Her milletin kendine ait bir tanrısı var, bir millet bir diğerini yenebildiğine göre ya bazı tanrılar diğerlerinden daha güçlü ya da kendilerine ibadet edenleri yok olmaktan kurtarmak adına bir müdahalede bulunmuyor. Ama bunlar bizim aklımızın alabileceği şeyler değil. Bizim yapmamız gereken tek şey yiğitçe üstümüze düşeni yapmak; böylece Mısırlıların güvendiği boğalardan, kedilerden ve diğer hayvanlardan korkmamıza hiç gerek kalmaz."

Kral birkaç saat boyunca tüm birliklerin toplandığından ve nizamlı bir şekilde silahlandırıldığından emin olmak için komutan ve liderlerle bölükleri gezip her birliğin liderini sabah olduğunda yerlerini almaları konusunda bilgilendirdi ve askerleri cesaretlendirip canlandırmak için elinden geleni yaptı. Tüm bunlar bittiğinde kral kendisi için hazırlanmış olan bir post yığınının üstüne oturup oğluyla ciddiyetle uzun uzun konuştu ve bu savaşta başına bir şey gelirse gelecekte halkını nasıl yöneteceğine dair tavsiyeler verdi.

"Sen benim vârisimsin," dedi, "ülkemizin geleneklerine göre taht babadan oğula geçer. Sekiz, on yıl kadar daha hayatta kalırsam sonrasında elbette yerime sen geçeceksin ama olur da yarın ölürsem ve Mısırlılar topraklarımızı ele geçirirse, o zaman her şey değişir. Bu durumda halkın asıl ihtiyaç duyacağı kişi, onları uzun sürecek bir direnişe hazırlayacak ve Mısırlılar bu bitmek bilmez savaştan bıkıp bizlere boyun eğdirme fikrinden vazgeçerek dikkatle-

rini daha uysal bir halka yönlendirene kadar onlara öncülük edecek bir askeri lider olacaktır.

Bu iş için sen çok gençsin, halk da liderlik konusunda Amusis'e ya da diğer komutanlarıma bel bağlayacaktır. Çabaların sonucu başarılı olursa Amusis'i kralları olarak seçeceklerdir. Bu durumda halkın tercihine karşı gelmek yerine boyun eğmen daha iyi olacaktır Amuba. Senin gibi bir delikanlının halkın seçtiği muzaffer bir ordu komutanına karşı asla kazanma şansı olamaz, ona karşı çıkarsan yalnızca anneni ve kendini yıkıma sürüklemiş olursun.

İnan bana, bir kralın yaşamını kıskanmana hiç gerek yok, ülkenin soylularından biri olarak senin konumun bir kralınkinden çok daha iyi olacaktır. Halkın dileği karşısında göstereceğin içten bir rıza onların dostluğunu kazandıracaktır sana, böylece benden sonraki kralın ölmesi durumunda seni yeni kralları olarak seçebilirler. Benim ölümümden sonra liderlik konumuna kim gelirse gelsin onun dostluğunu kazanmak adına emirlerine tereddütsüz ve içten bir şekilde itaat edip herkese örnek teşkil etmek için elinden geleni yap. Hırslı bir adamın bir delikanlıyı ortadan kaldırması zor olmaz, can güvenliğin tamamen kralın seni rakibi olarak görmesine yol açabilecek bir sebep vermemene bağlı.

Tüm bu tavsiyelere ihtiyacının olmayacağını, yarınki savaştan galip çıkacağımızı umuyorum ama yenilirsek benim kurtulma şansım oldukça düşük, bu yüzden de başına gelebilecek her şeye karşı hazırlıklı olmalısın. Tavsiyelerime uymana rağmen kim olursa olsun, halkın seçtiği liderin sana kötü davrandığını fark edersen ülkenin sınır bölgelerine çekil, olabildiğince büyük bir kalabalık toplayıp –her zaman türlü maceralara atılmaya hazır, kabına sığmaz bir sürü insan bulabilirsin– batının en uç noktasına git ve atalarımızın birçoğunun geçmişte yaptığı gibi bu insanlarla oraya yerleşip bir krallık kur.

Oraya giden kimse şimdiye dek geri dönmedi, demek ki yerleşecek bir yer buldular çünkü savaşçı halklarla karşılaşıp yenilselerdi en azından bir kısmı geri dönerdi ama günümüze kadar bizlere aktarılan efsanelere göre doğudan gelen kabileler hep batıya, bilinmeyen diyarlara akın etmişler, şimdiye dek hiçbir grup geri dönmemiş."

Babası o kadar ciddiydi ki Amuba uyumak için kat kat postlardan oluşan yatağına yattığında gün boyu içinde bulunduğu ruh halinden çok farklı duygularla doluydu. Annesinin önsezileri neredeyse hiç aklına gelmedi, Rebu'nun daha önce de olduğu gibi Mısırlıları yeneceğine kesin gözüyle bakıyordu ama babasının ses tonundan onun da savaşın ne şekilde sonuçlanacağından hiç emin olmadığını anladı.

Şafak söktüğünde Rebu ordusu silahlarına sarıldı, bir saat sonra da kalabalık Mısır ordusunun yaklaşmakta olduğunu gördüler. Yamacın kenarına varıp akarsuya doğru inmeye başladıklarında kral askerlerine bataklığın kıyısına ilerleyip oklarıyla ateş açmalarını emretti.

Havaya atılan oklar bataklığın kenarına henüz varmış olan Mısırlı askerlerin üzerine yağdı. Açılan ateş öylesine dehşet vericiydi ki Mısırlılar geri çekildi ve yamacın yarısını tırmanıp Rebu askerlerinin erişemeyeceği bir noktaya sığındılar, bunun üzerine karşılık olarak onlar da oklarını fırlattı. Mısırlı okçuların üstünlüğü anında belli oldu. Çok güçlü yayları vardı; İngiliz okçuların Crecy'de yaptığı gibi yan yana ilerleyerek bir çıkıntıya vardılar ve böylece oklarını, yayı yalnızca göğüs mesafesinde çekmeye alışkın olan düşmanlarından çok daha büyük bir uzaklığa fırlatabildiler.

Mısırlıların ilk hücumuyla birçok Rebu askeri öldü, ok fırtınası devam ettikçe bu mesafeden Mısırlılara pek zarar veremeyeceklerini fark eden askerler yan taraftan yamaca tırmanıp yarı yolda durdular. Çok geçmeden sıra sıra dizilmiş Mısırlı okçuların arkasından her hatta yüz kişilik bir asker birliği ortaya çıktı, her biri devasa birer ot balyası taşıyordu. Amaçları ortadaydı, bataklık boyunca arabaların geçebileceği geniş bir yol hazırlayacaklardı. Rebu askerleri yeniden bataklık kenarına ilerleyip ok yağmuruna başladılar ama kendilerini, taşıdıkları çalı çırpı balyalarıyla koruyan Mısırlılar neredeyse hiç zarar görmedi, bu sırada Rebulular atış menzilinin ötesinden sakin ve istikrarlı bir şekilde ok atan Mısırlı okçular tarafından alt ediliyordu.

Mısırlıların bulunduğu koldaki ilk sıra bataklık bölgenin sınırına vardığı anda cephedeki askerler balyaları hemen önlerine bırakıp arkalarında duran silah arkadaşlarının arasındaki boş alanlara çekildiler. Sınıra ulaşan her sıra aynısını yaptı. Birçoğu Rebu asker-

lerinin okları altında kaldı ama süreç istikrarlı bir şekilde devam etti, yer sulaklaştıkça balyaları fazladan bir kat daha olacak şekilde sermeye devam ettiler; Rebulular gittikçe artan bir ümitsizlikle bataklık boyunca iki yüz metre genişliğinde bir geçiş yolunun yavaş ama istikrarlı bir şekilde inşa edilişini izlediler.

Kral bizzat arabasından inip en yiğit komutanlarıyla birlikte askerlerin yanına gitti ve geçiş yolunun ilerlediği her metrede oklarının yolunu yapan adamlara daha ölümcül zarar verdiğini anlatarak askerlere pes etmemelerini söyledi. Fakat yalvarışları boşunaydı, yolun yapıldığı alan çoktan yığılmış ölü bedenlerle dolup taşmıştı ve Mısırlıların yağdırdığı oklar o kadar hızlı ve ölümcüldü ki en yiğit askerler bile direnmekten vazgeçti. Sonunda liderleri bile onları zorlamayı bıraktı, kral da hepsine Mısırlıların atış menzilinden uzağa çekilmelerini emretti.

Birliklerin nasıl yerleştirileceğine dair birtakım değişiklikler yapıldı, en başarılı ve düzenli gruplar Mısır savaş arabalarının saldırısını karşılamak için geçiş yolunun önüne konumlandırıldı. Öndeki iki sıra mızraklı askerlerden oluşturulurken onların da arkasındaki tümseklere arabalarda kimin durduğuna bakmadan sadece atları vurmaları emredilen okçular yerleştirildi, arkalarından dört yüz adet savaş arabası geldi. Onların da ardında yine uzun bir hatta mızraklı askerler vardı, koruya ve köye uzanan sağ ve sol tarafta ise bataklıktan ilerleyen Mısırlı askerlerle dövüşecek olan asıl ordu bekliyordu.

Geçiş yolunun son kısmının tamamlanması Mısırlılara pahalıya patladı çünkü onlar Rebu okçularının saldırısına maruz kalırken şimdi bu okçular karşı tepede, Mısırlıların menzilinden çok ötedeydi. Fakat sonunda yol tamamlandı. İşlem bitip işçiler geri çekildiğinde kral arabasından atlayıp yanan meşaleler taşıyan yüz kişilik bir birliğin başını çekerek yamaçtan aşağı fırladı. Ortaya çıktıkları an Mısırlı okçular ileri atılıp bu küçük grubu ok yağmuruna tuttu. Geçiş yoluna varamadan üçte ikisi öldü, diğerleri ise meşaleleriyle balyaları ateşe verdi.

Mısırlı askerler alevleri söndürmek için koştururken Rebulular onları püskürtmek için ileri atıldı. Feci bir mücadele başladı ama yiğit Rebulular galip geldi ve Mısırlılar geri çekildi. Fakat saldırıları amacına ulaşmıştı çünkü çatışma sırasında balyalar iyice çamura

gömülmüş, ateş de söndürülmüştü. Bunun üzerine Rebulular ilk konumlarına geri çekilip önüne geçemeyecekleri saldırıyı beklemeye koyuldular. Saldırı yaklaşık bir saat sonra başladı, çok geçmeden Mısırlı askerlerden oluşan uzun bir sıra ortaya çıktı, yan yana elli sıra savaş arabası görüldü, sonra bütün ordu avazı çıktığı kadar bağırarak yamaçtan aşağı ilerlemeye başladı. Rebulular da savaş naraları atarak karşılık verdiler.

Mısırlılar savaş arabalarıyla geçit yoluna doğru bayırdan aşağı son hız ilerliyorlardı. Bu, Rebulu okçuların yaylarını germeleri için bir işaretti, bir anda savaş arabalarının ilk hattında bir kargaşa çıktı. Okların yaraladığı atlar çıldırmış gibi kendilerini yere attılar. Birçoğu balyaların arasında kalıp düştü. Bir an için üstünlük sağlanmıştı ama Mısırlı askerler bellerine kadar çamurun içine girip oklarıyla öyle yoğun bir hücuma geçtiler ki cephedeki Rebulular geri çekilmek zorunda kaldı, okçular ise oklarını kontrolsüz ve dağınık bir şekilde atmaya başladı.

Kral, askerleri boş yere yatıştırmaya çalıştı. O bununla uğraşırken Mısır savaş arabalarının ilk grubu çoktan yolu geçmişti, ardından diğerleri de kesintisiz bir kuyruk halinde akın etti. Sonra dağınık mızraklı asker hattının arasından Rebulu savaş arabaları, peşlerinde bir sürü mızraklı askerle Mısırlıların üzerine saldırdı. Kralın amacı Mısırlıların ilk saldırısını durdurmak, liderleri alt etmek ve arkadaki asker yığınının kalabalık yoldan çıkıp gelmesini engellemekti.

Saldırının etkisi dehşet vericiydi. Atlar ve savaş arabaları çılgınca bir karmaşanın içinde yuvarlandı, ciritler etrafa savruldu, yaylar gerildi, savaşçıların haykırışları ve debelenen atların ayakları altında ezilen yaralıların feryatları korkunç bir gürültü yaratıyordu. Kıvrak ve çevik Rebu askerleri arbedeye karıştı, Mısır atlarının altına girip uzun bıçaklarıyla karınlarına ölümcül darbeler indirerek atından düşen Mısırlılarla göğüs göğse çarpıştılar. Amuba geride kalan savaş arabalarıyla atağa geçmişti. İkinci sıraya, babasının hemen arkasına yerleştirilmişti, arabacısı ise aldığı emirlere uyarak delikanlının öfke dolu emirlerine rağmen arabayı sabit tutmaya çalışıyordu ama birbirleriyle aynı hizada hareket etmeye alışmış olan atları durdurmak imkânsızdı, böylece arabacının çabalarına rağmen geri kalan grupla birlikte yamaçtan aşağı taarruza geçtiler.

Daha önce aslan ve leopar avlamış olan Amuba, soğukkanlılığını koruyup sakin bir şekilde nişan alarak oklarını Mısırlıların üstüne fırlattı. Bir süre çarpışmadan kimin galip çıkacağı belirsizliğini korudu. Yol üzerinde toplanmış olan Mısır savaş arabaları ilerleyemiyordu, birçok yerde de arabaların ağırlığı yüzünden balyalar çamura öyle battı ki araçlar hareket edemedi. Bir yandan da bataklık üzerinde her iki tarafta da korkunç bir çarpışma devam ediyordu. Attıkları oklarla kendilerini koruyan Mısırlılar bataklığın öteki tarafına geçmeyi başardı ama burada Rebu'nun mızraklı askerleriyle karşılaştılar ve çatışma tüm hat boyunca hiddetlendi.

Bunun üzerine Mısır kralının koruması olarak seçilmiş iki bin asker yola yakın bataklığı geçti, bu sırada çamura batmış araçların arasında bir hareketlenme oldu. Askerler arkadan muazzam bir güçle arabaları itti, bazı arabalar çamura battı, bazıları devrildi ya da ayaklar altında ezildi, bazıları ise ilerideki sert zemine doğru sürüklendi; böylece oldukça güçlü atların çektiği ağır araba yığını tüm engelleri aşarak zor da olsa yolu geçti.

Bu yığının tam ortasında Mısır Kralı Büyük Thutmose duruyordu.

At ve arabalardan oluşan yığın, ağırlığı ve gücü sayesinde önündeki her şeyi tepeye doğru itti. Bu, arkadan gelen arabaların etrafa yayılması için alan kazandırdı. Kralın korumaları aralıksız ok yağmurlarıyla Rebu mızraklı askerlerinin sağlam düzenini yerle bir etti, böylece savaş arabaları aralarına hücum etti. Rebulular soylarına özgü bir mertlikle savaştı. Saldıran ilk Mısırlıları oklarıyla delik deşik edip atlarını ise bin bir yerden bıçakladılar. Fakat bir dizi savaş arabası aralıksız bir şekilde akın edip sırayla hücuma geçerek kendilerine saldıran asker yığınının ortasına tüm gücüyle çılgınca dalarken piyade erleri de gruplara ayrılıp yorulmak bilmez bir şekilde durmadan dövüşüyordu.

Tam o sırada Rebu atlarının başındaki bin adet güçlü subay, Mısır savaş arabalarının üzerine hücum edip onları bataklığa doğru sürdü ve bir süreliğine çatışmayı dindirdi ancak Rebulların bulunduğu tarafın merkezle iki kanadı arasında bağlar kopunca Mısırlı korumalar aradan geçip hâlâ bu umutsuz mücadeleyi sürdüren Rebu savaş arabaları ve mızraklı askerlere saldırmayı başardı. Rebu kralı tüm bu süre boyunca adamlarıyla birlikte cephede sa-

vaşıp mertliği ve konuşmasıyla onları cesaretlendiriyordu. Arabası oluşan izdihamda sıkışıp ilerleyemediği zaman arabadan atlayıp kalabalığa karışarak Mısır savaş arabalarını süren birçok düşmanı öldürdü.

Fakat kral ve komutanlarının çabaları nafileydi. Saldırının ağırlığına karşı koyamıyorlardı. Mısır savaş arabalarından oluşan sağlam birlik ilerlemeye devam ediyor, Rebulular ise geri çekilmek zorunda kalıyordu. Sayıca bir hayli azalan savaş arabaları yenilmiyor, âdeta yok ediliyordu. Atlar korkunç ok yağmuruyla delik deşik olup yere seriliyor, Mısırlıların akını altında eziliyordu. Arabasından etrafına bakan kral savaşı kaybettiklerini, yapılacak tek şeyin sağ ya da sol kanattaki piyade er birliklerinden birini toplayıp savaş alanından sağ salim çıkarmak olduğunu gördü. Fakat emir vermek için arkasına döndüğünde birkaç metre uzakta duran bir arabadaki okçunun attığı bir okla gözünden vuruldu ve arabasına düşüp öldü.

II

Şehir Kuşatma Altında

Amuba babasının düştüğünü gördüğünde arabasından atlayıp yanına gitmek için erlerden ve savaş arabalarından oluşan kalabalığın içinden sıyrıldı. Jethro hemen onu takip etti. O da düşenin kim olduğunu görmüştü ve Amuba'nın bilmediği bir şey biliyordu, Rebu halkının kralını kaybettiğini. Üstüne yüklenmiş olan sorumluluğu unutmamıştı ama delikanlı bir an için kontrolden çıkmıştı, Jethro da kralın ölümünden dolayı öfkeyle dolmuş, mümkünse cesedini kurtarmaya karar vermişti. Tam zamanında Amuba'nın yanına gelip kalkanını oğlanın yanından savaş arabasıyla geçen Mısırlı okçu ile prensin arasına soktu. Ok, kalkanı ve onu tutan kolu parçaladı. Jethro bir an için duraksadı, kalkandaki ok sapını kırdı, etine beş santim kadar girmiş olan ok ucunu tutup kolundan çekti.

Tüm bunlar göz açıp kapayıncaya kadar olmuştu ama bu kısa an neredeyse Amuba'nın hayatına mâl oluyordu çünkü o sırada öne doğru eğilen okçu yayının bir ucuyla delikanlının kafasına vurup – Mısırlı okçular arasında yaygın bir numaraydı bu– onu anında yere sürükledi, bu sırada arabadaki silah arkadaşı da fırlatmak üzere mızrağını kaldırıyordu. Jethro öfke dolu bir feryatla öne atıldı, kılıcını sallayarak inen mızrağın başını kesip attı. Bunun üzerine kılıcını indirip arabaya atladı, yayı tutan adamı kılıçtan geçirip mızraklı askerle boğuştu.

Dövüş kısa sürdü. Kılıcını okçunun gövdesinde bırakan Jethro hançerini çıkarıp hızla düşmanının işini bitirdi. Sonra arabadan atlayıp boğazındaki yay kirişinin aniden keskin bir şekilde çekil-

mesinin ve şiddetli düşüşünün etkisiyle bilincini yitiren Amuba'yı ayağa kaldırdı ve onu tekrar arabaya taşıdı. O sırada son derece hiddetli bir şekilde devam eden çatışmanın ortasından büyük zorluklarla çıkmayı başardı. Krallarının öldüğünü gören Rebulu askerler cesedini kurtarıp ölümünün intikamını almak için hücuma geçtiler. Kralın etrafında bir alan açtılar, arabasını çıkarmak imkânsız olduğundan cesedini savrulan atların, kırılmış arabaların ve hiddetle dövüşen askerlerin yarattığı kaosun içinden kurtarıp uzağa taşıdılar.

Kralın bedeni başka bir arabaya yerleştirildi ve sürücü son hızla şehre doğru yol aldı. Kalabalıktan sıyrılan Jethro etrafına bakmak için bir anlığına durdu. Savaşı kaybettiklerini o an anladı. Merkez tamamıyla dağılmıştı, bataklığı geçen kalabalık Mısır ordusu, cepheden kendilerine saldıran askerlere karşı hâlâ kararlı bir şekilde savunma yapan Rebulu erlerin bulunduğu kanadı ağır bir şekilde sıkıştırıyordu. Şimdilik Mısır savaş arabalarının geçişi engellenmişti, geçiş yolu çamura saplanmış ya da balyaların arasına batmış araba ve atlarla öyle tıkanmıştı ki ileri gitmek imkânsızdı, kalabalık bir asker grubu da şimdi yolun diğer tarafında yeni bir geçiş yolu hazırlıyordu.

Bu yol çok geçmeden tamamlanacaktı çünkü Mısırlı askerler artık düşmanları tarafından rahatsız edilmeden çalışıyorlardı, Jethro da yol bittiği anda Mısırlı kalabalığın hızla çevreye yayılacağını ve Rebu ordusunun en arka kısmına kadar saldıracağını anladı. Bunun üzerine kendisi gibi çatışmadan kurtulmuş, ağır yaralı iki atlıya doğru koştu.

"Baksanıza," dedi, "birkaç dakika içinde yeni bir yol yapılmış olacak ve Mısırlılar akın edecek. Bu durumda direnmek imkânsız olacak ve savaşı kaybedeceğiz. Biriniz sağ ve sol kanatlara gidip komutanlara kralın öldüğünü, emir verecek kimse kalmadığını ve birliklerini kurtarmak için tek şanslarının bir an önce geri çekilip şehrin düzenini korumak olduğunu söylesin."

Atlılar derhal yola çıktı çünkü kralın şahsi arabacısı olan Jethro çok sabırsız bir adamdı. Ulakları yolladıktan sonra arabasına dönüp hemen oradan ayrıldı. Amuba kendine geliyordu, son hızla ilerleyen aracın sarsılmasıyla uyandı.

"Ne oldu Jethro? Neler oluyor?"

"Savaşı kaybettik prensim, sizi şehre geri götürüyorum. Düşünce ağır yaralandınız, neredeyse canınızdan oluyordunuz, savaşmaya devam etmek bir işe yarasa bile siz daha fazla dövüşemezsiniz, artık bir anlamı da kalmadı."

"Peki ya kral, babam?" diye sordu Amuba ayağa kalkmaya çalışırken. "Ona ne oldu? Düştüğünü görmüştüm."

"Onunla ilgili kesin bir bilgim yok," dedi Jethro. "Korkunç bir çatışma sürüyordu, sizi taşıdığım için de başka birini arabaya alamazdım. Ayrıca sol kolumdan okla vurulmuştum, bir saniye bile geç kalsaydım size isabet edecekti. Şimdi, dizginleri tutarsanız kolumu saracağım. Şu âna kadar düşünecek zamanım olmadı ama çok fazla kanıyor ve ben de bayılmak üzereyim."

Sahiden de öyleydi ama Jethro aslında babası için korkup endişelenmesin diye Amuba'nın dikkatini biraz olsun dağıtmak için bu konuyu açmıştı. Amuba arabayı sürerken o da arkasına baktı. Geride kalan ova firarilerle doluydu.

"Görüyorum ki her şey bitmiş," dedi kederle. "Fakat nasıl oluyor da peşimize düşmüyorlar?"

"Çok yakında düşerler," dedi Jethro. "Ama sanırım yolu ilk geçen Mısır arabalarından yalnızca birkaçı bizi takip edebilecek durumdadır. Çoğunun ya atı yok ya da sürücüsü. Arbedede birçoğu paramparça oldu. Ama şimdi yeni bir geçiş yolu yapıyorlar, tamamlandığında da yoldan geçenler peşimize düşecektir. Askerlerine gelince, onların Rebululları yakalaması pek mümkün değil."

"Herhalde adamlarımız da iyi durumdayken geri çekilmek zorunda, Jethro. Dağılmış olsalar da binlerce Mısır savaş arabası tarafından katledilecekler yoksa."

"Zaten hiçbir şekilde direnemezler artık," dedi Jethro. Düz bir ovada askerlerimiz Mısır savaş arabalarının saldırısına karşı gelemez. Bu durumda birçok asker şüphesiz ölecek ama kalanlar da sağa sola dağılacaklardır, çoğu sağ salim tepelere ulaşacak, bazıları da koru ve ormanlara sığınacaktır, bir sürü asker de savaş arabalarından kaçacaktır. Yeni geçiş yolu dar, aynı anda sadece birkaç araba geçebilir, bu yüzden adamlarımızın çoğu ele geçirilip öldürülecek olsa da çoğunluğun kaçacağına inanıyorum."

"Burada bir süre duralım Jethro. Arkamızda birkaç savaş arabası ve atlının olduğunu görüyorum, firari grubun yanında gittiklerine göre bizden olmalılar. Onlara katılıp grup halinde kente dönelim. Mağlubiyetimizin haberini şehre ilk veren olmak istemiyorum."

"Haklısınız prensim. Atlarımızın durumu iyi olduğundan yakalanmaktan korkmamız için bir sebep yok. Bu yüzden birkaç dakika bekleyebiliriz."

Bir grup araba çok geçmeden yanlarına geldi, hepsi Amuba'yı görünce durdu. İçlerinden birinde ordu komutanı Amusis vardı. Amuba'yı gördüğünde arabasından atlayıp yanına gitti.

"Prensim," dedi, "neden oyalanıyorsunuz? Savaştan kaçtığınızı gördüğüme çok sevindim çünkü çatışmanın ortasında ne kadar yiğitçe dövüştüğünüzü gördüm ama yalvarırım acele edin. Birkaç dakika içinde çok sayıda Mısır arabası burada olacak."

"Siz de geldiğinize göre artık hareket etmeye hazırım Amusis. Babamdan bir haber var mı?"

"Kral ağır şekilde yaralandı," dedi komutan, "savaş alanının dışına taşındı ama lütfen ilerleyin prensim, acele etmeliyiz. Şehrin bize ciddi şekilde ihtiyacı var, Mısırlılar gelmeden şehri savunmak için gereken tüm hazırlıkları yapmalıyız."

Arabalar yeniden hareket edip tek bir Mısır askeriyle karşılaşmadan şehre ulaştı, Mısırlılar ise firarileri katlettikleri için gecikmiş, surlara ancak bir saat sonra ulaşabilmişti. Grup kente vardığında etrafta karmaşa ve korkunun hâkim olduğunu gördüler. Kralın cesedinin getirilişi ilk felaket belirtisiydi, ardından ordunun mağlubiyet haberini yayan birkaç atlı ve araba geldi. Kadınların feryatları havada yankılandı, bazıları keder ve korkudan kendini çılgınlar gibi bir o yana bir bu yana savuruyor, bazıları ise elleri yüzlerinde kapı önünde oturuyor, bağırarak ağıt yakıyordu; diğerleri ise üstünü başını parçalıyor, aklını kaçırmış gibi davranıyordu.

Saraya doğru giderken şehri korumak için geride kalan, ağır ve sessiz bir şekilde surlarda yerlerini almaya giden birliklerle karşılaştılar. Yolda Amuba'nın arabasında bulunan Amusis oğlana babasının öldüğü haberini verdi, Amuba da hükümdarlık sınırlarından geçerken kendisini karşılayan kadınların yüksek sesli ağıtlarına hazırlandı.

"Annemin yanına gideceğim," dedi Amusis'e, "sonra da seninle surlara gelip savunma sırasında bana vereceğin her türlü görevi yerine getireceğim. Artık senin deneyimine ve mertliğine güvenmeliyiz."

"Elimden gelen her şeyi yapacağım prensim. Surlar dayanıklı, eğer umduğum gibi adamlarımızın büyük kısmı geri dönebilirse Mısır ordusuna karşı başarılı bir şekilde kendimizi savunabileceğimiz kanaatindeyim. Yas tutan kraliçe annenize en derin taziyelerimi ve kendisine olan bağlılığımı iletin lütfen."

Komutan sözlerini bitirdikten sonra uzaklaştı, Amuba ise kraliyet konutuna girdi. Kralın naaşı ana odada, salonun ortasındaki sedirin üzerine bırakılmıştı. Kraliçe yanında sessizce oturmuş yas tutuyordu; hizmetçilerse bu sırada yüksek sesle haykırıyor, üzüntüden ellerini ovuşturuyordu; ağıtları havada yankılanıyor, kralın kişiliği ve yiğitliğine düzülen övgülere karışıyordu. Amuba annesinin yanına geldi. Oğlunu gören kraliçe dönüp ona sarıldı.

"Tanrılara şükürler olsun oğlum, seni bana bağışladılar fakat başımıza gelen ne üzücü bir kayıp, ne korkunç bir kayıp!"

"Evet anne, öyle. Babam dünyanın en iyi babasıydı. Ama yalvarırım anne, bir süreliğine üzüntünü bir kenara bırak, babamın yasını tutup arkasından ağlamak için daha sonra zamanımız olacak. Hepimiz cesur olmak zorundayız. Birkaç saat içinde Mısır ordusu surlarımıza dayanacak ve savunma için herkese ihtiyaç var. Ben askerler arasında yerimi almaya gidiyorum, onları cesaretlendirmek için elimden geleni yapacağım ama şehirdeki karmaşa feci bir hal almış durumda. İnsanlar kocalarını, babalarını kaybedip kaybetmediklerini bilmiyorlar, kadınların feryatları ve ağıtları da yalnızca askerlerin moralini bozup cesaretini kırıyor. Bence eğer istersen çok şey yapabilirsin anne ve eminim tanrıların yanında istirahat eden babam da senin burada oturup ağıt yakmandan çok kendini halkının selametine adadığını görmek isterdi."

"Peki, ama ne yapabilirim?"

"Bence bir arabaya atlayıp kentin sokaklarını dolaş anne, kadınlara kraliçelerini örnek almalarını ve düşman püskürtülene kadar kayıplarının yasını ertelemelerini söyle. Herkesin şehrin savunması için üzerine düşeni yapması gerektiğini söyle, herkesin yapabileceği

bir şey var; surlara taş taşımak, savaşan erkekler için yemek yapmak, saldırının en yoğun olduğu yerde sur içlerine taşınmak için hayvan postlarını hazır etmek, askerlerimizi oklardan korumak. Bu ve diğer görevlerde herkes kendine yapacak bir iş bulabilir, böylece kentin savunması için çalışırken kadınlar da keder ve endişelerinden bir süre için de olsa sıyrılmış olurlar."

"Söylediklerin çok doğru Amuba, hepsini yapacağım. Buraya bir araba gönder. Hizmetçi kızlarımı da yanımda götüreceğim, şuradaki iki tellala da söyle, hazırlanıp önümüzden yürüsünler. Böylece insanların susup dinlemelerini sağlarız, yoldan geçerken söylediklerimi de duyurabilirim. Sen çatışmadan nasıl kurtuldun?"

"Vefakâr Jethro beni kurtarıp oradan çıkardı anne, yoksa ben de ölecektim, şimdi izninle surlara gideceğim."

"Git Amuba, tanrılar seninle olsun. Ama güç toplamak için önce bir şeyler yemelisin oğlum."

Amuba başka bir odada önüne konulan yemeği hızla yiyip bir kadeh şarap içti ve doğrudan surlara gitti.

Gördükleri yürek parçalayıcıydı. Ova boyunca aceleyle şehre gelmeye çalışan bir sürü asker vardı, aralarından ise Mısır savaş arabaları hızla geçiyor, onları alaşağı edip katlediyordu ama askerler direnmeye devam ediyordu. Rebu askerleri disiplinliydi, savaş arabaları üzerlerine akın ederken ufak gruplar bir araya geliyor, kalkanlarını birleştirip mızraklarını çıkarıyordu; dairenin içinde kalanlar da ya ok atıyor ya da sapanla taş fırlatıyordu. Oklarla yaralanan atlar çoğunlukla sürücülerine itaat etmeyi bırakıp aceleyle doğrudan ovaya koşturuyordu; diğerleri de galeyana gelip kendilerini delik deşik eden mızraklarla ölüyordu, bu sırada mızraklı birliklerin arasına karışan savaş arabalarında çoğunlukla kimse olmuyordu.

Böylece, birçok asker ölmüş olsa da çok sayıda asker de kentin kapısına ulaşmayı başardı; Amuba surlara vardığında savunma için elde bulunan asker sayısı bir hayli artmıştı. Çok sayıda Mısır arabası gelse bile gece olduğunda asıl Mısır ordusu görünürde yoktu. Karanlık çöktükten sonra tepelere kaçmış olan çok sayıda Rebu birliği kente geri döndü. Diğer Rebu şehirlerinden gönderilen askeri birliğe bağlı adamlar haliyle hemen kendi şehirlerine döndüler ama

ordu yola çıktığında şehri korumak için geride kalan altı bin asker şafak sökmeden dört katına ulaştı.

Bu sayı savaşa katılmış olan ordunun yarısından biraz fazla olmasına rağmen bu kadar çok sayıda firarinin geri dönmesi şehre çökmüş olan panik ve perişanlık halini oldukça hafifletti. Öldüğünü sandıkları kocaları ve oğulları dönen kadınlar bu sebeple sevindi, dostları henüz dönmemiş olanlarsa yeni gelenlerin sevdiklerinin kurtulmuş olabileceğine ve yakında geri dönebileceklerine dair anlattıklarıyla ümitlendi. Kraliçenin örnek olması şimdiden şehre özgüvenini yeniden kazandırmıştı. Herkes kralla kraliçe arasındaki derin sevgiyi biliyordu, kadınlar da onun kederini bir kenara bırakıp böyle bir zamanda sakin ve cesur kalarak insanlara örnek olduğunu görünce kendilerine yakışanın da endişelerini bir kenara bırakıp kentin savunması için ellerinden geleni yapmak olduğunu düşündüler.

Amusis savaştan dönen herkesin bu gece evlerine gidip dinlenmesini emretti, şehirde kalan birlik surlarda nöbet tutacaktı. Fakat sabah olduğunda hepsi çalan borazan sesiyle toplanıp ait oldukları bölük ve taburlara göre dizildi. Bunların arasında muharebede ağır darbe alan bazı gruplarda hayatta kalan bir avuç kişi bulunuyordu, diğerlerinde ise görece daha fazla sayıda asker vardı; bunun üzerine zayıf taburlar güçlü olanlarla birleştirildi, kayıp subayların yerine yenileri atandı, cephaneler kontrol edildi ve tüm eksiklikler depolardan tamamlandı.

En çok tehdit altında bulunan noktalara gönderilmek üzere on bin adam yedekte bekletildi, geri kalanlar ise korumaları gereken sur bölümlerine dağıtıldı. Gün doğar doğmaz kadınlar gece ara verdikleri işlerine devam edip kafalarının üzerinde sepet sepet taş taşıyarak uzun bir sıra halinde surlara gittiler. Kullanılmayan evler taş ve kereste için yıkıldı, düşmanın üstüne atmak için hazırda bulunsun diye kadınlar gruplar halinde keresteleri halatlarla surlara taşıdı. Çocuklar bile işin ucundan tutup Amusis'in surların güçlendirilmesi için emir verdiği bölümlere ufak sepetlerle toprak taşıdı.

Şehrin konumu savunma yapılacak şekilde belirlenmişti. Ovadan on beş metre kadar yükseklikte kayalık bir platodaydı. Doğusunda Hazar Denizi vardı, kalan üç tarafını ise taşlarla kabaca örülmüş topraktan yüksek bir sur kaplıyor, platonun sınırları boyunca

ilerliyordu; üzerinde birbirinden yaklaşık elli metre mesafede kuleler yükseliyordu. Surların çevresi tam tamına üç mil uzunluğundaydı. Merhum kralın büyükbabası tarafından kurulduğu günden beri bu kent kimi zaman kuşatma altında kalmış olsa da hiçbir zaman işgal edilmemişti, Rebulular da artık Mısırlıların savaş arabalarından korkmadıkları için düşmanlarının tüm uğraşlarına karşı başarılı bir şekilde direniş göstermeyi tüm kalpleriyle ümit ediyorlardı.

Öğleyin Mısır ordusunun yaklaşmakta olduğunu gördüler, şehrin muhafızları her ne kadar kendilerine güvense de ovada görünen devasa ordu karşısında kaygılanmadan edemediler. Mısır ordusu üç yüz bin kişinin üzerinde, güçlü bir orduydu. Askerleri silah ve uyruklarına göre düzgün bir sırada hareket ediyordu. Orduda Nübyeliler, Sardinyalılar, Etrüskler, Oskanlar, Daunlar, Maziceler, İberya'dan bir ırk olan Kahakalar ve Mısırlıların ilişkili olduğu bütün kabile ve halklardan grup grup paralı askerler vardı.

Sardinyalılar yuvarlak kalkanlar, üç dört mızrak ya da cirit, uzun, düz bir hançer ve sivri uçlu, üzerinde yuvarlak bir bilye bulunan bir miğfer taşıyorlardı. Etrüsklerin kalkanı yoktu, düz hançer yerine de ağır ve kıvrımlı bir kesme bıçağı taşıyorlardı; başlıkları ise biçim olarak günümüzde Ermenilerin taktıklarına çok benziyordu. Daunlar silahlanma biçimleri bakımından Yunanlar gibiydi; yuvarlak bir kalkan, tek mızrak, kısa, düz bir kılıç ve koni şeklinde bir miğfer taşıyorlardı.

Mısırlılar silahlarına göre gruplara ayrılmıştı. Sıcak çatışma için önü hafifçe kıvrılmış, ağır ahşaptan sopa taşıyan okçu alayları vardı, diğer okçu alayları nacak taşıyordu. Ağır piyadelerin hepsinde bir metrelik Mısır kalkanı vardı. Bu kalkan yukarı doğru genişliyor, yarı dairesel bir şekil alıyordu, altı ise düz bir şekilde kesilmişti. Kalkanların üst kısımları şişkindi. Bazı alaylar mızrakların yanı sıra ağır topuzlar taşıyordu, bazılarıysa balta. Miğferlerin hepsi başlarına tam oturuyordu, birçoğunun miğferinin üstünden metal püsküller sallanıyordu. Miğferler çoğunlukla kalın malzemelerden yapılmıştı, içleri dolgulu ve keçe kaplıydı; bunlar güneşin sıcağından koruduğu için metale tercih ediliyordu.

Her bölüğün kendine ait bir bayrağı vardı; bu bayrakların hepsi dini karakterde olup tanrıları için kutsal olan hayvanları, kutsal kayıkları, sembolik araçları ya da kral, kraliçe isimlerini temsil edi-

yordu. Bunlar metalden yapılıyordu ve mızrak ya da değneklerin uçlarında duruyordu. Bayrak taşıyanların hepsi mertliklerini kanıtlamış olan subaylardı. Ordunun arkasından devasa bir yük kervanı geliyordu, bu kervan alana varır varmaz kral ve üst düzey subayların çadırları kuruldu.

"Bu ne kalabalık böyle!" dedi Jethro Amuba'ya, saraya vardığında zırhını giyip genç prense surlara kadar eşlik etmişti. "Sanki ordu değil de koca bir ulus gelmiş. Şimdi bakınca dün yenilmemize değil de onca zaman direnmemize, bu kadar insanın savaştan kaçabilmesine şaşırıyorum."

"Gerçekten de olağanüstü Jethro. Şu upuzun sıra olmuş savaş arabalarının askerlerle aynı sırada ilerleyişine bir bak. Neyse ki artık durmaları gerekiyor. Diğerlerine gelince, sayıları ne kadar fazla olursa olsun surlarımızın karşısında ellerinden bir şey gelmez. Ovalara dikebilecekleri hiçbir kule onları bu duvarların üzerine çıkaramaz, kayalıklar ise o kadar dik ki tırmanabilecekleri çok az yer var."

"Surları aşmaları imkânsız görünüyor prensim ama biz yine de çok emin olmayalım. Güçlü olduğunu sanan birçok kentin Mısırlılar tarafından ele geçirildiğini biliyoruz, bu yüzden en cüretkâr girişimlere bile hazırlıklı olmalıyız. Kapılar halihazırda kilitlendi, üstlerine de o kadar büyük kayalar yığıldı ki şu an surların en sağlam yerleri o kısımlar; bu kapılara çıkan yolların keresteyle döşenen kısımları yakıldı, tırmanmak dışında kapılara da diğer giriş noktalarına da ulaşabilecekleri bir yol yok artık. Binlerce büyükbaş hayvan ve bol su kaynaklarıyla birlikte çevredeki bütün bölgelerden toplanan hasadın tamamı getirildiği için hemen hemen bir yıl yetecek kadar erzakımız var."

"Evet, hazırlıkların yapıldığını duydum Jethro; Mısırlıların ilk saldırısına direnebilirsek hiç kuşkusuz onlardan daha fazla dayanırız çünkü o kadar devasa bir orduya erzak temin etmek onlar için çok zor olacak. Sence hangi taraftan saldırırlar? Şahsen başarı ihtimali olan hiçbir yol göremiyorum."

"Bunu ben bilemem. Şehirlerimizin bizim ve çevre halkların gözünde ele geçirilemez olduğunu biliyoruz. Ama Mısırlılar her türlü savaş hilesine hâkimdir. Bugüne kadar birçok şehri kuşatıp ele geçirdiler, bizim bilmediğimiz bir sürü yol yöntem bildiklerine şüphe

yok. Fakat ne olacağını yarın göreceğiz. Bugün bir saldırı girişimi olmaz. Komutanlarının önce surlarımızı inceleyip saldırıyı nereden yapacaklarına karar vermeleri gerek, böylesi bir taarruza kalkışmadan önce de ordu en az bir gün dinlenecektir."

Öğleden sonra bir alay dolusu savaş arabası büyük platonun etrafındaki deniz kıyısından ilerlemeye başlayıp tekrar deniz kıyısına döndü, ardından okçuların menzilinin biraz ötesinde surların çevresini dolaştı.

"Mısırlı okçuların birazı bile bizde olsaydı küstah Mısır kralı bu kadar yakına gelmeye cüret edemezdi," dedi Jethro. "Böylesine kuvvetli ok atabilmeleri olağanüstü. Oklarının menzili bizimkilerin tam tamına iki katı, güçleri ise en sağlam kalkanları, metalle güçlendirilenleri bile delip geçmeye yeter. Kendi gözümle görmesem bizimle aynı cüsseye, aynı kuvvete sahip adamların oklarını bu kadar güçlü bir şekilde atabilmesinin imkânsız olduğunu düşünürdüm. Bizim okçularımızdan daha farklı bir açıyla duruyorlar ve ok saplarını bizimkilerden tam otuz santim daha uzun olmasına rağmen başlarına kadar çekiyorlar. Mısırlılarla karşılaşana kadar kendimi iyi bir okçu sanırdım, şimdi ise hayal bile edemeyeceği kadar güçlü beceriler sergileyen yetişkin bir adamı izleyen bir çocuk gibi hissediyorum."

Akşam olduğunda büyük meclis toplandı. Ordunun tüm üst düzey subayları, rahipler, kraliyet meclis üyeleri ve devlet büyükleri oradaydı. Görüşmenin ardından içinde bulundukları bu kriz ânında merhum kralın halefini seçmekle ilgili atılacak adımların ertelenmesinin doğru olacağına, ancak kuşatma süresince mutlak yetkinin Amusis'e atanması gerektiğine karar verdiler. Amuba da annesiyle birlikte meclisteydi ancak ikisi de verilen kararlara karışmadı. Aksine toplantı başladığında Amuba ve annesi adına meclisin verdiği karara rıza gösterip riayet edeceklerine ve kraliçenin de oğlunun da devletin başında böyle korkunç bir tehlike kol gezerken yetkinin, çoğunluğun böylesi bir durumda idareyi devralmaya en uygun olarak seçtiği kişinin eline bırakılmasını istediklerine dair bir beyanda bulunuldu.

O gece kralın naaşı büyük bir odun yığınında yakıldı. Başka bir zaman olsa bu tören şehre yaklaşık beş mil uzaklıkta, denize bakan dağlık dar bir burunda yapılırdı. Burada önceki hükümdarlar

toplanan insan kalabalığının önünde yakılmış, devasa toprak yığınlarının altına gömülmüştü. Rahipler çok uzun zaman önce burayı krallığın en kutsal yeri olarak duyurmuş, bu kutsal alana ayak basma cüretini gösteren kim olursa, tanrıların gazabının üzerinde olacağını söylemişti. Fakat şimdi kralın küllerini atalarının yanına bırakmak mümkün değildi, bu yüzden tören kraliyet sınırları içinde düzenlendi ve yalnızca görevli rahip, kralın karısı ve oğlu katıldı. Tören bittiğinde küller toplanıp küçük bir tabuta konuldu, bu tabut güzel günler geri geldiğinde tüm halkın gözü önünde dağlık burundaki kutsal alana gömülecekti.

Ertesi gün, sabahın ilk saatlerinde surlardaki muhafızların borazanı tüm birlikleri savaşa çağırdı. Amuba yerine vardığı anda Mısır ordusunun şehre doğru yürüdüğünü gördü. Ok menziline girdiklerinde cephede bulunan okçular surlardaki muhafızlara ateş açtı. Fakat attıkları okların birçoğu surlara ulaşamadı, kuşatma altındaki ordunun attığı oklar ise düşmana isabet ediyordu. Mısırlı okçular bu yüzden az bir mesafeden geri çekildi, safları sıklaştıran çok sayıda asker hücuma geçip dağınık bir şekilde kayalıkların eteğine koşturdular, burada surlardan atılan oklardan korundular.

"Şimdi ne yapacaklar acaba?" diye bağırdı Amuba yayını indirirken.

Jethro kafa salladı.

"Bir planları var," dedi. "Çok geçmeden öğreneceğiz. Dinleyin."

Yoğun kalabalığın çıkardığı gürültüye rağmen bir süre sonra çeliği döven çok sayıda çekicinkine benzer keskin ve metalik bir ses duyulmaya başladı.

"Herhalde kayalıkları kazmayı düşünmüyorlardır!" diye bağırdı Amuba. "Bütün Mısır halkı burada olsa bile çok ağır bir iş bu."

"Mümkün değil," diye onayladı Jethro, "ama başka ne niyetleri olabilir, bilmiyorum."

Bir saat geçmedi ki, gizem çözüldü. Mısır kralının konumlandığı ve tüm hattı kontrol ettiği alanda duyulan gürültülü bir borazan sesiyle beraber surların eteğindeki kayalığın sırtında çok sayıda kafa göründü. Mısırlılar sivri uçlu demirlerle kayalıktaki çatlakların içini oymakla meşguldü. Oyulan ilk çatlakta durup birbirlerini bir metre yukarı çıkardılar ve bir grup asker kayalığın önüne tırmanana kadar

bu işleme devam ettiler. Askerler aşağı halat sarkıtıp en dik yerlere merdiven dayadılar. Tırmananlara yardımcı olmak için çok sayıda halat sallandırdılar, tepeden ilk görünen askerlerin ardından diğerleri akın akın takip etti, sonunda en fazla birkaç metre genişliğindeki çıkıntılar bile askerlerle dolmuştu.

Şimdi merdivenleri kaldırıp surlara dayayan Mısırlılar bir güruh halinde surlara tırmanıyordu ancak Rebulular da bu saldırıya karşı hazırlıklıydı; kaya, kalas parçası, ok, cirit ve atılabilecek her şey Mısırlıların üzerine yağdı. Üzerindeki çok sayıda adama rağmen merdivenlerin birçoğu muhafızlar tarafından itildi ve kayalığın sırtından aşağıdaki ovaya düşüp parçalandı. Rebulular bu cüretkâr saldırı karşısında yaşadıkları şaşkınlığı üstlerinden atamadan Mısırlılar bazı yerlerde surları aşmayı başardılar ama Rebulular kendilerine gelir gelmez Mısırlılara öyle bir öfkeyle saldırdı ki düşman her seferinde ya çatışma sırasında katledildi ya da siperlerden aşağı düştü.

Mısırlılar saatlerce uğraşmaya devam ettiler ama dişe dokunur bir başarı sağlayamadan çok sayıda adam kaybedince borazan sesiyle geri çekilmeleri emredildi.

"Çok ciddi bir saldırı olmadı Jethro," dedi Amuba alnındaki teri silerken; bu sırada devasa kayaları ve kalas parçalarını kaldırıp taşımada yardımcı olacak askerleri cesaretlendirmişti.

"Bu şartlar altında onları geri püskürtmek zor olmadı," dedi Jethro; "ama saldırma biçimleri gerçekten de şaşırtıcıydı, çok da yiğitçe savaştılar. Göreceksin, bir sonraki sefer bundan ders çıkarmış olarak dönecekler, bizim de alt etmemiz gereken yeni bir numaraları olacak. Kayalıkları tırmanmanın bir yolunu bulduklarına göre, bize artık dinlenmek yok."

Savaş akşama kadar başlamadı, karanlık çöktüğünde ise çok sayıda Mısır askeri yeniden kayalıkları tırmanmaya başladı. Öncesinde olduğu gibi Rebulular, Mısırlıları ok yağmuruna tuttu ama bu sefer yalnızca surların eteğine yakın bir yerde durmaya yetecek kadar Mısır askeri tırmandı, burada yukarıdan gelen oklardan büyük oranda korunuyorlardı. Karanlık bir geceydi, tüm bu süre boyunca Rebulular ara sıra duydukları sesler yüzünden hep orada olduklarını bildikleri görünmez düşmanlarını ok yağmuruna tutmaya devam ettiler.

Şafakla birlikte Rebu askerleri surlarının eteğinde ne olup bittiğini gördüklerinde şaşkınlık ve dehşet içinde bir feryat koparddılar. Mısırlılar kuşatma girişimiyle uğraşanlar için sığınak yapımında kullanılmak üzere yanlarında getirdikleri çok sayıda keresteyi gece boyunca halatlarla yukarı taşımışlardı. Kerestelerin hepsi kesilmiş ve birbirine uyacak şekilde hazırlanmıştı, böylece karanlıkta bile kolayca birbirine geçirilmişti. Bunun üzerine kuşatma altındaki Rebulular etraflarına baktıklarında kırk elli tane sığınağın, surlarının eteğine dikilmiş olduğunu gördüler. Bu sığınaklar öyle inşa edilmişti ki birer sundurma gibi aşağı doğru uzanıyordu ve üstleri sıkı bir şekilde hayvan postuyla örtülüydü.

Etrafı sarılmış askerlerin çok geçmeden fark ettiği üzere bu yapılar o kadar sağlamdı ki üstlerine attıkları kalas parçaları ve ağır kayalar sadece sekip ovaya düşmüştü. Mısırlılar birbirine tutturdukları merdivenleri her bir sığınağı birbirine bağlayıp aşağıdaki ovaya uzanacak şekilde sabitlemişlerdi, böylece sığınak yapımıyla uğraşan askerler gerektiğinde dinlenip diğerlerinden yardım alabilmişti.

Rebulular boşuna onca oku fırlatmış, hazırda beklettikleri kazanlarca kaynar yağı boşuna boca etmişti. Hayvan postunun gücü kaynar yağınkini geçmişti, üst üste atılmış hayvan postları yağın alttakilere geçmesine engel olmuştu.

"Düşmanlarımız sahiden de tüyler ürpertici prensim," dedi Jethro. "Yeni yol ve yöntemlerle karşılaşabileceğimizi söylemiştim size ama kuşatmanın başladığı günün hemen ertesi günü elimizdeki savunma hamlelerinin tüm zorluklarını aşıp surlarımızın eteğinde kendilerini güvene alabileceklerini hiç düşünmemiştim."

"Peki, ne yapacağız Jethro? Bu sığınaklarda çalışan askerler surların etrafındaki kayaları kolayca yerinden çıkarıp, sonra da hiç zorluk çekmeden arkasındaki toprak dolguyu delip geçebilirler."

"Durum ciddi," diye onayladı Jethro; "ama şimdilik paniğe kapılmamız için bir sebep yok. Birliklerimizin büyük kısmı surların arkasında toplanacak, Mısırlılar içeri girmenin bir yolunu bulursa açtıkları deliklere akın edeceğiz; yavaş yavaş toparlanmak zorunda kalacakları için de hepsini uçurumun kenarından aşağı fırlatabiliriz. Benim korktuğum bu değil."

"Peki, neden korkuyorsun Jethro?"

"Korkuyorum prensim çünkü neden korkmam gerektiğini bilmiyorum. Böyle bir savaşta Mısırlılara kıyasla çocuk gibiyiz. Yaptığımız bütün hesapları çoktan alaşağı ettiler, beni asıl korkutan bir sonraki hamlelerinin ne olduğunu bilmemek. Surları kazarak geçerlerse üzerlerine atılıp haklarından geleceğimizi bizim kadar onlar da iyi biliyor olmalı."

"Belki de surları alaşağı etmek için sağdan soldan kazmayı planlıyorlardır, böylece surların büyük bölümü çökünce gedik açmış olacaklar."

Jethro kafasını iki yana salladı.

"Bu Mısırlıların sığınaklarını yok edip işçilerini toprak altına gömer, surlar çökmeden önce geri çekilmeyi başarsalar bile bundan bir şey elde edemezler. Aslına bakılırsa keşke surlarımızı kendimiz yıkabilsek; bu şekilde toprak ve kaya yığınları tam da kayalığın kenarından kalkar, Mısırlılar da tek seferde yalnızca ufak gruplar halinde tırmanabildikleri için hiç zorluk çekmeden hepsini öldürebiliriz. Ustalarımızın şehri yüksek surlarla çevreleyerek bir hata yaptıklarını şimdi anlıyorum, çevredeki bütün uçurumların kenarına yalnızca birer göğüs siperi çekilse daha iyi olurmuş. Bakın, Amusis geliyor, bir de onun fikrini dinleyelim."

Amusis'in kıpkırmızı olmuş yüzünde endişeli bir hal vardı ama prensi gördüğünde kayıtsız bir ifade takındı.

"Mısırlılar surlarımızın içinden tünel kazarak geçecek," dedi, "ama bu tarafa ulaştıklarında onları sıçanlar gibi geldikleri çukurdan geri göndereceğiz. Sence de öyle değil mi Jethro?"

"Bilmiyorum," dedi Jethro ciddiyetle. "Sizin de dediğiniz gibi eğer surlarımızı kazarak gelirlerse onları mutlaka geldikleri çukurdan geri göndeririz ama bunu yapmayı planladıklarını sanmıyorum."

"Sence planları ne?" diye sordu Amusis kabaca.

"Hiçbir fikrim yok Amusis. Keşke bilebilseydim ama tüm bu zahmete boşuna katlanmadıklarından gayet eminim."

III

Tutsak

Mısırlılar surları delip geçse ya da surların altını kazıp onları devirse bile Rebululer bu saldırıları geri püskürtebileceklerinden o kadar eminlerdi ki surların eteğine inşa edilen kulübeleri neredeyse hiç dikkate almadılar, yalnızca surların arkasına güçlü bir asker topluluğu yerleştirilmişti ve bunların yarısı Mısırlıların surların altını kazarak ilerlemesi halinde onları püskürtmeye hazır bir şekilde her daim silahlı olarak bekliyordu. Bu özgüven onların sonu oldu. Mısırlılar kazı işlerine tamamıyla hâkimdi ve surları delip geçtikleri takdirde Rebululların anında ufak kazı ekibini alt edebileceklerinin farkındaydılar, bu yüzden toprak setin büyük kısmını deldikten sonra sağa sola ilerleyerek oldukça geniş bir çukur oluşturdular ve gece olduğunda kiriş ve kalaslarla destekledikleri çatıyı çektiler.

Kazı işleminde görev alanların sayısı kendilerine hızla yer açıldıkça arttı; Rebululer ise her bir korunaklı alanda en fazla bir düzine adamın çalıştığını düşünürken bir gün sonra toprak setin tam ortasında, her bir bölgede tam tamına iki yüz adam çalışıyordu. Mısır kralı astsubayına üçüncü günün sonunda şehrin ele geçirilmesi için her şeyin hazır edilmesini emretmişti.

Her gece işçi sayısı artıyor, kazı işlemleri gittikçe ilerliyordu. Çalışma sırasında hiç kazma kullanmıyor, toprağı geniş hançerlerle parçalıyorlardı. İşçilerin tamamen sessiz olması yasaktı, böylece çıkan gürültü yüzünden ne kadar yaklaştıklarını sur muhafızları anlayamadan kazı işlemini yüzeye yakın bir şekilde sürdürebiliyorlardı. İç yüzeyle aralarındaki mesafeyi geceleyin mızrakla toprağı

delerek öğreniyorlardı. Üçüncü günün sonunda kazı çalışmaları o kadar ilerlemişti ki geriye otuz, otuz beş santimetrelik bir toprak yığını kalmıştı, bunun da kirişlerin desteklediği bir kereste kaplaması yardımıyla dışarıdan baskı yapılarak çökertilmesinin önüne geçilmişti. Böylece Mısırlılar yirmi farklı noktadan hiçbir şeyden haberi olmayan muhafızların arasına dalmaya hazır vaziyete geldiler.

Karanlık çöker çökmez saldırı hazırlıkları başladı. Çok sayıda yüksek ve geniş merdivenin yanı sıra muazzam uzunlukta bir sürü iskele hazırlandı. Merdivenler kayalığın eteğine sessizce yerleştirildi ve daha surlardakiler tehlike çanlarını çalamadan çok sayıda Mısırlı surlara tırmandı. Çok geçmeden çukurların hepsi Mısır askerleriyle doldu. Mısır ordusu artık naralar atarak saldırıya geçmişti. Binlerce adamın uğraşıyla devasa iskeleler taşınıp kayalıklara yaslanıyordu.

Kuşatma altındaki Rebulular bunun üzerine surları korumak için koşuşturuyor, merdiven ve iskelelerden tırmanmaya çalışan Mısırlıların üzerine atabilecekleri her türlü şeyi yağdırıyordu. Kimse surların eteğinde uzanan küçük sığınaklardan herhangi bir tehlike gelebileceğini düşünememişti, ayrıca o kadar çok gürültü vardı ki kalan toprak yığınının kazıldığını hiç duymamışlardı. Bu noktaları özellikle takip etmeleri emredilen birlikler surlardaki silah arkadaşlarına katılmıştı, böylece hiçbiri yirmi farklı noktadaki toprak setten akın akın çıkmaya başlamış olan bir dizi karanlık sureti fark etmemişti.

Sonunda üstlerine yağan ok yağmurunun altında bocaladığı görülen Mısırlıların karşısında umutları artan kuşatma altındaki Rebulular, arkalarından gelen borazan sesiyle irkildiler, bu sesi anında birçok farklı noktadan gelen sesler takip etti. Korku dolu çığlıklarla surların arkasına koşturan Rebulular çok sayıda esmer askerin düzenli bir sırada içeri yığılmış olduğunu gördüler ve bir ok yağmuruna tutuldular. Bir anlığına da olsa tereddüt etmeyen Rebulular nasıl olduğunu anlayamadıkları şekilde kalelerine adım atmayı başarmış olan düşmanlarına saldırmak için atıldılar. Fakat Mısırlıların her bir bölüğü dört yüz kişilik güçteki seçilmiş birliklerden oluşuyordu, bunlar da Rebulların dağınık saldırılarını bir müddet kolayca püskürttü.

Amusis ve diğer Rebulu liderler adamlarını sağlam bir düzene sokmaya çalıştı çünkü ancak bu şekilde Mısırlı birlikleri dağıtma umutları olabilirdi ama etrafta feci bir kargaşa hâkimdi. Bu esnada dışarıda bulunan Mısırlılar içeride yürütülen saldırının yarattığı dikkat dağınıklığından istifade edip surlara çok sayıda merdiven ve iskele yığdılar. Bazıları peşlerinden sürükledikleri merdivenleri surlara dayarken bazıları da kazılan geçitlerden içeri akın etti ve yeterli kalabalığa eriştikleri anda arkadan toprak setlere tırmanıp hâlâ surları koruyan Rebulların üzerine atladı.

Rebulu erkekler muazzam bir mertlikle savaştı ama gafil avlandıkları bu baskında, arkalarında toplanan çok sayıda Mısırlı destek gücünün surların içinden ve üzerinden sürekli bastırması yüzünden kalelerini kurtarmaları imkânsız hale geldi; bu kargaşa ve karanlığın içinde ise dostu düşmandan ayırt edemez oldular. Birçok tabur ve bölük telaşla birbirine karıştı, liderlerinin ve subaylarının emirleri ise o gürültünün içinde duyulmaz olmuştu.

Mısırlıların tarafında ise her şey dikkatlice planlanmıştı. İçeri girmiş olan ilk bölüklerden biri sessizce surların eteğine doğru ilerlemiş, kale kapılarından birindeki muhafızların üzerine aniden atılana kadar da kimse tarafından fark edilmemişti. Bu kapıyı ele geçirdikleri anda devasa bir ateş yaktılar, kiriş ve kalas taşıyan astsubayların öncülük ettiği muazzam büyüklükte bir Mısır birliği harekete geçti. Arabaların geçtiği yol boyunca karşılaşılan çukurlar, köprüler yardımıyla aşıldı ve Rebulular daha kale kapısını ele geçiren askerleri uzaklaştıramadan Mısırlılar kapıya akın etti. Her geçen dakika yaşanan karmaşa daha da büyüyordu. Sanki ayak bastıkları yerden düşman bitiyormuş gibi geliyordu Rebululara, kaybettikleri topraklarını geri alma ümitleri de kesilince dağılmaya başladılar; bazıları evlerine, bazıları da Mısırlılar artık kentin üç tarafından da bastırdığı için gidebilecekleri tek yön olan şehrin denize bakan tarafına doğru kaçtı. Kumsalda uzanan kayıklar hızla firarilerle dolup kıyıdan ayrıldı, daha sonra kumsala varanlar ise kaçmak için ortada hiçbir kayık kalmadığını gördü. Kimi zırhlarını çıkarıp evlerine giderken kimi de Mısırlılarla yüzleşip savaşarak ölmek için savaş alanına geri döndü.

Çatışma birkaç saat sonra sona erdi çünkü Mısırlılar da karanlıkta şaşkına dönmüştü, birçok tabur gözü dönmüş bir şekilde

birbiriyle çarpışıyor, sonradan bu taburların aynı tarafta oldukları anlaşılıyordu. Surlara en yakın yerlerde bulunan çok sayıda ev ateşe verilerek etraf aydınlatıldı ama Mısırlılar aydınlık bölgelerin ötesine geçtiği anda öfkeli Rebulların saldırısına uğradılar, sonunda borazan sesiyle birliklere gün ağarana kadar ele geçirdikleri yerlerde kalma emri verildi.

Sabah olur olmaz kalabalık bir kadın topluluğunun kent merkezinden geldiği görüldü. Mısırlıların yanına yaklaştıklarında kendilerini yerlere atıp merhamet için ağlaşıp yakardılar. Bir süre bekledikten sonra birkaç Mısırlı subay öne çıkıp bir grup kadına kralın huzuruna çıkmak üzere kendilerini takip etmelerini emretti. Thutmose kale kapısından şehre giren birlikle gelmişti ama bu karmaşanın içinde belki de kendi askerleri tarafından atılan bir okla öldürülebileceğinden kendini riske atmaması için yalvaran subaylarına uyup ovaya çekilmiş, şehrin işgaline katılmak için yeni dönmüştü.

Rebulu kadınlar üst üste ölü bedenlerle kaplı yollardan geçirilerek kralın huzuruna çıkarıldı. Şehri savunanların neredeyse yarısı ölmüştü, Mısırlıların da bir o kadar kayıpları vardı. Kadınlar yüce hükümdarın önünde yüzüstü yere kapaklanıp kendileri, çocukları ve şehrin geride kalan erkekleri için merhamet dilediler.

Thutmose halinden pek memnundu. Ele geçirilemez olarak bilinen bir şehri fethetmiş, atalarını yenilgiye uğratan halkı alt etmiş, kendi şanını ve Mısır ordusunun şöhretini yüceltmişti. Mısırlılar merhametli insanlardı. Dinlerinde insan kurban etmek yoktu, savaşlarda esir aldıkları insanları ise soğukkanlılıkla katlettikleri hiç görülmemişti. İnsan hayatı Mısır'da diğer antik uygarlıklarda olduğundan çok daha büyük bir öneme sahipti ve tüm yasaları merhamet odaklı bir tutum sergilemeye yatkındı.

Kadınların söyledikleri bir tercüman yardımıyla krala iletildi.

"Direniş tamamen bitti mi?" diye sordu kral. "Bütün erkekler silahlarını bıraktı mı?"

Kadınlar feryat figan şehirde bir tane bile silahlı erkek kalmadığını, tüm cephanelerin gece toplatılıp sarayın girişindeki açık alana yığıldığını söylediler.

"O halde ben de hayatlarını bağışlıyorum," dedi kral cana yakın

bir şekilde. "Korkaklarla savaştığımda onlara hiç merhamet göstermem çünkü cesur davranmayan erkeklerin yaşamaya hakkı yoktur ama gerçek erkeklerle savaştığımda onlara gerçek birer erkek gibi davranırım. Rebulular yürekli insanlar ama çakal aslanla ne kadar dövüşebilirse Rebulular da Mısır'ın kudretine o kadar direnebildi. Savaş alanında yiğitçe dövüşüp surlarını yiğitçe korudular, bu sebeple erkek, kadın, çocuk, şehirdeki herkesin canını bağışlıyorum. Kralınız nerede?"

"Dört gün önce savaş alanında öldü," dedi kadınlar.

"Peki ya kraliçeniz?"

"Dün gece zehir içerek şehrin işgalini görmektense kocasına katılmayı seçti."

Thutmose şehrin bütün sakinlerinin ovaya çıkarılıp gözetim altında tutulmasını emretti. Bunun üzerine kent baştan aşağı arandı ve değerli her şey toplatıldı. Kral, tapınak törenleri için bir miktar altın tas bıraktı, bir kısmını kendine ayırıp diğerlerini komutanlarına sunduktan sonra geri kalanların birliklere dağıtılmasını emretti. Daha sonra üst sınıftan elli genç erkek, elli genç kız, toplam yüz esirin Mısır'a köle olarak götürülmek üzere seçilmesini emredip Rebuluların gelecekte ödeyecekleri haracı belirledi. Tüm bunlardan sonra ordu şehirden çekildi ve halkın şehre geri dönmesine izin verildi.

Ertesi gün diğer Rebu kentlerinden ulaklar geldi. Ele geçirilemez olduğuna inanılan başkentin bu kadar kısa süren bir kuşatmanın ardından çökmesi herkesi dehşete düşürmüştü, ulaklar da krala sunmak üzere adaklar getirip kendileri için hazırladığı her türlü haracı ödeyeceklerine dair söz verdiler.

Başarısından oldukça memnun kalan ve neredeyse iki yıldır uzak kaldığı Mısır'a bir an önce geri dönmek isteyen kral birçok temsilciye iyi niyetli bir şekilde karşılık verip ülkenin yıllık ödeyeceği haracı çoktan belirlediğini söyledi ve tez vakitte her şehrin büyüklüğüne göre vergi vermesini emretti. Birkaç gün içinde istenen miktar, kısmen parayla kısmen altın taslar, işlemeli kaftanlar ve diğer değerli eşyalarla tamamlanıp getirildi. Vergilerin tamamı ele geçirildiğinde kamp toplandı ve ordu Mısır'a doğru uzun yolculuğuna başladı, yeni ele geçirilmiş vilayete on bin askerlik bir karargâh eşliğinde üst düzey bir subay vali olarak bırakıldı.

Amuba köle olarak seçilen elli erkek arasındaydı. Amusis birçokları gibi kargaşa anında kaçmayı başarmıştı. Jethro da seçilen grubun içindeydi. Amuba bir müddet başına gelenlere aldırış etmemişti. Son âna kadar savaştıktan sonra saraya döndüğünde kendisini karşılayan annesinin ölüm haberi, babasını kaybetmenin ve ülkesinin yenilgiye uğramasının hemen ardından onun için korkunç bir darbe olmuştu. Annesi ona bıraktığı mektupta yaşamın kendisi için bir anlamının kalmamasından ötürü ölümü, Mısır'a bir mahkûm olarak götürülmenin utancına tercih ettiğini ama Amuba'nın halkının ve kendisinin başına gelen talihsizliklere göğüs gereceğine inandığını, oğlunun daha genç olduğunu ve geleceğin kendisi için neler getireceğini bilmediğini söylüyordu.

"Şüphesiz Mısır'a esir olarak götürüleceksin oğlum," diye devam ediyordu mektubu, "ama bir gün kaçıp halkına dönebilir, huzuru hatta mutluluğu bulabileceğin bir hayata sahip olabilirsin. Her halükârda sana son sözlerim şunlar; başına gelen her şeye sabırla dayan, babanın Rebu kralı olduğunu hiç unutma ve hayattaki konumun ne olursa olsun doğduğun sınıfa layık olmaya çalış. Bir tahtta bulunan mutluluğun bir kulübede bulunan saadetten farkı yoktur. İnsanlar mutluluklarını kendileri inşa eder, bir erkek yalnızca bir köle bile olsa saygıdeğer olabilir. Ülkenin tanrıları sana yol göstersin, seni hep korusun."

Mektubu doğduğu günden beri kraliçenin yanından ayrılmayan yaşlı bir kadın getirdi; annesinin ölümüyle üzüntüden yıkıldığında bile Amuba bu kaybın, halkı tarafından bu kadar sevilen ve saygı duyulan bu kadının galip gelen Mısırlıların kafilesinde bir köle olarak sürülme utancını yaşamasından daha iyi olduğunun farkındaydı. Ama üzüntüden o kadar perişan haldeydi ki şehri terk etme emrine kayıtsız kaldı ve köle seçimini yapan Mısırlı subaylar kendisini Mısır'a götürülecek grubun arasına aldığında hiçbir tepki vermedi.

Fakat ne kadar perişan hissederse hissetsin Jethro'nun da seçilen grupta olduğunu öğrenmek içini rahatlattı.

"Biliyorum Jethro, senin de köle olarak götürülmene sevinmem çok bencilce," dedi, "ama yanımda olman benim için büyük bir teselli olacak. Gruptaki diğer herkesi tanıyorum ama seninle o kadar

uzun zamandır birlikteyiz ki babam, annem ve memleketim hakkında hiçbiriyle seninle olduğu kadar rahat konuşamam."

"Köle olarak seçildiğim için üzgün değilim," dedi Jethro, "çünkü geride bırakacağım hiçbir akrabam yok, Rebulular da artık mağlup bir halk olduğundan burada mutlu bir hayat yaşayamazdım. Mısır'a vardığımızda muhtemelen birbirimizden ayrılacağız ama önümüzde daha aylarca sürecek bir yol var, en azından bu süre boyunca birlikte olabiliriz; sizin de söylediğiniz gibi prensim, burada oluşum size bir teselli olacaktır, bu yüzden seçildiğim için gayet memnunum. Karımın evliliğimizden birkaç hafta sonra ölmesi beni derinden etkilemişti. Şimdi böyle olmasına seviniyorum çünkü artık kimsenin kalbini kırmadan buradan gidebileceğimi biliyorum. Prensim, siz ve ben seçilenler arasında başımıza gelen bu felaket yüzünden en az acı çekecek olanlarız. Buradakilerin birçoğu arkalarında karılarını ve çocuklarını bırakıyor, en gençlerinden bazıları henüz evli değil ama onlar da anne babalarından ayrılacaklar. Bu yüzden kaderimize üzülmeyelim, daha kötüsü de olabilirdi, ayrıca Mısır'daki hayatımız düşündüğümüz kadar kötü olmayabilir."

"Sevgili annem de tam olarak böyle söylemiş Jethro," dedi Amuba ve kraliçenin mektubunda yazdıklarını Jethro'ya anlattı.

"Sevgili hanımım haklıymış," dedi Jethro. "Başka yerlerde de, Mısır'da da mutluluğu bulabiliriz, şimdi gelin dostlarımızı teselli etmeye çalışalım, onları teselli ederken kendi talihsizliklerimizi unuturuz."

Jethro ve Amuba, birçoğu üzüntüden perişan olmuş diğer esirler arasına katılıp onları içinde bulundukları bu sersemlikten çıkarmak için ellerinden geleni yaptılar.

"Mısırlılar, Rebulların yiğit erkekler olduğunu gördüler," dedi Amuba bazılarına dönüp. "Onlara makûs talihimizi de yiğit erkekler gibi göğüsleyebileceğimizi gösterelim. Yas tutmak başımıza gelenleri hafifletmeyecek, aksine yükümüzü ağırlaştıracak. Mısırlılar kendi kendimize sızlanmak yerine kaderimizi gerçek birer erkek gibi kabullendiğimizi görürlerse bize daha fazla merhamet gösterecekleridir. Unutmayın, önümüzde yorucu bir yolculuk var, güçlü olmamız gerekecek. Sonuçta bu zorlu talihimiz beraber gideceğimiz kadınların çekeceklerinin yanında bir hiç. Biz çalışıp yorulmaya

alışkınız ama bizlerin Mısırlılar kadar iyi bir şekilde atlatabileceği bu yolculuk, doğaları gereği narin olan o kadınlar için çok zor olacak. Bu yüzden gelin, cesaretimiz ve sabrımızla onlara örnek olalım, haksız yere acı çeken, mağlup olsa da saygınlığını yitirmeyen, kaderine diz çökmeden meydan okumaya hazır erkekler olarak gösterelim kendimizi."

Amuba'nın sözleri esirleri oldukça etkiledi. Merhum krallarının oğlu ve bu talihsizlikler başlarına gelmeseydi gelecekteki kralları olarak Amuba'ya saygı duyuyorlardı, soğukkanlılığı ve yürekli konuşması onları üzüntülerini bastırıp kaderlerine daha umut dolu bakma konusunda cesaretlendirdi. Ordu kamp yaptığı süre boyunca esirlerin elleri arkadan bağlıydı ama yürüyüş başladığında bağları çözülen esirler Mısırlı bir asker alayının ortasına yerleştirildi.

Uzun ve meşakkatli bir yolculuktu. Yolda Mısır ordusunun daha önceki fetihlerinde buyruğu altına aldığı çeşitli yerlerde esir aldığı, buralara atanan birliklerin sorumluluğuna bırakılan ve yurda dönüş yolculuğu sırasında toplanan kölelerle birlikte esir kafilesindeki sayı bir hayli arttı. Yolculuk boyunca her geçilen yerden orduya tedarik etmek üzere erzak toplandı ve günlük katedilen mesafe kısa olduğu için esirler Suriye'nin güneyi ile Nil Nehri'nin başlangıcı arasında bulunan çöl yoluna girene kadar pek sıkıntı çekmediler.

Burada ordu kafilesine büyük miktarda su taşınmasına rağmen esirlere verilen erzak son derece azdı; güneşin korkunç yakıcılığı altında yürüyen esirler devasa ordunun teptiği yollardan yükselen toz bulutu yüzünden neredeyse boğuluyordu, çektikleri ıstırap dayanılır gibi değildi. Diğer birçok esirde gözlemlenen kederli hali taşımayan Rebulu esirler mert duruşlarıyla yanlarında yürüyen birliklerin saygısını kazanmıştı. Alay, sıcaklığa ve ağır işlere alışık, atılgan ve çevik Libyalı paralı askerlerden oluşuyordu.

Yolculuğa başladıktan sonra geçen üç ay içinde Amuba ve Jethro, hatta esirlerin çoğu Mısır dilini biraz öğrenmişti. Jethro en başta genç prense bunun onlara büyük yarar sağlayacağını söylemişti. Bu öncelikle geçmişi düşünüp durmaktan onları alıkoyacak, ayrıca Mısır'daki hayatlarını daha çekilir kılacaktı.

"Şunu unutmamalısınız," dedi, "bizler orada köle olacağız ve efendiler kölelerine karşı pek sabırlı değildir. Emir verdiklerinde

söyledikleri anlaşılmazsa köleler için çok kötü olur. Dillerini bilmek bizi daha değerli kılar, dillerini konuşabilirsek bu sayede daha iyi muamele görebiliriz."

Amuba çölün usandırıcı durgunluğundan sonra Mısır ovalarının parlak yeşilliğine çıktıkları için son derece minnettardı. Mısır'a vardıklarında yürüyüş sıraları değiştirildi, esirlerin oluşturduğu uzun sıra kralın arabasının hemen ardından ülkeye giriş yaptı. Her biri yurtlarından getirilmiş bir parça ganimet taşıyordu. Amuba başının üstünde tapınak törenlerinde kullanılan büyük bir altın vazo tutuyordu. Jethro ise krala ait değerli bir miğfer ve zırh taşıyordu.

Ayak bastıkları ilk şehirde Amuba devasa büyüklükteki görkemli yapılar ve baktığı her yerde gördüğü refah ve zenginlik karşısında afalladı. Sokaklar kral geçerken yerlere kadar eğilip onun başarılarını haykıran ve ordunun boyunduruğu altına aldığı birçok ülkeyi temsil eden uzun esir kafilesini ilgi ve şaşkınlıkla izleyen insanlarla hınca hınç dolmuştu. Amuba bunlardan da öte, uzun yolları sfenkslerle kaplı tapınaklar, tanrıları temsil eden devasa heykeller, muazzam büyüklükte sıra sıra sütunlar, görkemli ve heybetli mabetler karşısında hayrete düştü.

"Bunları nasıl yapmışlar Jethro?" diye defalarca sordu hayret içinde. "Bu devasa taşlar nasıl bu düzene oturtulabilmiş? Bu kocaman heykelleri nasıl ovalar boyunca sürükleyebilmişler? O sert kayalardan bunları oyup çıkarmak için ne kullanmış olabilirler?"

"Korkarım, Amuba," dedi Jethro ciddiyetle, çünkü delikanlı artık kendisine prens demesini kesinlikle yasaklamış, bir köleye bu unvanla hitap edilmesinin alay etmekten farksız olduğunu söylemişti, "çok geçmeden tek kelimeyle bu olağanüstü şeyleri nasıl yaptıklarını acı bir şekilde tecrübe ederek öğreneceğiz. Bu tuhaf heykellerden birini bile taşımak için binlerce insan gerekmiş olmalı, halkın kendisi işin tamamlanmasına yardım etmiş olsa da seni temin ederim, en ağır kısmı kölelere yüklenmiştir."

"Peki, ama bu heykeller ne anlama geliyor Jethro? Hiç şüphesiz ne burada ne de başka bir ülkede bunlar gibi kadın suratlı, aslan vücutlu, devasa kanatlı yaratıklar var. Baksana, bazıları da erkek suratlı, boğa vücutlu, bazıları ise kuş başlı, erkek vücutlu."

"Tabii ki böyle yaratıklar olamaz Amuba, Mısırlılar gibi bilgili

ve kültürlü bir halkın nasıl olur da tanrı olarak böyle tuhaf suretler seçebildiğini aklım almıyor. Tek aklıma gelen, bu heykellerin tanrıların kendisinden ziyade onların bazı özelliklerini yansıttığı. Bak, insan kafası zekâlarını, aslan ya da boğa vücutları ise güç ve kudretlerini, kuş kanatları da hızlarını temsil ediyor olabilir. Böyle olduğundan emin değilim ama sanırım buna yakın bir şey. Tanrılarının güçlü olduğunu kabul etmek zorundayız çünkü Mısırlılara diğer tüm halklar üzerinde zafer bahşediyorlar ama şüphesiz, bu tanrılarla ve daha birçok şeyle ilgili zamanla daha fazlasını öğreneceğiz."

Yolculuk üç hafta kadar daha sürdü ve bu süre boyunca esirler gördükleri karşısında hayrete düştüler. Özellikle ülke topraklarının olağanüstü verimliliği onları çok etkiledi. Rebulularda tarım oldukça ilkel düzeydeydi, bu yüzden geçtikleri her yerde gördükleri bol ve çeşitli ekin karşısında şaşkınlıktan âdeta donakaldılar. Rebulular sulamaya aşinaydı, hatta bu konuda İran oldukça gelişmişti ama Mısır'da bu amaçla yapılan onca çalışma, nehre çekilen devasa büyüklükte setler, kanal ve hendek ağları, her yerde görülebilen düzen ve tertip onları şaşkına çevirmiş, hayran bırakmıştı.

Geçtikleri birçok şehir ve tapınak ihtişamlı ve görkemli yapısıyla daha önce gördüklerini bir hayli geride bırakıyordu, Amuba'nın şaşkınlığı ise asıl Mısır'ın yakın tarihe kadar başkenti olan Memfis'e vardıklarında zirveye ulaştı. Şehrin zenginliği ve refahı esirleri hayrete düşürdü ama en çok kentin birkaç mil ötesinde yükselen çok sayıda devasa piramidi görüp bunların bazı kralların mezarları olduğunu öğrendiklerinde şaşırdılar.

Ülkenin tipik özellikleri yavaş yavaş değişiyordu. Sol tarafta bir dizi dik tepe nehre uzanıyordu, yürüdükçe buna benzer ama o kadar yüksek olmayan tepeler sağ tarafta görünmeye başladı.

İki hafta daha süren bir yolculuğun ardından sonunda ordunun şen haykırışlarıyla Mısır'ın başkenti Teb'in, bu uzun ve yorucu yolculuğun varış noktasının göründüğü duyuruldu.

Teb, Nil Nehri'nin iki yanına birden yayılmıştı. Nüfusun en yoğun bölümü nehrin doğu kıyısında toplanmıştı ama şehrin bu kısmında daha çok yoksul sınıf yaşıyordu. Nil'in Libya kıyısında da geniş bir nüfus yoğunluğu vardı, evler nehir kıyısına yakın bir

bölgede dip dibe konumlanmıştı. Bu evlerin arkasında çok sayıda tapınak ve saray vardı, kral ve kraliçelerin mezarları ise sarp yamaçları zenginlerin kayalık mezarlarıyla oyulmuş daha da ilerideki vadide gömülüydü. Halkın yaşadığı evlerin hepsi alçak yapıda olduğu için çok miktarda tapınak, saray ve kamu binası arkalarından yükseliyor, şehre gelenler için çarpıcı bir görüntü oluşturuyordu; şehir ise geniş bir doğal amfiteatrın içindeydi, iki yanındaki tepeler hem üzerinden hem de altından nehre doğru uzanıyordu. Kraliyet ordusu Memfis'ten, nehrin batı kıyısından yürüyerek gelmişti ve sarayları ve tapınaklarıyla büyük Libya kentine yaklaşıyordu. Şehre yaklaştıklarında devasa kalabalıklar kralı ve dönen orduyu karşılamak için yollara döküldü. Coşku dolu nidalar yükseldi, borazan ve diğer müzik aletlerinin sesleri havayı doldurdu, büyük tapınaklardan dini tören alayları yoğun kalabalığın içinden istikrarlı adımlarla ilerliyordu; insanlar, tanrıların tasvirlerini ve sembollerini taşıyan rahiplerin ve hizmetçilerin geçmesi için hemen yolu açtılar.

"Jethro," diye bağırdı Amuba coşkuyla, "doğrusunu istersen, yalnızca bu görkemli manzarayı izlemek için bile olsa köleliğin bunca eziyete değdiğini söyleyebilirim. Ne kadar muhteşem insanlar bunlar; nasıl bir bilgi, güç, ihtişam! Baksana, babamın sarayı Teb'de olsa bir kulübeden farkı kalmazdı, o çok değer verdiğimiz tapınaklarımız bu muazzam gösterişli yapıların yanında cüce kalır."

"Bunların hepsi çok doğru Amuba, ben de hayranlık duymadığımı söyleyemem ama Rebulular birçok kez Mısır ordularını geri püskürttüğünü ve adamlarımızın onların askerlerine rahatlıkla kafa tutabileceğini biliyorsun. Bizler bu insanlardan yarım karış daha uzunuz. Çok lüks bir hayatımız yok, olmasını da istemedik gerçi. Tüm bu şaşaa insanları yumuşatıyor olmalı."

"Olabilir," diyerek onayladı Amuba, "ama sen de şunu unutmamalısın ki, daha çok yakın zamana kadar bizler çadırlarda yaşayan, istediği vakit otlak bulmak için dolaşan bir halktık ve yerleşik hayata geçip kentler inşa etmeye başladığımız için yumuşamadık. Mısırlıların yiğit olmadığını kimse söyleyemez, kesinlikle bunu söylemek bize düşmez ama fiziksel beceri olarak bizimle aşık atamazlar. İnsanların bize nasıl bakıp parmakla gösterdiğini görüyor musun Jethro? Daha önce bizim gibi mavi gözlü, sarı saçlı bir ırk gördüklerini sanmıyorum ama kendi aralarında bile esmerliğin

farklı tonlarını görmek mümkün. Soylular ve üst sınıflar ayak takımına göre daha açık bir ten rengine sahip."

Mısırlılar esirlerin ten rengi karşısında gerçekten de hayrete düşmüştü, duvar süslemelerinde de hâlâ Rebu halkının mavi gözlerini ve sarı saçlarını gösteren resimler bulunmaktadır. Kralın dönüşü üzerine verilen şenlikler günlerce devam etti, sona erdiğinde ise esirler kraliyet düzenine göre dağıtıldı. Bazıları savaşta kendini göstermiş olan komutanlara verildi. Çok sayıda esir rahiplere bırakılırken birçoğu kamu işlerinde çalıştırılmak üzere gönderildi.

Tuhaf ten rengi ve sarı saçları özel bir ilgi uyandıran Rebulu esirler ise kralın kişisel gözdeleri arasında dağıtıldı. Kızların çoğu kraliçeye ve kraliyet prenseslerine verilirken diğerleri de kralın konseyini oluşturan rahip ve komutanların karılarına bırakıldı. Erkekler çoğunlukla tapınaklarla ilgili hizmetler için rahiplere verildi.

Amuba, Jethro'yla birlikte büyük tapınaklardan birindeki rahiplerin hizmetine atanan sekiz esirin arasında olduklarını öğrendiğinde çok mutlu oldu. Bunun şansla pek bir ilgisi yoktu aslında çünkü esirler sıraya dizilmiş, aralarında seçme ya da kayırma olmaması adına her bir tapınak için belirlenen sayıyla birlikte sırası gelen ilerlemişti, böylece çeşitli tapınaklara tarafsız bir şekilde dağıtıldılar, Jethro da her zaman Amuba'nın yanında durduğu için doğal olarak aynı tapınağa seçildiler.

Tapınağa vardıklarında küçük esir grubu yeniden sıraya dizildi, bunun üzerine ciddi ve saygın görünümlü bir adam olan başrahip Ameres onları inceleyerek aralarında gezdi. Eliyle Amuba'ya işaret edip öne çıkmasını istedi. "Bundan böyle," dedi, "sen benim hizmetçimsin. Davranışlarına dikkat edersen iyi bakılırsın." Yeniden sırada yürümeye başladı, Amuba başka birini daha seçeceğini anlayınca kendini rahibin önüne atıp dizlerinin üstüne çöktü.

"Efendim bu cüretimi bağışlayın," dedi, "ama size yalvarırım yanımda duran şu adamı seçin lütfen. Kendisi çocukluğumdan beri dostum olmuş, savaşta beni kalkanıyla korumuş, kendi babamı kaybettiğimden beri bana babalık yapmıştır. Yalvarırım bizi ayırmayın efendim. Bize ne görev verirseniz verin severek çalışacağımızı göreceksiniz."

Rahip ciddiyetle dinledi.

"Dilediğin gibi olsun," dedi, "elinden gelirse çevresindekileri mutlu etmek her insanın görevidir, dostun da güçlü kuvvetli bir adam ve dürüst, içten bir yüzü var, benim için gayet uygun olacaktır; o halde ikiniz de peşimden gelin, evime gidelim."

Diğer esirler rahibin peşinden giden Amuba ve Jethro'yu selamladı. Rahip bu ifadelerini fark edince delikanlıya dönüp şöyle dedi:

"Halkın için önemli biri miydin de ayrılmadan önce senden daha büyük olan dostun yerine seni selamladılar?"

"Ben krallarının oğluyum," dedi Amuba. "Kendisi sizin birliklerinizle savaşırken öldü, şehrimiz ele geçirilmeseydi ve ülkemiz Mısırlıların egemenliğine girmeseydi tahta ben geçecektim."

"Öyle mi?" diye sordu rahip. "Hayatın getirdiği değişiklik ve rastlantılar gerçekten de çok tuhaf. Acaba kralın oğlu olarak neden Thutmose seni özellikle kendisi için ayırmadı?"

"Sanırım bilmiyordu," dedi Amuba. "Sizin geleneklerinizi bilmediğimiz için esir dostlarım kralın oğlu olduğum öğrenilirse muhtemelen öldürüleceğimi düşündüler, bu yüzden de saygı belirtisi gösterecek tüm ifadelerden kaçındılar, onlar gibi köle olan birine kral gibi davranmaları oldukça gülünç olurdu."

"Belki de en doğrusu," dedi rahip düşünceli bir şekilde. "Sana zarar verilmezdi çünkü biz savaşta alınan esirlerimizi öldürmeyiz, yine de bir rahibin hizmetçisi olarak yaşamak kralın hizmetkârlığını yapmaktan daha kolay olabilir senin için. Fakat doğduğun zümreyi yine de kimseye söylemesen iyi olur çünkü krala bildirilirse saraya gönderilmen gerekebilir, saray hayatının görkemini ve canlılığını izlemeyi sessiz bir evde hizmetçi olmaya yeğlemiyorsan tabii."

"Sizinle kalmayı kesinlikle tercih ederim efendim," dedi Amuba hevesle. "İsteğimi bağışlayıp köle dostum Jethro'yu seçerek şimdiden merhamet dolu bir kalbiniz olduğunu gösterdiniz, kaderimin umduğumdan daha büyük mutluluk getireceğini şimdiden hissediyorum."

"Görüntüye bu kadar çabuk aldanma," dedi rahip. "Öte yandan burada, Mısır'da, köleler Nübye'nin yabani halkları arasında ya da çölde olduğu gibi muamele görmezler. Hepsi için bir kanun var, burada köle öldüren biri bir Mısırlının canını almış gibi cezalandırılır. Fakat sanırım şunu söyleyebilirim ki, buradaki hayatın çok

zor olmayacak; zekisin, dilimizi bu kadar akıcı konuşabilecek kadar yeterli bilgiyi bu kadar kısa sürede edinmiş olmandan belli. Sen de dilimizi konuşabiliyor musun?" diye sordu Jethro'ya.

"Biraz konuşabiliyorum," dedi Jethro, "ama Amuba kadar iyi değil. Yaşlı dilim yabancı bir lisana gençlerinki kadar çabuk alışamıyor."

"Anlaşılabilecek kadar konuşuyorsun," dedi rahip, "çok yakında dilimizi kusursuz bir şekilde kavrayacağından eminim. Burası benim evim."

Rahip her iki yanından yüksek ve geniş bir duvarın uzandığı görkemli bir geçitten girdi. Geçidin kırk, kırk beş metre ilerisinde büyük bir ev duruyordu, buraya kıyasla Amuba'nın büyüdüğü kraliyet konutu sefil bir kulübe gibi kalırdı. Duvarların çevrelediği yaklaşık iki yüz elli metre karelik boş bir arazi vardı, burası bahçe olarak düzenlenmişti. Etrafı sıra sıra meyve ağaçlarıyla doluydu, bir kısmı üzüm bağı olarak ayrılmıştı, bir sıra palmiye ağacının böldüğü alanda ise sebze bahçesi vardı.

Evin önünde geniş bir gölet, içinde ise rengârenk boyanmış bir kayık vardı, çeşit çeşit su bitkileri göletin kenarlarını süslüyordu. Zarif palmiyeler yapraklarıyla üstünü kapatıyordu, zambakların geniş, düz yaprakları ise üzerinde yüzüyordu; Amuba'nın tüm dini törenlerde üst sınıftan çok sayıda insanın taşırken gördüğü ve adına nilüfer dendiğini duyduğu beyaz çiçekler ise üzerinde süzülüyordu. İki esir, gördükleri manzaranın güzelliği karşısında şaşkınlık ve hayranlık içinde donakaldı ve şimdiye kadar gördüklerinden daha güzel olan bir bitki örtüsüne bakarken bir anlığına köle olduklarını unuttular. Rahibin yüzünde bir gülümseme belirdi.

"Mutlak mutluluk hiçbir insana bahşedilmez," dedi, "ama sanıyorum zamanla burada hiç olmazsa memnuniyeti tadacaksınız."

IV

Rahat Bir Esaret

Rahip sözünü bitirdiğinde Amuba'yla aynı yaşlarda bir delikanlı evin sütunlu girişinde belirip babasına doğru koştu.

"Ah babacığım!" diye bağırdı, "o yabancı esirlerden ikisini eve mi getirdin? Geçit töreninde görüp saçlarının ve gözlerinin rengine pek hayran kalmıştık. Mysa'yla dikkatimizi özellikle bu delikanlı çekmişti, saçları neredeyse altın sarısı."

"Her zamanki gibi düşünmeden konuşuyorsun Chebron. Bu genç adam, dilimizi senin ne dediğini anlayacak kadar biliyor ve bir insanın yüzüne karşı fiziksel özelliklerinden bahsetmek hiç kibar bir davranış değil."

Delikanlının çıkık yanakları kızardı.

"Bağışlayın," dedi Amuba'ya nazik bir şekilde. "Aramıza daha yeni katılan birinin dilimizi bildiği aklımın ucundan bile geçmedi."

"Özür dilemeyin," dedi Amuba gülümseyerek. "Dış görünüşümüz size yabancı geliyor olmalı, hatta Lidya ve Pers halkları arasında bile bizimki kadar açık renkli saçı ve gözü olan insan azdır. Görünüşümüzü beğenmediğinizi söyleseniz bile alınmazdım, zira herkes alışık olduğu şeyleri beğenir kanımca ama yine de söylediğiniz şeyden dolayı özür dilemeniz çok nazikçe, insanlar genelde esirlerin de duyguları olduğunu hesaba katmıyor."

"Chebron'un özrü yerindeydi," dedi babası. "Bizim için nezaket çok önemlidir, her Mısırlı bütün insanlara karşı düşünceli davranması gerektiği öğretilerek büyür. Nazik olmak en az kaba olmak ka-

dar kolay, insanlar ise karşılarındakine korkudan çok sevgi gösterdiğinde daha iyi hizmet görürler."

"Peki, burada mı kalacaklar baba yoksa sadece bugünlük mü getirdin onları?" diye sordu Chebron.

"Kalacaklar oğlum. Onları tapınağımız için getirilen esirlerin arasından seçtim. Genç olanı senin yaşlarında olduğu için seçtim; insanın yanında, kendisiyle birlikte büyüyüp ona bağlı kalacak, şartlar onları eşit kılmamış olsa da dostluk, yoldaşlık yapacak birinin olması iyidir; umarım Amuba'da –isminin bu olduğunu söyledi– bu anlattıklarımı bulabilirsin. İçinde bulunduğumuz şartların kendisini bizden daha alt bir konuma getirdiğini söyledim, ne de olsa bu şartlar büyük öneme sahip. Bu genç adam kendi ülkesindeyken senin burada sahip olduğundan daha yüksek bir konumdaydı çünkü kralın oğluydu, babası savaşta öldüğü için de eğer halkı boyunduruğumuz altında olmasaydı ülkesinin kralı olacaktı. Diyeceğim şu ki Chebron, bir talihsizlik sonucu Amuba aramızda bir esir olarak bulunsa da asalet bakımından senden üstün, bu yüzden sen de düşman bir ülkeye esir olarak düşseydin nasıl bir muamele görmeyi bekleyeceğini düşün ve Amuba'ya öyle davran."

"Seni memnuniyetle dostum olarak göreceğim," dedi genç Mısırlı Amuba'ya samimiyetle. "Irklarımız birbirinden tamamen farklı olsa da sadık ve sözünün eri olduğunu yüzünden okuyabiliyorum. Ayrıca, babam senin nasıl biri olduğunu anlayıp bana uygun bir dost olacağından emin olmasaydı sana güvenmemi istemezdi," diye ekledi.

"Siz de babanız da çok iyi insanlarsınız," dedi Amuba. "Savaşta ele geçirilen esirlerin yaşamlarının ne kadar çetin geçtiğini bilirim, biz Rebulular da çıktığımız birçok seferde çok sayıda köle toplamışızdır, bu yüzden acı çekmeye hazırlamıştım kendimi. Beni beklentimin aksine çok farklı insanların eline teslim ettikleri için tanrılarımıza ne kadar minnettarım, tahmin edebilirsiniz; söz veriyorum Chebron, size karşı vefalı ve sadık olacağım. Buradaki dostum için de aynısını söyleyebilirim, kendisi her türlü zorlukta benden çok daha iyi şekilde size hizmet edecektir. En yiğit savaşçılarımızdan biriydi. Halkınızla savaştığımız büyük muharebe sırasında savaş arabamı sürmüş, birçok kez hayatımı kurtarmıştır; güçlü ve yiğit

bir adamın hizmetine ihtiyaç duyarsanız Jethro size yardımcı olacaktır."

"Sen savaşa mı katıldın?" diye sordu Chebron şaşkın bir şekilde.

"İlk defa birileriyle savaştım," dedi Amuba, "ama daha önce çok kez aslan avlamıştım, aslan da en az sizin askerleriniz kadar tehlikelidir. Savaşa katılmak için gençtim ama babam doğal olarak ülkemiz için savaşan erkekler arasında erkenden yerimi almamı istedi."

"Bu arada Chebron," dedi Ameres, "seni uyarmalıyım, Amuba'nın ülkesinde sahip olduğu sıfattan kimseye bahsetme. Öğrenilirse bizden alınıp sarayın hizmetine verilebilir. Onunla birlikte esir alınan insanlar da Amuba'nın prens olduğu öğrenilirse başına kötü bir şey gelebilir korkusuyla onun kim olduğuyla ilgili hiçbir şey söylememiş, bu yüzden onun da Rebulu diğer soylu esirlerle aynı tabakadan olduğu düşünülmüş. Bu sebeple kimseye bir şey söyleme, annene ve Mysa'ya bile. Bu sırrı saklayacaksak ne kadar az kişi bilirse o kadar iyi."

Ameres konuşurken Amuba da bir yandan kendisini bir dost gibi göreceğine söz veren delikanlıyı inceliyordu belli etmeden.

Babası gibi o da Mısırlıların geneline kıyasla daha açık tenliydi, bu açık ten üst sınıflar arasında neredeyse ortak bir özellikti. Chebron, Rebu'nun gençlerinden çok daha kısa ve cılızdı ama dik bir duruşu vardı ve daha şimdiden tavrında üst sınıfa ait Mısırlılara özgü sakin ve ağırbaşlı bir hava vardı. Sol kulağından sarkan bir tutam perçem dışında tüm kafası kazınmıştı, Amuba bunun tüm Mısır'da uygulanan geleneğin bir parçası olduğunu düşündü. Daha sonra öğrendiği üzere bu perçem gençliğin ayırt edici bir işaretiydi ve genç erkekler rüştünü ispatladığında, evlendiğinde ya da bir işe başladığında bu perçem de kesilirdi.

Şu an için kafası keldi ama dışarı çıktığında başına tam oturan bir şapka takıyordu, bu şapkada bulunan bir delikten perçemi geçiyor, omzuna sarkıyordu. Genellikle peruk takan üst ve orta sınıfın bu geleneğini benimsemek için Chebron henüz gençti. Bu kafa kazıtma âdeti Amuba'ya bir müddet hiç hoş gelmemişti. Kuşkusuz Mısırlılar bu geleneği serinlik ve temizlik adına benimsemişti ama Amuba Mısırlıların taktığı acayip ve çetrefilli peruklarla gezin-

mektense saçını tozdan korumak adına her türlü acıya katlanmayı tercih edeceğini düşünüyordu.

Çok geçmeden rahibin peşinden eve girdiler. Giriş kapısından geçtiklerinde geniş bir salona vardılar. Yan tarafta çatıyı taşıyan ve her bir duvardan üç dört metre mesafede duran bir dizi devasa kolon vardı; duvarlar mermer ve diğer renkli taşlarla kaplıydı, yerler de aynı malzemelerle döşenmişti; tam ortada bir çeşme akıyor, suyu oldukça yükseğe fışkırtıyordu çünkü salonun kolonlar arasında kalan kısmının açık tavanı gökyüzüne bakıyordu; odada çok çeşitli şekillerde bir sürü oturulacak yer bulunuyordu; palmiyeler ve zarif yapraklı diğer bitkilerin olduğu kocaman saksılar vardı. Tavan şık desenlerle rengârenk boyanmıştı. Uzun bir sedirin üzerinde ise bir kadın oturuyordu. Sedirin arkası boştu ama bir ucu kol desteği olarak uzanıyordu, sedirin iki tarafında da hayvan kafası suretleri oyulmuştu.

İki Nübyeli köle kız bu kadının arkasında durmuş yelpazeyle kendisini serinletiyordu, on iki yaşlarında bir kız ise alçak bir iskemlede oturmuş, bir papirüs rulosu okuyordu. Babası odaya girer girmez ruloyu yere atıp ayağa fırladı, kadın da sanki ufacık bir hareket etmeye kalksa bile yorulacakmış gibi uyuşuk bir şekilde ayağa kalktı.

"Ah, babacığım," diye konuşmaya başladı kız ama rahip bir el hareketiyle onu durdurdu.

"Sevgilim," dedi karısına, "yüce kralımızın fethinin ganimeti olarak getirdiği esirlerden ikisini eve aldım. Bize ve tapınağın hizmetine çok sayıda esir yollamış, bu ikisi de benim payıma düşen. Kendi ülkelerinde soylularmış, biz de konumlarındaki bu üzücü değişimi onlara unutturmak için elimizden geleni yapacağız."

"Hep tuhaf fikirlerle geliyorsun Ameres," dedi kadın uyuşuk hareketlerinden beklenmeyecek bir fevrilikle. "Esir bunlar, esir olmadan önce ne olduklarının benim için bir önemi yok, artık esirler. Benim etrafımda olmadıkları sürece elbette onlara istediğin gibi davranabilirsin, tuhaf renkli saçları ve gözleri, bir de o beyaz suratları beni ürkütüyor."

"Ah, anneciğim, bence çok sevimliler," diye bağırdı Mysa. "Keşke benim de saçlarım herkesinki gibi siyah olacağına o çocuğunki gibi altın renginde olsa."

Başrahip, Amuba ve Jethro'yu Karısına Takdim Eder.

Rahip kızına azarlarcasına bir bakış atıp kafasını salladı ama küçük kız hiç utanmış gibi durmuyordu çünkü babasının gözdesiydi ve ona asla ciddi ciddi kızmayacağını gayet iyi biliyordu.

"Onları senin yanında tutmayı düşünmüyorum Amense," dedi sakin bir şekilde karısına. "Aslına bakarsan, her türlü gereksinimin için gereğinden fazla hizmetçin var bana göre. Delikanlıyı özel olarak Chebron için seçtim, diğerine gelince, onun ne yapacağına henüz tam olarak karar vermiş değilim."

"Onu bana verir misin babacığım?" diye sordu Mysa tatlı dille. "Fatina hiç eğlenceli değil, şu Nübyeli kız, Dolma ise sadece uysal uysal durup beyaz dişlerini göstere göstere gülümsüyor ama birbirimizi hiç anlayamadığımız için bana hiçbir yararı yokmuş gibi geliyor."

"Peki, bu uzun Rebulunun sana ne gibi bir yararı olacağını düşünüyorsun?" diye sordu rahip gülümseyerek.

"Tam olarak bilmiyorum babacığım," dedi Mysa başını belli belirsiz döndürüp Jethro'yu ciddiyetle incelerken, "ama görünüşünü beğendim, eminim elinden bir sürü şey geliyordur; mesela dışarı çıkmak istediğimde benimle yürüyebilir, beni kayıkla gezdirebilir, topumu yakalayıp getirebilir, evcil hayvanlarımı besleyebilir."

"Kendin besleyemeyecek kadar tembel olduğunda yani," diye ekledi rahip. "Pekâlâ, Mysa, bir deneyelim bakalım. Jethro senin özel hizmetçin olacak, ona yaptıracak bir işin olmadığında da, ki bu günün en iyi kısmı olacak, su kuşlarıyla ilgilenebilir. Zunbo onlarla hiç düzgün bir şekilde ilgilenmiyor. Söylediklerimizi anladın mı?" diye sordu Jethro'ya.

Jethro bir adım öne çıkıp kızın elini tuttu ve cevabını alnı eline değene kadar eğilerek verdi.

"İşte cevabın Mysa."

"Çocuklara çok yüz veriyorsun Ameres," dedi karısı sinirli bir şekilde. "Herhalde koca Mısır'da bizimkiler kadar şımarık çocuk yoktur. Başkalarının evlatları kendileriyle konuşulmadan ağızlarını açmıyor, babalarının karşısında oturmayı akıllarından bile geçirmiyor. Mısır'ın en bilge insanlarından biri olarak saygı duyulurken çocuklarının senin yanında bu kadar rahat davranmalarına izin vermen beni gerçekten hayrete düşürüyor."

"Sevgilim," dedi Ameres durgun bir gülümsemeyle, "belki de Mısır'ın en bilge insanlarından biri olduğum içindir. Çocuklarım bana en az altımızda çalışan köleler kadar saygı duyar. Sorular sormazsa bir oğlanın zihni nasıl gelişir, peki ya onun sorularını babasından daha iyi kim cevaplayabilir? Haydi çocuklar, gidebilirsiniz artık. Yeni arkadaşlarınızı da yanınızda götürüp onlara bahçeyi gezdirin, evcil hayvanlarınızı gösterin."

"Gerçekten çok şanslıyız Jethro," dedi Amuba, Chebron ve Mysa'yı bahçeye doğru takip ederken. "Buraya olan yolculuğumuz sırasında geceleri kumlarda uzanıp kendi kendimize hayatımızın nasıl olacağını düşünürken hiç böyle bir şey hayal etmemiştik. Toprak sürmeyi, büyük baraj ve setleri yükseltmeye yardım etmeyi, kamu binaları için taş çıkarmayı, ağır ve sefil bir köleliği düşünüyorduk, hayal bile edemediğimiz tek şey ise yan yana çalışmaktı, şimdi ise baksana tanrılar bize ne iyi davranıyor. Birlikte olmakla kalmadık, üstüne üstlük efendilerimizle dost olduk, bu yabancı ülkede bir yuva bulduk."

"Gerçekten de öyle Amuba. Ameres denen bu rahip harika bir insan, onu tanıyan herkesin sevdiği biri. Bizi seçtiği için gerçekten çok şanslıyız."

Ağabey kardeş bir dizi meyve ağacının arasından geçerek sonunda yüksek bir sazlık çitten yaklaşık beş metre karelik kapalı bir alana açılan bir kapıya vardılar. Burası ağaç ve çalılarla çevriliydi, gölgelerinde ise çok sayıda ahşap yapı duruyordu.

Tam ortasında alanın üçte birini kaplayan bir havuz bulunuyordu ve evin önündeki geniş gölet gibi su bitkileriyle çevriliydi. Kenarında iki çeltik kargası duruyor, suyun üzerinde ise muhteşem tüyleri olan bir sürü su kuşu yüzüyor, kıyıdakiler de tüylerini temizliyordu.

Kapı kapandığında su kuşları arasında büyük bir hareketlenme oldu, çeltik kargaları genç hanımlarını karşılamak için usulca ilerledi, ördekler bir hoş geldin nidası attı, suda yüzenler kıyıya çıktı, kıyıda olanlar ise yüksek sesle vaklayarak çeltik kargalarını takip etti. Fakat yanlarına ilk gelen ahşap kulübelerden birine bağlı olan ve anında yanlarında biten iki ceylan oldu; ceylanlar yumuşak burunlarıyla Chebron ve Mysa'nın ellerini dürttü; bu sırada diğer kulübelerden de bir sürü farklı ses çıkıyor, köpekler havlıyor, çeşit çeşit hayvan hoş geldiniz der gibi bağırıyordu.

"Henüz beslenme vaktinizin gelmediğini biliyorsunuz," dedi Chebron ceylanlara bakarken, "ilk kez de böyle boş elle geliyoruz ama size ambardan bir şeyler verebiliriz. Bak Jethro, burası onların ambarı," diyerek diğerlerinden çok daha geniş olan kulübeye ilerledi, duvarlarda çok sayıda ve farklı boyutlarda kutular vardı, altlarında ise kocaman sandıklar duruyordu. "Şuraya bak," diye devam etti sandıklardan birini açıp içlerinden bir avuç yeni kesilmiş burçak çıkarırken; daha sonra kapıya ilerleyip ceylanların önüne serpiştirirken devam etti, "bu özel yemler her sabah altı mil ötedeki çiftliğimizden taze taze getirilir. Yandaki sandıkta ise su kuşlarının yemi var. Burada hepsi karışık, görüyor musun? Buğday, nohut, baklagiller ve diğer tohumlar. Mysa, bir iki avuç yemek ver kuşlara, yaygaralarından kendimi bile duyamıyorum.

Şu yukarıdaki kutuda kediler için bir tepsi ıslak ekmek göreceksin. Suya bulanmış biraz ekmek var, ama çok değil, yoksa bozuluyor. Oradaki küspeler de kediler için. Yandaki kutuda duran büyük, düz, sert küspeler ise köpekler için, haftada iki üç kere et ve kemik de veriliyor. Bu kafesteki su ve kara kurbağaları da küçük

timsah için, onun kendine ait bir havuzu var. Kalan tüm kutularda da gördüğün diğer hayvanlar için çeşit çeşit yemler var. Her birinin üstünde ait olduğu hayvanın resmi var, yani karıştırma riskin yok. Evdeyken genelde günde üç kez kendimiz besliyoruz ama dışarıda olursak sen besleyeceksin."

"Bir de," dedi Mysa, "hepsinden önemlisi, lütfen tüm hayvanlara taze su vermeye dikkat et, taze suyu çok seviyorlar, bazen de burası o kadar sıcak oluyor ki su kapları doldurulduktan bir saat sonra kupkuru kalıyor. Gördüğün gibi ceylanlar susadığında gölete gidip su içebiliyor ama diğer hayvanlar olması gerektiği gibi barış içinde bir arada yaşayamadıkları için bağlı duruyorlar, yine de evde olduğumuzda ara sıra onları salıyoruz. Köpekler su kuşlarını kovalayıp korkutuyor, kediler küçük ördek yavrularını yiyor, ki yiyecek bir sürü düzgün yemleri varken bu yaptıkları çok yanlış; ayrıca evde olduğumuzda bile firavunfaresini eve alsak yılanlarla kavga ediyor. Bizle araları iyi olsa da tüm hayvanlar birbirlerine gelince tam bir baş belası oluyor. Sabahları bütün yuvaların titizlikle temizlenmesi gerekiyor."

Hayvanların yuvalarını bir bir gezerken çeşit çeşit hayvanı inceleyip hepsiyle titizlikle ilgilendiler. Chebron, Nübye cinsi olan köpeklerin ava giderken kullanıldığını söyledi, bu sırada taze hasırotundan yapılmış rahat yataklarında, kocaman minderlerin üzerinde uzanıp göz kırpan üç büyük kedi ayağa kalkıp hoş geldin dercesine Mysa ve Chebron'a sürtündü. Çevrede birbirleriyle oynayan birkaç kedi yavrusu dik kuyrukları ve yüksek sesli miyavlamalarıyla koşturarak geldiler. Amuba Mysa'yla Chebron'un kedilerin olduğu yuvaya saygı dolu bir tavırla girdiğini fark etti; aynı ifadeyi köpekler, tarlafaresi, timsah için de yapmışlardı, tüm bu hayvanlar Teb'de kutsal kabul ediliyordu.

Mysa, Jethro'ya her bir evcil hayvana gösterilmesi gereken özel muameleyle ilgili bir sürü talimat verdi, hayvanlarla ilgili turu tamamladıktan sonra bahçeyi gezdiler; Amuba ve Jethro Mısırlıların egemenliğinde bulunan birçok ülkeden getirilmiş olan tohum ve köklerden yetiştirdikleri bitkilerin çeşitliliğinden oldukça etkilendi.

Amuba için rahibin evinde zaman, ilk bir yıl boyunca sakin ve sorunsuz geçti. Jethro'yla görevleri hafifti. Amuba yürüyüş ve gezilerinde Chebron'a eşlik ediyordu. Nil'de balığa çıktıklarında kürek

çekmeyi öğrenmişti. Birlikte bir yerlere gittiklerinde aralarındaki sınıf farkı bir kenara bırakılıyordu ama Teb'deyken bu çizgi mecburen daha belirgin çekiliyordu çünkü Chebron rahip ve asker sınıfından birçok arkadaşının ve babasının akrabalarının evine giderken Amuba'yı yanında götüremiyordu. Rahip ve ailesi bir ziyafete ya da eğlenceye gittiğinde Jethro'yla Amuba onları eve dönerken meşalelerle karşılayan hizmetçilerin arasında oluyordu. Onlar için bu hizmet yorucu değildi ama diğer birçokları için durum farklıydı çünkü Mısırlılar genelde bu şölenlerde çok içerdi ve kölelerin çoğu yanlarında hafif sedirler götürür, efendilerini eve bu sedirlerin üzerinde taşırlardı. Bu etkinliklerde yemeklerini erkeklerden ayrı yiyen hanımlar arasında bile sarhoş olmak oldukça normaldi.

Evde olduklarında Amuba, Chebron çalışırken genellikle yanında duruyordu; kendisi de Mısırlıların bilgeliğini elinden geldiğince öğrenmeye çok hevesli olduğu için Chebron ona hiyeroglif işaretlerini öğretiyordu; Amuba da çok geçmeden tapınağın ve kamu binalarının üzerindeki yazıları okuyup evin en büyük odalarından birinde duvarlardaki çekmecelere saklanan çok sayıda papirüs tomarını çalışabilir hale geldi.

Chebron'un dersleri bittiğinde Jethro ona silah kullanmasını öğretir, Amuba'yla da pratik yaptırırdı. Sınıf fark etmeksizin tüm Mısırlılar milli silahlarını ustaca kullandığından eve sık sık bir yay ustası gelirdi; kendi halkları tarafından da kullanıldığı için halihazırda yay kullanımında tecrübeli olan Jethro ve Amuba, ustanın Chebron'a Mısırlıların çok daha uzun süredir ve daha yetenekli bir şekilde kullandığı silahı öğretmesini izler, yeni şeyler kaparlardı. Mysa ne zaman dışarı çıksa Jethro da ona eşlik eder, ziyaret ettiği evden çıkana kadar dışarıda bekler ya da ziyareti uzun sürecekse onu almaya geri giderdi.

Ailenin ara sıra çiftliklerine yaptığı ziyaretlerden çok hoşlanırlardı. Burada tarlaların nasıl sürüldüğünü görür, üzümlerin toplanıp şaraba dönüştürülmesini izlerlerdi. Suyunun çıkması için üzümler, üzerinde halatlar sarkan geniş ve düz bir tekneye yığınla dökülürdü. Bir düzine yalınayak köle tekneye girer, üzümleri ayaklarıyla ezerdi, meyvenin üzerine daha fazla baskı yapmak için de halatlarla kendilerini yukarı çekerlerdi. Amuba, Chebron'un devlet görevi için neredeyse zorunlu bir ön hazırlık olan rahipliğe başla-

yacağını ama rahiplikte üst mevkilere çıkmak değil, devlet görevlisi olmayı istediğini öğrendi.

"Ağabeyim şüphesiz bir gün Osiris başrahibi olarak babamın yerine geçecek," dedi Amuba'ya. "Babamın onun pek zeki olmadığını düşündüğünü biliyorum ama tapınakta görev yapmak için zeki olmaya gerek yok. Ben de tabii rahiplikte yüksek mevkilere geleceğimi düşünüyordum çünkü bildiğin gibi tüm makamlar babadan oğula geçiyor, elbette ağabeyim başrahip olacak ama ben de üst düzey rahiplerden olabilirim. Fakat bu alana pek ilgim yok, ayrıca bir gün babama bundan bahsettiğimde hiç duraksamadan hayatımı rahipliğe adamak için beni zorlamayacağını çünkü devletin farklı alanlarında bana uygun, ülkeme hizmet edip halkıma yararlı olabileceğim birçok görev olduğunu söyleyince çok mutlu oldum. Devletteki neredeyse tüm görevler gerçekten de rahiplerin aile üyelerine veriliyor, bu kişiler vilayetlere vali olarak, sık sık da orduya komutan olarak atanıyorlar. 'Bazı insanlar yapı itibarıyla hayatlarını tapınaklarda hizmet etmekle geçirmeye uygundur, ki bu da hiç şüphesiz büyük bir onur ve mutluluk kaynağı,' dedi babam, 'ama diğerleri için daha hareketli bir hayat ve yararlı olabilecekleri farklı alanlar daha uygun olabilir. Kanal ve sulama işleri için mühendislere ihtiyaç var, kanunlara saygı duyulup itaat edilmesi için hâkimler, yabancı ülkelerle anlaşmalar yapmak için diplomatlar, yönettiğimiz birçok halk için valiler gerekiyor; bu yüzden oğlum, hayatını tapınağa hizmet ederek geçirmeyi arzulamıyorsan bir devlet görevlisi olarak sana ne uygunsa muhakkak onun için çalışmalısın. Emin ol, kraldan göreve başlayıp hak edersen de daha üst mevkilere yükselebileceğin bir makam isteyebilirim.'"

III. Thutmose'nin hükümdarlığı sırasında Mısır halkının gözünde Ameres'ten daha üst düzeyde olan yalnızca birkaç rahip vardı. Fakat onun dindarlığı ve bilgeliği meslektaşları arasından sıyrılmasını sağlamıştı. Osiris tapınağının başrahibiydi ve kralın en güvenilir danışmanlarından biriydi. Kutsal kitapların tüm kurallarını ezbere bilirdi, dinin en derin gizemlerine hâkimdi. Büyük bir serveti vardı ve bu serveti fedakârca kullanırdı, konumunun gerektirdiği belli bir ihtişam ve keyfiyet içinde yaşardı ama gelirinin onda birini harcar, gerisini de ihtiyaç sahiplerine dağıtırdı.

Nil'in su seviyesi her zamankinden fazla yükselir, çiftçilerin tarlalarını mahvedip gelir kaynaklarını yok ederse Ameres sıkıntıda olanlara yardım etmeye hazırdı. Nehir yeteri kadar yükselmezse de geniş arazilerindeki kiracıların kiralarını her daim iade ederek çevresindekilere örnek olur, gaddar ya da muhtaç toprak sahiplerinin kiracılarına tereddüt etmeden faizsiz borç verirdi.

Fakat başrahipler arasında Ameres şüphe, hatta nefretle anılırdı. Ne kadar bilgili ve dindar olsa da başrahibin fikirlerinin rahipliğin genel hassasiyetlerine uygun olmadığını, mevkisinin getirdiği birçok görevi titizlikle yerine getirip tanrılar için yapılan kurban törenleri ve geçitlerde yer alsa da aslında tanrılara hürmet etmediğini ve meslektaşlarından çok daha farklı fikirler dile getirdiğini fısıldarlardı kendi aralarında.

Halbuki Ameres başkalarının fikir ve düşünceleriyle kısıtlanmayı reddeden, karşısına çıkan her soru üzerine kendi değerlendirmesini yapma gereği hisseden insanlardan biriydi. Mısır'da önemli makamlar genellikle babadan oğula geçtiği için ondan önceki başrahip olan babası, oğlunun bilgiye duyduğu açlıktan ve çalışma azminden mutluluk duysa da adım adım kutsal gizemleri öğrenmeye başladığında fikirlerini ifade etme konusundaki özgüvenine sık sık hayret ederdi.

Rahiplikle tanıştığında Ameres çoktan geometri ve astronomi üzerine bilinecek ne varsa ustalaşmıştı. Yetenekli bir mimar olmanın yanı sıra ülkesinin tarihi üzerine de derin bir bilgi birikimi vardı. Tapınağa ait olan arazideki kanal ve sulama yapımında halihazırda müfettiş olarak çalışmıştı, tüm bunlar göz önüne alındığında babası, Ameres'in gösterdiği başarı ve akranlarından gördüğü saygıyla gurur duymakta haklıydı. Sadece dini konularla ilgili gösterdiği serbestlik babasını endişelendiriyor, telaşa düşürüyordu.

Mısırlılar çok muhafazakâr insanlardı. Binlerce yıldır yasalarında, gelenek göreneklerinde ve alışkanlıklarında hiçbir değişiklik olmamıştı. Her Mısırlının, ülkesinin her yönden diğer ülkelerden üstün, yasalarının ve geleneklerinin ise mükemmele yakın olduğuna yönelik sarsılmaz bir inancı vardı. Zenginlerinden fakirine, her sınıftan insan bu yasa ve geleneklere eşit şekilde bağlıydı. Bizzat kral bile bu konuda köylülerden daha özgür değildi; saat kaçta kalkacağı, gününü nasıl geçireceği, yemesi gereken yiyeceklerin mik-

tarı ve kalitesine kadar her şey sıkı bir şekilde geleneklere bağlıydı. Gençliğinden beri etrafı aynı yaşta gençlerle, erdem ve dindarlığına göre seçilmiş rahiplerin oğullarıyla çevriliydi.

Böylece kral kötü danışmanların etkisinden uzak tutulmuştu, istese bile vatandaşları üzerinde baskı kuracak ne olanağı ne de gücü vardı, herkesin hak ve dokunulmazlıkları kesin surette korunurdu. Bu yüzden her erkeğin babasının mesleğini devam ettirdiği, tarih boyunca her şeyin aynı şekilde ilerlediği bir ülkede Osiris başrahibinin oğlu ve kaderinde bu saygın mesleği devralmak olan Ameres'in lider rahiplerin benimsediklerinden ufacık da olsa farklı fikirlere sahip olması bu insanlar arasında bariz bir şekilde sevilmemesi için yeterli bir sebepti; aslına bakılırsa babasının ölümünden sonra kimsenin itirazı olmadan bu makamı devralmasının tek sebebi bilimsel bilgi birikimi ve irfanı kadar göze çarpan dindarlığı ve cömertliğiydi.

Aslında o zaman bile yüksek mevkideki rahipler seçilmesine karşı çıkacaktı ama Ameres genel itibarıyla halk tarafından olduğu kadar alt sınıf rahipler tarafından da o kadar çok seviliyordu ki, onların oyları itiraz edenleri ezici bir yenilgiye uğratırdı. Hatta halk Osiris başrahibinin inancına karşı edilmiş tek bir fısıltı dahi duymamıştı. Onu kurban törenlerinde ve geçitlerde hep en önde görüyor, tapınakta yorulmak bilmeden hizmet ettiğini ve kalan tüm vaktini hayırseverlik ve halkın yararına işlere adadığını biliyorlardı; Ameres sokaktan geçerken içtenlikle önünde eğildiklerinde Osiris başrahibinin mezhep kardeşleri tarafından tehlikeli bir yenilikçi olarak görüldüğü bu insanların aklından bile geçmiyordu.

Fakat Ameres'in, tarikatından büyük ölçüde ayrıldığı tek bir konu vardı. En derin gizemlere hâkim olduğu için liderlerinden olduğu dinin asıl amacını öğrenmişti. Osiris ve İsis'in, diğer altı yüce tanrının ve Mısırlıların hayvan başlı ilahlar kisvesi altında ibadet ettiği sayısız ilahi gücün aslında hiçbirinin tanrı olmadığının, yalnızca tek bir yüce Tanrı'nın gücü, bilgeliği, ihsanı ve öfkesinin simgesi olduğunun farkındaydı; bu Tanrı öyle kudretliydi ki ismi bilinmiyordu ve insanlar yalnızca özelliklerinin her birine bir benlik kazandırıp bu özelliklere birer tanrı olarak ibadet ettiklerinde asıl yüce Tanrı'yı sınırlı da olsa algılayabiliyordu.

Tüm bunları Ameres ve Mısır dininin en derin gizemlerine vakıf olan birkaç kişi biliyordu. Geri kalan Mısır halkı gerçekten inanarak hayvan başlı tanrılara ve onlar için kutsal olan hayvanlara tapıyordu ama bu hayvanlar konusunda bir fikir birliği yoktu. Krallığın bir vilayetinde ya da bölgesinde timsahlar kutsalken bir diğerinde nefretle bakılıyor, aksine avcısı olarak bilinen firavunfaresi yüceltiliyordu. Birinde keçiye tapılırken bir başka yerde keçiler kesilip yeniyordu; kutsal hayvanların hepsi için durum böyleydi, o vilayete özgü koruyucu ilahi güç olarak hangi tanrılar kabul ediliyorsa ona göre bu hayvanlara ya hürmet gösteriliyor ya da kayıtsız kalınıyordu.

Ameres'e göre, sadece üst düzey rahiplerin vakıf olduğu bu bilgi daha geniş kitlelere yayılmalıydı; bunlara cahil köylü ve işçilerin dahil edilmemesinin şu an için doğru olduğunu da belirterek Mısır'ın bütün eğitimli ve kültürlü sınıflarına ibadet ettikleri tanrıların gerçek dünyasını ve dinlerinin en derin gerçeklerini anlatmak gerektiğini düşünüyordu. Sürecin adım adım işlenmesi gerektiğini, sırra hâkim olanların çevresinin yavaş yavaş genişletilmesinin elzem olduğunu da pekâlâ kabul ediyordu. Fakat önerileri meslektaşları tarafından şaşkınlık ve korkuyla karşılanıyordu. Üst düzey rahipler dışında başkalarının dinin derin gizemlerine vakıf olmasına izin vermenin feci sonuçları beraberinde getireceğini ileri sürüyorlardı.

Her şeyden önce bu, rahipliğe duyulan bütün saygı ve hürmeti derinden sarsar, sahip oldukları otorite ellerinden alınırdı. Tapınaklar terk edilir, şu an tanrılara duydukları sarsılmaz inancı yitiren insanlar çok geçmeden dinlerinden tümüyle vazgeçerlerdi. "Dünya üzerinde Mısırlılar kadar ahlaklı, gözü tok, mutlu ve kolay yönetilebilen başka bir halk yoktur," diye başlıyordu rahipler, "onların tüm inancını yok edip hepsini bir şüphe ve bilinmezlik denizine sürüklerseniz ne yaparlar? Bunca zamandır rehberleri, öğretmenleri olan ve onların akıllarının almayacağı bir bilgi ve irfana sahip olduğuna inandıkları insanlara artık saygı duymazlar. Bizi onları kandırmakla suçlar, şuursuz bir öfkeyle hem tanrıları hem de rahipleri yok ederler. Böyle bir şeyi düşünmek bile tüyler ürpertici."

Ameres ikna olmasa da daha fazla diretmemişti. Meslektaşlarının konuyla ilgili ortaya koyduğu görüşlerdeki gerçeklik payının

gayet farkındaydı; insanların binlerce yıldır rahiplerin öncülüğünde aslında tanrı olmayan tanrılara taptıklarını öğrenmelerinin ardından muhtemelen dehşet verici sonuçların geleceğini de biliyordu, ayrıca insanların toplu olarak aydınlanmasından doğabilecek kötülüğün bu bilgiden elde edebilecekleri her türlü faydanın önüne geçebileceğini de anlıyordu. Meslektaşlarının da dediği gibi sistem gayet iyi işliyordu, insanların aslında sonsuz bir Tanrı'nın özelliklerini temsil eden hayali varlıklara gerçek ilahi güçler olarak tapmalarının onlara aslen bir zararı olduğu söylenemezdi. Zaten diğer rahiplerin desteği olmadan tek başına hiçbir şey yapamazdı. Yalnızca üst düzey rahipliğin genel onayıyla sırra hâkim olanların çevresi genişletilebilirdi, kendi başına atılacağı herhangi bir girişim gözden düşüp belki de ölümüne yol açmaktan başka bir işe yaramazdı. Bu yüzden sadece en üst düzey rahiplerden oluşan konseye fikirlerini açtıktan sonra Ameres sessizliğini korudu ve kendi halinde yaşamaya devam etti.

Artık aydınlanmış olsa da kurban törenlerine başkanlık edip tanrılara hizmet etmek için tapınakta görev alırken yanlış bir şey yapmadığının farkındaydı. Ameres bu törenlerde hayvan kafalı putlara değil, temsil ettikleri niteliklere ibadet ediyordu. Mihraba adaklarını sunan cahil halka acıyordu ama taptıkları ilahi gücün gerçek olmadığını öğrenmelerinin onlara fayda sağlamaktan çok mutluluklarını paramparça edeceğini düşünüyordu. Karısı ve kızının tapınak törenlerinde rahibelere katılmasına izin veriyordu ve dinin derin gizemleriyle ilgili bilgilerin yayılmasının bu bilgiye erişenlerin hepsini mutlu etmeyeceğini savunanların haklı çıkacağını içten içe biliyordu. Kendisi bile karısı ve kızına tapınaktaki tüm dini hizmetlerin var olmayan tanrılara adandığını, besledikleri kutsal hayvanların hiçbir şekilde diğer hayvanlardan daha kutsal olmadığını, bu hayvanlarda sadece bilinmeyen Tanrı'nın özelliklerinin bir tür gölgesinin bulunduğunu söyleyerek akıllarını karıştırmaktan çekinirdi.

Büyük oğlunun da kendisinin bu kadar düşünüp önemsediği sorunlarla uğraşacak bir kişiliğinin olmadığını görüyordu. Törenleri bilinçli ve düzgün bir şekilde yönetiyordu. Yüksek rahipliğe katılmasının ardından kralın danışmanlarından biri olduğunda saygın bir konuma gelecekti. Sağduyu sahibiydi ama zerre hayal gücü yoktu.

Dinin bilinmeyen gizemlerini öğrenmek aklını ufacık da olsa karıştırmazdı, aydınlanmış insanların bütün halk üzerinde yürüttüğü bu korkunç aldatmacanın hiç haklı ve doğru bir tarafının olmadığını aklından bir an için bile olsa geçirmezdi.

Fakat Ameres, Chebron'un tamamen farklı bir kişiliği olduğunu görebiliyordu. Chebron çok zekiydi, her türlü bilgiye karşı büyük açlık duyuyordu; bir yandan da babasının bir konuya farklı açılardan yaklaşıp kendi adına fikir edinme alışkanlığını da paylaşıyordu. Ameres'in oğlunun çalışmalarını bizzat denetlemesi, kendi fikriyle hareket etmeyi ve çalışmalarında ilerlemeden önce her kural ve ilkenin doğruluğunu test etmeyi öğretmesi sayesinde Chebron'un düşünme yetisi bir hayli gelişmişti. Bununla birlikte Ameres, halkı karanlık ve yanılgı içinde bırakmanın doğru hatta faydalı olduğu konusunda zihnini meşgul eden şüphelerin çok daha güçlü bir şekilde Chebron'un da zihnini kurcaladığının farkındaydı.

Bu yüzden delikanlının rahipliğin en üst aşamasına kadar bütün basamakları tamamlamasının gerekli olmadığına, bunun yerine devlet görevleri için yeterli seviyeye eriştikten sonra herhangi bir önemli devlet makamına yönelmesi gerektiğine karar verdi.

V

Aşağı Mısır'da

"Bir yolculuğa çıkıyorum," dedi Ameres oğluna çiftlikten döndükten birkaç gün sonra. "Seni de yanımda götüreceğim Chebron, Goşen'deki arazimize yapılan yeni kanalın yapım sürecini denetleyeceğim. İşin başında duran görevlinin bent kapakları açıldığında kanalın tam olarak çalışıp çalışmayacağına dair kuşkuları var, korkarım yükselti ölçülerinde bir hata yapılmış olabilir. Sana işin teorisini zaten öğretmiştim, şimdi de pratiğinde biraz deneyim kazanman iyi olur, Nil taşkınlarının kurak toprağa taşınması için yapılan çalışmalar ülkemizdeki en yararlı ve onurlu iş."

"Teşekkürler baba. Ben de çok isterim," dedi Chebron sevinçle çünkü daha önce hiç Teb'in güneyinden öteye gitmemişti. "Peki Amuba da bizimle gelebilir mi?"

"Evet, ben de onu götürmeyi düşünüyordum," dedi başrahip. "Jethro da gelebilir, bana eşlik etmiş olur. Bana kalsa böyle tantanalı bir merasimle asla seyahat etmezdim ama bir devlet görevlisi olarak geleneklere uymak zorundayım. Gittiğim yer Goşen bile olsa her zaman ihtişamlı gezmem gerekiyor. Oranın halkı bizlerden farklı bir soydan geliyor. Çok uzun yıllar önce yerleşik hayata geçip geleneklere riayet etmiş olsalar da hâlâ inatçı ve idaresi zor bir halk olarak nam salıyorlar, ülkenin hiçbir bölgesinde kamu hizmetlerini yürütmek oradaki kadar zor olmuyor."

"Kötü şöhretlerini ben de duydum baba. Mısır'a karşı amansız zorbalıklar yapan çoban krallarla aynı soydan geliyorlar. Çobanlar sürüldüğünde nasıl oldu da onlar kalabildi?"

"Aynı soydan olabilirler ama onlarla birlikte gelmediler, ayrıca fetih amacıyla ordu da kurmadılar. Bildiğin gibi bu halk buraya ilk yerleştiğinde Büyük Deniz'in[1] doğusuna uzanan topraklardan gelen çobanlar halihazırda uzun yıllardır bu topraklarda hüküm sürüyordu. Onlar senin de tarihi kaynaklardan okuduğun gibi Mısır lideri olan Yusuf'un soydaşlarıydı. Yusuf bu ülkeye bir köle olarak geldi, ülkemize zulmedenlerin topraklarından getirildiği de kesin olarak biliniyor. Ama anlatılanlara göre Yusuf onların soyundan değilmiş, ataları doğuya kadar uzanan bir ülkeden gitmiş o topraklara ama bundan emin değilim. Yalnız şu kadarını söyleyebilirim ki, kralın güvenini kazanıp vekili olmuş ve kralın nezdinde gayet bilgece yönetmiş ama halkın onun anısına saygı göstermesi için ortada pek bir neden yok. Onun hükümdarlığında korkunç bir kıtlık baş göstermiş, anlatılanlara göre tanrıları onu uyarınca kendisi kıtlık haberini önceden vermiş. O kadar büyük tahıl ambarları kurulmuş ve ağzına kadar doldurulmuş ki kıtlık baş gösterip insanlar açlık çekmeye başladığında hepsine tahıl dağıtılmış ama bunun karşılığında halk topraklarından vazgeçmek zorunda kalmış. Böylece ülkedeki toprakların tüm mülkiyeti el değiştirmiş, hepsi devletin malı olmuş, insanlar da bir zamanlar sahip oldukları topraklarda kiracı olarak kalmış. Sonraları devlet geniş toprakların bir kısmını tapınaklara, bir kısmını da orduya bağışlamış, bu sebeple artık topraklardaki bütün çiftçiler ya krala ya tapınaklara ya da orduya kira ödüyor.

Böylece ordu her daim iş görür vaziyette ayakta kalabiliyor ve kendisine bağlı şehirlerde on binlerce askerin ikamet etmesini sağlayabiliyor. Dolayısıyla kraliyet hazinesi hep dolu kalıyor ve tapınak törenleri devam ettirilebiliyor. Bu adım ülkenin gücünü ve saygınlığını artırdı ve büyük çaplı sulama çalışmalarının yürütülmesini sağlayarak çiftçilere faydalı oldu, topraklar kendi küçük çıkarlarının peşinde olan sayısız ufak toprak sahibinin mülkiyetinde olsaydı bu çalışmalar asla başarıya ulaşamazdı."

"Ama sen bunun halkın yararına olmadığını söylemiştin baba."

"Bir bakıma olmadı da Chebron çünkü bu durum aristokrat sınıflar ile hayatları boyunca asla toprak sahibi olamayacak, çalışmak

1 Akdeniz. (ç. n.)

için hiçbir motivasyonu olmayan halkın büyük bölümü arasında geniş bir uçurum yarattı."

"Fakat onlar sadece cahil köylüler baba."

"Bence şartlar farklı olsaydı daha fazlası olabilirlerdi Chebron. Ama şu an konumuz bu değil. Yusuf ailesini Büyük Deniz'in doğusundaki topraklardan çıkarıp getirmiş, Goşen'de kendisine bir toprak verilmiş, o da ailesiyle oraya yerleşmiş ve işlerini geliştirip ailesini büyütmüş. Kısmen Yusuf'un devlete verdiği hizmetin hatırına, kısmen de soydaş oldukları için çoban kralların ülkemize hükmettiği süre boyunca Yusuf ve ailesi el üstünde tutulmuş. Fakat Mısırlılar ayaklanıp bunca zaman altında ezildiği boyunduruğu üzerinden attığında ve çobanlarla destekçilerini topraklarından kovduğunda Yusuf'un halkı –halk diyorum çünkü bu insanlar sayıca o kadar artmıştı ki bir halk olarak anılmayı hak etmişti– geride kalmış, bu yüzden onlara hep şüpheci yaklaşmışız. Eskiden başımızda olan zalimlerle aynı kökten geliyorlar, toprakları doğuya uzandığı için de her an bir işgal ordusunu ülke sınırlarından içeri alabilirler. Neyse ki artık çok geniş alanları fethedip yayıldık ve Büyük Deniz'in doğusundaki halkın gücü tamamen kırıldı, bu yüzden böyle bir tehlike ortadan kalktı ama Yusuf'un halkına hâlâ hoş gözle bakılmaz. Halk arasında önyargıların yok olması uzun zaman alır, bu insanların sadece kendi aralarında evlilik yapıp bizlerden uzak durarak birbirlerine nasıl sıkı sıkıya bağlı olduklarına bakılırsa süregelen bu soğukluk anlaşılabilir. Şahsen bu nefretin asılsız olduğunu düşünüyorum. Kabul ediyorum, bu insanlar otoriteye karşı gelmeye bir hayli meyilli, ayrıca kamu işlerinin yürütülmesi adına Goşen'den adam toplamak Mısır'ın diğer vilayetlerinde olduğundan daha zor bir iş ama yine de buranın insanı azimli ve çalışkandır."

"Dış görünüşlerinde de bizden farklılar mı baba?"

"Epey farklılar Chebron. Bize göre bir hayli açık tenliler, burunları daha kemerli, bedenen de daha güçlüler. Bizim gibi saçlarını kazımıyorlar, genelde sakallarını uzatıyorlar. Sanırım buraya yerleştikten sonra uzun bir süre kendi tanrılarına taptılar ama sonra bizim dinimizi benimsediler."

"Ama bu çok yanlış," dedi Chebron. "Her ülkenin kendi tanrıları vardır, eğer bir halk kendi tanrılarını terk ederse diğer tanrıların onları kendi insanları kadar koruyup kollaması pek mümkün olmaz."

"Bu zor bir konu Chebron, ayrıca şimdilik kurcalamaman gereken bir konu. Yakında rahipliğin ilk basamaklarını tırmanmaya başlayacaksın, daha üst seviyelere çıkmadığın sürece en derin gizemlere asla hâkim olamayacak olsan da bir noktaya kadar seni aydınlatmaya yetecek kadarını öğreneceksin."

Chebron bir ebeveyne daha fazla soru sormaması gerektiğini anlayacak kadar terbiyeli bir gençti ama daha sonra Amuba'yla bahçede gezinirken konuyu tekrar açtı.

"Acaba halklar özellikle kendilerini koruyup kollayan tanrıların hangileri olduğunu nasıl bilebiliyor Amuba?"

"Hiçbir fikrim yok," dedi bu konu üzerine hiç kafa yormamış olan Amuba. "Hep çok karmaşık sorular soruyorsun Chebron."

"Bir şekilde biliyor olmalılar," diye diretti Chebron. "Sence tanrılarımızı gören olmuş mudur? Yoksa nasıl birinin köpek başlı, diğerinin kedi başlı olduğunu ya da neye benzediklerini bilebiliriz? Bazı tanrılar diğerlerinden daha mı güçlü? Çünkü herkes savaşa girmeden önce tanrılara kurban adayıp yardımlarını istiyor. Kimi yenilirken kimi galip geliyor, kimi bugün yenerken ertesi gün kaybediyor. Bu, o tanrıların bir gün başka bir günden daha güçlü oldukları anlamına mı geliyor, yoksa bazen insanlarına yardım etmek mi istemiyorlar? Neden tapınaklarının yanmasını, heykellerinin parçalanmasını engellemiyorlar? Tüm bunlar çok tuhaf."

"Gerçekten de öyle Chebron. Çok yakın geçmişte ben de Jethro'ya neredeyse aynı soruyu sormuştum ama bir cevap veremedi. Babana sorsana. O Mısırlılar arasındaki en bilge insan."

"Sordum ama bana cevap vermedi," dedi Chebron düşünceli bir şekilde. "Sanırım benim başrahip olmamı bazen bu soruları sorduğum için istemiyor. Tanrılara saygısızlık etmek istemiyorum kesinlikle. Ama nedense bir şeyleri öğrenmek istediğimde bana cevap vermiyor ve sanırım bu yüzden üzülüyor, sanki bilmek istediğim şeyleri bana söyleyemediği için derin bir üzüntü duyuyor."

"Ağabeyin Neco'ya sordun mu hiç?"

"Ah, Neco bizden farklıdır," dedi Chebron âdeta küçümseyen bir ifadeyle. "Neco öfkelenip beni bin bir türlü şeyle tehdit eder ama bu konularda benden daha fazla şey bildiğini sanmıyorum çünkü böyle sorular sorduğumda şaşkın şaşkın bakıyor, birkaç kez sanki

tanrılara karşı tümüyle saygısız ve dine aykırı şeyler söylemişim gibi elleriyle kulaklarını kapatıp hemen kaçmıştı."

Ertesi gün başrahip ile grubu Goşen'e doğru yola koyuldu. Yolculuğun ilk kısmı nehirde geçti. Tekne genişti, güvertesinde oyma tahtadan bir çardak, uyum içinde ustaca işlenmiş rengârenk ve kocaman yelkenleriyle iki direk vardı. Bu şekilde seyahat eden önemli şahıslar genelde yanlarında arp, borazan ya da kaval çalan en az iki ya da üç müzisyen götürürdü çünkü Mısırlılar müziğe karşı derin bir tutku beslerdi, hafif bir müzikle kendilerine eşlik eden bir müzisyen topluluğu olmadan hiçbir şölen şölenden sayılmazdı. Çeşit çeşit enstrüman olurdu, en çok telli çalgılar tercih edilirdi, bunlar da kanuna benzeyen ufak çalgılardan günümüzde kullanılanlardan çok daha büyük arplara kadar farklı boyutlarda olurdu. Bunların yanı sıra çeşitli borazan türleri, üflemeli çalgılar, ziller ve uzun, dar davullar da bulunurdu.

Fakat Ameres akşam yemeğinden sonra müzik dinlemekten pek hazzetmese de başka zamanlarda bunu dert etmeyecek kadar tecrübeli biriydi. Sık sık müziğin bir şeyler yapmayıp düşünmemek için bir bahane olduğunu düşünürdü, bu yüzden devlet meseleleri dışında müzikten kaçınırdı. Nehirden aşağı ilerlerken oğluna yanından geçtikleri birçok farklı yapıdan bahsetti, birbirine hasırotuyla bağlanmış tahta döşemeli uzun kayıklarında ya da tamamen aynı bitki şeritleriyle bağlanmış papirüslerden oluşan sandallara benzeyen daha küçük teknelerde balıkçıların nasıl balık tuttuğunu; çok sayıda kanala açılan giriş bölümlerini gösterip nehir suyunu içeri alan geçit kapılarının işleyişini; birçok tapınağın, kasabanın ve köyün tarihini; nehrin üstünde güneşlenen çok sayıda su kuşunun ismini sayıp onların doğasını ve kuş avcıları tarafından nasıl avlandıklarını; büyük mezarları gösterip kimler tarafından inşa edildiğini anlattı.

"En büyük mezar tam bir kibir ve ahmaklık abidesidir oğlum. Piramitlerin en büyüğünü kendisini ölümsüz kılacağını düşünen bir kral yaptırmıştı ama yapımı insanları öyle büyük, öyle feci bir sıkıntıya soktu ki herkes kraldan nefret etti, sonunda da kendisi için yaptırdığı kabre asla kavuşamadı. Görüyorsun ya, öldükten sonra kralları her daim olumlu yönde değerlendirme gibi bir âdetimiz yok. Bir kral öldüğünde halk bir araya gelir ve onlara merhum hü-

kümdarın ülkeyi iyi yönetip yönetmediği sorulur. Eğer yüksek sesle onaylayarak karşılık verirlerse hükümdar muhtemelen kendisi için çoktan hazırlattığı ya da vârisinin yaptırdığı uygun bir mezara gömülür ama verdikleri cevap hükümdarın kötü yönettiği yönünde olursa onuruna düzenlenen kutsal törenler iptal edilir ve kendisi için hazırlattığı anıt mezar sonsuza dek boş kalır. Bu yüzden halkının nefretini kazanan çok az kralımız vardır çünkü genellikle yetiştirilme biçimlerine gösterilen özen, bu süreçte dindarlığı ve eğitimine göre seçilen gençlerle arkadaşlık etmeleri, en yoksul vatandaşları gibi ülkenin kanunlarına saygı göstermek zorunda olmaları onlar üzerinde yeterli bir denetim olur. Fakat öldükten sonra halkları tarafından yargılanacak olmalarının bilinci en pervasız hükümdarın bile üzerinde ihtiyatlı olması için bir baskı kurar."

"Piramitleri görmeyi çok istiyorum," dedi Chebron. "Tuğladan mı yoksa taştan mı yapıyorlar? Çünkü duyduğuma göre yüzeyleri o kadar pürüzsüz ve parlakmış ki sanki tek bir parçadan kesilmiş gibi görünüyorlarmış."

"Piramitleri devasa taş bloklardan yapıyorlardı, her bir bloğu kesildiği taş ocağından taşımak için yüzlerce adam gerekiyordu."

"Peki, çalışanlar genellikle köle mi yoksa halktan mı?"

"Savaşta ele geçirilen çok sayıda köle çalışıyordu," dedi rahip. "Ama sayıları ne kadar olursa olsun bu iş için bir hayli yetersiz kalıyorlardı, bunun üzerine Mısır halkının neredeyse yarısı evlerini terk edip piramitlerde çalışmak zorunda kalıyordu. Ortaya çıkan yük ve sıkıntı o kadar büyüktü ki bu piramitleri yaptıranlar şimdi bile lanetlerle anılıyor, haklı olarak tabii; aynı işgücünü kullanarak ne faydalı işler yapılmazdı ki! Mesela ülkedeki kanal sayısı iki katına çıkarılabilir, toprağın verimi büyük ölçüde artırılabilirdi. Bataklık ve sığ göllerden geniş araziler elde edilebilir, tarladan elde edilen ürün iki katına çıkarılabilirdi."

"Ne görkemli tapınaklar yapılabilirdi belki de!" dedi Chebron hevesle.

"Hiç şüphesiz oğlum," dedi rahip kısa bir sessizliğin ardından sakince. "Ama tanrılar için yapılan tapınaklarının onlara layık olması yerinde ve isabetli olsa da biz yine de tanrıların Mısır'ı sevdiğine ve halkın refah içinde yaşamasından mutlu olduğuna inanı-

yoruz; bence az önce bahsettiğim işlere benzer halkın durumunu iyileştirecek büyük gelişmeleri onurlarına görkemli tapınaklar ve uzun sıralar halinde sfenksler yapılmasına tercih ederlerdi."

"Evet, galiba öyle," dedi Chebron düşünceli bir şekilde. "Ama baba, bize hep en önemli görevimizin tanrıları onurlandırmak olduğu, yeni tapınaklar yapıp halihazırda olanları güzelleştirmek için harcanan paranın en doğru harcama olduğu öğretildi."

"En büyük görevimiz tabii ki tanrıları onurlandırmaktır Chebron ama bunun en doğru şekilde nasıl yapılacağı başka bir konu ve senin gibi genç birinin kafa yorması için de fazla derin bir mesele. Bunun için ilerleyen yıllarda çok vaktin olacak. Bak, nehrin sağ kıyısındaki tapınağı görüyor musun? Bu gece orada konaklayacağız. Ulağım geleceğimizi onlara haber verecek, biz varana kadar her şey hazırlanmış olacak."

Tapınağa yaklaştıklarında nehrin eşiğine kadar uzanan büyük taş basamaklarda toplanmış olan bir sürü insan gördüler, ardından bir müzik duyuldu. Ameres iskeleye vardığında hepsi önünde eğilmiş olan rahipler tarafından büyük bir saygıyla karşılandı, daha alt konumlardakiler ise yüzleri yere değene kadar eğildiler ve Ameres yanlarından geçip gidene kadar kalkmadılar. Tapınağa girdiği anda geçit töreni başladı. Kutsal çanaklar ve tanrı sembolleri taşıyan rahipler önünden geçip mihraba yürüdü; ortalıkta görünmeyen müzisyenlerden oluşan bir grup ayinlere özgü bir nağme tutturdu, adak ve semboller taşıyan rahibeler ve genç kızlar da Ameres'in peşinden yürüdü. Ameres de haliyle mihraptaki kurban töreninde başlıca rolü üstlenip kurbanın boğazını kesti ve parçalarını özellikle tanrılara adanması için bir kenara koydu.

Merasim bittikten sonra geçit töreni başrahibin evine kadar devam etti. Burada herkes yeniden başrahibi selamladı, akabinde Ameres, oğlu ve hizmetçileriyle içeri girdi. Bir ziyafet halihazırda onları bekliyordu. Ameres önde gelen rahiplerle sofraya oturdu, Chebron ise kendisi için hazırlanan odaya çekildi ve yemeği masada servis edildi. Amuba ve başrahibin geri kalan hizmetçileri başka bir odada yemek yedi. Chebron yemeğini bitirdikten hemen sonra Amuba'nın yanına geldi.

"Hadi kimseye görünmeden çıkalım buradan," dedi. "Ziyafet saatlerce sürer, sonra da geceye kadar müzikli eğlence olur. Babam

tüm bunlardan iliklerine kadar nefret eder; o sade yemekleri seviyor, rahiplerin de sade yemeklerden başka bir şey yememesi gerektiğini düşünüyor. Yine de bir konuğun önüne konan yiyecekle ilgili yorum yapması nazik bir davranış olmayacağı için şölen bitene kadar tüm bunlara katlanacağından eminim. Bu durumun, ne zaman bir yere gitse insanların onun şerefine bir şölen hazırlaması gerektiğini sanmasının, bulunduğu konumun en büyük zorluklarından biri olduğunu söylemişti; o ise haşlanmış mercimek ve sudan oluşan bir yemeği önüne konulan en şaşaalı sofraya tercih eder."

"Tüm yolculuk boyunca böyle mi olacak?" diye sordu Amuba.

"Ah hayır! Bildiğim kadarıyla nehri geçene kadar bir tek bu tapınakta konaklayacağız çünkü babam burayı es geçerse rahipler bunu bir saygısızlık olarak düşünür ama ondan sonra tekneden inip araba ve kağnılarla yola devam edeceğiz. Goşen'e vardığımızda babamın kendi için yaptırdığı küçük bir evde kalacağız, burada kendi çiftliğimizdeki gibi bütün o yaygara ve törenlerden uzakta olacağız. Babam orada devlet işleri ve sulama çalışmalarıyla uğraşacak, her ne kadar çevre gezilerinde onunla gidecek olsak da bir müfettişin görevlerini az çok anlamaya başladığım için gittiğimiz yerde eğlenip avlanmaya bol bol vaktimizin kalacağını sanıyorum."

Nehir kıyısında bir iki saat dolaştılar, ay ışıl ışıl parlıyordu, bir sürü kayık nehirden geçiyordu; rüzgâr o kadar hafifti ki yelkenler neredeyse hiç açılmamıştı, bu yüzden nehirden aşağı inen kayıklar akıntıyla gidiyordu; nehrin yukarısına doğru giden kayıklarsa kıyıya yakın duruyor, ya uzun sırıklarla itiliyor ya da kıyıdaki bir grup adam tarafından çekiliyordu. Eve döndüklerinde biraz müzik dinleyip odalarına çekildiler. Amuba, kalın bir yün kumaşla sarılmış, üst üste yığılmış saz otundan yumuşak bir sedire uzanıp başını Jethro'nun kendisi için topladığı saz otundan bir yastığa koydu, ikisi de Mısırlıların yastık yerine tabure kullanmasına alışamamıştı.

Bu tabureler uzundu, ortası ise boynun oturacağı biçimde biraz oyuktu. Sıradan halk için gelişigüzel bir şekilde tahtadan yapılır, başın koyulduğu yerler yumuşatılırdı ama zenginlerin kafa tabureleri abanoz, sedir ve diğer az bulunan ağaçlardan yapılır, fildişi oymalarla süslenirdi. Amuba birkaç kez bu kafa taburelerini kullanmayı denedi ama bir kez bile bu şekilde uyuyamadı, başını koyduktan en fazla yarım saat sonra boyun ağrısıyla kalkıp alışık

olduğu saz otundan yastığa geçtiğinde rahat etti. Aslında tabure yastıklarda uyuyabilmek için yan yatıp başı tabureyle aynı hizaya getirecek şekilde kolu uzatmak gerekiyordu, Amuba ise genellikle ya avlanmaktan ya da silah çalışmaktan bitkin düştüğünde kendini olduğu yere atıp sırtüstü ya da nasıl yattıysa öyle uyumaya alışık olduğundan sert taburede uyumak için gereken sıkışık ve sabit pozisyonu tam anlamıyla çekilmez buluyordu.

Nehir boyunca yapılan yolculuk bir hafta sürdü, sonra Memfis'e varıp burada birkaç gün kaldılar. Ameres vaktini resmi ziyaretlerde bulunup tapınaktaki kurban törenlerine katılarak geçirdi. Chebron ve Amuba ise bütün tapınakları ve kamu binalarını ziyaret etti, bir gün de Jethro eşliğinde devasa piramitleri incelemeye gitti.

"Hayatımda hiç böyle bir şey görmedim," dedi Jethro büyük Keops piramidinin eteğine geldiklerinde. "Ne kadar muhteşem bir yapı ama aynı zamanda ne kadar korkunç bir emek israfı!"

"Gerçekten de müthiş," dedi Amuba. "Bir hükümdar böylesine muazzam büyüklükte bir yapı inşa etmek için nasıl zengin ve güçlü olmalı kim bilir! Krallarınızın en az diğer insanlar kadar kanunlara bağlı olduğunu söylediğini hatırlıyorum Chebron. Öyleyse bu kral nasıl halkına böylesine korkunç bir iş yükü ve sıkıntıya mal olmuş bir eziyet çektirebilir?"

"Krallar da yasalara bağlı olmalı," dedi Chebron; "ama bazıları o kadar güçlü ve kibirli ki halka zulmediyor. Keops da onlardan biriydi. Babam Keops'un kendisine bu muhteşem mezarı yaptırmak için halkına zorbalık ettiğini söyledi. Ama hak ettiğini bulmuş çünkü cenazesinde halk onu yargılamış ve kötü, zalim bir kral olmakla suçlamış. Böylece kendine yaptırdığı o büyük mezara gömülmesine izin verilmemiş. Cesedi nerede yatıyor bilmiyorum ama bu kocaman piramit hırslı insanoğlunun çöküşünün sonsuz anıtı olarak duruyor; dünyanın en büyük ve en masraflı mezarı ama içinde yatan yok, bir tek kraliçelerinden biri olan Theliene krala ayrılan yerin yanındaki odada gömülü."

"Halk doğrusunu yapmış," dedi Jethro içtenlikle; "ama kendilerine dayattığı işin ne olduğunu anladıkları anda krala karşı ayaklanıp kafasını kesseler daha iyi olurmuş."

Memfis'ten ayrıldıktan sonra bir gün daha nehirde yolculuk

yapıldı ve ertesi sabah ekip karaya çıktı. Ameres, şeklen savaşta kullanılanlara benzeyen ama kenarları daha yüksek olan ve içinde oturanların yaslanabilecekleri bir çeşit içi açık kutu haline gelen bir arabayla yola devam etti. Amuba'yla Chebron ise iki öküzün çektiği bir yük arabasıyla seyahat etti, ekibin geri kalanı da yürüyerek ilerledi.

İki günün sonunda hedeflerine ulaştılar. Ev, Teb'in yakınındaki büyük köşke kıyasla küçüktü ama benzer bir şekilde tasarlanmıştı. Çeyrek dönümlük bir arazinin çevresini yüksek bir duvar sarıyordu. Ortada genel kullanım alanı olarak geniş bir oda ve bu odadan etrafa açılan küçük yatak odaları bulunan bir evdi. Bahçe ufak olsa da özenle bakılıyordu. Sıra sıra dizilmiş meyve ağaçları hoş bir gölgelik alan yaratıyordu. Evin önünde zambak ve hasırotlarıyla çevrelenmiş küçük bir gölet vardı. Nübyeli bir köle ile karısı, sahibi geldiğinde evin hazır olması için her şeyle ilgilenmişti. Ameres'in kafilesiyle seyahat edenler arasında bir aşçı ve berber olduğu için daha fazla hizmetçi bulundurmaya gerek duyulmamıştı. Mülkün kâhyası başrahibi karşılamaya hazırdı.

"Oğlum da benimle geldi," dedi Ameres resmi törenler ve karşılamalar bittiğinde. "Sulamayla ilgili çalışmalara başlayacak ama onu eğitmek için şimdilik vaktim yok. Açık hava çalışmalarında uzmanlaşmasını istiyorum ve balık tutma, kuş avı ve avcılıkla ilgili becerikli adamlar temin etmenizi rica ediyorum, böylece boş vaktini avlanarak değerlendirebilir. Teb'de bu tür uğraşlarla ilgilenmek için çok az fırsatı oldu çünkü doğal koruma alanları dışında av hayvanlarının soyu hemen hemen tükendi, avlanacak kuşu da Yukarı Mısır'da bulmak imkânsız, buradaki bataklıklardaysa bol miktarda kuş var."

Kâhya her alandan uygun erkeklerin getirileceğini söyledi çünkü Mısırlı erkekler hep babalarının mesleğini devam ettirmiştir ve ticaretin her kolunda belli başlı sınıfları oluşturan erkekler bulunur, bu erkekler yalnızca kendi sınıfları içinde evlenir, babalarının onlardan önce çalıştığı gibi çalışır ve sınıflarını değiştirmeyi ya da sınıf atlamayı hayal bile etmezlerdi. Bu yüzden kuş avcısı balık tutmaktan, balıkçı da kuş avlamaktan hiç anlamazdı. Fakat ikisi de avcılıkla ilgili temel şeyleri bilirdi çünkü yavru kuzuları ve köylerden çocukları kaçırıp öldüren sırtlanların ve karaya çıkıp tarlaları

mahveden suaygırlarının katledilmesi her köylüyü ilgilendiriyordu.

Şimdi içinde bulundukları ülkede toprakların çoğunda tarım iyi yapılıyordu ve tarım alanları Nil'in yükseldiği zamanlarda dolan kanallarla sulanıyordu.

Kuzeye doğru bir günlük yolculuğun sonunda Manzala Gölü'ne varılıyordu; bu göl, Büyük Deniz'e kadar uzayan ve buradan dar bir kum öbeğiyle ayrılan büyük, sığ bir lagündü. Nil'in kanalları neredeyse bu gölün kenarına kadar geliyordu, nehir normal yüksekliğinin üstüne çıkıp ülkeye her zamankinden daha fazla su taşıma tehlikesiyle çiftçilere faydalı olmak yerine zarar verdiğinde bu kanalların ucundaki büyük kapaklar açılır, su da lagüne doğru akardı. Nil'in aşağı kollarından bazıları ile bu göl arasında da kimi bağlantı noktaları vardı, bu yüzden suyu tuzlu olsa da denizdeki kadar olmuyordu. Göl her türden sayısız su kuşuna ev sahipliği yapıyor, ayrıca bolca balık barındırıyordu.

Bu göller Mısır'ın bütün kuzey kıyılarının sınırını oluşturuyordu, bu göllerden ve Nil'in boğazına yakın bataklık bölgelerden ise Mısırlıların besin kaynakları arasında önemli bir yere sahip çok miktarda su kuşu ve balık yakalanıyordu. Güneydoğuya doğru başka bir göl zinciri uzanıyordu, buradakilerin suyu denizden bile tuzlu oluyordu. Söylenenlere göre eskiden bu göller su yollarıyla hem kuzeye doğru Büyük Deniz'le hem de Güney Denizi'yle birleşiyormuş; şimdi bile güney rüzgârları güçlü estiğinde ve Güney Denizi'nin suları bu etkiyle körfeze doğru çekildiğinde tuzlu su, timsahlarla dolu olduğu için Timsah Gölü adı verilen göle akardı.

"Öncelikle bazı günler meşgul olacağımı söylemeliyim," dedi Ameres geldikleri akşam oğluna, "o yüzden bu durum Mısır'ın bu bölgesinde keyfini sürebileceğin çeşitli avcılık alanlarını tanıman için iyi bir fırsat olacak. Kâhya yanına adamlar verecek, sen de Amuba'yla Jethro'yu yanına alabilirsin. Erzak ve çadırları taşıyacak köleleriniz de olacak, ava çıkarken erken kalkman ve muhtemelen de erken yatman gerekecek."

Sabah Chebron kâhyayla görüştü, kâhya gezi için hazırlıkların tamamlandığını söyledi kendisine.

"Efendim," dedi kâhya, "burada Teb'de bulacağınız av hayvanından daha fazlasını bulamazsınız. Ama kuzeye yapacağınız bir

günlük yolculuğun ardından göl kıyısına varacaksınız, orada ise her türlü av hayvanı bulabilirsiniz; isterseniz gölde balık tutabilir, su kuşu avlayabilir, bataklıklarda kocaman suaygırları vurabilir veya kum tepelerindeki kısa çalılıkların arasında sırtlan kovalayabilirsiniz. Her şeyin hazır edilmesi için talimat verdim, bir saat içinde erzakları taşıyacak köleler yola çıkmaya hazır olurlar. Ülkenin bu bölgesindeki avcılar sizin pek işinize yaramaz, bu yüzden size eşlik etmesi için en iyi adamlarımdan birini görevlendirdim. Oraya vardığınızda av konusunda becerikli, yöreye ve oradaki yabancı hayvanların tabiatına hâkim adamlar bulmanızı sağlayacak kendisi. Efendim, babanız muhtemelen bir haftalık bir gezi yapacağınızı, döndükten sonra da zaman zaman bu bölgede günübirlik ava çıkacağınızı söyledi. Zamanla daha meşgul olacağınız için en başta bu uzun yolculuğu yapmanızın daha iyi olacağını düşündü."

Bir saat sonra başlarında erzak, çadır ve diğer gerekli şeyleri taşıyan yaklaşık yirmi tane köle evin önünde toplandı. Chebron'a bir at verildi ama o Amuba'yla birlikte yürümeyi tercih etti.

"Uşakların yürüme hızında gidilecekse at sırtında gitmenin hiçbir anlamı yok," dedi, "ayrıca belki yolda vuracak bir şeyler buluruz."

Chebron'un kararını duyan ekip lideri birkaç mil kuzeye doğru gidip tarım alanlarını geride bıraktıktan sonra av hayvanlarıyla karşılaşacaklarından emin olduğunu söyledi. Yanlarında altı köpek vardı. Dördü oldukça güçlüydü, sırtlan ya da aslan gibi yakalaması daha zor ve dişli hayvanları kovalamakta kullanmak üzere tutuluyordu; düzlük bölgelerde hiç aslan olmasa da güneye doğru ilerleyen tepelerin eteklerindeki çöküntülerde bolca bulunurdu. Diğer iki köpek ise daha ufak tefekti ve geyik avında kullanılıyordu. Mısır'da köpeklere çok hürmet edilirdi. Köpekler ülkenin bazı bölgelerinde kutsal olarak kabul edilirdi. Ülkenin genelinde ise avlarda kullanılmanın yanı sıra evlerde bir dost ve yaren olarak tutulurdu. Soğuk bir mevsimdi, hava sıcaklığı Teb'de alışık olduklarından çok daha düşüktü; Teb'de şehrin kurulduğu ovayı çevreleyen tepeler rüzgârı büyük oranda kesiyor, güneş ışınlarını ise bir hayli yansıtıyordu; bu yüzden burada yürüyüş yapmak son derece keyifliydi.

Chebron ve Amuba yayları sırtlarında, keyifle sohbet ederek ekibin önünde yürüyordu. Jethro ile kalfa Rabah da arkalarından

gidiyordu. Peşlerinden her an koşmaya hazır köpekleri tasmalarından tutan iki köle, onların arkasından da hamallar takip ediyordu. Zaman zaman çevreye dağılmış köylerden geçiyorlardı, buralarda kadınlar yabancılara bakmak için kapıya çıkıyor, çoğunlukla süt ve meyve ikram ediyorlardı. Erkeklerin birçoğu tarlalarda çalışıyordu.

"İriyarı bir ırk bu. Bizim halkımızdan daha güçlü ve kemikli bir yapıları var," dedi Chebron ekip liderine.

"Onlarla uğraşmak çok zor, oldukça inatçılar," dedi. "Topraklarını iyi sürerler, şikâyet etmeden mahsullerinden aldıkları gelirin payını öderler ama fazladan bir iş yapılması istendiğinde hep sorun çıkarırlar. Bin Mısır köylüsüyle uğraşmak bu Yahudilerden yüzüyle uğraşmaktan daha kolaydır, bir kamu hizmeti için cebri çalışma gerektiğinde ise bunu sağlamak için her zaman askeri birliklerin getirilmesi gerekir. Ama doğrusunu söylemek gerekirse bu halka hiç adil davranılmıyor, çok çektiler. Mısır'a I. Useramen'in hükümdarlığı sırasında geldiler, kendilerine toprak da verildi. Kral ve onun soyundan gelen diğer vârislerinin hükümdarlığında hep el üstünde tutuldular ve sayıları da bir hayli arttı ama Theban hanedanı Memfis'ten sonra hükümdarlığı devralınca krallar bu yabancı halkın buraya sonradan yerleştiğini ve aslen birçok kez ülkemizi doğudan tehdit eden, hatta bir kısmını fetheden ve uzun yıllar işgal altında tutan çoban kabileleriyle aynı soydan geldiklerini öğrendi ve bu insanlara düşmanca davranıp halklarının bir parçası değil de savaş esiri gibi muamele gösterdi ve çok yüklendi. Kamu işleri, tuğla yapımı, kraliyet mezarlarının ve piramitlerin inşası için üstlerine düşenden çok daha fazlasını yapmak zorunda kaldılar."

"Bizim gibi kafalarını kazımamaları çok tuhaf," dedi Chebron.

"Ben de kazımıyorum," diye güldü Amuba, "Jethro da kazımıyor."

"Sizin durumunuz farklı," dedi Chebron. "Ağır işlerde çalışmaktan saçınıza toz dolmuyor. Ayrıca siz de oldukça kısa kestiriyorsunuz. Ama bizim gibi kazıtsanız bence daha rahat edersiniz."

"Alışkanlık meselesi," dedi Amuba. Buraya ilk geldiğimizde tüm yoksul insanların kafalarını kazıtarak dolaştığını gördüğümüzde bize çok çirkin gelmişti; rahatlığa gelecek olursak da, insanın kendi

saçı bütün o üst sınıfların taktığı kocaman peruklardan daha rahattır kesinlikle."

"İnsanlar dışarı çıktığında peruklar başlarını güneşten korur ve evin içinde neredeyse hiç kullanılmaz," dedi Chebron, "ayrıca eve geldiklerinde perukların üzerindeki tozu da temizleyebilirler."

"Ben de saçımdaki tozu temizleyebilirim," dedi Amuba. "Yine de bu Yahudilerin saçlarını gereğinden fazla uzattıklarını sanmıyorum ama kadınlarının omuzlarından aşağı sarkan o uzun örgüler kesinlikle çok zarif, kadınlar ise çok güzel ve alımlı."

Chebron başını iki yana salladı. "Güzel olabilirler Amuba ama bence çok baş belası kadınlar. Bizim kadınlarımızdaki dingin ve itaatkâr tavır onlarda yok. Herhalde akıllarına geleni dile getirip efendilerine başkaldırıyorlardır, değil mi Rabah?"

"Buranın kadınları da erkekleri gibi gözü kara ve hırçındır," dedi kalfa, "evle ilgili konuların hepsinde de sözleri geçer ama bizim kadınlarımızdan daha fazla söz hakkı olup olmadığını bilmiyorum. Hiç şüphesiz çeneleri çalışıyor çünkü bazen askerler buraya gelip kamu işleri için erkekleri götürmeye çalıştıklarında kadınlar daha çok sorun çıkarıyor. Erkekler aksileşiyor ama boyun eğmek zorunda olduklarını da biliyorlar fakat kadınlar biraz ötede toplanıp birliklere küfür ve lanet okuyorlar, hatta bazen askerlerin kendilerine saldırmayacağını bildikleri için üzerlerine taş yağdırıyorlar ama sık sık bu kargaşayı durdurmak için liderleri arasından iki üç tanesini hapse atmak gerekebiliyor."

"Çok şirret olduklarını duymuştum," dedi Chebron gülerek. "Bu köylerdeki kadınların üzerime çullanmasındansa aslan avlarım daha iyi."

Birkaç mil sonra tarım alanları gittikçe seyrekleşti; düz ovaların yerini kum tepeleri aldı, ekili tarlalar sadece parça parça çukur alanlarda tek tük karşılarına çıkıyordu. Rabah bir süre sonra iki çevik köpeği tutan kölenin yanına gidip köpekleri salmaya hazır olmalarını emretti.

"Her an bir geyik görebiliriz," dedi. "Bir sığınak görevi gören bu kum çöllerinde bolca geyik bulunur ama yakınlarda buradaki gibi bitki örtüsüyle yetinemediklerinde yiyecek aramaya çıktıkları araziler de var."

Birkaç dakika sonra bir geyik çalı yığınının arasından fırladı. Köpekler anında salındı ve geyiği kovalamaya başladı.

"Yüz metre kadar daha koşturup ilerideki tümsekte konumunuzu alın!" diye bağırdı Rabah, Chebron'a; bir yandan da arkadaki kölelere durmaları için işaret etti. "Köpekler ne yapmaları gerektiğini biliyor, çok yakında geyiği vuruş mesafesine çekeceklerini göreceksiniz."

Chebron, Amuba'ya kendisini takip etmesini söyleyip koşmaya başladı. Tümseğe varana kadar geyik uzaklaşmıştı, köpekler de peşinden gidiyordu. Çok geçmeden köpekler en azından geyiğe yaklaşmayı başardı ve bir süre sonra hepsi kum tepelerinin ardında gözden kayboldu. Rabah'ın verdiği güvenceye rağmen gençler köpeklerinin avlarını yeniden bulundukları noktaya çekip çekemeyeceğinden emin değildi, avcıyla avın yeniden ortaya çıkması en az on beş dakika sürdü. Oldukça yavaşlamışlardı çünkü köpeklerden biri geyiği yirmi metre yakından takip ediyordu; diğeri ise neredeyse aynı mesafeden yan taraftan yaklaşıyor, belli ki geyiği gençlerin olduğu noktaya çekmeye çalışıyordu.

"Birlikte ateş edelim," dedi Chebron. "Elli metre yakınımıza gelecek."

Geyik istedikleri noktaya gelene kadar beklediler. Yan tarafından koşan köpek şimdi diğer köpeğin yanına gelmişti, sanki geyiği avcıların okları için açık hedef haline getirmeye çalışır gibiydi. Geyik yaklaştığında gençler birlikte ateş açtı ama geyik düşündüklerinden daha hızlı koşuyordu, iki ok da ıskaladı. Hayal kırıklığıyla bağırdılar ama geyik yirmi metre daha koştuktan sonra aniden zıplayıp yere düştü. Jethro sessizce ilerleyip ot yığınının solundaki çalıların arkasında yerini almış, diğerleri kaçırırsa ateş etmek için hazırda beklemişti, attığı ok da geyiği yere sermişti.

"Aferin Jethro!" diye bağırdı Amuba. "Ava çıkmayalı o kadar uzun zaman olmuş ki hamlamışım ama geyiği avladık ya, önemli olan bu."

Köpekler yerde debelenen geyiğin yanında sessizce duruyordu, müdahale etmemek için özel olarak eğitilmişlerdi. Jethro koşup geyiğin boğazını kesti. Diğerleri de çok geçmeden yanına geldi. Avrupa geyiklerinden daha ufak, uzun ve düz boynuzlu bir türdü.

"Bu akşamki yemeğimize iyi bir ilave olacak," dedi Rabah, "ama başka türlerinden daha iyi yemek çıkardı."

"Köpekler geyikleri hiç öldürmüyor mu?" diye sordu Amuba.

"Nadiren. Bu ikisi çok çeviktir ama geyiği yakalayabileceğini sanmıyorum. Bu geyikler uzun süre koşabilir, ayrıca köpeklerin peşlerine takılmasına izin verse de istediğinde onlardan kaçabilir. Gerçi bir keresinde bu ikilinin bir geyiği ok menziline sokamadan yakaladığını görmüştüm ama bunu yapmamaları gerektiğini gayet iyi biliyorlar çünkü geyiği doğru şekilde öldürmeyip kanını akıtmazsanız haliyle o et yenmez."

Birkaç geyiği daha böyle kovaladılar ama hepsi kaçtı, köpekler ilk avlarında o kadar yorulmuştu ki geyiklere yetişemedi. Bu yüzden diğer köpekleri salıp bölgeyi dolaştırdılar. Köpekler birkaç sırtlanı kovalayıp bazılarını öldürdü, bazılarını da köşeye sıkıştırıp gençlerin gelip okla vurmasını bekledi ama bu esnada son anda çil yavrusu gibi dağılan sırtlanlar sağ salim kaçmayı başardı çünkü bu hayvanlar gafil avlanıp yakalanmazsa uzun bir süre süratle koşup ekibin yanındaki gibi cüsseli köpekleri bitkin düşürebilir.

On beş mil kadar yürüdükten sonra gençler aniden bir kum tepesinin yamacında durdu. Önlerinde bir sürü otla çevrili geniş bir göl vardı. Suyun kenarında uzun sazlıklar ve su bitkileri sıralanmıştı, etrafında ise tek tük tarla ve kulübeler vardı.

"Yolculuğumuzun sonuna geldik," dedi Rabah. "Buradaki kulübelerde çoğunlukla kuş avcıları ve balıkçılar yaşar. Bu tümseğin eteğinde kamp kuracağız. Suyun kenarına çok yaklaşmasak iyi olur çünkü alışık olmayanlar için havası pek iyi gelmez. En iyi avlanma bölgesi solumuzda birkaç mil ötede, orada nehrin su seviyesi yüksek ve her daim sulak bir vadi boyunca akıntı olur. Burada çeşit çeşit av hayvanını bol miktarda bulabiliriz."

VI

Kuş Avı ve Balık Tutma

Sıcak tutmaktan ziyade gece oluşan çiyi engellesin diye ince kumaştan yapılmış olan çadırlar çok geçmeden kuruldu, burada aramakla vakit kaybetmemek için yanlarında getirdikleri malzemelerle ateş yakıldı, Rabah da balık ve kuş aramaya gitti. Yarım saat sonra dört ördek, birkaç da iri balık taşıyan bir köylüyle geri döndü.

"Şimdilik işimizi görür," dedi, "bunların yanına geyiği de eklersek erzakımız tamamdır. Yanımızda et dışında her şeyi getirmiştik zaten."

Chebron yiğitçe yola devam etmiş olsa da yürümekten bitkin düşmüştü, hemen kendini kumlara atıp manzaranın keyfini çıkarmaya başladı; karşısındaki her şey ona çok yabancıydı çünkü daha önce hiç bu kadar büyük bir göl görmemişti.

Tepenin başındayken uzakta belli belirsiz karanlık bir çizgi görür gibi olmuştu, Rabah bunun gölü Büyük Deniz'den ayıran kum tümsekleri olduğunu söyledi. Şimdi bulunduğu yerden o çizgiyi görmek mümkün değildi, gökyüzüyle birleşmiş gibi boylu boyunca uzanan bu geniş göl vardı sadece karşısında. Tek tük karanlık gölgeler göze çarpıyordu, Rabah'ın söylediğine göre bunlar su kuşu topluluklarıydı, yaklaşık dört yüz metre ilerideki kıyıya yakın sığ sularda ise çok sayıda dalıcı kuş, beyaz turna, beyaz ve siyah çeltik kargası görülebiliyordu; küçük siyah noktalara benzeyen bir sürü farklı türde su kuşu ise hızla aralarından geçiyordu.

Bazen içlerinden birkaçı yüksek sesle kanatlarını çırpıp havalanıyor, ya düz bir çizgi halinde göl boyu kaçışıyor ya da gölün etra-

fında uçup telaş edecek bir şey olmadığını anlayınca eski yerlerine geri dönüyordu.

"Çok güzel, değil mi?" diye seslendi yayına yaslanmış, yanında oturup gölü izleyen Amuba'ya.

Amuba cevap vermeyince döndü ve yanaklarından akan gözyaşlarını gördü.

"Ne oldu Amuba?" diye sordu endişeyle.

"Bir şey yok Chebron, sadece bu büyük göl bana memleketimi hatırlattı. Bizim şehrimiz de böyle bir denizin üstüne kuruluydu, tabii o bahsettikleri Büyük Deniz kadar uçsuz bucaksız değildi ama gözün göremeyeceği kadar büyüktü; saray surlarından her gün tam da böyle bir manzaraya bakardım, deniz daha aşağıda kalıyordu sadece."

"Belki bir gün yeniden görürsün Amuba," dedi Chebron nazikçe.

Amuba başını iki yana salladı.

"Korkarım bu mümkün değil Chebron. Jethro'yla bunu yüzlerce kez konuştuk, buraya gelirken eğer zalim efendilerin eline düşersek bir gün kaçmak için her türlü riski alacağımıza dair bir karar verdik ama yol çok uzun ve Mısır'a bağlı ülkelerden geçmek gerekiyor. Yol üstünde bulunan ülkelerdeki insanların konuştuğu dil bize yabancı, ayrıca güvenli bir yolculuk yapmak neredeyse imkânsız. Tüm bunlara rağmen kaçmayı denerdik. Fakat şu anda durumumuzdan gayet memnunuz, Rebu'ya dönebileceğimize dair bu zayıf ihtimal uğruna buradaki yaşamımızı terk etmek sahiden delilik olur; hem memleketimize dönsek bile orada iyi karşılanmayabilirim, kim bilir hangi kral hüküm sürüyordur şimdi."

"Peki, buradan kaçıp Rebu'ya sağ salim döneceğinden emin olsan Mısır gibi medeni bir ülkenin tüm rahatlığını bırakıp halkının yanına, bana anlattığın hayata geri döner miydin?"

"Buradaki hayatınızın Rebu'ya göre çok daha lüks ve medeni olduğuna hiç şüphe yok Chebron. Saraylarınızın yanında bizim evlerimiz kulübe gibi kalır. Bizler okuma yazmada bile cahiliz. Yatağımız bir yığın hasırotundan, eşyalarımız ise kaba saba bir masa ile birkaç taburetten ibaret ama tüm bunlara rağmen insan daha mutlu olmak için illa sizin sahip olduğunuz şeylere ihtiyaç duymaz. Keyfini süreceğiniz daha çok şeyiniz olabilir ama aynı zamanda düşü-

necek de daha fazla derdiniz var. Sanırım her insan en çok kendi ülkesini sever ama sanırım biz ülkemize sizin kadar bağlı olamayız. Her şeyden önce bizler orada yalnızca birkaç nesildir yaşıyoruz, halkımızın büyük bölümü ya kendi başına ya da Doğu'dan gelip topraklarımızdan geçen insanlara katılarak sürekli batıya göç ediyor; ayrıca nereye gidersek gidelim ülkemizi de yanımıza almamız, ardımızda bıraktığımız evler gibi evler inşa etmemiz, gittiğimiz her yerde avlanarak ya da balık tutarak geçinmemiz gerekiyor ama Mısırlılar Mısır gibi bir ülkeyi başka hiçbir yerde bulamaz. Sanırım önemli olan ülkeden çok halkın kendisi, benzer bir dil, tanıdık yüzler ve gelenekler. Mısırlıların bizden çok daha üstün, daha güçlü, daha eğitimli, birçok zanaatta usta, refah ve lüks içinde yaşayan insanlar olduğunu kesinlikle kabul ediyorum ama yine de insan bazen Rebu'daki özgür hayatını özlüyor."

"Şu bir gerçek ki, Rebu'da bir prenstin Amuba, burada değilsin. Sadece sıradan biri olsaydın, işçilerin arasında doğsaydın, tarlalarda çalışsaydın ya da kralının emri üzerine savaşlara katılsaydın belki Mısırlı bir köylünün hayatının bile senin hayatından daha kolay ve güzel olduğunu görürdün."

"Olabilir," dedi Amuba düşünceli bir şekilde, "ama bence yine de en fakirimiz bile sizin Mısırlı köylülerinizden daha özgür ve bağımsız. Rebulu köylüler kralları yoldan geçerken yere kapanmaz. Akranlarından daha cesur davranırlarsa sınıf atlayabilirler. Balık tutabilir, avlanıp toprağı işleyebilirler, isterlerse silah da kuşanırlar; hayatları gelenek göreneklerle kısıtlı değil. Fakir olabilirler, hatta kısmen barbar olduklarını bile söyleyebiliriz ama onlar özgür insanlar; sizin Mısırlı köylüleriniz ise sözde özgür olsa da aslında kanunların ve geleneklerin kölesi. Neyse, görüyorum ki yemek hazır, ben de çok acıkmışım."

"Ben de öyle Amuba. Sonunda böyle iştahlı olunca o uzun yolu yürüdüğümüze değiyor."

Yemek harikaydı. Getirilen kölelerden biri yemek yapma konusunda becerikliydi; balık, kuş, geyik eti, hepsi muhteşemdi, Mısır'daki gündelik sofranın büyük bölümünü oluşturan sebzeler bir kereye mahsus yemeğe dahil edilmemişti.

"Yarın ne yapacağız Rabah?" diye sordu Chebron yemekten sonra.

"Siz de uygun görürseniz yarın kuş avı için hazırlık yaptım efendim. Bir kayıkla gölü geçip en iyi avlanma yerine üç mil uzaklıkta bir noktaya gideceksiniz, ertesi gün kayık sizi sekiz mil daha götürüp daha önce de bahsettiğim bu av bölgesine ulaştıracak. Oraya vardığınızda sizin için her şeyi hazır edip sizi karşılamaya geleceğim."

"Çok güzel," dedi Chebron. "Amuba ve Jethro, siz de tabii benimle geleceksiniz."

Hava aydınlanır aydınlanmaz Rabah Chebron'u göle götürdü, delikanlı Amuba ve Jethro'yla kayığa bindi; kayık ziftle kaplı hasırotlarından yapılmıştı ve suya sadece beş altı santim kadar batıyordu. Uzun kürekler taşıyan iki adam çoktan kayığa binmişti, ikisi de profesyonel kuş avcısıydı ve su kuşlarını yakalamak için gerekli birçok alete hâkimdi. Gece boyu etrafındaki hasırotlarını sıkılaştırarak kayığı gezi için hazırlamışlardı, hasırotlarının uçları suya batıyordu, üstleri ise sudan iki metre yukarıdaydı, birbirlerine o kadar sıkı sıkıya tutturulmuştu ki kayığın yanında su geçirmez bir siper haline gelmişti.

Kayığın kıçı kare şeklindeydi ve kayıkçı sadece hasırotundan yapılmış bu ufak kısımda ayakta durup kürek çekebiliyordu. Adamlardan biri burada dururken diğeri ise sazlıkların arasından küçük açıklıkları gözleyip kayığın arkasındaki dostunu hangi tarafa gideceğine dair yönlendirmek için kayığın başında bekliyordu. Birazdan göreve başlayacağının bilincindeki iki kedi yerde oturmuş, olan biteni ustaca bir ilgiyle izliyordu. Erzak ve bir küp şarapla dolu bir sepet güverteye konuldu, sonra kayık sessizce göle açıldı.

Elleriyle sazlıkları ayırıp etrafı gözleyen oğlanlar kayığın gölün derin kısımlarına gitmek yerine kıyıdan ilerlediğini, göl kenarındaki sazlıkların birkaç metre ötesinde yol aldığını fark ettiler.

"Hep bu mesafeden mi gideceksin?" diye sordu Chebron kürek çeken adama.

Adam kafa salladı.

"Sazlıklara yakın olduğumuz sürece su kuşları yaklaştığımızı fark etmez ama gölün ortasına gidersek hemen telaşa kapılırlar; onları bu şekilde de sık sık avlıyoruz ama o zaman yakalamak istediğimiz sürüye rüzgâr yönünden yaklaşıyoruz, sonra da akıntıyla onlara doğru yavaşça ilerliyoruz ama şimdi kıyıya yakın mesafede

kalırsak daha fazla kuş avlayabiliriz. Gölde çok fazla kuş var, birazdan başlayabilirsiniz."

Beş dakika içinde kayığın başındaki adam yolculara bir su kuşu sürüsüne yaklaştıklarını bildirdi. Herkes okunu ve yayını kapıp hazır vaziyette beklemeye başladı, kayığın kıçındaki adam ise çok daha hızlı ve sessiz bir şekilde kürek çekmeye başladı ama çok geçmeden diğerlerinin işaretiyle durdu. Kayığın çevresinden belli belirsiz sesler geliyordu, kuşlar havalanıp sırtlarındaki suyu silkelerken kısık sesli keyifli vaklamalar ve kanat çırpışları duyuluyordu. Önlerindeki sazlıkları ayırarak ilerleyen iki delikanlı ile Jethro kuşları gözetlemeye başladı.

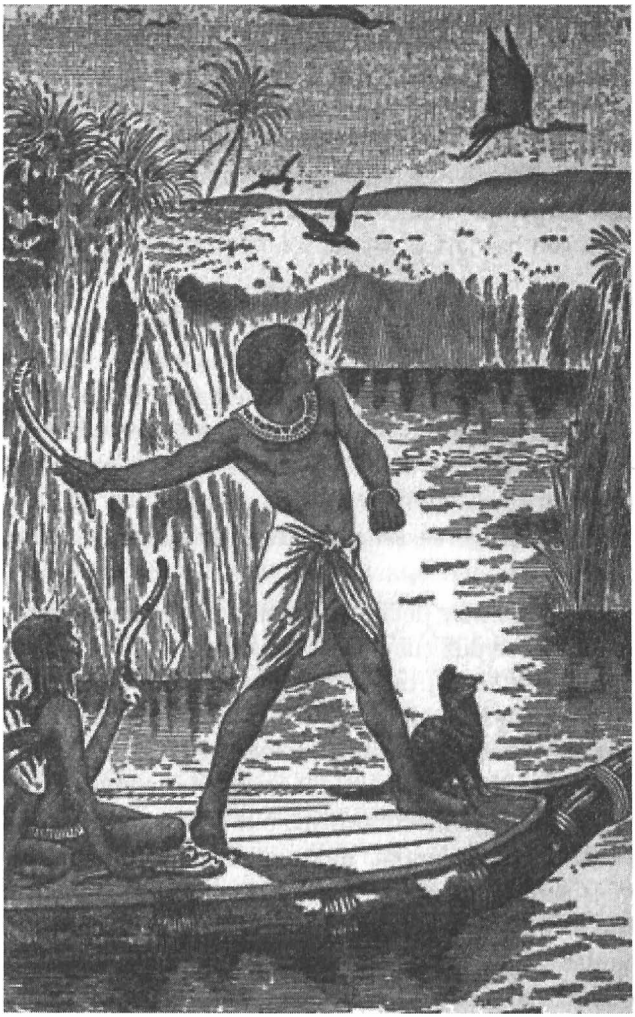
Önlerindeki sazlıktan bir tehlike geleceğini hiç düşünmeden beslenen bir av kuşu sürüsünün tam ortasındalardı. Oklar çoktan yaylardaki yerini almış, sazlıklar hafifçe ayrılmıştı, sonra üç ok atıldı. Yaylardan çıkan tıngırtı ördekleri ürküttü, yemeyi bırakan hayvanlar başını kaldırıp sazlığa baktı. Üç ok daha fırlatıldı ama bu sefer de hedefteki kuşlardan sadece biri yaralandı, hayvan acı ve korku dolu bir çığlık atıp suyun yüzeyinde kanatlarını çırpmaya başladı.

Bir anda tüm sürü telaşlı ve öfke dolu bir feryatla havalandı ama tam anlamıyla uçuşa geçemeden okların isabet ettiği iki tanesi suya düştü. Kediler dikkat kesilmişti, bu telaşlı feryatları duydukları anda kayıktan atlayıp ölü ördekleri toplamaya başladılar; vurulan ördeklerin arasında en başta kaçmayı başaran bir tanesi daha sonra kayıktan elli metre ileride bulundu. Aynı işlemi birkaç kez tekrarlamalarına rağmen kayığa ancak üçer tane ördek ve kaz çıkarabildiler. Ekip artık ava doymuş, hatta oklarının çoğunu harcamıştı, gerçi atılan okların birçoğu da hedef alınan kuşu ıskalayıp dipteki çamura batmış, geri alınamamıştı.

"Adamlar şimdi bumeranglarıyla neler yapabileceklerini gösterebilirler," dedi Chebron. "Bizim oklarımızla beceremediğimiz işi onların bumerangla bitireceklerinden eminim."

Adamlar hemen kayığın başını gölün yüz metre açıklarındaki sığ sulardan çıkan sazlığa doğru çevirdi. Çok sayıda ördek ve kaz o sırada tohumda olan sazlıkların çevresinde besleniyordu, küme halinde yüzüp beslenen kuşların arasında ise bir sazlık kümesi

hareket ediyordu. Kuşlar bu taze sazlığı fark edemeyecek kadar meşguldü. Adamlar kayığın kuşlardan uzakta olan tarafındaki siperi kaldırmış, şimdi hazır vaziyette bekliyordu, her birinin elinde altmış santim uzunluğunda kavisli ve kancalı tahtadan altı tane bumerang vardı.

Kuş Avı

Kuşlara yaklaştıklarında kayığı döndürdüler, hemen ardından kuşlar sağır edici bir feryatla havalandı ama tam bu sırada adamlar son hızla bumeranglarını art arda kuşlara doğru savurdular; son bumerang sazlıkların arasında beslenen ve çevresindekiler kadar hızlı havalanamayan kuşlara denk geldi. Gençler bu basit silahın yarattığı etki karşısında hayrete düştü. Kuşlar birbirlerine o kadar yakındı ki atılan her bumerang bir kuşu vurduktan sonra diğerlerinin etrafında hızla dönüp kıvrılıyor, genellikle üç dört kuşu daha vuruyordu.

Kediler hemen işe girişti. Çırpınan kanat sesleri inanılır gibi değildi, kuşların çoğu anında ölmüş olsa da kanadından ya da bacağından vurulanlar ölümcül yara almamıştı. Bazıları suyun üstünden sıvışırken bazıları da uçarak kaçmayı başardı ama çoğunu ya kediler ya da iki avcı kürekleriyle kafalarına vurarak öldürdü. Tamı tamına yirmi yedi kuş kayıktaki erzağa eklendi.

"Oklarımız bizi utandırdı Amuba," dedi Chebron. "Bu göllerdeki kuş avcılarının bumerang kullanmada çok usta olduklarını duyardım hep ama iki adamın kısa bir sürede bu kadar çok ördek öldürebileceğini tahmin bile edemezdim, bu göllerde bu kadar çok sayıda kuş olduğunu da hiç bilmezdim."

Jethro kedilerin ördeklerle birlikte getirdiği bumerangları inceliyordu.

"Çok ilginç aletler," dedi Amuba'ya. "Avcılar bunları kullanmaya başlamadan önce düz çubukların daha işe yarar olacağını düşünmüştüm, neden kavisli tahta kullanmayı tercih ettiklerini merak ediyordum ama şimdi bu şeklin avın başarısında büyük rol oynadığına şüphem kalmadı. Adamlar bumerangları iyice büküp fırlattı. Başarılarının sırrı bu olsa gerek. Bumerangların kuşların arasında nasıl döndüğünü görmek müthişti; biri kafaya, diğeri bacağa, bir diğeri kanata çarptı, sonunda biri tombul bir kuşun gövdesine indi, böylece işi bitti. Gözümü ayırmadığım bir bumerangın altı kuşu indirdiğini gördüm. Bunlarla pratik yapacağım, bir gün eve dönersem nasıl kullanıldığını halkımıza öğreteceğim. Oradaki sularda da en az buradaki kadar su kuşu var. Gölün bataklık ve sazlıklarla dolu güney tarafında neredeyse suyun üstünü kaplayacak kadar kuş olurdu."

"Orada kuşları nasıl avlıyorlar Jethro?" diye sordu Chebron.

"Ağlarla tuzak kuruyorlar, bazen de gölde yüzen büyük dallar arasında gizlenerek aralarında dolaşıp yeterince yakına geldiklerinde bacaklarından yakalayıp suyun altına çekiyorlar; bu şekilde tek bir adam diğer ördekler ne olduğunu anlayamadan yirmiye yakın ördek yakalayabiliyor."

"Biz de burada öyle avlanırız," dedi kulak misafiri olan bir avcı. "Başımızı ve omuzlarımızı korumaya yetecek genişlikte ufak gölgelikler öreriz, üç dört tanesini de birkaç gün boyunca avlanacağımız bölgeye yakın bir yere su üstünde yüzecek şekilde bırakırız. Av kuşları bu gölgeliklere alışır, sonrasında biz de rahatça aralarında gezip çok sayıda kuş yakalarız."

"O halde kuş avı kârlı bir iş olmalı," dedi Chebron.

"Bazen öyle," dedi adam, "ama ördekler tüm yıl burada kalmıyor. Uzun bacaklı kuşlar yıl boyu bol miktarda oluyor ama ördekler ve kazlar öyle değil. Yılın belli zamanları toptan gidiyorlar. Kimilerine göre Büyük Deniz'i geçip kuzeye gidiyorlar, kimilerine göre ise en güneye, Nübye'ye. Ama buradayken bile belli olmuyor. Bazen göl kuş kaynıyor, bazense bir tane bile bulamıyoruz ve batı uçlardaki göllere akın ettiklerini duyuyoruz. Dalıcı kuşlar da haliyle yenmiyor, bu yüzden anlayacağınız ördek ve kazlar az olduğunda zorlanıyoruz. Kaldı ki, bir kayık dolusu kuş avlasak bile pazara götürmek için uzun bir yol tepmemiz gerekiyor, havalar ısındığında da pazara gidip satana kadar etler bozulabiliyor; sürüler burada olduğunda ise bu bölgelerdeki fiyatlar o kadar düşük oluyor ki durgun dönemlerde kendimizi ve ailemizi geçindirecek kadar para kazanmakta çok zorlanıyoruz. Teb ve Memfis gibi büyük şehirler yakınımızda olsaydı durum farklı olurdu. Yakaladığımız bütün avları tüketecek insan bulurduk, biz de daha yüksek fiyatlara satış yapardık ama şartlar dört dörtlük olmadan kuşları o uzun nehir yolu boyunca Teb'e kadar taze tutmak mümkün değil. Hatta şu tuzaklarımız olmasa açlıktan ölürüz. Bu tuzaklar sayesinde kuşları canlı canlı yakalıyoruz, sonra da sepetlere koyup Teb'e yolluyoruz, böylece daha iyi fiyatlara satabiliyoruz."

"Ne tür tuzaklar kullanıyorsunuz?" diye sordu Jethro.

"Çeşit çeşit tuzağımız var," dedi adam. "Bazen hasırotları-

nın üzerine kemerler yapıp üstten birbirlerine tutturuyoruz, böylece sazlıklar arasına kurduğumuz küçük bağlantı yollarıyla uzun geçitler oluşturuyoruz; sonra suyun üzerine mısır taneleri serpiştirip bir kuş sürüsü yanaşana kadar dışarda yüzmek için eğitilmiş ördekleri girişe yakın bir yere koyuyoruz; onlar da mısırları yiye yiye geçide giriyor, diğer ördekler de peşlerinden geliyor. Buradan geçerken kolayca itip geçebilecekleri ama dönüşte açamayacakları bir çeşit kapı var."

"Bizim ülkemizde de buna benzer bir tuzak kullanılıyor," dedi Jethro.

"Başka bir tuzak da sazlıkların kıyı boyunca yaklaşık yirmi metre derine kadar sık bir siper oluşturduğu yerde bir nokta seçmek," diye devam etti avcı, "sonra altmış yetmiş metre uzunluğunda ince bir ağ kıyıya tutturulur ve sazlıkların üstüne atıldıktan sonra suyun otuz kırk santim ilerisine kadar uzatılır. Burada ağ katlanır, böylece açıldığında suyun dibine batar. Sonra iki adam ağın uçlarındaki sazlıkların arasında durur, bir başka adam da kayıkla göle açılır. Kıyıya yakın yüzen bir ördek sürüsü gördüğünde kayığı üstlerine çevirir, tabii korkup uçmalarına sebep olacak kadar hızlı değil, sadece dikkatlerini çekip onları huzursuz edecek kadar gider. Öne arkaya ilerleyip yavaşça kıyıya yaklaşır, tabii bir yandan da ördekleri ağın olduğu noktaya çeker. Ters yöne gitmeye kalktıklarında etraflarını daha hızlı bir şekilde kapatır ve bütün ördekler sazlıkların içine doğru yüzer. Buraya girdikleri anda ağın uçlarında duran adamlar katladıkları ağı açmaya başlar ve sonunda tüm sürüyü yakalamış olurlar. Avcıların bundan sonra yapmaları gereken tek şey sazlıkların arasına dalıp uçmaya çalışan ama ağa takılan kuşları toplamak olur. Şanslıysak günde iki üç tuzak kurup bazen bin, bazen iki bin ördek yakalayabiliriz. Daha sonra ördekleri kafalarını üstteki açıklıktan çıkarabilecekleri yükseklikte düz sepetlere koyar, kayıklara bindirip Nil'e yollarız."

"Evet, kayıklardan sepetlerin çıkarıldığına çok defa şahit oldum," dedi Chebron, "bu kadar sıkışık yerleştirilmelerinin ne kadar acımasızca olduğunu düşünmüştüm. Peki, ama neredeyse iki haftalık yolculuk boyunca nasıl besliyorsunuz ördekleri?"

"Bizden ve diğer avcılardan kuşları satın alan tüccar yarım yükle kâr edemeyeceği için büyük bir gemiyi yükleyecek kadar kuş top-

lanmasını bekler, kuşların yanında yolculuk eder ve düzenli olarak ıslatılmış küçük un toplarıyla hayvanları besler; pazarda satmak için kuşları büyütüp besledikleri Yukarı Mısır'daki tesislerde de aynı yöntem uygulanıyor. Gemi büyükse ve kırk elli bin kuş alabiliyorsa, tüccar haliyle yanına yardımcı olarak iki üç genç alıyor çünkü o kadar kuşu beslemek kolay değil, ayrıca her birine yemekten sonra su da vermek gerekiyor. İnsanların kuşları büyükbaş hayvan gibi besleyip yetiştirmesi kuşların bu kadar bol olduğu bir ülkede bize çok garip geliyor. Ama işler böyle yürüyormuş sanırım."

"Evet, bu doğru," dedi Chebron. "Amuba'yla iki üç ay önce büyük yetiştirme çiftliklerinden birine gittik. İki tür çiftlik var, birinde kuşlar yumurtluyor, diğerinde ise besiye çekiliyor. Bizim gittiğimiz çiftlikte ikisi için de yer vardı ama buna pek rastlanmaz. Yumurtlama tesislerindeki toplayıcılar çevre bölgelerde kuş besleyen herkesi dolaşıp yumurtaları alır, bunların dışında çok daha uzak bölgelerden de yumurta satın alırlar. Yumurtalar loş bir odada yere serilen kuma bırakılır, oda ise alt katta yakılan ateşin iletildiği bacalarla ısıtılır. Oda sıcaklığını tam olarak doğru derecede tutmak büyük özen gerektirir ama tabii ki hayatları boyunca bu işi yapan kişiler sıcaklığı tam olarak ayarlayabiliyor ve yumurtaların beklemesi gereken sıcaklığın ne olduğunu içgüdüsel olarak biliyor.

Bizim ziyaret ettiğimiz yerde böyle sekiz on oda vardı, bu şekilde iki üç günde bir odalardan birindeki yumurtalar çatlıyor ve oda yeni yumurtalar için hazır oluyor. Yumurtaları yollayan insanlar vakti geldiğinde tesise gelip yolladıkları yumurta sayısına göre belli sayıda tavuk alıyor, genelde iki yumurtaya bir tavuk düşüyor. Bazı yumurtalardan daha fazla ya da daha az çıkabiliyor, geriye kalanlar ise işin ödemesi olarak sayılıyor, yani gördüğünüz gibi yumurtlama konusunda çok dikkatli olmaları gerekiyor. Her yüz yumurtadan doksan tavuk çıkarsa bu onlar için iyi bir kazanç oluyor ama sıcaklığın çok fazla ya da çok az olmasına bağlı olarak yetiştirilen her yüz yumurtadan yalnızca yirmi otuz tane tavuk çıkarsa oldukça zarar ediyorlar. Tabii kendileri de bol miktarda yumurta satın alıp odalara yerleştiriyorlar. Böylece yumurtalar iyi sonuç vermese bile müşterilerine tavuklarını eksiksiz verebiliyorlar.

Tavuklar çiftçilere verildikten sonra geriye kalan tavukları yetiştiriciler ya çiftçilere ya da başkalarına satıyor çünkü tavuk yetiş-

tirmek onların işi değil. Yetiştirme kısmı tamamen farklı bir iş. Bu yerlerde bir buçuk metre uzunluğundaki bir duvara yerleştirilen ve üst üste konulan uzun sıralar halinde küçük kutular var. Bu kutuların her birinin kapısında kuşun kafasını çıkarabileceği bir delik, üstte de deliği kapatan bir çeşit ufak kepenk bulunuyor. Her bir kutuya bir kuş konuluyor. Sonra görevliler ikili olarak dolaşıyor; biri ufak toplar halindeki yemle dolu bir sepet taşıyor, diğeri de kepengi kaldırıp kuş kafasını dışarı uzattığı anda boynundan tutuyor, gagasını açıyor ve diğer eliyle top halinde yemi boğazından aşağı itiyor. O kadar becerikliler ki tüm bunlar yalnızca birkaç saniye sürüyor, ardından bir sonraki kuşa geçiyorlar ve kendi gözetimleri altındaki bütün kuşları besleyene kadar bu uzun sıraları teker teker dolaşıyorlar. Daha sonra tüm işleme baştan başlıyorlar."

"Peki, neden kuşları karanlıkta tutuyorlar?" diye sordu avcı.

"Bize anlatılana göre karanlıkta hareket etmez, öğün aralarında hep uyurlarmış. Kepenk her kaldırıldığında ise gün aydınlandı sanıp etrafı görebilmek için hemen kafalarını dışarı çıkarırlarmış. On günün sonunda iyice şişmanlayıp semirir, pazarda satılmaya hazır hale gelirlermiş."

"Olağanüstü zahmetli bir iş gibi görünüyor," dedi avcı. "Ama yakınlarında iyi bir pazar olunca, bir de iyi fiyata satabiliyorlarsa çok kazanıyorlardır herhalde. Yumurtlama işinden daha mantıklı geldi bana. Neden kuşların kendi yumurtalarının başında kuluçkaya yatmalarına izin vermediklerini hiç anlayamadım."

"Kuşlar kuluçkaya yattıklarından çok daha fazla yumurta üretiyor," dedi Chebron. "İyi beslenmiş bir kuş yılda iki yüz elli tane yumurta üretebilir, bu yumurtalar kuşa bırakılırsa en fazla iki kere kuluçkaya yatıp her birinde de on beş yumurta büyütür. Anlayacağın bu şekilde köylüler yumurtaları satmak yerine kuşları büyüterek daha fazla kazanıyor; yumurtalarını kuluçka tesislerine gönderip karşılığında yılda otuz yerine yüz yirmi beş tavuk almak onların kârına."

"Sanırım öyle," diye onayladı avcı. "Yolculuğumuzun sonuna geldik efendim. Karaya yaklaşmak üzereyiz, hizmetçiniz kıyıda hazır vaziyette sizi bekliyor. Umarım bugünkü etkinliğinizden memnun kalmışsınızdır."

Chebron çok memnun kaldıklarını söyledi, birkaç dakika sonra da kayık karaya yanaştı, Rabah onları bekliyordu. Avcılardan biri öldürdükleri en besili kuşlardan bir düzinesini taşıyarak Rabah'ın kamp için seçtiği yere kadar onlara eşlik etti. Son kamp yerinde olduğu gibi bunda da gölden birkaç yüz metre ötedeki kum tepelerinin eteği seçilmişti.

"Avlanacağımız yer buraya yakın mı?" diye sordu Chebron ilk.

"Hayır efendim, orası iki mil uzakta. Ama dün akşamki emriniz üzerine yarın için balık avı ayarladım. Öğleden sonra çadırları avlanacağınız bölgeye bir mil uzaklığa taşıtacağım ama çok yaklaşmamakta fayda var çünkü bu büyük bataklıkların kıyılarında hava alışık olmayanlar için çok sağlıksız."

"Ava çıkmak için sabırsızlanıyorum," dedi Chebron; "ama dediğin gibi önce balığa çıkmak daha iyi, yoksa suaygırı avının verdiği heyecandan sonra balığa çıkmak çok sıkıcı gelir. Akşam yemeğini bir an önce yiyelim, zira kayığa koyduğunuz yiyecekleri keyifle tüketsek de şimdiye kadar acıktık. On iki saat boyunca böyle temiz göl havası alınca insan çakallar gibi iştahlı oluyor."

"Her şeyi çoktan hazırladık efendim. Getirdiğiniz av etlerini beklememenin daha iyi olacağını düşündüm, onları yarın hazırlayabiliriz, bu yüzden köylülerden balık ve av kuşu aldım. Kayığınızı iki üç saat önce gördüğümüz için varış zamanınızı tahmin edebildik ve her şeyi hazır ettik."

Yemek bir önceki gün yediklerine benziyordu, sadece geyik eti yerine yabantavşanı eti vardı, bu değişiklik de çok iyi olmuştu çünkü Mısırlılar tavşan etini çok lezzetli bulurdu. Ertesi gün balık avıyla geçti. Bunun için uzun bir ağ kullandılar, bu yöntem günümüzde kullanılana çok benziyordu. Ağın bir ucu kıyıya bağlanmış, kendisi ise sarılıp tekneye konmuştu. Ağı gölün açıklarına götürdüler, balıkçılar da ilerledikçe ağı yavaş yavaş saldılar. Daha sonra kıyıya geri döndüler, burada adamlar ağı iki ucundan tutup karaya taşıyor, ağa takılıp kalan balıkları topluyordu. Bu şekilde iki üç tur yapıldıktan sonra gençler Jethro'yla birlikte kayığa bindi. Balıkçılar her birine iki çatallı birer mızrak verdi.

Daha sonra kayık suyun diğer yerlere göre daha derin olduğu sazlıkların kenarından sessizce ilerledi. Fakat su o kadar berraktı ki

dibini görebiliyorlardı, böylece yüzen balıklara mızraklarını fırlattılar. İlk başta üçü de aynı derecede başarısız oldu çünkü suyun kırılmasını hesaba katmayı akıl edemediler, mızrakların doğrudan nişan aldıkları balıklara isabet etmek yerine suyun hemen üzerinde belli bir açıyla kıvrıldığını görünce şaşırıp kaldılar. Ama balıkçılar kırılmayı hesaba katmaları gerektiğini, kırılma ne kadar çoksa balığın da tekneden o kadar uzak olacağını ve yalnızca balık tam olarak altlarında olduğunda mızrağı doğrudan isabet ettirebileceklerini söyledi. Fakat bu konuda bilgi edindikten sonra bile balıkları yakalamayı beceremediler, bir süre sonra mızraklarını bırakıp neredeyse attıkları her hedefi vuran kayıkçıları izlemekle yetindiler.

Çok geçmeden dikkatleri her biri altı ila sekiz adam taşıyan dört kayığa çevrildi. İki kayık karşılıklı gelmişti, birbirine yaklaştıklarında kayıktakiler birbirini hakaret yağmuruna tuttu.

"Neler oluyor?" diye sordu Chebron iki balıkçı mızraklarını bir kenara bırakıp heyecanla kayıkları izlemek için dönerken.

"Kayıklar, aralarında şu an harap edilmiş birkaç balık ağından çıkan bir kan davası bulunan iki köyden geliyor efendim. Burada âdettendir, birkaç gün önce birbirlerine kurallara uygun olarak meydan okudular, şimdi de en iyi adamları dövüşerek konuyu çözecek. İki tarafta da eşit sayıda adam olduğunu ve kayıkların aşağı yukarı aynı boyutta olduğunu görebilirsiniz."

Amuba'yla Jethro büyük bir ilgiyle olup biteni izledi çünkü kayıkçılar arasında sık sık yaşanan bu kavgaların duvarlarda resmedildiğini daha önce görmüşlerdi, Mısırlılar oldukça kavgacı bir ırktı ve komşu köylerde azılı kan davaları genellikle çok uzun yıllar devam ederdi. Adamlar bu tür durumlarda en çok tercih ettikleri üç metre uzunluğunda, çapı yaklaşık dört santim olan sırıkları kuşanmıştı. Kayıklar artık iyice yakınlaşmıştı ve anında hiddetli bir çatışma başladı, sopaların birbirine çarpışı, çıkardıkları ağır gümbürtü ve dövüşçülerin bağrışlarının yarattığı yaygara yarım mil çevredeki tüm su kuşlarının feryat figan gölün öbür tarafına uçmasına sebep oldu. Erkeklerin hepsi ellerindeki ağır silahları oldukça becerikli bir şekilde kullanıyordu ve gelen darbelerin büyük bölümünü savuşturabiliyorlardı. Fakat birçok etkili darbeyle dövüşçülerden bazıları suya düştü, diğerleri kayıklarında yere yığıldı, bazıları ise kollarına aldıkları ağır darbeler yüzünden değneklerini düşürdü.

"Birbirlerini öldürmemeleri hayret verici," dedi Jethro. "Bize garip gelse de erkeklerin kafalarını kazımalarının muhakkak bir faydası var Amuba, bu şekilde kafataslarını güçlendiriyor olmalılar; yoksa hiçbir insan kafatası su küpü gibi kırılmadan böylesine büyük darbelere dayanamaz."

Jethro'nun bu varsayımının dayandığı bir temel vardı kesinlikle ve bu da Mısırlı köylüler arasındaki korkunç çatışmaları yazmasından çok sonra kafataslarının diğer tüm halklardan daha kalın olduğunu iddia eden Herodot tarafından onaylanmıştı.

Suya düşen erkeklerin çoğu tekrar kayıklara tırmanıp dövüşmeye devam etti ama bazıları da anında dibe batıp bir daha ortaya çıkmadı. Sonunda iki tarafın da adamlarının yarısı savaşamaz hale gelip dört beş tanesi de ya boğularak ya da aldığı darbeyle ölünce kayıklar alandan ayrıldı, iki taraf da kazanamamıştı; hâlâ birbirine bağırarak gözdağı verip yuhalayan adamlar köylerine doğru kürek çekip uzaklaştı.

"Böyle azılı kavgalar sık sık olur mu?" diye sordu Chebron balıkçılara.

"Evet, böyle sürtüşmeler çok yaşanır," dedi içlerinden biri sanki olağandışı hiçbir şey olmamış gibi sakince balık tutmaya devam ederken. "Eğer su kenarı köyleriyse gördüğünüz gibi savaşçıları kayıklarda dövüşür, değilse eşit sayıda adam toplayan iki grup köylerinin arasındaki orta yolda buluşup işlerini ayakta görür. Bazen kısa sopalarla, ellerini kılıç kabzasıyla koruyarak savaşırlar, sol kollarında ise dirsekten parmak uçlarına kadar uzanan bir parça tahta kayış yardımıyla sıkılaştırılır ve kalkan görevi görür ama çoğunlukla kazık adı verilen uzun sırıklarla dövüşürler."

"İyi bir silah," dedi Jethro, "ayrıca ellerini iki yana açarak bu sırıklarla kafalarını takdire şayan bir şekilde koruyorlar. Geri dönersem bu silahları kuşanmış bir asker alayı hazırlamak isterim Amuba. Kalkan olarak kullanılan parçanın bir kılıç ya da baltanın darbesini önlemek için hafif demirle kaplanması gerekir ama bu değişiklikle muhteşem bir silaha dönüşür; kılıçlı, kalkanlı askerler de bu sırıklarla yapılan bir saldırıyı geri püskürtmekte oldukça zorlanır gerçekten."

"Bunun tek kusuru," dedi Amuba, "adamların sırıkları düzgünce kullanabilmesi için gerekli alanı yaratabilmek adına birbirlerinden

çok uzakta durmak zorunda kalmaları olur, hal böyle olunca da her biri de düşman hattından üç ya da dört silahşorla karşı karşıya gelir."

"Bu kesinlikle doğru Amuba, bu silahın zayıf noktasını buldun ama teke tek dövüşlerde ya da dağılmış saflarda çok yararlı olur. Teb'e geri döndüğümüzde bu kazıkların nasıl kullanılacağını bana öğretecek bir köylü bulursam hemen öğreneceğim."

"Sizden çok iyi dövüşçü olur," dedi balıkçılardan biri Jethro'nun kuvvetli cüssesine bakıp. "Sizin elinizden bir kazığın kafamı yarmasını istemezdim. Fakat artık güneş batıyor, karaya çıkacağınız noktaya doğru hareket etsek iyi olur."

"Harika bir gün daha geçirdik Rabah," dedi Chebron yeni kamp alanına geldiklerinde. "Umarım geri kalan günlerimiz de bu kadar iyi geçer."

"Öyle olacağına dair sizi temin edebilirim efendim. Köylülere sorup soruşturdum ve nehir yatağının suaygırı kaynadığını öğrendim."

"Peki, onları nasıl avlıyoruz, ayakta mı?"

"Hayır efendim. Nehir yatağındaki su seviyesi hasırotundan yapılan düz kayıkların geçebileceği yeterlikte, birçok yerde ise hayvanların günün sıcak vakitlerinde yattığı derin göletler var."

"Suaygırları yırtıcı hayvanlar mı?" diye sordu Amuba. "Daha önce hiç görmedim, Yukarı Nil'de ve nehir ağzındaki bu tür bataklıklarda bolca bulundukları söylense de Teb'in hiçbir bölgesinde yok. Herhalde ticareti çok yapıldığından kendilerini de böyle sularda göstermeye korkuyorlardır."

"Teb çevresinde yemek bulamaz," dedi Rabah. Sadece bu tür bataklıklarda ya da nehrin sığ olduğu ve su bitkilerinin çevrelediği Yukarı Nil etrafında yaşar, suaygırı bu bitkilerin kökleriyle beslenir. Çok ürkek bir hayvandır ve sadece ıssız yerlerde bulunur. Darbe aldığında genelde kaçmaya çalışır, bazen ağzı açık bir şekilde bir kayığa doğru atağa geçerek onu parçalayıp avcıyı öldürse de bu durum pek sık yaşanmaz. Genelde sadece kaçmaya çalışır."

"Çok korkak hayvanlar olmalılar o halde!" dedi Jethro küçümseyen bir tavırla. "Ne kadar küçük olursa olsun canı için savaşacak bir hayvan avlamayı tercih ederim. Ama görelim bakalım."

Ertesi sabah av bölgesine doğru yola koyuldular. Bir kum tepesini tırmandıktan sonra ayaklarının altında uzanan bir mil genişliğindeki ovayı görünce şaşkınlıktan üçü birden bir çığlık kopardı. Ovayı sazlık ve türlü su bitkileri sarıyordu ve göz alabildiğince güneye uzanıyordu.

"Burası yılda bir ay kadar nehir olur," dedi Rabah, "kalan on bir ay boyunca ise bataklıktan öteye geçemez ama daha sığ kayıklar uzun yol alabilir. Fakat ya Nil'in kendisinden ya da kanallardan biraz da olsa su buradan geçer. Kuzey Mısır'da hâlâ suaygırlarının bulunduğu az yerden biridir burası, vilayet valisinden izin alabilecek kadar üst sınıftan değilse kimsenin buradaki suaygırlarını avlamasına izin verilmez. Kâhya, babanızdan gelen mektuptan sizin de ona eşlik edeceğinizi ve ava çıkmak istediğinizi öğrendiğinde hemen başvuru yapıp izin aldı."

"Timsah var mı orada?" diye sordu Amuba.

"Çok," dedi Rabah, "ama artık göllerde çok az bulunuyor. Buranın halkı timsahlara büyük saygı duyan Teb bölgesindekilere benzemez, burada timsahlar tehlikeli düşmanlar olarak görülür ve merhamet gösterilmeden öldürülür."

VII

Suaygırı ile Timsah

Rabah'ın rehberlik ettiği ekip çok geçmeden bataklığın kenarına indi. Bu sığ gölette bir yığın su kamışından yapılmış üç kayık, daha doğrusu sal vardı. Bu salların ön kısımları kuğu boynuna benzeyen bir kavis oluşturması için yukarı kaldırılmıştı ve tam olarak günümüzdeki tırpan demirlerine benziyordu. Her birinde üç dört mızrak ve bir kürekle salı ittiren bir yerli duruyordu. Mızrakların sıradışı bir şekli vardı, gençler de merakla incelemeye başladı. Geniş ve kısa bıçakları vardı, bu bıçaklar da gövdeye gevşekçe bağlanmıştı, bu şekilde mızrak hayvana isabet ettiğinde sapı düşüp ucundaki bıçağı hayvanın gövdesinde bırakıyordu. Mızrağın ucunda sapından geçen makaraya sarılmış bir tel bağlıydı.

"O sallar üç kişiyi taşıyacak gibi görünmüyor," dedi Chebron.

"İhtiyaç halinde taşır," dedi adam, "ama sadece iki kişi binerse daha rahat olur."

"İzin verirseniz Chebron, ben kıyıda dururum," dedi Jethro. "Halatlı bir sürü adam var burada. Herhalde avla bir ilgileri var, gidip onlara eşlik ederim."

"Halatlar hayvanı vurduğumuzda kıyıya doğru sürüklemek için."

"O halde gidip halatları çekmelerine yardım edeyim. Üzerime düşeni orada yaparım, bu ufak salların birinde pek işe yaramam, hatta ağırlığım sorun çıkarabilir."

"Sabah buralara göz gezdirdik efendim," dedi kayıkçı Chebron'a, "nehrin bir mil yukarısındaki gölette yatan bir suaygırı bulduk. Büyük bir hayvan, iyi bir av olacağını düşünüyorum."

Chebron'la Amuba hemen iki sala geçip yerlerini aldılar, adamlar da mızraklarını yere bırakıp küreklerle salları kıyıdan itmeye başladı. Sazlıkların arasından sessizce geçtiler. Nehir yatakları bazen o kadar dar oluyordu ki, sazlıklar salların iki yanına sürtüyordu; bir süre sonra geniş göletlere vardılar, burada su o kadar derinleşiyordu ki kürekler yere neredeyse hiç değmiyordu. Tek bir kelime dahi etmiyorlardı çünkü avcılar en ufak gürültünün bile suaygırlarını ürkütüp göletin dibine dalmalarına sebep olacağı konusunda uyarmıştı, bu şekilde onları avlamak çok zor olurdu. Yarım saat kürek çektikten sonra şimdiye dek geçtiklerinden çok daha geniş, neredeyse nehrin kıyısına kadar uzanan bir gölete vardılar.

Yanındaki adam hemen Chebron'a mızraklardan birini alması için işaret etti ama delikanlı iki yana kafa sallayıp saldırıyı adamın üstlenmesini istedi, suaygırlarının huyunu hiç bilmediği için böyle bir maceraya atılmanın aptalca olacağını düşündü. Adam kafa salladı çünkü o da bu girişimin nasıl sonuçlanacağından emin değildi ve mızrağı suaygırının kalın derisine saplamak için bu hamleyi çok güçlü bir kol yardımıyla yapmak gerekiyordu. Amuba da Chebron'u örnek alıp bilmediği bu avda aktif rol oynamak yerine seyirci olmayı tercih etti.

Kayıklar üç dört dakika kadar hareketsiz durdu, sonra bir püskürme sesi duyuldu, kayıkçının işaretiyle sesin geldiği yere bakan oğlanlar sazlıkların kenarında, suyun birkaç santim üzerinde duran iki kara çamur öbeği gördü. Bu öbeklerin bir hayvanın parçası olduğuna inanamadılar ama berrak suyun üzerinde genişleyen hafif dalgalar baktıkları noktada bir hareketlenme olduğunu gösteriyordu. Chebron'un yanındaki avcı sessizce kayığı iterek hayvana doğru ilerledi, sonra küreğin ucunu Chebron'a uzatıp işareti üzerine kayığı geriye çekmesini söyledi.

İki ufak kara beneğin on metre ilerisine yaklaştıklarında aniden bir hareketlenme oldu; benekler kocaman bir kafaya dönüştü ve devasa hayvan doğruldu, adamların yakınında olduğunu fark ettiği anda ürktü. Avcı hemen mızrağını var gücüyle fırlattı. Hayvanın derisi kalın olsa da mızrağın ucu saplandı. Suaygırı kükreyerek sazlıkların arasına daldı, mızrağın sapı olması gerektiği gibi yuvasından ayrıldı, sağlam tel ise avcının tuttuğu makaradan hızla fır-

ladı. Çok geçmeden telin hareketi durdu. "Yuvasına çekildi," dedi avcı, "şimdi peşine düşüp ikinci bir mızrak saplayacağız."

Sazlıkları kenara itip beline kadar suyun içinde duran suaygırını tekrar görene kadar kayıkla ilerlediler.

"Saldıracak mı?" diye sordu Chebron eline bir mızrak alıp.

"Hayır, hiç sanmıyorum. Ama olur da saldırıya geçip kayığı devirirse sazlıkların arasına atlayıp sadece yüzünüz dışarda kalacak şekilde suda durun. Ben dikkatini dağıtıp kaçırdığımda geri gelip sizi kayığa çekerim."

İkinci mızrağı da başarıyla fırlattı. Suaygırı feryatla ortalığı birbirine kattı. Chebron hayvanın peşlerine düştüğünü sandı ama suaygırı durup hızla önceden yattığı gölete kaçtı.

"Böyle yapacağını tahmin etmiştim," dedi avcı. "Her zaman derin göletlerin dibine sığınmaya çalışırlar, gördüğünüz gibi burası saklanacağı kadar derin değil."

Kayık suaygırının peşinden gitti. Amuba hâlâ göletteki saldaydı.

"Nereye gitti?" diye sordu Chebron sazlıkları geçtiklerinde.

"Göletin dibine daldı," dedi Amuba. "İtiraf edeyim, gerçekten çok korkuttu beni. Sazlıkların arasından fırladığını duyduk, sonra mağara gibi ağzı açık bir şekilde birden ortaya çıktı; tam bize saldıracağını düşünüyordum ki durup göletin dibine daldı."

"Orada ne kadar kalır?" diye sordu Chebron avcıya.

"Kendi haline bırakırsak uzun süre çıkmaz ama onu kışkırtacağız."

Bunu dedikten sonra avcı kayığı en yakın kıyının etrafındaki sazlıklara doğru sürüp sazlıkların arasına soktu.

"Ah, işte buradasın Jethro!" dedi Chebron, Jethro'yu ve kıyıda eşlik ettiği adamları görünce.

"Ne oldu Chebron, öldürebildin mi birini? Hayvanın kükreyip etrafa su sıçrattığını duyduk."

"Henüz öldüremedik ama gövdesine saplanmış iki mızrak ucu var."

Avcı telleri adamlara uzatıp durmadan çekmelerini ama telleri koparacak kadar yüklenmemelerini söyledi. Sonra taşıdıkları halatın bir ucunu tutup tekrar gölete doğru kürek çekti.

"O teller bu devasa hayvanı kıyıya çekmeye yetecek kadar güçlü değildir, değil mi?" diye sordu Chebron.

"Ah, hayır, onu yerinden oynatamaz ama telleri çektiğimizde mızrak uçları hayvanın canını acıtır, o da huzursuzlanıp öfkeyle su yüzüne çıkar. İşte o zaman bu ilmeği kafasından geçireceğim, adamlar da çekecekler."

Birkaç dakika sonra hayvan suyun üstünde göründü. Avcı o an ilmeği kafasından geçirdi. Tam isabet ettirip ani bir hareketle boynundaki ilmeği sıktı.

"Çekin şimdi!" diye bağırdı.

Köylüler çekmeye başladı, suaygırı da ters yöne yüzmeye çalışsa da yavaş yavaş kıyıya doğru sürüklendi.

Fakat sığ sulara varıp ayakları yere değdiği anda tüm ağırlığını halata verdi. Köylüler yere serildi ve suaygırı yeniden göletin dibine yüzerken halat parmaklarından kaydı. Köylüler tekrar ayağa kalkıp halatı ve telleri çekmeye başladı. Suaygırı bir kez daha yüzeye çıkıp sığ sulara sürüklendi fakat yine ellerinden kurtuldu. Bu süreç sekiz on kere daha yaşandı.

"Yorulmaya başladı," dedi avcı. "Bir iki denemeden sonra hayvanı kıyıya çekmeyi başaracaklar. Biz de saldan inip mızrak ve oklarla saldırıya geçeceğiz."

Suaygırı sahiden de bitkin düşmüştü, bir sonraki denemede karşı koyamadı ve kıyıya doğru çekildi. Yaklaştığı anda avcılar, Jethro ve oğlanlar mızraklarla saldırıya geçti. Chebron ile Amuba mızraklarını hayvanın kalın derisinden geçiremediklerini görünce yay ve oklarına sarıldılar. Fakat avcılar derinin en ince olduğu noktaları biliyordu, böylece mızraklarını hayvanın ön bacağının hemen arkasına sapladılar; oğlanlar ise oklarını hayvanın yüzüne doğru attılar. Sudan çıktığında kafasından bir ilmek daha geçirdiler, halatlardan asılan köylüler de hayvanın saldırmasını engelledi. Avcıların attığı üç dört mızrak darbesiyle birlikte mızraklardan biri hayati bir organa denk gelince suaygırı dizlerinin üstüne çöküp yere yığıldı ve öldü.

Köylüler sevinç naraları atmaya başladı çünkü suaygırı eti çok değerliydi ve yakaladıkları av tüm köye yetecek kadar büyüktü.

"Bir tane daha arayalım mı efendim?" diye sordu avcı Chebron'a.

"Hayır. Sanırım bu kadar yeterli. Kendini savunmaya çalışma-

yan bir hayvanı öldürmek hiç zevkli değil. Sen ne düşünüyorsun Amuba?"

"Kesinlikle katılıyorum Chebron. İnek öldürmekten bir farkı yok bunun. Bu da ne?" diye bağırdı bir anda yakınlardan duyulan keskin bir çığlık üstüne. "Kadın sesi bu."

Chebron anında sesin geldiği yöne doğru hızla atıldı, Amuba'yla Jethro da hemen arkasından takip ettiler. Kıyı boyunca yüz metre kadar koşup çığlığın geldiği noktaya vardılar. Dev bir timsah bir kadını nehre doğru sürüklüyordu.

Timsahlara olan saygısına rağmen Chebron bir an bile tereddüt etmeden fırlayıp var gücüyle mızrağının gövdesini timsahın burnuna indirdi. Timsah kadını bırakıp kendisine saldıran Chebron'a yöneldi ama Jethro ve Amuba hemen arkasından yaklaşıp saldırıya geçtiler. Düşmanlarının yaklaştığını gören timsah çenesini pat diye kapatıp nehre doğru ilerledi.

"Kuyruğuna dikkat edin!" diye bağırdı avcılardan biri yanlarına koşarken.

Fakat çok geç kalmıştı çünkü aniden timsahın kuyruğu Amuba'ya korkunç bir darbe indirip onu yere serdi. O an avcı mızrağını hayvanın bacağının arkasındaki yumuşak deriye sapladı. Jethro avcıyı görüp aynı darbeyi diğer bacağa indirdi. Hayvan havaya fırlayıp çevresinde dönmeye, kuyruğunu etrafa savurmaya başladı.

"Uzak durun!" diye bağırdı avcı. "Ölümcül yara aldı, artık saldırmaya gerek yok."

Sahiden de timsah ağır darbe almıştı. Hareketleri ağırlaştı, kuyruğunu savurmayı bıraktı, ağzıyla hâlâ yakınındakileri kapmaya çalışsa da bunu da bir süre sonra bıraktı, kafası öne düştü ve timsah öldü. Jethro mızrağını timsaha saplar saplamaz Amuba'ya doğru koşmuştu.

"Yaralandın mı?" diye sordu endişeyle.

"Hayır, sanmıyorum," dedi Amuba soluk soluğa. "Darbe yüzünden nefesim kesildi ama bacağıma vurmasından iyidir, yoksa kesin kırılırdı. Kadın nasıl, öldü mü?"

"Bakmaya fırsatım olmadı," dedi Jethro. "Seni bir ayağa kaldırıp kaburgaların kırılmış mı ona bakalım. Kadınla sonra ilgileniriz."

Amuba doğrulurken ağır yaralanmadığını söyledi ama bir süre ayakta duramadı.

"Sanırım sadece göğsüm zedelendi Jethro. Ama kötü bir darbe aldığım doğru, önümüzdeki birkaç gün boyunca ava çıkabileceğimi sanmıyorum. Timsah bir düzine suaygırına bedeldi. Oldukça cesurdu."

Hemen timsahın saldırdığı kadının başında duran Chebron'un yanına gittiler.

"Şuna bak, bir kız çocuğu bu!" diye bağırdı Amuba. "Kız kardeşinle aynı yaşlarda olmalı Chebron."

"Sence ölmüş mü?" diye sordu Chebron sessizce.

"Sanırım sadece bayılmış," dedi Jethro. "Koşun," diye bağırdı timsahın etrafına toplanmış köylülerden birine, "biriniz göle gidip bir tas su getirsin."

"Bence ölmemiş," dedi Amuba. "Gördüğüm kadarıyla timsah onu bacağından yakalamıştı."

"Onu bir yere götürüp başında duracak bir de kadın bulmalıyız," dedi Jethro, "Yakınlarda bir baraka var mı bakayım." Bir tepeye çıkıp etrafına bakındı. "Yakınlarda bir kulübe var," dedi döndüğünde. "Kesin orada yaşıyordur."

İki köylüyü gidip bir kadın getirmeleri için gönderdi, sonra da cılız kızı kaldırıp yamaca taşıdı, iki genç de arkasından gittiler. Bir kum tepesinin eteğini döndüklerinde tepenin arkasında bulunan bir kulübe gördüler. Çoğu köylünün barakasından daha düzgün ve bakımlıydı. Pişmiş topraktan duvarlar beyaza boyanmış, etrafı rengârenk çiçeklerle donatılmıştı. Çevresinde özenle ekilmiş küçük bir bahçe de vardı. Jethro kulübeye girdi. Odanın öbür ucundaki sedirde bir adam oturuyordu. Belli ki çok yaşlıydı, saçları ve uzun sakalı kar gibi beyazdı.

"Ne oluyor?" diye bağırdı adam Jethro içeri girdiğinde. "Ataların Tanrısı yavru kuzumu benden alıp bu yaşımda beni cezalandırmaya mı karar verdi yoksa? Kızımın çığlığını duydum ama bacaklarım artık tutmuyor, yardımına koşamadım."

"Çocukta ciddi bir yaralanma olmadığından eminim," dedi Jethro. "Az önce bir suaygırı öldürmüştük ki çığlığını duyduk, koşup gel-

diğimizde kocaman bir timsahın onu nehre sürüklediğini gördük ama hemen kurtardık. Ağır yaralandığını sanmıyorum. Hayvanın, kızı bacağından yakaladığını gördük. Kadın getirsinler diye köylüleri yolladık. Tez vakitte geleceklerine şüphem yok. Hah! Su da geldi."

Kızı odanın köşesindeki sedire yatırdı ve köylüden aldığı tastan yüzüne biraz su serpti, bu sırada Amuba da çöküp kızın ellerini ovdu. Birkaç dakika sonra kız gözlerini açtı, tam da o sırada iki kadın barakaya girdi. Kızı kadınların eline bırakan Jethro oğlanlarla birlikte kulübeden çıktı.

"O küçük kızın ağır yaralanmadığından eminim," dedi Amuba. "Kıyafetinden Yahudi olduğu anlaşılıyor ama onların topraklarını çölün öbür tarafında arkamızda bıraktığımızı sanıyordum. Yine de kıyafeti geçtiğimiz yollarda gördüğümüz kadınlarınkine benziyordu; böyle giyinmiş olması da büyük şans çünkü bu kıyafetler Mısırlı köylü kadınların giydiklerinden daha kalın ve bol kumaştan yapılmış, bu sayede timsahın dişleri bacağını ağır yaralamamış olabilir."

Birkaç dakika içinde kadınlardan biri dışarı çıkıp küçük kızın şimdi kendine geldiğini, neredeyse hiç yara almamış olduğunu söyledi. "Timsah bacağından değil de kıyafetinden yakalamış gibi görünüyor, dişleri bacağını biraz zedelemiş olsa da etine zarar vermemiş. İzin verirseniz büyükbabası yardımlarınız için size teşekkür etmek istiyor."

Yeniden kulübeye girdiler. Kız yerde, büyükbabasının ayaklarının dibine çökmüş oturuyor, adamın elini tutuyordu, yaşlı adam da diğer eliyle kızın başını okşuyordu. Jethro ve oğlanlar içeri girdiğinde, artık yardım edecekleri bir şey kalmadığını gören kadınlar kulübeden çıktı.

"Torunumun hayatını kime borçluyum?" diye sordu yaşlı adam.

"Benim adım Chebron, Teb'deki Osiris tapınağının başrahibi olan Ameres'in oğluyum. Bunlar da dostlarım Amuba ve Jethro, Mısır'a getirilen ve babamın evinde yaşayan iki Rebu vatandaşı."

"Bizler hizmetçileriyiz," dedi Amuba, "ama kendisi bizi dostları olarak tanıtacak kadar iyi bir insan."

"Çok tuhaf," dedi yaşlı adam, "bir Osiris rahibinin oğlunun hayatı boyunca Mısır tanrılarına karşı çıkmış bir adamın son günlerini aydınlatmaya gelmesi ne tuhaf. Lakin belki de timsah Ruth'umu

alıp götürseydi daha iyiydi çünkü benim artık vaktim tükendi, kızım çok geçmeden dünyada yapayalnız kalacak."

Kızdan cılız bir hıçkırık yükseldi ve ayağa kalkıp kollarını yaşlı adamın boynuna doladı.

"Yapacak bir şey yok benim canım Ruth'um. Bu kâfir topraklarda yüz on yıl yaşadım, artık vaktim tükendi; sen olmasaydın öleceğime sevinirdim bile, hayatım hep acı ve keder içinde geçti. Ruth'a torunum diyorum ama aslında o torunumun kızı, bütün akrabalarımız benden önce bu dünyadan göçüp gitti, biz de bir başımıza kaldık. Ama Ruth, Hazreti İbrahim'in tanrısına inanır, o kızımı koruyup kollayacaktır."

Mısır'da yaşayan Yahudilerin geleneklerine dair az çok bir şeyler bilen Chebron yaşlı adamın sözlerinden Jethro'nun tahmininin doğru olduğunu, adamın Yahudi soyundan geldiğini anladı.

"Sen bir Yahudisin," dedi nazikçe. "Neden kendi halkınla yaşamak varken yabancıların arasında yapayalnız kalıyorsun?"

"Halkımı otuz yıl önce Ruth'un annesi daha küçücük bir bebekken terk ettim. Huzur içinde aralarında yaşamama müsaade etmediler, onların aleyhinde şahitlik ettiğim için beni sürdüler."

"Onların aleyhinde şahitlik ettiğin için mi?" diye yineledi Chebron şaşkınlıkla.

"Evet. Ben doğduğumda babam halihazırda yaşlı bir adamdı ve atalarımızın inancına sadık kalmaya devam eden az sayıda insandan biriydi. Bana tek bir tanrı olduğunu, onun da Hazreti İbrahim'in, Hazreti İshak'ın, Hazreti Yakup'un tanrısı olduğunu, diğer bütün tanrıların tahtadan ve taş heykellerden başka bir şey olmadığını öğretti. Ben bu inanca sadık kaldım fakat bir süre sonra halkımızdan inancını koruyan bir tek ben kaldım. Herkes tanrısını unutup Mısırlıların tanrılarına tapmaya başladı. Onlarla konuştuğumda sözlerimi deli saçması görüp beni ibadet ettikleri tanrıların onuruna leke sürmekle suçladılar.

"Oğullarım da onların peşinden gitti ama kızım gerçek dini benden dinleyip öğrendi ve inancına sadık kaldı. O da daha sonra kızına öğretmiş, on yıl önce ölüm döşeğindeyken Ruth'u bir ulakla bana yolladı, onu atalarımızın inancıyla büyütmem için yalvarıp çok yaşlı olduğumu bilmesine rağmen zamanı geldiğinde Tanrı'nın

çocuğu koruyacak olanları buraya göndereceğinden emin olduğunu söylemiş. Biz de on yıldır burada birlikte yaşıyoruz, toprağımızı sürüp suluyor, buradan çıkan meyveler ve komşularımızla balık karşılığında değiş tokuş ettiğimiz sepetleri satarak geçiniyoruz. Çocuk atalarımın tanrısına tapıyor, on yıldır burada büyüyüp serpildi ama günlerimin sayılı olduğunu düşündükçe kederleniyorum; benden sonra Ruth'un halkımızın yanına dönmesi de mümkün değil, yoksa onu da zamanla inancından soğuturlar."

"Asla büyükbaba," dedi kız sert bir şekilde. "Dövseler de eziyet de etseler tanrımı asla inkâr etmem."

"Yahudiler zor insanlardır," dedi yaşlı adam kafa sallayıp, "inatçılardır da, böylesine körpe bir kıza mutlaka baskın çıkarlar. Ama her şey Tanrı'nın elindedir, zamanı geldiğinde kendisini unutan halkına kendini gösterecektir."

Kıza şöyle bir bakan Amuba küçük kızın yaşlı adamın hakkını verdiğinden daha dirayetli olduğunu düşündü. Yüzü Yahudi köylerinde gördüğü bazı genç kadınlar gibi güzeldi ama daha asil ve zarifti. Yumuşak, siyah saçları, alnının hemen altından düz bir çizgi gibi ilerleyen belirgin, ince kaşları vardı. Gözleri iri, bakışları saftı, uzun kirpikleri de gözlerini kapatıyordu ama dudaklarındaki ve çenesindeki kararlı ifadeden "Asla," deyişini güçlendiren bir metanet okunuyordu.

Kısa bir sessizliğin ardından Chebron neredeyse çekingen bir şekilde konuştu:

"Babam Osiris başrahibi olsa da dini konusunda bağnaz değildir. Bilge ve eğitimli biridir; buradaki dostlarım da eminim bana katılır, babam her şeye karşı tarafsız ve ölçülü yaklaşır. Dininizi bilir çünkü Yahudilerin bu topraklara ilk geldiklerinde yalnızca tek bir Tanrı'ya taptıklarını söylemişti bana. Ruth'la aynı yaşlarda bir kız kardeşim var, nazik ve iyi yürekli biridir. Hiç şüphem yok ki, eğer babamdan rica edersem torununuzu Mysa'ya dostluk ve kılavuzluk etmesi için evine alır; şundan da eminim ki, asla inancını sarsmaya çalışmaz, aksine dinini dilediği gibi yaşamasına izin verir."

Yaşlı adam gözünü Chebron'dan ayırmadı.

"Söylediklerinizi çok hoş ve candan genç bey, sesiniz de dürüst geliyor kulağa. Birkaç yıl önce olsa bu kızın bir Mısırlının evinde

hizmetçi olmasındansa ölmesini yeğleyeceğimi söylerdim ama ölüm yaklaştıkça her şeyi başka bir gözle görmeye başlıyor insan, belki de bir zamanlar gerçek Tanrı'yı tanıyıp daha sonra onu unutarak putlara tapmaya başlayan insanların arasında yaşamaktansa sizinle yaşaması daha iyi olur. Tanrı'ya Ruth için bir koruyucu göndersin diye hep dua ettim, ömrümün son günlerinde buraya bu şekilde gelmiş olduğunuzu düşünürsek dualarım kabul oldu diyebilirim. Ruth, yavrum, tekliflerini duydun, karar senin. Bu Mısırlı genç beyle gidip kız kardeşine yardımcılık mı edeceksin yoksa halkımızın yanına mı döneceksin?"

Ruth şimdi ayağa kalkmış, ciddiyetle Chebron'a bakıyordu, sonra bakışları Amuba ve Jethro'nun yüzüne çevrildi, ardından tekrar yavaşça Chebron'a döndü.

"Tanrı'nın benim yerime karar verdiğine inanıyorum," dedi sonunda, "bence onları sadece hayatımı kurtarmaları için değil, aynı zamanda koruyucum olmaları için gönderdi, üçünün de bakışları dürüst ve iyilik dolu. Bu delikanlının babası beni kabul ederse sen bana izin verdiğinde onlarla gidip kızının yardımcısı olurum."

"Pekâlâ," dedi yaşlı adam. "Dualarım kabul olduğuna göre artık bu dünyadan göçmeye hazırım. Siz ve aileniz benim çocuğumla ilgilenirken Tanrı da sizinle ilgilensin Mısırlı."

"Umarım," dedi Chebron hürmetle.

"Sizi temin ederim," dedi Jethro yaşlı adama, "kızınız Mısır'daki hiçbir evde Ameres'in evinde olacağından daha mutlu olamaz. Ameres, Amuba'yla benim efendimiz ve ustamızdır ama gördüğünüz gibi oğlu bize hizmetçi gibi değil, dostu gibi davranır. Ameres dünyanın en merhametli insanıdır, özel yardımcısı olduğum kızı Mysa'ya gelince, onu tehlikeden korumak için canımı veririm. Torununuz emin ellerde olacak. Dinine gelince, Ameres sık sık Amuba'yla bana halkımızın tanrılarıyla ilgili sorular sorsa da tanrılarımızı terk edip Mısır tanrılarını kabul etmemizle ilgili hiçbir zaman en ufak bir istekte bulunmadı."

"Artık gitme vaktimiz geldi," dedi Chebron, "şüphesiz tüm bu kargaşa sizi yormuştur, Ruth'un da yaşadığı dehşet verici olaydan sonra rahatça dinlenmesi gerek. Bir mil kadar uzakta gölün yakınında kampımız var, yarın sizi görmeye geliriz."

"O yaşlı adamın tanrısının bizi buraya kızına koruyucu olalım diye göndermiş olduğuna dair söyledikleri neredeyse doğruymuş gibi geldi. Timsah onu yakaladığında tesadüfen sesini duyacak kadar yakınında olmamız ve tam zamanında onu kurtarabilmemiz gerçekten çok tuhaf. Baksana, önce oraya vardık, sonra timsah tam o anda kızı yakaladı, ardından onu nehre doğru sürüklerken tam zamanında kızı kurtardık. Yakınlarda onu kurtaracak kimse yokken bir timsah gelip onu götürebilirdi, ayrıca kızı kurtaran kişinin bir de büyükbabasının ölümünden sonra ona uygun bir yuva sunacak konumda olması neredeyse imkânsız."

"Gerçekten çok tuhaf. Sence baban Ruth'a karşı çıkar mı?" diye sordu Amuba.

"Ah, hayır; evde daha fazla hizmetçi istemediğini söyleyebilir ama eminim, Ruth'u gördüğünde Mysa için böyle bir arkadaş bulmuş olmamıza çok sevinecek. Annemden emin değilim. O elinde olsa karşı çıkardı ama her şeyin kararlaştırıldığını öğrendiğinde hiçbir şekilde sorun yaratmayacaktır. Hemen babama bir mektup yazıp olanları anlatacağım, kölelerden biriyle de yollarım. Yarına kadar onun da onayını aldığımda her şeyin ayarlanmış olduğunu bilmek yaşlı adamı mutlu eder. Ayrıca babama kendi sorunumdan da bahsetmek istiyorum."

"Ne sorunu?" diye sordu Amuba şaşırarak. "Bana canını sıkan bir şey olduğundan bahsetmedin."

"Anlamıyor musun Amuba? Başım dertte çünkü bir timsaha saldırdım, bu dinimizce çok saygısız bir hareket ama başka ne yapabilirdim ki?"

Amuba gülümsememek için kendini tuttu.

"Yapabileceğin başka hiçbir şey yoktu Chebron, konuyu enine boyuna düşünecek zaman yoktu. Ona bir kızı bu şekilde sürüklemesinin yanlış olduğunu açıklayacak halin yoktu çünkü çok hızlı ilerliyordu, sen de onu durdurmak için yapabileceğin tek şeyi yaptın; ayrıca senin saldırın ona hiç zarar vermedi. Timsahı öldüren Jethro ve avcıydı."

"Ama ben ona saldırmasaydım Jethro ve avcı da onu öldüremezdi."

"Bu doğru Chebron ama diğer türlü hayvan avını göle götürür,

keyfince yerdi. Timsahın hayatının kızınkinden daha değerli olduğunu düşünmüyorsan kendine kızmanı gerektirecek bir şey yapmamışsın demektir bence."

"Anlamıyorsun Amuba," dedi Chebron alıngan bir şekilde. "Tabii ki basit bir hayvanın hayatının bir insan hayatı kadar önemli olduğunu düşünmüyorum ama timsahlar kutsal hayvanlardır, onlara zarar verenin başına kötü şeyler gelir."

"Öyle olsa timsahların ortaya çıktıkları anda öldürüldüğü o yerlerdeki insanların başına da çok kötü şeyler gelmesi gerekir Chebron. Mısır'ın o bölgelerinde timsaha saygı duyulan yerlerden daha çok veba ve kıtlık yaşandığını duymadım hiç."

Chebron cevap vermedi. Amuba'nın söylediği tabii ki doğruydu ama diğer yandan, hayatı boyunca timsahların kutsal olduğu öğretilmişti ona, bu durumda Mısır'ın başka bölgelerinde bu hayvanları öldürmenin cezalandırılmamasını açıklayamıyordu. Sık sık aklını kurcalayan çıkmazlardan biriydi bu. Uzun süren sessizliğin ardından cevap verdi:

"Söylediğin doğru olabilir Amuba ama bir bölgede belli tanrılara tapılırken başka bir bölgede daha farklı tanrılara tapılır. Bir tanrının özel olarak koruduğu bir bölgede bu tanrı onun için kutsal olan hayvanlar katledildiğinde haliyle öfkelenir, diğer taraftan pek ilgilenmediği bölgelerde ne yapıldığına dikkat etmeyebilir."

"O halde Chebron, içini kesinlikle rahat tutabilirsin. Diyelim ki, timsahın kutsal olarak kabul edildiği ve bir tanrının onu kayırdığına inanılan bir bölgede bu hayvanı öldürmek yanlış; o zaman timsahın kutsal kabul edilmediği ve senin de dediğin gibi timsah tanrısının onunla pek ilgilenmediği bölgelerde de bu hayvanı öldüren birinin başına kötü işler gelemez."

"Umarım haklısındır Amuba, burada timsah kutsal bir hayvan olmadığı için umarım ona saldırmam kötü sonuçlanmaz ama bunu yapmak zorunda olmamayı dilerdim. Umarım babam da meseleye senin gibi bakar."

"Bundan hiç şüphem yok Chebron, özellikle hayvana hiçbir zarar vermediğini de düşünürsek, babanın da böyle bakacağından eminim."

"Sence de Mısırlılar gibi bilge ve eğitimli insanların hayvan-

lar söz konusu olduğunda bu kadar akılsız olabilmeleri çok garip değil mi Jethro?" diye sordu Amuba, Chebron çadırına çekildikten sonra.

"Evet, çok garip Amuba, konuyu Chebron'la bu kadar ciddi bir şekilde tartıştığını dinlerken gülmemek için kendimi zor tuttum. Herkes aynı inanca sahip olsaydı bu kadar şaşırmazdım ama bir bölgede kutsal sayılan neredeyse tüm hayvanlar başka bir bölgede nefretle öldürülüyor ve bu insanların başına bu sebeple hiçbir kötülük gelmiyor, bu yüzden inançlarının ne kadar aptalca olduğunu kendi gözleriyle görememeleri çok garip. Yarın ne yapacağız?"

"Henüz karar verilmedi sanırım, her bir av için birer gün ayırmıştık. Rabah yarın ya çıkıp yeni balık avlama yöntemleri öğrenebileceğimi, ya kuş avcılarına katılıp kuş ağıyla avlanmalarını izleyebileceğimizi ya da çöle gidip dağ keçisi avlayabileceğimizi söyledi. Chebron henüz karar vermedi ama sanırım mektubunu bitirdikten sonra ne yapmak istediğini söyleyecek."

Chebron yazdığı uzun mektubu bitirdikten sonra Rabah'ı çağırıp en çevik kölelerden biriyle hemen iletmesini istedi.

"Babam yatmadan mektup kendisine ulaşsın," dedi, "Hemen cevap yazmazsa muhtemelen sabah yazar, adamın öğleden önce mutlaka geri dönmüş olur."

Akşam yemeğinde Amuba Chebron'a ertesi gün ne yapacaklarına karar verip vermediğini sordu.

"Gidip ağlarla kuş avlayan adamları izleyebiliriz," dedi Chebron. "Bir sürü farklı teknikleri var ve bunlarla çok sayıda güvercin ve türlü kuşlar avlıyorlar. Bence yarın için bu yeterli. Dört gündür sıkı çalışıyoruz, sakin bir gün geçirmek hoş olur; sıkılırsak da bir kayıkla göle açılıp gölü ayıran kum tepelerinin ardındaki Büyük Deniz'i izleriz; umarım yarın babamdan bir cevap alırım, ayrıca o yaşlı Yahudi'yle biraz daha konuşmak istiyorum. Bir zamanlar atalarının ibadet ettiği, şimdi ise muhtemelen bir tek kendisi ve torununun inandığı bu dine dair bir şeyler öğrenmek epey ilginç olur."

"Sakin bir gün geçirmek bana da çok iyi gelecek Chebron çünkü diğer türlü hiçbir avda sana eşlik edemezdim. Timsahın kuyruğuyla attığı darbeden dolayı kaburgalarım ağrıyor, yarın yürüyebileceğimden bile emin değilim."

Gerçekten de ertesi gün Amuba o kadar bitkin ve ağrı içindeydi ki yattığı sedirden kalkamadı.

Kahvaltının hemen ardından ulak geri döndü ve Ameres'ten bir mektup getirdi. Babası mektubunda şöyle diyordu:

"Mysa'nın daha fazla yardımcıya ihtiyacı olduğunu sanmıyorum Chebron ama bu yaşlı Yahudi ve kızıyla ilgili anlattığın hikâye ilgimi çekti, kız da Mysa'nın yaşıtı olduğu ve ona iyi arkadaşlık edebileceği için evimize gelmesine herhangi bir itirazım yok. Yaşlı adamla bizzat sohbet edip Yusuf ve halkının Mısır'a getirdiği dinle ilgili anlatacaklarını dinlemek isterdim. Bazı parşömenlerde bu insanların tektanrılı olduğu yazıyor, Yahudilerle birçok kez sohbet etmiş olsam da hiçbiri Mısır dini dışında bir din bilmediklerini söylemişti. Fırsatını bulursan bu yaşlı adamdan öğrenebildiğin kadar şey öğren. Kızına evimde iyi bakılacağına ve inandığı dinden dönmesi için hiçbir girişimde bulunulmayacağına dair benim adıma söz ver. Timsahla yaşadığın maceraya gelince, vicdan azabı duymana gerek olmadığını düşünüyorum. Yukarı Mısır'da bir köylüyü sürükleyen bir timsahla karşılaşmak kesinlikle kötü olurdu, bu durumda ne yapılması gerektiğiyle ilgili de şimdiye dek bana danışan olmadı ama sen şu an timsahlardan nefret edilen bir bölgede olduğundan, ayrıca yanındaki insanlar senin müdahalen olmadan da muhtemelen timsahı yakalayıp öldüreceği için timsahın burnuna indirdiğin darbe yüzünden canını sıkmana gerek olduğunu sanmıyorum. Senin yerinde olsaydım ben de büyük olasılıkla aynı şeyi yapardım. Kıza gelince, yaşlı adam öldüğünde kayıkla Teb'e getirilmesi talimatını ver, oraya vardığında evi bulmakta zorluk çekmez, kendisini tanıttığında da iyi karşılanacaktır. Mysa'ya da hemen bir mektup yazıp ona özel yardımcı olarak küçük bir Yahudi kız çocuğu bulduğunu, kız benden önce gelirse derhal kabul etmesini söyleyeceğim. Biz yola çıkmadan büyükbabası ölürse buraya gelmesi uygun olmaz. Öncelikle çok ayak altında olur, ayrıca yüz hatları ve kıyafetleri bir Yahudi olduğunu ele verir. Geçeceği köylerdeki insanlar onu alıkoyup yanlarında kalması için ısrar edebilirler, buraya gelirse de bizimle yola çıkmasından şikâyet edenler olabilir, Yahudiler de bu durumda kabilelerinden genç bir kadını köle olarak götürdüğümü sanabilir. Bu yüzden nehir üzerinden yolculuk yapıp Teb'e gitmesi her bakımdan daha iyi. Yoksul olduklarından dolayı kayıkla yapacağı yolculuğun ödenmesi ve yolculuk boyunca yanında bulunması için

biraz para bırakman iyi olur. Kâhyayla olan işim beklediğimden daha erken bitecek gibi görünüyor, yaklaşık üç gün içinde kanalları inceleyip yenileri için planları hazırlamaya başlayacağım; bu yüzden o vakte kadar keyfince avlanmış olursan buraya geri dönmen iyi olur."

"Babam izin verdi," dedi Chebron mektubunu bitirdikten sonra neşeyle. "Vereceğinden emindim ama yine de mektubu alana kadar endişeliydim çünkü cevabı olumsuz olsaydı yaşlı adam için büyük bir hayal kırıklığı olurdu. Şimdi hemen gidip ona iyi haberi vereceğim. Bu sabah sana ihtiyacım olmayacak Jethro, bu yüzden burada Amuba'yla kalabilir ya da gölde balık veya kuş avlamaya çıkabilirsin. Kayık her halükârda ava hazır bildiğin gibi."

Chebron çıkıp kulübeye gitti. Ruth bahçede sebzelerle ilgileniyordu, içeri girmeden önce durup onunla konuştu.

"Hâlâ timsahın seni nasıl yakaladığını bilmiyorum," dedi.

"Nasıl olduğunu ben de anlamadım," dedi kız. "Gün içinde birçok kez bahçe için su doldurmaya göle inmeye alışığım, çömleğimi doldurmadan önce de bu tür hayvanlara karşı her zaman etrafı kolaçan ederim ama dün kum tepesinin köşesinden döndüğüm anda feci bir darbeyle sarsıldım, bir saniye sonra da hayvan beni yakalamıştı. Çığlık attım ama kurtulamayacağımı düşünüyordum çünkü etrafta sesimi duyabilecek kimse yoktu ve büyükbabam da aylardır yürüyemiyor. Sonra çektiğim acıya rağmen elimden geldiğince dua ettim, Tanrı da beni duyup sizi yolladı."

"Nehirden bu kadar uzakta olmaları rastlanır bir şey değil, değil mi?"

"Değil. Ama dün bir komşumuz bir parça oğlak eti vermişti, ben de onu pişiriyordum; belki de etin kokusuna geldi çünkü timsahın iyi koku aldığı söylenir, kulübelere girip etleri ateşten kapıp götürdüğü bile görülmüştür."

"Görüyorum ki, hâlâ topallayarak yürüyorsun."

"Evet. Büyükbabam bir iki gün daha hareket etmememi söyledi ama bence sıyrıklar geçip de ağrım bitince sağlığıma kavuşacağım. Ayrıca bahçe susuz ne hale gelir? Büyükbabam sizi gördüğüne çok sevinecek efendim ama bu sabah her zamankinden daha güçsüz. Dün yaşadığımız üzücü olay onu bir hayli sarstı."

Chebron, Ruth'un arkasından kulübeye girdi.

"Torununuz bugün halsiz olduğunuzu söyledi," dedi Chebron.

"Benim yaşımda ufacık bir şey bile insanı üzüyor," dedi yaşlı adam, "dün olanlarsa ufacık falan değildi. O üzüntüyle nasıl ölmedim şaşıyorum."

"Size iyi haberler getirdim," dedi Chebron. "Dün babama bir mektup yolladım, az önce de cevabı geldi." Parşömeni çıkarıp Ameres'in Ruth'u evine kabul etmeye hazır olduğunu belirttiği ve dininden vazgeçmesine yönelik hiçbir baskı yapılmayacağına dair söz verdiği kısmı sesli okudu.

"Tanrı'ya şükürler olsun!" diye bağırdı yaşlı adam. "Hayvanlar bile Tanrı'nın isteğiyle hareket ediyor, az daha çocuğumu öldürecek olan timsah meğer dualarımın kabulüymüş. Size çok teşekkür ederim genç efendim, siz ve aileniz benim çocuğumla ilgilenirken atalarımın Tanrı'sı da sizinle ilgilensin. Fakat torunum son günlerimde benimle kalabilir, değil mi?"

"Elbette. Onu şimdi götürmeyeceğiz. Babam Ruth'un ne yapacağına dair talimatlarla Nil nehrinden Teb'e yapacağı yolculuğu karşılamak için gereken parayı yollayacak. Böyle söylüyor." Chebron mektubun yolculukla ilgili olan kısmını okudu. "Şimdi de izin verirseniz," dedi, "babamın dininizle ilgili yazdıklarını okuyacağım. Kendisi her zaman gerçeğin peşinde olmuştur ve ibadet ettiğiniz bu Tanrı'yla ilgili anlatabileceğiniz her şeyi sizden duyup ona aktarırsam çok mutlu olur."

"Memnuniyetle genç efendim. Hikâyeyi anlatmak kolay, bu sizin çoktanrılı dininizin aksine basit bir hikâye."

Chebron bir hasırotu yığınına oturdu ve yaşlı adamın Tanrı'yla ilgili hikâyesini dinlemeye koyuldu.

VIII

Tapınakta Komplo

Ekip iki gün daha gölün kıyısında oyalanıp balık ve kuş avlayarak vakit geçirdi, sonra çölü geçip Ameres'in bulunduğu merkeze döndü. İki ay boyunca kanallar ve su yolları incelenmiş, gerekli yerlerde hendeklerin güçlendirilmesi sağlanmış, kanal kapakları ve oluklar tamir edilmişti. Tarım sınırlarını oldukça genişletecek birçok yeni nehir kolunun yapımı için ölçüler alınmıştı. Yapım sürecinde işgücüne katkı sağlamak için yerliler getirildi fakat Ameres emekleri karşılığında ödeme yapılacağını duyurmasına rağmen yeterli işçiyi toplamak için çağırılan Yahudiler bir hayli şikâyetçi oldu. Sonunda her şeyin yolunda gittiğinden emin olduktan sonra Ameres emrindeki adamlardan birini işi yürütmesi için bırakıp oğluyla birlikte Teb'e doğru yola çıktı.

Eve döndükten iki hafta sonra isminin Ruth olduğunu söyleyen genç bir kızın kendisini görmek istediği söylendi. Hizmetçiye kızı getirmesini emredip o sırada ders çalışan Chebron'u yanına çağırdı. İlk gelen delikanlı oldu, Ruth içeri girdiğinde de onu babasıyla tanıştırdı.

"Evimize hoş geldin çocuğum," dedi başrahip. "Geldiğine göre oğlumun bahsettiği yaşlı adam, büyükbaban vefat etti, öyle mi?"

"Bir ay önce öldü efendim," dedi Ruth, "ama buraya gelebilmek için ancak iki hafta önce bir kayıkta yer bulabildim."

"Chebron, söyle Mysa'ya, buraya gelsin," dedi Ameres, delikanlı da hemen kız kardeşini getirdi; Mysa Yahudi bir kızın özel yardımcısı olarak geleceğini çoktan duymuş, Chebron'un anlattıkları ve

kızın timsahın elinden kurtulmasıyla ilgili duydukları çok ilgisini çekmişti.

"Mysa, bu Ruth," dedi Ameres kızı içeri girdiğinde, "sana arkadaşlık etmeye geldi. Sahip olduğu son dostunu kaybetmiş, bunu sana söylememe gerek yok çocuğum ama Ruth'a iyi ve saygılı davran. Kendini yabancıların arasında bulan sen olsaydın ne kadar üzülürdün, en başta ne kadar yalnız hissederdin, bunu düşün. Kültürümüze biraz yabancı olabilir ama en kısa zamanda onu evinde gibi rahat hissettireceğini ümit ediyorum."

"Onu mutlu etmek için elimden geleni yapacağım," dedi Mysa yeni arkadaşına bakarak.

Kızlar aynı yaşlarda olsa da Ruth daha büyük gösteriyordu. Mysa hâlâ bir çocuktu, hayat dolu ve neşeliydi. Ruth ise büyükbabasının ölümü ve yaptığı yolculuk yüzünden bitkin düşmüştü ama her halükârda Mysa'dan daha büyük gösterirdi çünkü aralarındaki fark yüz hatları ya da dış görünüşlerinden çok tavırlarındaydı. Ruth uzun yıllar boyunca omuzlarında büyük sorumluluklar taşımıştı. Yaşlı adamın beslenmesi ve bakımıyla uğraşmış, geçimlerini sağladıkları bahçeyi ekip biçmiş, bahçeden elde ettikleri ürünlerle diğer ihtiyaçlarını karşılamış, yemek yapmıştı. Büyükbabası ondan, yetişkin biriymiş gibi bahsederdi her zaman, kızın bakışlarında da düşünceli ve ağırbaşlı bir ifade vardı. Mysa ise aksine sadece mutlu bir çocuktu, bir şey için çalışmak ya da yorulmak zorunda kalmamıştı hiç, tüm hayatı dertten tasadan habersiz bir yaz günü gibi geçmişti. Haliyle Ruth'a baktığında beklediğinden daha ciddi ve ağırbaşlı bir insanla karşılaştı.

"Sanırım senden hoşlanacağım," dedi kızı incelemeyi bıraktığında, "birbirimizi biraz daha iyi tanıdığımızda umarım sen de benden hoşlanırsın, babamın da dediği gibi artık birlikteyiz."

"Bundan hiç şüphem yok," dedi Ruth, Mysa'nın berrak yüzüne hayranlıkla bakarken. "Daha önce hiç kendi yaşıtım kızlarla tanışmamıştım, en başta biraz acemi olduğumu göreceksiniz ama sizi memnun etmek için elimden geleni yapacağım çünkü babanız ve ağabeyiniz bana karşı çok iyi davrandı."

"Haydi Mysa, Ruth'u götür. Annene onun geleceğini haber etmiştim, şimdi okumalarıma geri dönmek istiyorum," dedi Ameres.

"Ona yatacağı yeri, bahçeni ve hayvanlarını göster, sonra da yaşlı hizmetçinin yanına bırak da Ruth'a uygun kıyafetler versin, ihtiyacı olan, istediği ne varsa alsın."

Çok geçmeden Ruth bu yeni yeri evi olarak benimsemeye başladı. Durumu iyiydi. Mysa'nın hem arkadaşı hem de yardımcısıydı, Jethro'nun refakatinde onunla yürüyüşlere çıkıyor, bahçede oyunlar oynuyor, hayvanları beslemesine yardım ediyor, sessizce oturmak istediğinde de Büyük Deniz'in kıyısındaki gölün yakınlarındaki hayatından, oradaki kuş ve balık avlarından, özellikle de kulübenin yakınındaki nehir yatağından ve oradaki suaygırlarıyla timsahlardan bahsederek onu eğlendiriyordu. Ruth, olağanüstü güzellikte olduğunu düşündüğü bu yeni ortamında bir hayli canlandı; çok geçmeden küçükhanımının neşesi onu da etkisi altına aldı, sık sık Mysa'nın sakin bahçesinin öte ucundaki odasından iki kızın gülüşmeleri duyulurdu.

Aşağı Mısır'a yaptıkları geziden döndükten kısa bir süre sonra önemli bir gelişme yaşandı, Chebron başlangıç düzeyinde rahipliğe kabul edildi. Görevleri başta çok azdı çünkü üst düzeylere talip olan ve çoğunlukla üst düzey rahiplerin oğullarından oluşan adayların alt sınıfların yapması gereken angarya işleri yapması beklenmezdi. Adım adım yükselmek mecburiydi ama sadece çalışarak ve akıllarını kullanarak ilerleyebilecekleri düzeye gelene kadar süreç hızlı işliyordu ve yalnızca tüm tapınak görevlilerinin katılımının mecburi olduğu tören ve ayinlere katılmaları yeterliydi.

Bu yüzden Chebron'un görevleri çalışmalarını ya da hayatın sıradan akışını pek engellemiyordu, her zaman olduğu gibi genelde hep evdeydi. Fakat artık tapınağa istediği zaman girebiliyordu, iç avlulara ve salonlara, kutsal hayvanların tutulduğu bölümlere ve sadece rahiplerin girmeye izinli olduğu diğer alanlara erişimi vardı. Bu ayrıcalığı da genelde akşamları kullanmayı tercih ediyordu. Bütün büyük avluların tepesi açıktı ve gökyüzüne bakıyordu, Chebron da ibadet eden kalabalıklar yokken, her yerin sessiz ve sakin olduğu, ay ışığının parladığı gecelerde buralarda gezinmeyi çok seviyordu. Bu zamanlarda devasa sütunlar, heybetli yapılar, tanrıların tuhaf heykelleri gün içinde çalıştıramadığı hayal gücünü oldukça besliyordu. Ana tanrıların önündeki mihraplarda hep ateş yanıyordu ve bu titrek alevlerin ışığında heykellerin yüzlerinde bir canlılık ve ifade beliriyordu.

Ara sıra beyaz ketenden cübbesiyle bir rahip boş avlulardan geçiyordu ama çoğunlukla buralarda Chebron'dan başkası olmuyordu ve o da dikkati dağılmadan özgürce düşüncelere dalabiliyordu. Zihninin ancak böyle gecelerde tanrılara olan hürmet ve sadakatine odaklanmaya alıştığını, aynı hisleri güneş mermer zeminin üstünde parlarken ve avlular ibadet eden insanlarla dolup taşarken besleyemediğini fark etmişti. Böyle anlarda ne kadar çabalarsa çabalasın ortamın ruhuna ayak uyduramıyordu. Dini bir tören sırasında kutsal bir tas ya da kutsal heykellerden birini taşıyarak yürürken put ile temsil ettiği tanrı arasında bir ortak nokta olup olamayacağıyla ilgili şüpheler zihnini kurcalıyordu.

Söz konusu tanrının gerçekten bu törenlerden memnun kalıp kalmadığını, kendisinin ise bu kutsal tasları, heykelleri ve çiçek adaklarını taşımaktan gerçekten mutluluk duyup duymadığını düşünüyordu. Sonra kendi kuşkularına şaşıp kalıyor, onları zihninden uzaklaştırmak için elinden geleni yapıyordu. Kimi zamanlar, aklının yetmediği konularda bu şekilde kafa yorduğu için ağır bir şekilde cezalandırılacağını düşünüyordu, babasının onun tüm hayatını tapınak hizmetine adamasına karşı çıkmış olmasına eskiden olsa hayıflanacağı yerde artık seviniyordu.

Bazen babasıyla konuşup zihnini kurcalayan şüpheleri ona itiraf etmeyi düşünüyor, böyle bir itirafın yol açacağı felaketi düşününce bu fikrinden vazgeçiyordu. Amuba'ya bile bu konu hakkında bir şey söylemiyordu çünkü Amuba'nın onu anlamayacağını düşünüyordu. Amuba kendi ülkesinin tanrılarına sıkı sıkıya bağlıydı ama kendi tanrılarının Rebulular üzerinde sahip olduğu güç kadar Mısır tanrılarının da Mısırlılar üzerinde iyi ya da kötü şekilde bir güce sahip olduğunu kabul ediyordu. Gerçekten de Mısırlıların bu kadar güçlü ve başarılı olmasının, diğer ülkeler üzerinde hâkimiyet kurmasının sebebinin daha üstün ve güçlü olan tanrıları olduğu kanısındaydı.

Tapınakların haşmeti, dini törenlerin görkemi ve halkın tanrılarına ibadet ederken gösterdiği bağlılık, tüm bunlar Amuba'yı etkiliyordu; tanrıların görünüşlerinin bu kadar eşsiz olması ona garip gelse de tanrıların istedikleri şekle girebileceğini de rahatlıkla kabul ediyordu. Bu yüzden Chebron ondan anlayış beklemiyor, düşüncelerini ona açmaktan çekiniyordu. Yine de tapınağa giderken bazen Amuba'yı da yanına alıyordu. Kapılar her daim açıktı ve is-

teyen herkes girebilirdi, ayrıca iç avlularda bir rahip onları görse de Amuba'nın Chebron'a eşlik eden bir tapınak hizmetçisi olduğunu sanıp ilgilenmezdi.

Ama bu yürüyüşler sırasında iki genç çok az sohbet ederdi çünkü sakin tapınağın etkileyici ihtişamı ve ay ışığında büründüğü garip atmosfer Chebron'u olduğu kadar Amuba'yı da büyülerdi. Amuba bazen kendi kendine düşünüp evine dönebilse ve Mısır'ın bu korkunç tanrılarının dinini halkına kabul ettirse, bu tanrıların Rebululuları da koruyup korumayacağını merak ederdi.

Ameres'in evinin yakınında Osiris tapınağında görev yapan ve saygınlık bakımından başrahipten sonra gelen rahip Ptylus'un evi vardı.

İki rahip birbirlerinden pek hoşlanmazdı çünkü kişilikleri ve düşünce biçimleri itibarıyla birbirlerinden çok farklılardı. Ptylus inancı konusunda çok dar görüşlü ve bağnaz, törenlerin her kuralına riayet etmede titiz, tavırlarında hoşgörüsüz ve kibirli, din dışında her türlü öğrenime karşı nefret saçan ama içten içe Ameres'in saraydan gördüğü hürmet ve Mısır'ın ilk mühendisleri, gökbilimcileri ve devlet adamlarından biri olarak sahip olduğu itibar karşısında kıskançlıktan kendini yiyip bitiren bir adamdı. Ameres'in ortaya attığı yenilikçi fikirlere karşı gelen itirazlarda en çok onun sesi çıkardı, zamanında tapınaktaki görevinden çekilmek zorunda kalsın diye halk arasında Ameres'e karşı olumsuz fikirler yaymak için elinden geleni yapmıştı.

Osiris başrahibinin yanlış fikirlere sahip olduğunu düşünse bile ona olan güveninin sarsılmasına asla izin vermeyen ve Ameres'i sevip sayan kralın önemli müdahalesi sonucu Ptylus entrikasının başarısız olmasından dolayı büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştı ama o günden sonra bile meslektaşının hareketlerini sürekli izlemeye devam etti, buna rağmen Ameres'e karşı bir şikâyette bulunmak için ufacık da olsa bir bahane bulamadı. Çünkü Ameres hayalci bir adam değildi, ortaya attığı fikirlere olumlu bir tepki almayı başaramayınca akıntıya karşı kürek çekmeye çalışmadı; bu şekilde yalnızca kendisini ve ailesini yıkıma sürükleyip itibarını zedeleyeceğini bildiği için fikirlerini bir daha hiçbir şekilde dile getirmedi.

Bu yüzden tapınak görevlerini eksiksiz olarak yerine getirmeye

devam etti ama bizzat Osiris'e adak adayarak kutsal ritüelleri yerine getiren diğer rahiplerden farklı olarak Ameres içten içe adaklarını Osiris'in sadece zayıf bir temsili ya da sureti olduğu yüce Tanrı'ya adıyordu.

Yine de iki aile arasında belli oranda samimiyet korundu. İki rahibin eşleri arasında da hiçbir yakınlık olmasa da ikisinin de mizacı birbirine benziyordu; ikisi de gösterişe ve eğlenceye düşkündü, iki kadın da hırslıydı; toplum içinde Mısırlı soylu kadınların takındığı aheste ve ağırkanlı tavrı son derece iyi bir şekilde sergileseler de iki kadının da köleleri kendi evlerinde durumun hiç de böyle olmadığını tecrübeyle biliyordu.

Düzenledikleri eğlence ve şölenlerde aralarında bitmeyen bir rekabet olurdu. Başrahibin karısı, kocasının altında bulunan bu adamın karısının kendisiyle yarışmaya çalışmasını küstahlık olarak görse de rakibinin ziyaretine gittiğinde belli belirsiz takındığı üstünlük havaları Ptylus'un karısının içinde derin bir öfke ve nefrete sebep oluyordu. O da kocasının Ameres'e karşı beslediği husumetin farkındaydı ve ne zaman Ameres'in ismi geçse iki yana kafa sallayıp gizemli bir havaya bürünerek arkadaşlarının arasında istese Ameres'in aleyhinde ne kadar korkunç şeyler anlatabileceği izlenimini yaratıyor, kocasına arka çıkmak için elinden geleni yapıyordu.

Ameres ise dinle ilgili düşüncelerinden ya da meslektaşlarından farklı olan görüşlerinden üstü kapalı bile olsa asla evinde bahsetmiyordu. Karısıyla neredeyse hiçbir ortak noktası yoktu. Kendi hayatına karışılmadığı sürece karısının istediğini yapmasına, kadın arkadaşlarına sık sık davetler vermesine ve gönlünce para harcamasına izin veriyordu. Chebron ve Mysa'nın aldığı eğitimlere de hiçbir şekilde karışmıyordu.

Bir gün çalışma odasındayken karısı içeri girdi. Ameres kadına sitemle baktı çünkü çalışmalarıyla ilgilenirken önemli bir iş olmadığı müddetçe hiçbir şekilde rahatsız edilmemesi konusunda anlaşmışlardı.

"Bir kereliğine rahatsız ettiğim için kusura bakma Ameres ama önemli bir şey oldu. Ptylus'un karısı Nicotis bu öğleden sonra evimize ne haberle geldi dersin? Oğulları Plexo'yla kızımız Mysa'nın evlenmesi için kendisi ve kocası adına bir teklif."

Ameres şaşkına dönüp öfkeyle bağırdı.

"O daha ufacık çocuk, saçmalık bu!"

"O kadar da çocuk sayılmaz artık Ameres. Neredeyse on beş oldu, kızların çoğu on dördüne gelince nişanlanır. Bu konuda seninle bir süredir konuşmak istiyordum çünkü artık kızımızın geleceğini düşünüp taşınma vakti geldi."

Ameres bir şey söylemedi. Karısının söyledikleri doğruydu, Mysa da birçok Mısırlı kızın nişanlandığı yaşa gelmişti. Ama yine de bu fikirden hoşlanmadı. Mysa hâlâ gözünde bir çocuktu, en çok onu ve Chebron'u seviyordu çünkü huy olarak annesine benzeyen en büyük oğluna karşı sevgi ya da şefkat beslediği söylenemezdi.

"Pekâlâ," dedi sonunda kendisinden beklenmeyen sinirli bir ses tonuyla, "Mysa kiminle evleneceğini düşünmemiz gereken yaşa geldiyse bunu düşünürüz ama henüz acele etmeye gerek yok. Plexo'ya gelince, onu sık sık burada Chebron'la vakit geçirirken gördüm, o oğlandan hoşlanmıyorum. Kibirli ve zorba biri, aynı zamanda da sığ ve aptal. Mysa'yı böyle bir oğlanla evlendirmem."

Cevabı, karısının pek hoşuna gitmedi. Teklif edilen bu birleşmeye karşı çıkmasında kocasına katılıyordu ama tamamen farklı sebeplerle. Mysa'nın mükemmel bir eş seçmesini dört gözle bekliyordu çünkü bu, kendi konumunu ve itibarını güçlendirecekti. Dini törenlerde başrahibin karısı ve bizzat bir Osiris rahibesi olarak tüm saray ziyafetlerinde yer alırdı ama Ameres'in kanaatkâr zevkleri ve alışkanlıkları onun gitmek istediği diğer şölenlere katılmasını engelliyordu, bu yüzden Mysa kıdemli bir komutanla ya da soylu prenslerden biriyle bile evlense toplum içinde arzuladığı konuma erişebileceğini düşünüyordu, hatta Osiris başrahibi ve kralın en güvenilir danışmanlarından biri olan Ameres'in karısı olarak böyle bir konumda olması gerektiğine içtenlikle inanıyordu.

Bu istediklerine Mysa'nın tapınakta kendi kocasından daha alt düzeydeki birinin ya da toplumda çok daha alt sınıftan birinin oğluyla evlenmesiyle ulaşamayacağı kesindi. Fakat kocasının bu birlikteliğe başka bir açıdan karşı çıkmasından memnundu, o yüzden bu konuda kendi fikrini zorla kabul ettirmeye çalışmadı çünkü Ameres'in bundan hiç hoşlanmayacağının gayet farkındaydı. Bu sebeple şöyle söyledi:

"Bu birlikteliğe karşı çıkmana çok sevindim Ameres, ayrıca Ptylus'un oğlu hakkında düşündüklerine tamamen katılıyorum. Ama Nicotis'e bu birlikteliği reddetmemiz için ne sebep sunmalıyım?"

"Gerçeği tabii ki!" dedi Ameres şaşkınlıkla. "Başka ne sebep sunulabilir? Bulunduğu konuma ya da zenginliklerine hiçbir itirazım olamaz. Plexo, Ptylus'un tek oğlu, Ptylus'un benim kadar büyük bir serveti olmayabilir (çünkü ben daha fazla devlet görevinde bulundum) ama oğluna en azından Mysa için beklediğimiz yeterlilikte bir konum sunabilme gücü var kesinlikle. Ptylus'a bir sebep vermeden teklifini reddedersek bize gücenmeleri için bahane yaratmış oluruz."

"Oğluyla ilgili bir kusur bulmamızdan mutlu olacağını ben de düşünmüyorum Amense ama yapacak bir şey yok. Ebeveynler başkalarının, çocuklarını kendileri gibi değerlendirmesini bekleyemezler. Chebron için bir eş teklifinde bulunsaydım ve karşılığında ebeveynlerinin kızları için aradıkları bir kocada bekledikleri kimi erdemlerden oğlumuzun yoksun olduğu cevabını alsaydım kesinlikle alınmazdım. Chebron'un bu erdemlere sahip olduğunu düşünürdüm ama onlar böyle düşünmüyorsa ben neden güceneyim ki?"

"Böyle konulara herkes senin gibi bakmıyor Ameres, kimse çocuğunun küçümsenmesinden hoşlanmaz. Yine de Nicotis'e oğluyla ilgili kişisel bir itirazının olduğunu söylememi istiyorsan tabii ki bunu söylerim."

"Böyle söyleme Amense. Çocuğa karşı kişisel bir itirazım yok. Ondan hiç hoşlanmıyorum ama bunun kararımla hiçbir ilgisi yok. Oğlanı çok sevip buna rağmen Mysa'ya iyi bir koca olmayacağını da düşünebilirdim ya da tam tersine, oğlandan kişisel olarak hoşlanmayıp Mysa'mın mutluluğunu rahatça ona emanet etmek isteyebilirim. O halde Nicotis'e, Plexo'yu tanıdığım kadarıyla ve kişiliğiyle ilgili vardığım kanı sonucunda Mysa'yla arasında kızımın mutluluğuna vesile olabilecek bir birliktelik olabileceğini düşünmediğimi, bu yüzden de böyle bir evliliğe sebep olacak görüşmelere girmeye tümüyle karşı çıktığımı söyle."

Amense gayet memnun kalmıştı çünkü kocasının adıyla iletilecek böyle bir mesajın rakibi için büyük bir tersleme olacağını, katıldığı çok sayıda şölen ve eğlenceyle Nicotis'e karşı kazandığı birçok zafere kıyasla çok daha büyük bir karşılık olacağını düşündü.

Amense, Nicotis'in oğullarını Mysa'yla evlendirmek için yaptıkları teklifin reddedildiğini Ptylus'a haber verişini izleyebilseydi rakibinin cezasını çektiğini görüp onu küçük düşürmekten çok daha büyük bir keyif alabilirdi.

"Kadını biliyorsun Ptylus, teklifimizi reddederken gösterdiği küstahlığı gözünde canlandırabilirsin. O an keşke soylu hanımlar değil de köylü kadınlar olsaydık diye dua ettim. O küstahlığından uzun yıllar pişmanlık duyacak hale getirirdim onu. Bu durumda tek yapabildiğim kendimi tutup gülümseyerek belki de gençlerin birbirlerine umduğumuz kadar uygun olmadığını, bizim yalnızca Plexo'nun isteğini yerine getirdiğimizi, zaten aklımızda her türlü daha hayırlı olduğunu düşündüğümüz başka bir birliktelik olduğunu söylemek oldu. Tabii ki bunu duyduğuna sevindiğini söyledi ama yalan söylediğimi anladığından eminim çünkü elimde tuttuğum lotus çiçeği içimi kemiren öfkeyle titriyordu."

"Peki, anlattığına göre bu itirazın sebebi olan Ameres kişisel olarak Plexo'ya karşıymış, öyle mi?"

"Kadının dediğine göre öyle. Tabii ki kızını soylu prenslerden biriyle evlendirmeyi kafaya koyduğunu söylemezdi ama muhtemelen aklındaki bu çünkü kadın her konuda pişkin ve hırslı. Sadece oldukça resmi bir şekilde iki aile arasındaki bağın haliyle kendileri için de çok uygun olacağını ama kocasının, gençlerin mizaçlarının tamamen farklı olduğu kanısında olduğunu ve böyle bir birlikteliğin ikisi için de mutluluk getirmeyeceğinden korktuğunu, karı kocanın her konuda aynı fikirde olması gerektiğine dair görüşleri alışılmadık olsa da bu fikirden vazgeçmenin herkes için hayırlı olacağını düşündüğünü söyledi. Ameres'in bu fikirleri kendi hayatına yansıtmadığını söylemek geçti içimden çünkü herkes Ameres ve Amense'nin tek bir ortak noktası olmadığını, kadının kendi hayatını, adamın kendi hayatını yaşadığını biliyor."

"İkisini de boş ver!" dedi Ptylus. "Bu hakaretlerinin cezasız kalmayacağını öğrenecekler. Halkın o kadar saygıdeğer sandığı bu Ameres aslında tanrıları hor görüyor. Thutmose'nin gözdesi olmasaydı şimdiye kadar çoktan gözden düşer, itibarını yitirirdi, ben de yerine başrahip olarak geçerdim çünkü oğlu Neco böyle yüksek bir makam için çok genç. Ama rütbesi gittikçe yükseliyor, Ameres'in hayatta kalıp o makamı elinde tuttuğu her sene Neco onun doğal

vârisi olmaya bir adım daha yaklaşıyor. Birkaç yıl sonra benim hiçbir şansım kalmayacak."

"O halde," dedi Nicotis kararlılıkla, "Ameres'in bu kadar uzun süre makamında durmaması lazım. Meseleyi defalarca konuştuk, sen de her seferinde bir gün başrahip karısı olacağıma, Plexo'nun da makamının ilk vârisi olacağına dair söz verdin. Artık verdiğin sözleri eyleme dökme vakti geldi de geçiyor."

"Vakit geldi Nicotis. Bu adam içten içe tanrılarımızı inkâr ederken onların hizmetinde geçirdiği uzun yıllar boyunca tanrılara hakaret etti. Artık yeter, bize yapılan bu son hakaretle kararımı verdim! Teklifimi kabul etseydi planlarımı bir kenara bırakır, o sığ beyinli ahmak Neco yerine damadı Plexo'yu vârisi olarak kabul etmesi için ağırlığımı koyardım. Teklifimi reddediyorsa sonuçlarına da katlanmak zorunda. Gereğinden fazla sabrettim. Artık bunu bırakıp harekete geçeceğim. Ameres'in sınıfımızın yüz karası olup dinimize tehlike arz ettiği konusundaki fikrimi uzun zamandır paylaşan üst düzey rahiplerden oluşan güçlü bir ekibim var. Bana katılacaklardır çünkü onlar da Ameres'in başrahip olmasının tanrılara büyük bir saygısızlık olduğu konusunda aynı fikirdeler. Daha fazla bir şey sorma Nicotis ama sözümü tutacağımdan emin ol. Ben başrahip olacağım, Plexo arzuladığı bu kızla evlenecek çünkü bu evlilik benim konumumu güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda ben öldüğümde Neco'yu vâris olarak tayin etmeye çalışanları susturarak Plexo'nun vâris olarak onun konumunu da garantiye alır."

"Çok iyi, Ptylus. Uzun zamandır Ameres'in sana patronluk taslamasından memnun olup olmadığını merak ediyordum. Sana yardım edebileceğim bir konu olursa hiç şüphen olmasın. Bu arada, Amense gelecek hafta vereceği bir ziyafete bizi de davet etti. Davetini kabul edelim mi?"

"Tabii ki. Aramızda geçenler yüzünden gücendiğimizi hiçbir şekilde belli etmemeliyiz. Ameres için bunun bir önemi olmaz çünkü adam kendisini öyle yüksekte görüyor ki hiçbir güç onu bir düşmanı olduğuna inandıramaz ama planladığım şeyi göz önüne alacak olursak iki aile arasında bir kin ve düşmanlık olduğundan kimsenin en ufak bir şüphesi olmamalı."

Amense bir sonraki hafta düzenleyeceği ziyafet için büyük hazırlıklar yaptı çünkü bunun Nicotis'in şölenlerini tamamen göl-

gede bırakmasını istiyordu. Ameres her zaman olduğu gibi ipleri onun eline verdi, Amense de hiçbir harcamadan kaçınmadı. Bir iki gün öncesinde büyük bir yiyecek teçhizatı çiftlikten ve şehirdeki pazarlardan geldi, ziyafetin olduğu sabahın erken saatlerinde ise usta aşçılardan oluşan bir grup akşam yemeğini hazırlamak için eve geldi. Aşçıbaşı yapılan işleri denetledi. Getirilen etin arasında dana, kaz, dağ keçisi, ceylan ve antilop vardı çünkü büyük koyun sürüleri yünleri için beslense de Mısırlılar bunların etini yemezdi. Bunun yanında çok sayıda ördek, bıldırcın ve çeşit çeşit küçük kuş da vardı. Baş aşçılar etin kesimi ile haşlama ve kızartma için farklı etlerin seçimini denetledi. Hizmetçilerden biri ayaklarıyla bir körüğü ateşliyor, ateşi istenen sıcaklığa getiriyordu; bir diğeri ise kaynayan kazanları bir kaşıkla karıştırıyordu; üçüncü bir hizmetçi de tuzu, biberi ve diğer malzemeleri geniş bir havanda dövüyordu. Fırıncılar ve pastacılar beyaz ekmekle hamur işi yapıyor, fırıncı ekmekleri rulo şeklinde sararken üstüne Frenk kimyonu ve diğer tohumları serpiştiriyordu. Şekerlemeler meyve ve diğer malzemelerin pasta hamuruyla karıştırılmasıyla yapılıyordu, bu karışım ise usta bir işçi tarafından sırtüstü yatmış bir öküz, vazo, tapınak ve çeşitli desenlerde incelikli ve güzel şekillere sokuluyordu. Etin yanı sıra son derece lezzetli çok sayıda balık da bulunmaktaydı.

Öğlene doğru Ameres ve Amense büyük salonun en ucundaki iki koltuğa oturdular ve misafirler geldikçe kalkıp onları karşıladılar. Herkes geldiğinde kadınlar salonun bir tarafındaki koltuklara, erkekler de diğer taraftaki koltuklara yerleşti. Daha sonra hizmetçiler içeri bazılarında yiyecek içeceklerin olduğu tabak ve bardaklarla dolu, bazılarında ise bol bol meyve bulunan ve çiçeklerle süslenmiş masalar getirdi ve bu masaları odanın ortasına dizdi.

Şarap kadehleri misafirlere bir bir servis edildi, ellerinde tutmaları için lotus çiçekleri dağıtıldı, boyunlarının etrafına da çiçek taçları sarıldı. Her birinde çok sayıda şarap küpü duran ve buğday başlıklarıyla doldurulmuş, çiçeklerle süslenmiş ayaklıklar odanın içine yerleştirilmişti. Biraz sonra çok sayıda ufak masa getirildi ve kadınlar odanın bir yanında, erkekler diğer yanında olmak suretiyle misafirler bu masaların etrafına yerleşip alçak tabure ve sandalyelere oturdular.

Hemen ardından hizmetçiler yemekleri ufak masalara servis etmeye başladı, erkek hizmetçiler erkeklere, kadın hizmetçiler ise kadınlara hizmet ediyordu. Mısırlılar çatal ve bıçak kullanımına alışık değildi, hizmetkârlar etleri küçük parçalara bölüyor, misafirler de parmaklarının arasında tuttukları ekmek parçalarının yardımıyla yemekleri yiyordu. Sebze, öğünlerin büyük bölümünü oluşturuyordu, et ise tat vermesi için sebzelere karıştırılıyordu çünkü bu kadar sıcak bir iklimde sebzeye dayalı bir beslenme biçimi genel olarak et tüketilen bir beslenmeye göre çok daha sağlıklıydı. Yemek yenirken kadın müzisyenlerden oluşan bir ekip odanın bir köşesinde yere çöküp çalgı çalıp şarkı söyledi.

İkram edilen yemek sayısı fazla olduğu için ziyafet uzun saatler boyunca devam etti. Yarısına gelindiğinde yaklaşık bir metre uzunluğunda bir mumya figürü getirildi ve varoluşun bilinmezliğini hatırlatmak amacıyla sırayla bütün misafirlere gösterildi. Fakat orada bulunan herkes bu merasime alışık olduğu için kimse durumu garipsemedi, sohbet ve kahkaha sesleri bir anlığına kesilse de figür kaldırıldıktan hemen sonra yeniden başladı. Yemek sırasında çeşit çeşit şaraplar servis edildi ve erkekler kadar kadınlar da içti.

Ziyafet sona erdiğinde hizmetçiler kokulu suyla dolu kâse ve mendiller dolaştırdı, misafirler de yemek yerken ne kadar dikkat ederse etsin parmaklarından çıkaramadıkları yağı bu şekilde temizlediler. Daha sonra ufak masalar ve tabureler kaldırıldı, misafirler odanın kenarlarında bulunan koltuklardaki yerlerini aldı. Bunun üzerine kadın ve erkek dansçılardan oluşan ekipler sırayla gelip dans etti. Kadın akrobat ve cambazlar gelip türlü performanslar sergiledi, hokkabazlar top ve diğer oyunlarla hünerlerini gösterdi, bu sırada farklı ülkelerden müzisyenler ülkelerinde kullanılan müzik aletlerini sırayla çaldılar. Tüm bu süre boyunca hizmetkârlar misafirlerin arasında dolanarak onlara şarap ikram edip taze çiçekler sundu. Bir ozan Kral Thutmose'nin zaferleri şerefine bir kaside okudu ve gecenin geç saatlerinde şölen sona erdi.

"Mükemmel geçti," dedi Amense, Ameres'e her şey bitip son misafir de hizmetçilerin yardımıyla evden ayrılınca çünkü yardım olmadan düzgünce yürüyemeyen çok fazla insan vardı. "Her şey fevkaladeydi, tüm şehir bu ziyafeti konuşacak, Nicotis'in de kıskançlık ve üzüntüden yanıp tutuştuğunu gözlerinden okudum. Asıl

övgüyü hak edenin ben olduğumu söylemeliyim Ameres çünkü sen hazırlıklarla ilgili gerçekten hiçbir şey yapmadın."

"Tüm övgüyü hak ettiğini memnuniyetle kabul ediyorum Amense," dedi Ameres bitkin bir halde, "memnun kalmana da sevindim. Bana göre tüm bunlar son derece sıkıcı ve yorucu işler. Bu kadar bol ve gereksiz yiyecek, müsrifçe tüketilen onca şarap, oyuncuların ve dansçıların yapmacık tavırları ve soytarılıkları, tüm bunlar benim için tam anlamıyla korkunç. Ama herkes mutluysa tabii ki ben de memnunum."

"Sen bir kadının sahip olabileceği en tatminsiz kocasın," dedi Amense öfkeyle. "Hayatın boyunca sana günde iki kere ekmek, meyve ve su getiren zenci köleyi bırak, tek bir insan dahi görmeden tomar tomar elyazmalarınla o çalışma odanda tıkılıp kalsan mutlu mesut yaşarmışsın gibi geliyor bana."

"Bence de sevgilim," dedi Ameres sakin bir şekilde. "Her halükârda bu söylediklerini, bugün katlanmak zorunda kaldığım kadar tatsız şekilde geçirilen bir zaman kaybına memnuniyetle tercih ederim."

IX

Korkunç Bir Olay

Birkaç gün sonra Chebron ve Amuba yeniden ay ışığında tapınağı ziyaret etti. Buraya gelmeyeli neredeyse bir ay olmuştu çünkü ay gökyüzünde görünmediğinde yalnızca mihraplardaki lambalarla aydınlanan avlular o kadar karanlık ve kasvetli oluyordu ki tapınağın hiçbir cazibesi kalmıyordu. Dostunu etkileyen hurafelere inanmayan Amuba ise karanlık ve loşluğun, ayaklarının dibinde yanan lambaların belli belirsiz aydınlattığı garip tanrı heykellerinin tuhaf etkisini hissetse de Chebron teklif etseydi onunla giderdi. Ama hayal gücü daha kuvvetli olan ve bu tür şeylerden daha kolay etkilenen Chebron'a göre bu kasvetli karanlıkta kesinlikle dehşet verici bir şey vardı ve ay ışığı tapınağı aydınlatmadığı zamanlarda hiçbir güç onu bu sessiz avlularda dolaştıramazdı.

İç avlulardan birine girdiklerinde kocaman bir kapının aralık olduğunu gördüler.

"Burası nereye açılıyor?" diye sordu Amuba.

"Bilmiyorum. Daha önce hiç açık olduğunu görmedim. Sanırım yanlışlıkla açık bırakıldı. Girip nereye açıldığına bakalım."

Kapıyı açtıklarında karşılarında duvarla aynı kalınlıkta bir kat merdiven buldular.

"Çatıya çıkıyor," dedi Chebron şaşkınlıkla. "Çatıya çıkan bir merdiven olduğunu bilmiyordum, tadilat gerektiğinde işçiler merdivenle çıkıyor."

"Haydi yukarı çıkalım Chebron, avlulara yukarıdan bakmak ilginç olur."

"Evet ama dikkatli olmamız gerek Amuba çünkü aşağıdan biri bizi görürse tehlike çanını çalabilir."

"Sadece birkaç dakika dursak yeter," diye ısrar etti Amuba. "Çok az insan var, görülmemiz pek mümkün değil, eğer sessizce yürürsek kimse o kadar yüksekte bizi fark edemez."

Amuba bunu söyleyip merdivenlerden çıkmaya başladı, Chebron da biraz isteksiz bir şekilde arkasından gitti. El yordamıyla ilerleyip bir sürü basamak çıktıktan sonra merdivenin bittiği yerde dar bir geçidin açıldığını gördüler, bu geçidin sonunda neredeyse bir metre uzunluğunda ve bir adamın zar zor sığabileceği genişlikte ufak bir açıklık vardı. Buranın dışarı açıldığı belliydi çünkü önlerini görebilecekleri kadar ışık içeri sızıyordu. Sonunda Amuba emekleyerek bu açıklıktan çıktı. Karşısında otuz santim genişliğinde bir çıkıntı vardı, onun da ilerisinde yaklaşık iki metre uzunluğunda, çıkıntıdan iki buçuk üç metre ileride bir kubbe yükseliyordu.

"Haydi Chebron, ikimizin de sığabileceği kadar geniş burası," dedi arkasına dönüp. Chebron hemen yanına geldi.

"Nerede olabiliriz?" diye sordu Amuba. "Tepemizde gökyüzü görünüyor. Duvarın tepesinden altı metre yukarıdayız, bu çıkıntının bittiği yer tam da bu kayanın sonuna varmadan dümdüz aşağı iniyormuş gibi görünüyor."

Chebron etrafına baktı.

"Sanırım heykellerden birinin kafasındayız," dedi bir süre duraksadıktan sonra. "Ne kadar ilginç bir yer! Acaba neyden yapılmış? Baksana şurada bir delik var!"

Tam önlerinde kayanın içinde yaklaşık on beş santim çapında bir boşluk vardı.

Amuba elini soktu.

"Epey aşağı iniyor gibi ama gittikçe daralıyor," dedi ve kolunu çıkarıp delikten içeri baktı.

"Diğer uçta bir açıklık var," dedi, "ufak ve dar bir yarık. Herhalde burada duran kişinin aşağıyı görebilmesi için yapılmış ama bu kadar küçük bir delikten bir şey görülebileceğini sanmıyorum. Bence bu gerçekten de dev heykellerden birinin kafasının üstüyse o yarık da dudakları olmalı. Sence de öyle değil mi Chebron?"

Chebron bunun mümkün olduğunu söyledi.

"O halde," diye devam etti Amuba, "bana kalırsa bu delik heykele yöneltilen dualara rahiplerin heykelin ağzından cevap vermelerini sağlamak için yapılmış. Heykellerin bazen ibadet edenlere cevap verdiğini duymuştum. Belki de sırrı budur."

Chebron bir şey söylemedi. Bu fikir onu üzmüştü çünkü Amuba'nın söyledikleri doğruysa belli ki ortada bir düzenbazlık vardı.

"Sanırım gitsek iyi olacak," dedi sonunda. "Buraya gelmekle hata ettik."

"Önce şuradan biraz dışarı bakayım," dedi Amuba. "Sanırım aşağıdan sesler geliyor."

Ama kafanın yapısından dolayı dışarıyı göremiyordu. Dönüp ayağını deliğe soktu ve kayanın üzerine çıkacak kadar yükseldi, burada zemin o kadar düzdü ki hiçbir şekilde düşme riski yoktu. Öne eğilip kenardan kafasını uzattı. Tam tahmin ettiği gibi kendini tapınaktaki ana putun kafasında buldu. Heykelin önündeki mihrapta toplanmış yedi sekiz kadar adam vardı, kıyafetlerinin beyazlığından hepsinin rahip olduğunu anladı. Dikkatlice dinleyince ne konuştuklarını rahatça duyabildi. Bir dakika bekledikten sonra sürünerek geri döndü.

"Yanıma gel Chebron, önemli bir şeyler dönüyor."

Chebron yanına çıktı ve ikili yan yana durup aşağı avluya baktı.

"Söylüyorum size, onu ortadan kaldırmalıyız," dedi aşağıdaki gruptan biri şimdiye kadar olandan daha yüksek bir ses tonuyla. "Siz de benim kadar iyi biliyorsunuz ki o, tanrılara içtenlikle ibadet etmiyor. Şimdiye kadar türlü türlü yeniliğe olan arzusunu ortaya koydu, dizginleri elimize almazsak nerede duracağını kim bilebilir? Tanrılara ibadeti tümüyle ortadan kaldırabilir. Onu uluorta devirmenin bir anlamı olmaz çünkü arkasında kralın desteği var, şimdiye kadar atılan adımlar da konumunu sarsmaya yetmedi. Bu yüzden ölmeli. Onu ortadan kaldırmak zor olmayacak. Bir çeşit bahaneyle kandırıp getirebileceğimiz çok sayıda küçük oda ve kuytu köşe var, burada hiç zorluk çekmeden onu öldürebiliriz, cesedini de geceleyin alıp kullanılmayan bir yeraltı mezarına atarız.

"Ortadan kaybolduğunda bir süre insanlar merak eder ama kimse yok oluşunun arkasındaki gerçeği asla öğrenemez. Ben onu kendi ellerimle öldürmeye hazırım, bunun da tanrıları çok mem-

nun edeceğinden eminim. Bu yüzden sizler diğer hazırlıkları üstlenmeye hazırsanız, aranızdan iki kişi de bana katılıp bu işin sessiz sedasız yapılması için yardım ederse ben meseleyi hallederim. O adamdan da, kutsal havalarından da, sahte insan sevgisinden de nefret ediyorum. Ayrıca dinimizin istikbali için onun ölmesi şart."

Grubun geri kalanından onaylayan sesler yükseldi.

"Zamanı, yeri ve onu ölümüne götürecek olan bahaneyi ayarlamayı bana bırakın," diye devam etti konuşan adam. "Asıl işte benim yanımda olmayacaklar da etrafta kol gezip kimsenin bulunduğumuz yere yaklaşmadığından emin olsun, yanlışlıkla bir çığlık duyulursa ona göre bir bahane uydursun ve sonrasında mutlaka o günahkârın suçlarıyla ilgili türlü söylentiler çıkarsın. Bu gece hiçbir şeye karar veremeyiz ama acele etmenin de lüzumu yok, o yüzden üçüncü gece tekrar burada toplanacağız."

Chebron, Amuba'ya dokundu ve ikili az önce bulundukları çıkıntıya sürünerek döndü tekrar.

"Hainler tam da bu tapınakta bir cinayet planı yapıyorlar!" dedi Chebron. "Onları bir korkutayım," deyip ağzını deliğe dayayarak bağırdı:

"Sizi alçak günahkârlar! Çevirdiğiniz entrikalar işe yaramayacak, bu da sizin sonunuz olacak!"

"Haydi Chebron!" diye bağırdı Amuba kıyafetini çekiştirip. "İçlerinden bazıları bu heykelin sırrını biliyor olabilir, o zaman gelip bizi burada bulurlarsa hiç acımadan öldürürler."

Açıklıktan geçip el yordamıyla merdivenlerin başına vardılar, karanlıkta ellerinden geldiğince hızlı bir şekilde basamakları inip kapıdan çıktılar.

"Adım sesleri duyuyorum!" diye bağırdı Amuba çıkarken. "Kaç kurtar kendini Chebron!"

Avludan çıktıkları anda yakınlarda öfkeli seslerle telaşlı adım sesleri duydular. Son hızla çok sayıda avlu ve odayı geçtiler.

"Saklansak iyi olur Amuba."

"Bir yararı olmaz. Girişleri kollayıp tehlike çanını çalarlar ve tüm rahipleri tapınakta arama yapmak için vazife başına geçirirler. Hayır, çabuk peşimden gel. Konuşan kişilerin biz olduğumuzdan emin

olamazlar, bu yüzden muhtemelen içlerinden biri merdivenleri çıkıp yukarıda kimsenin olmadığını anlayıncaya kadar bekleyecekler. Sanırım şimdilik güvendeyiz ama buralarda saklanacak iyi bir yer yok. Bence direkt kapıya doğru koşmalısın Chebron. Burada bulunman gayet doğal, kapılarda bekleyen görevliler şüphelenmeden geçmene izin verirler. Ben de gidip kendime saklanacak bir yer bulacağım."

"Katiyen böyle bir şey yapmam Amuba. Kaçıp seni zorda bırakacak değilim, hele bir de bizi bu duruma benim düşüncesizliğim sokmuşken."

"İşçilerin duvarlarda çalıştığı bir yer var mı?" diye sordu Amuba birden.

"Evet, girişten sonra sağdaki üçüncü avlu," dedi Chebron. "Duvarın üst kısmındaki heykelleri yeniden boyuyorlar. Dün onları çalışırken görmüştüm."

"O halde orada merdiven vardır. Tırmanıp sağ salim kaçabiliriz. Haydi, bir an önce avluya gidelim ama ses çıkarmadan yürüyelim, eğer yaklaşan bir adım sesi duyarsan hemen heykelin arkasındaki kuytu köşeye saklan. Dinle! Tehlike çanını çalıyorlar. Bu büyük tapınağı baştan aşağı aramaya yetecek sayıda olmadıklarının farkındalar."

Sahiden de bağırış sesleri yükseldi, bunun üzerine gençler Chebron'un bahsettiği avluya doğru ilerledi. Tapınak şimdi telaşlı seslerle yankılanıyordu çünkü lambalarla ilgilenmediklerinde genelde uyuyan görevli rahipler az önce içeri koşup günahkâr birilerinin tapınağa girdiğini söyleyen bir rahip tarafından uyandırılmıştı.

"İşte burası," dedi Chebron duvarın dibinde durup.

Burada iki üç uzun ve ince merdiven duruyordu. Bazıları sadece duvara kadar uzanıyordu ama birinin ucu ufuk çizgisine kadar çıkıyordu.

"Tırman Chebron! Kaybedecek vaktimiz yok. Her an gelebilirler."

Chebron tırmandı, Amuba da hemen arkasından takip etti. Duvarın üstüne çıktıkları an ellerinde meşalelerle birkaç adam avluya koşup kuytu köşeleri aramaya girişti. Amuba, Chebron'un yanına çıkar çıkmaz adamlardan biri onları gördü ve bağırarak merdivene doğru koştu.

"Çek Chebron!" diye bağırdı Amuba merdiveni kaldırmaya çalışırken.

Chebron hemen ona yardım etti, adamlar duvara vardığında halihazırda merdivenin ayağı yerden oldukça yüksekteydi. Duvarın uzunluğu yaklaşık on beş metreydi ve merdivenin yapısı hafif olsa da gençlerin tepeye kadar kaldırırken zorlanacağı kadar ağırdı. Duvar tam tamına üç buçuk metre kalınlığındaydı, merdiveni yukarı çektikleri anda Amuba şöyle dedi:

"Kenarlardan uzak dur Chebron, bu parlak ay ışığında bizi tanıyabilirler. Bir an önce gitmeliyiz. Çok geçmeden kısa merdivenleri birleştirip peşimize düşerler."

"Ne tarafa gidelim?"

"Dış duvara doğru, kapıdan olabildiğince uzağa. Merdiveni de yanında getir."

Merdiveni omuzlarına alıp hızla ilerlediler. Durumları ne kadar ciddi olursa olsun Amuba manzaranın eşsizliğini dile getirmeden edemedi. Devasa duvarlar tamamen beyaz çimentoyla kaplıydı ve geniş şeritler halinde uzuyor, siyah bir yüzeyde her biri bir eşkenar dörtgen gibi birbirini tekrar tekrar kesiyordu.

Beş dakika kadar koşup dış duvara vardılar, merdiveni yeniden indirip aşağı indiler, sonra duvarın dibinde biraz durup etrafı dinlediler. Her yer sessiz sakindi.

"Şansımıza bizi ilk gördüklerinde duvarların dışını gözetlemeye adam yollamadılar, yoksa şimdiye yakalanırdık. Sanırım diğer merdivenleri getirip birbirine tutturmaktan başka bir şey düşünemediler. Haydi, şuradan bir an önce ayrılıp tapınaktan olabildiğince uzaklaşalım, sonra istediğimiz zaman eve döneriz. Peşimizdekiler merdiveni bulmadan önce ortadan kaybolsak iyi olur, hangi yöne gittiğimizi anlayamayacakları için bizi kovalamaktan vazgeçeceklerdir."

Bir saat kadar yürüdükten sonra eve vardılar. Yolda, neler olduğunu Chebron'un Ameres'e anlatıp anlatmaması üzerine konuştular ve en iyisinin sessiz kalmak olduğuna karar verdiler.

"Baban heykelin sırrını öğrendiğini bilmek istemez Chebron. Bu sır olmasaydı ona olan biteni anlatmanın en doğrusu olduğunu

söylerdim. Ama artık bunun bir işe yarayacağını sanmıyorum. Bu entrikayı planlayan adamların kim olduğunu ya da kimi öldürmeyi planladıklarını bilmiyoruz. Ama bir şey kesin ki, artık planlarını gerçekleştirmeyecekler çünkü konuştuklarının ne kadarının duyulduğunu bilmiyorlar ve planlarının ortaya çıkmasından korkup şimdilik bu entrikadan vazgeçeceklerdir."

Chebron Amuba'nın söylediklerine katıldı, işler sarpa sarmadığı sürece bu konuda hiçbir şey söylememeye karar verdiler. Sessizce eve girip kimseyi rahatsız etmeden odalarına çekildiler.

Ertesi sabah tapınak rahiplerinden biri erken saatte gelip Ameres'le görüşmek istedi.

"Size kötü bir haberim var efendim," dedi. "Oğlunuz Neco bu sabah öldürüldü."

"Neco öldü mü?" diye yineledi Ameres.

"Ne yazık ki efendim. Tapınak girişine çok yakında bulunan ve iki rahiple yaşadığı evinden her zamanki saatte çıkmış. Şafakta adak adama sırası onundu, evden çıktığında henüz gün aydınlanmamış olmalı. Tapınağa vaktinde gelmeyince Neco'yu alması için bir ulak gönderildi, ulak onu evinin kapısından birkaç adım ötede kalbinden bıçaklanmış halde bulmuş."

Ameres yalnız kalmak istediğini belirten bir şekilde elini salladı ve yaşadığı ani şokun etkisiyle yarı baygın halde olduğu yere çöktü.

En büyük oğluyla arasında büyük bir sevgi bağı yoktu. Neco soğuk ve resmi bir genç adamdı; Ameres Chebron'da yaptığı gibi Neco'yu da kendi evinde rahat yetiştirmeye çalışsa da Mısır geleneklerinin dayatması sonucu oğulların babalarına karşı gösterdikleri ciddiyet, saygı ve itaat yüzünden Neco babasının yaklaşımlarına hiç olumlu karşılık vermemiş, zamanında uygulanan tüm örf ve âdetlere titizlikle uymuştu. Kesin bir şekilde emredilmediği sürece asla babasının bulunduğu ortamda oturmaz, kendisine bir şey söylemediği sürece asla babasıyla konuşmaz, sadece babasına saygılarını sunmak için belirlenmiş vakitlerde karşısına çıkardı ve izin verildiğinde hevesle öğretmenliğini yapan rahibin yanına koşardı.

Neco büyüdükçe babasıyla arasındaki mesafe kapanmak yerine açıldı. Ameres oğlunun zihninin dar ve algısının sığ olduğunu, dinle ilgili konularda bağnaz olduğunu üzülerek fark etti ama aynı

zamanda da oğlunun tapınak görevlerine duyduğu bu aşırı hevesin, her türlü dini töreni benimsemesinin büyük oranda hırstan kaynaklandığını, mükemmel dindarlık konusunda ün salmak için gösterdiği çabanın günün birinde başrahiplik makamına erişmek için olduğunu anladı. Neco'nun babasının evinden uzaklaşıp diğer iki genç rahiple birlikte yaşamak için eline geçen ilk fırsatı istekle değerlendirmesinin sebebinin babasıyla olan bağlarını koparmak ve bu şekilde bazı rahiplerin Ameres'e düşmanlık beslemesine sebep olan yenilikçi düşüncelerine karşı sözsüz bir başkaldırma isteği olduğunu düşünüyordu.

Çok yakında oturmasına rağmen evden ayrıldıktan sonra Neco babasının evine neredeyse hiç gitmedi, uğradığındaysa genellikle babasının evde olmadığı bir vakti seçip yalnızca annesini ziyaret etti. Tüm bunlara rağmen bu ani ölümünün haberi büyük bir şok etkisi yarattı, Ameres birkaç dakika boyunca hiç hareket etmeden oturdu, sonra evin içinde aniden patlayan bir ağlama sesiyle ulağın acı haberi hizmetçilere vermiş olduğunu, hizmetçilerin de bu haberi sahibelerine ilettiklerini anladı. Ameres hemen karısının odasına gidip onu teselli etmeye çalıştı ama çabaları nafileydi.

Amense üzüntüden deliye dönmüştü. Dünya zevklerine pek düşkün olsa da dinine karşı saygısı büyüktü, Neco'nun dini vazifelerini yerine getirirken gösterdiği heves de onun için büyük bir gurur ve sevinç kaynağı olurdu. Oğlunun genç rahipler arasında en gelecek vaat edenlerden biri olduğunu duymaktan mutluluk duyar, aynı zamanda da görevindeki basamakları hızla tırmanıp çok geçmeden babasının makamına vâris olarak kabul edileceğini umardı. Chebron ve Mysa ağabeylerinin ölüm haberini çok daha ağırbaşlı bir şekilde karşıladı. Son üç yıldır onu neredeyse hiç görmemişlerdi, aynı evde yaşarken bile aralarında ortak bir paylaşım olmamıştı hiç. Hatta bu kaybın üzüntüsünden çok ölümünün bu kadar ani oluşuna şaşırdılar.

Ameres evden çıktıktan sonra konuyla ilgili daha fazla araştırma yapmak için doğruca Neco'nun evine gitti. Fakat evde ipucu namına hiçbir şey bulamadı. Neco gece geç saate kadar tapınakta kalmış, evdekiler uyuduktan çok sonra dönmüştü, sabah çıkmadan önce kimse onu görmemişti. Ne bir kavga sesi ne de bir yardım çığlığı duyulmuştu. Anlaşılan ölümü ansızın gelmişti. Muhtemelen

kapıya yakın bir yerde evden çıkmasını bekleyen biri tarafından sırtından bıçaklanmıştı.

Evde de, tapınakta da genel kanı yaşadığı yerdeki bir hizmetkâr tarafından intikam duygularıyla öldürülmüş olduğuydu, tahminlere göre bu hizmetkâr görevi sırasında ya da hayvanlarla ilgilenirken yaptığı bir dikkatsizlik ve özensizlik yüzünden Neco tarafından ihbar edilmiş, cezalandırılmış ve küçük düşürülmüştü. Ufak tefek aykırılıkları sürekli denetlediği için Neco'nun ara sıra ihbar ettiği çok sayıda hizmetkâr olduğundan suçu bir ya da daha fazla kişiye yıkmak imkânsızdı.

Ameres'ten hemen sonra olayı araştırmak için gelen hâkimler Neco'ya karşı işlenen bu düşmanca suça ortaklık ettiğinden şüphelenilen herkesi çağırıp gece ne yaptıklarıyla ilgili sorguya çektiler. Hepsi kendinden emin bir şekilde cinayetin işlendiği sırada uyuduklarını belirtti, birini diğerinden daha şüpheli kılacak bir şeye de rastlanmadı. Soruşturma biter bitmez Ameres cesedin kendi evine taşınmasını emretti.

Neco'nun cesedi beyaz bir örtüyle kapatılıp bir kızağa yerleştirildi. Kızağı altı tane tapınak hizmetkârı çekti, Ameres ve Chebron arkadan takip ederken onların arkasından da bir rahip alayı yürüdü. Eve vardıklarında Amense ve Mysa saçları açık, dağınık bir halde evdeki tüm kadınların da katılımıyla ağlayıp feryatlar eşliğinde ağıt tutarak Neco'nun bedenini karşıladı. Ceset iç odalardan birine taşındı, orada birçok kadın akraba ve dostun içeri girip bağrışlara katılmasıyla feryat ve ağıtlar akşama kadar devam etti. Ceset gece geç saatte dışarı çıkarılıp başka bir kızağa konuldu, erkek akraba ve dostlarla birlikte evdeki tüm hizmetkârlarla köleler eşliğinde tahnitçi[1] Chigron'un yerine götürüldü. Kırk günlük mumyalama süreci boyunca evdeki yas dönemi tüm ciddiyetiyle devam etti. Kimse et ve beyaz ekmek koymadı ağzına, masaya şarap servis edilmedi, banyo yapma lüksü bile kaldırıldı. Tüm erkekler kaşlarını kazıdı, kadınların yüksek sesli ağıtları evin içinde yankılandı.

Kırk günün sonunda mumya görkemli bir törenle geri getirilip bütün büyük Mısır evlerinde ölüler için özel olarak ayrılan odaya

1 Cesedin bozulmaması için birtakım işlemler yapan kişi. (e. n.)

konuldu. Mumya sandığı dik bir şekilde duvara yaslandı. Burada da tapınaktakilere benzer adaklar adandı. Bizzat Ameres'in de aralarında olduğu leopar postu giyen çok sayıda üst düzey rahip törende yer aldı. Tanrıların şerefine tütsü ve şarap sunuldu. Amense ve Mysa da törendeydi, omuzlarından dökülen ve toz içinde kalmış saçlarını oradan oraya savurdular. Mumyanın başına yağ döküldü, tören bittikten sonra Amense ve Mysa cesede sarılıp gözyaşlarıyla ayaklarını yıkadılar ve ölünün ardından yas ve övgü dolu sözler söylediler.

Amense ve Mysa Neco'nun Ölümüne Ağlıyor.

Akşam olduğunda ölünün anısına bir şölen düzenlendi. Bu sefer herkes hüzünlü tavırlarını bir kenara bırakıp ölünün mutlu bir mevcudiyete doğru çıkacağı yolculuğun şen havasına büründü. Çok sayıda akraba ve dost toplandı. Konuklar bu toplantıların bir geleneği olarak kutsal yağlarla mesh edilip çiçeklerle donatıldı, yemekten sonra ise mumya, ruhunun hâlâ aralarında olduğunun bir belirtisi olarak odada gezdirildi. Amense mumyayı âdet gereği bir süre daha evde tutmak istese de Ameres cenazenin bir an önce yapılmasına karar verdi.

Üç gün sonra tören alayı toplanıp evin önünden harekete geçti. Önce meyveler, pastalar, çiçekler, merhem kâseleri, şarap, bir kasada kurbanlık yavru kazlar, koltuklar, ahşap masalar, mendiller ve türlü şeylerle dolu masaları taşıyan hizmetçiler geldi. Ardından tanrı heykellerinin olduğu küçük yüklükler getiren başka hizmetçiler takip etti, bunlar ayrıca hançer, yay, çarık ve yelpaze taşıyordu ve her birinin omzunda bir mendil vardı. Sonra adakların olduğu bir masa ile iki atın çektiği bir araba geldi, arabacı arabanın arkasından yürürken bir yandan da atları ilerletiyordu. Ardından kutsal bir kayığın hamalları ile istikrar tanrısı Horus'un gizemli gözü geldi. Diğer hizmetçiler ruhun simgesi olan kuş ile ölüyü Osiris'in bedeninde temsil eden mavi çömlekten küçük heykeller taşıdılar. Daha sonra parayla tutulan ağıtçılardan sekiz kadın göğüslerini dövüp saçlarını toza bulayarak ve yüksek sesle ağıtlar yakarak geçti. Leopar postuna bürünmüş olan ve elinde tütsülük ile şarap testisi tutan Ameres, törenlerde kullanılan türlü aletleri taşıyan hizmetkârları eşliğinde, arkasından gelen, yine leopar postuna bürünmüş çok sayıda rahiple birlikte ortaya çıktı. Hemen arkalarından bir kızağa oturtulmuş, mumya sandığının konulduğu resimlerle kaplı geniş bir dış sandığın bulunduğu kutsal kayık izledi. Kayığı dört öküzle yedi adam çekiyordu. İçinde Amense ile Mysa oturuyordu. Kızak çiçeklerle bezenmişti ve arkasından Chebron ile ölünün akrabaları ve dostları göğüslerini dövüp yüksek sesle ağıtlar yakarak geliyordu.

Büyük bir yapay gölet olan kutsal göle vardıklarında tabut, içinde geldiği küçük kayıktan çıkarılıp baris adı verilen ölülerin kutsal kayığına konuldu. Bu, yüksek bir kamarası olan ve ihtişamlı bir şekilde boyanmış bir kayıktı. Amense, Mysa ve Chebron kayıktaki yerlerini aldılar. Bu kayığı yelkenli ve kürekli büyük bir kayık

çekti. Ardından törene katılanlar şaşaalı bir şekilde süslenmiş diğer yelkenli kayıklardaki yerlerini aldı ve hep beraber gölü geçtiler. Daha sonra tören yeniden başladı ve mezara varana kadar aynı düzende ilerledi. Mezara gelindiğinde mumya sandığı hazırlanmış olan tablaya yerleştirildi, şarap ve tütsü adak olarak sunuldu. Bunun üzerine mezarın kapısı kapatıldı ama uzun yıllar boyunca belli aralıklarla kurban törenleri düzenleneceği için kilitlenmedi. Tören alayı daha sonra yürüyerek eve döndü.

Tüm bu süre boyunca cinayeti kimin işlediğine dair hiçbir ipucu bulunamamıştı. Neco'nun öldüğü gün tapınağa gittiğinde Chebron türlü türlü söylentilerin yayıldığını öğrendi. Önceki gece olanlar misliyle abartılarak anlatılıyordu ve genel kanıya bakılırsa güçlü bir grup adam kutsal tasları çalma niyetiyle tapınağa girmiş ama tasların tutulduğu yeraltı odalarına gizlice girmek üzereyken basılmışlardı ve merdivenlere doğru kaçıp onları alt edecek yeterli miktarda adam toplanana kadar duvardan atlayıp kaçmışlardı. Çoğunluk bu olayın bir şekilde Neco'nun ölümüyle bağlantılı olduğunu düşünüyordu. Chebron bu haberlerle eve döndüğünde Amuba'yla önceki gece başlarından geçeni bir an önce Ameres'e söylemeleri gerektiğine karar verdiler. Akşam yemeğinden sonra Ameres, Chebron'u çalışma odasına çağırdı.

"Dün gece tapınakta yaşanan bu tuhaf olayla ilgili bir şeyler duydun mu Chebron? Ağabeyinin ölümüyle nasıl bir bağlantısı olabilir, aklım almıyor, yine de garip bir durum. Dün gece bu hırsızları ilk kimin gördüğünü öğrenebildin mi? Birileri Ptylus olduğunu söylüyor ama o saatte tapınakta ne işi vardı bilemiyorum. Rahipler kendilerini uyandıran dört beş isimden daha bahsediyor ama tuhaf bir şekilde bu isimlerden hiçbiri bugün tapınağa gelmedi. Ptylus'tan Nil'in eteklerinde yaşayan bazı akrabalarını acilen ziyaret etmesi gerektiğine dair bir mektup aldım. Diğerleri de benzer sebepler sundu. Evlerine haber gönderdim ama hepsi sabahın erken saatlerinde ayrılmış gibi görünüyor. Bu çok garip çünkü dün hiçbiri gitmeleri gerektiğine dair beni haberdar etmedi. Tapınak taslarını kurtarmış oldukları için haliyle övülüp saygı görecekleri yerde neden bu şekilde kaçmış olabilirler? Bu konuyu aydınlatabilecek bir şey duydun mu?"

"Hiçbir şey duymadım baba ama sana anlatacağım çok şey var. Neco'nun ölüm haberini almasaydık bu sabah ilk iş seninle konuşa-

caktım." Chebron, Amuba'yla birlikte önceki gece tapınağı ziyaret ettiklerini, tanrı heykelinin arkasındaki merdivenleri tırmandıklarını ve bilinmeyen biri için kurulan cinayet planına nasıl kulak misafiri olduklarını Ameres'e anlattı.

"Anlattıkların gerçekten de olağanüstü Chebron," dedi Ameres, oğlu hikâyesini bitirdiğinde. "Sizi ele geçirselerdi kesinlikle öldürürlerdi. Merdivenlere açılan kapı nasıl açık bırakılmış aklım almıyor. Burası yalnızca çok ender durumlarda, bir olayın akışını herhangi bir yönde değiştirmemiz kesinlikle gerekli olduğunda kullanılır. Aklıma gelen tek ihtimal kapının en son bundan birkaç ay önce kullanıldığında özensizce kilitlenip sonra da kendiliğinden açılmış olduğu. Yine de bu o kadar önemli bir detay değil ama neyse ki kapıyı keşfeden sen olmuşsun. Kulak misafiri olduğunuzu söylediğin bu komploya gelince, bu durum çok daha ciddi. Ptylus ve diğerlerinin bu ani kaçışlarının suçluluk duygusundan kaynaklandığını sanıyorum. Bu kadar geç saatte tapınakta olmaları başlı başına olağandışı ve senin de belirttiğin gibi konuşmalarının ne kadarlık bir kısmının duyulduğunu bilmiyorlar. Komployu kim için planladıklarına dair bir fikrim yok ama şüphesiz çok önemli biri olmalı."

"Baba," dedi Chebron tereddüt ederek, "sence de bu komplonun hedefi Neco olamaz, değil mi? Amuba'yla bu öğleden sonra konuştuğumuzda bunu düşündük."

"Sanmıyorum," dedi Ameres bir anlık duraksamadan sonra. "Dört beş kişinin toplanıp Neco'nun konumundaki birini öldürmek için plan yapması pek akla yatkın değil, bu kişi çok daha önemli biri olmalı. Neco pek sevilen biri olmayabilir ancak kesinlikle tapınaktaki tüm rahiplerin saygı duyduğu biriydi."

"Senin de bildiğin gibi baba," dedi Chebron, "Ptylus hırslı bir adam ve günün birinde başrahip olmayı umuyor olabilir. Makam babadan oğula geçtiği için eğer en büyük oğul göreve uygun görülürse Neco büyük ihtimalle seçilirdi, bu yüzden Ptylus'a ayak bağı olurdu."

"Doğru söylüyorsun Chebron ama Ptylus'u böyle bir kötülükle suçlamak için bir sebebim yok, ayrıca böyle bir dolap çevirse bile muhtemelen başka insanlara güvenip bu sırrı paylaşmazdı. Üstelik dün akşam konuşmalarının ne kadarının duyulduğundan emin olamasalar da birilerinin kendilerini duyduğunu bile bile herhalde

planlarını uygulamaya geçirmezlerdi; kaldı ki, planlarını kesinleştirmedikleri için tüm tapınak ayağa kalktıktan sonra bir araya gelip yeni bir cinayet planı hazırlamış olamazlar. Hayır. Eğer Neco'yu onlar öldürdüyse kendilerini duyanın o olduğunu düşündükleri için öldürmüş olmalılar. İkiniz yapı olarak birbirinize benziyorsunuz. Muhtemelen seni duvarın üzerinde göz ucuyla gördüler ve rahip kıyafetini fark ettiler. Neco da geç saatte tapınaktaydı, büyük olasılıkla bu adamlar sizi görmeden hemen önce ayrıldı. Konuştuklarının duyulduğunu ve dinleyenlerden birinin de Neco olduğunu düşünüp kendi güvenlikleri için onu ortadan kaldırmaya karar verdiler. Tabii Ptylus'un dün gece duyduğunuz adamlardan biri olduğu yalnızca bir varsayım. Bugün burada olmaması ona karşı elimizde olan tek kanıt, bu da konuyla ilgili harekete geçebilmemiz için tek başına yeterli değil. Tüm bu olanlar ürkütücü derecede gizemli ama emin ol, bu gizemi aydınlatmak için elimden geleni yapacağım. Her halükârda şimdilik elimizden bir şey gelmez. Ptylus ve kaçan dört rahip kuşkusuz kendilerine karşı hiçbir suçlama olmadığını öğrendiklerinde geri dönecek. Kulak misafiri olan diğer kişi kimse, onun ya ortaya çıkmaya korktuğunu ya da belki de sadece birkaç kelime duyduğunu ve konuşanların kim olduğunu bilmediğini sanıyorlardır. Beş tapınak rahibini böyle korkunç bir suçla itham etmeye cüret edecek kişinin gerçekten de çok cesur bir adam olması gerekir. Konuyla ilgili seni suçlamıyorum çünkü olanları önceden göremezdin. Bana anlattıklarını öğrenmeni tanrılar istedi, belki de günün birinde suçluyu adalete teslim etmekte onların aracı olacaksın. Komploya gelince, söylediğin gibi bu plan kime karşı yapıldıysa şüphesiz eyleme dökülmeyecektir çünkü aralarında geçen konuşmanın ne kadarının duyulduğundan ve duyan kişinin onları ihbar etmek için kraliyet heyetini bekleyip beklemediğinden asla emin olamayacaklar. Bu sırada sen de vazifelerini yerine getirmek üzere çağırılmadığın sürece hiçbir şartta günün hiçbir vaktinde tapınağa gitme."

Neco'nun cenazesinin hemen ertesi günü Bubastis'ten gelen bir haberle Mysa'yla annesinin heyecandan eli ayağı birbirine dolaştı. Birkaç ay önce oradaki büyük tapınağın kutsal kedisi –bu kedi Aşağı Mısır'da Thebaid'in Apis öküzü kadar önemli bir yere sahipti– hasta olmuş ve büyük bir özen ve titizlikle bakılmasına rağmen ölmüştü. Vârisini bulmak önemli ve meşakkatli bir görevdi ve

Apis öküzünde olduğu gibi, bulunan kedinin cüssesi ve güzelliğiyle mükemmel olmasının yanı sıra belli işaretlere de sahip olması gerekiyordu. Bu özel işaretler olmadan makam yıllarca boş kalacak olsa bile hiçbir kedi bu kutsal göreve getirilemezdi, bu yüzden kedi ölür ölmez bir grup rahip Bubastis'ten yola çıkıp kedinin vârisini aramak için bütün Mısır kentlerini gezmeye başlamıştı.

Tüm ülkede kutsal kedi meselesiyle yer yerinden oynuyordu, rahiplerin ziyaret ettiği her kasabada önlerine bu makam için aday gösterilebilecek her cüsseden, şekilden ve renkten kedinin olduğu bir liste konuluyordu. Rahip gruplarından biri Teb'e varır varmaz Amense, Mysa'nın büyük kedisi Paucis'in bir tasvirini yollamıştı. Amense şimdiye dek kızının hayvanlarına karşı hiç ilgi göstermemişti, güneşin etkisini yitirdiği öğleden sonraları kısa süreliğine çeşmenin yanındaki ağaçların gölgesi altına oturmak dışında neredeyse asla bahçeye çıkmazdı.

Aslında Paucis'le az da olsa ilgilenirdi çünkü ilk olarak, evin hanımının pek kutsal sayılan hayvanların sağlığıyla ilgilenmesi beklenirdi; ayrıca Paucis'i gören herkes cüssesi ve güzelliğinin ne kadar dikkate şayan olduğunu söylerdi, evde böyle bir hayvanın bulunması bile başlı başına bir gurur ve saygınlık sebebiydi. Bu sebeple de hiç vakit kaybetmeden eve gelip kediyi incelemeleri için rahiplere haber yolladı. Genelde Bubastis'in kutsal kedisi makamı için yarışan kediler incelenmek üzere sahipleri tarafından sepetle getirilirdi ama rahipler Osiris başrahibi gibi önemli bir adamın karısını şahsen ziyaret etmek istediler.

Amense, rahipleri büyük bir hürmetle karşıladı, Mysa'yı kedinin sahibi olarak tanıttı ve rahipler Mysa'nın hayvanlarının yuvalarını ziyaret ederken onlara bizzat eşlik etti. Tuttukları rapor son derece olumluydu. Bubastis'ten ayrıldıklarından beri cüsse ve güzellik bakımından Paucis'le boy ölçüşebilecek hiçbir kedi görmemişlerdi, üzerindeki işaretler tam olarak doğru olmasa da istenilene çok yakındı. Bundan daha fazla bilgi veremediler çünkü bütün arama grupları Bubastis'e dönene kadar bir karara varılamazdı. Bubastis'te raporlar karşılaştırılır, hayvanlardan biri tüm gerekliliklerı tam anlamıyla karşılamadığı sürece olumlu rapor tutulan üç dört kediyi tapınak başrahibi bizzat ziyaret ederdi. İçlerinden birini bu şerefe layık bulursa bu kedi kendisini bekleyen makama getirilirdi.

Bu yüksek standartları hiçbir kedi karşılayamazsa da makam bir iki yıl kadar boş bırakılır, bu süreçte yetiştirilen yeni kedi nesli içinde ölen kediye layık bir vâris çıkması beklenirdi. Rahiplerin bütün taliplerin incelenmesi için Teb ve çevresindeki arayışlarına bizzat devam etmeleri gerekiyordu ama Amense'ye Paucis'e denk olabilecek başka bir kedinin bulunmasının pek mümkün olmadığını da söylemeden geçmediler.

Aradan birkaç ay geçmişti ve Neco'nun cenazesinden birkaç gün sonra bir haber geldi, habere göre Teb'i ziyaret eden rahiplerin Paucis'le ilgili tuttukları rapor diğer grupların gördükleri hayvanlarla ilgili tuttukları raporlardan çok daha olumluymuş ve başrahip sadece Paucis'in bu şerefe layık olduğuna karar vermiş.

Ulak; başrahip, tapınağın önde gelen birkaç görevlisi, ikinci derece rahip sınıfından bir heyet ve yardımcılarından oluşan bir delegasyonun kutsal kediyi gerekli bütün merasimleri yerine getirdikten sonra Bubastis tapınağına götürmek için iki hafta içinde Bubastis'ten yola çıkıp nehir üzerinden geleceğini söyledi. Mysa kedisine layık görülen bu şeref karşısında çok mutlu oldu. Paucis'i onun kadar gösterişli olmayan bazı kedilerine kıyasla daha az seviyordu çünkü kardeşlerinde olan oyuncu ruh küçüklüğünden beri Paucis'te yoktu; kedi yeni makamına da yakışacak uysal bir saygınlık içinde hareket ediyordu, öte yandan daha mütevazı ama daha hareketli kedi dostları Paucis'in bu haliyle kıyaslandığında Mysa'ya daha eğlenceli geliyordu.

Amense bu haberden son derece memnun kaldı. Hayvanlarından birinin bir tapınakta böyle yüksek bir makama seçilmesi bir Mısırlının başına gelebilecek en onur verici olaylardan biri olarak kabul edilirdi ve Baste, Bubastis ya da Pasht olarak bilinen büyük tanrıçanın kutsal kedisi saygınlık olarak Apis öküzünden hemen sonra gelirdi.

Haber çevreye yayılır yayılmaz ailenin bütün dostları ve tanıdıkları tebrik etmek için eve akın etti hatta Mysa'nın odasına o kadar çok ziyaretçi geldi ki bu hayran akınından Paucis'in bile huzuru kaçtı, rahipler geldiğinde hayvanın son derece sağlıklı olmasından kendini sorumlu gösteren Amense de sadece özellikle onurlandırmak istediği ziyaretçilerin kediye bakmasına izin verdi.

X

Bubastis Kedisi

Chebron ve Mysa birkaç gündür kuşlar ve diğer hayvanlara bahçedeki yuvalarında yaptıkları sabah ziyaretlerinde, hayvanların davranışlarında alışılmadık bir ürkeklik fark etti. Su kuşu iki kardeşi karşılarken gösterdiği hoş tavırları sergilemek yerine sazlıkların arasından çıkmıyor, çeltik kargası bile çağırdıklarında hemen gelmiyordu.

"Bir şeyden dolayı paniğe kapılmışlar," dedi Chebron üçüncü günün sabahı. Yırtıcı kuşlar gelip onları rahatsız ediyor olmalı. Şuraya baksana, etrafa dağılmış bir sürü tüy var, bazılarının üzerinde kan lekesi bile var. Uzakdoğu'yla yapılan ticarette tüccarların getirdiği şu güzel sunaya baksana. Eşi kayıp. Bir şahin ya da bir tür çakal olabilir. Ne olursa olsun buna bir son vermeliyiz. Kuşlar üç gündür bariz şekilde tuhaf davranıyor. Üç tanesi herhalde öldürülmüş. Yarın Amuba'yla yayımızı okumuzu alıp bahçeyi gözetler, şu haydutun işini bitirmeye çalışırız. Böyle devam ederse tüm hayvanlarımızı kaybedeceğiz."

Ertesi sabah gün ağarır ağarmaz Chebron ve Amuba bahçeye girip çalıların arasına saklanarak davetsiz misafirin gelmesini beklediler. Ördekler bir önceki gün yaşadıkları korkuyu unutmuş olacak ki gölette su sıçratarak yüzmeye başladı, köpekler güneş gökyüzündeki yerini alır almaz yuvalarından çıkıp güneş ışığının vurduğu yerlere serildi, bu sırada kediler de kafeslerden birinin arkasındaki çıkıntıya serilip kendilerini temizliyordu çünkü sadece kuşlarla aralarına girecek biri olduğunda bahçede gezinmelerine izin vardı.

Bir saat geçmesine rağmen düşman hâlâ görünürde yoktu. Sonra kuşlardan biri aniden telaşla bir feryat kopardı ve hepsi sazlıkların arasına sığınmak için aniden kanatlarını çırparak koşuşturmaya başladı ama en son kuş sazlıklara gizlenemeden üzerine siyah bir cisim indi. Kocaman bir şahin bir anda su kuşlarından birini yakalayıp yere çarparken korku dolu bir feryat ve hiddetli bir kanat çırpma sesi duyuldu. Şahin avını pençelerinin arasına alıp yükselirken gözcüler hemen ayağa fırlayıp neredeyse aynı anda oklarını fırlatmaya başladı. Amuba'nın oku şahinin kanatlarının arasına denk geldi ve hâlâ avını sıkıca tutan hayvan yere düşüp öldü. Chebron da aynı şekilde doğru yönde nişan almıştı ama ok ince bir dala çarpıp yönünden saparak hedeften uzağa düştü.

Amuba bir zafer nidası atıp çalıların arasından fırladı. Fakat Chebron'dan gelen telaşlı bir feryadın ardından duraksayıp ona döndü. Dostunun yüzündeki korku dolu ifadeyi gördüğünde kalakaldı. Chebron'un yayı hâlâ gergindi, oğlan ise taş kesmiş gibiydi.

"Neyin var Chebron?" diye bağırdı Amuba. "Ne oldu? Zehirli bir yılan mı soktu? Neyin var Chebron?"

"Görmüyor musun?" dedi Chebron kısık sesle.

"Bir şey görmüyorum," dedi Amuba, etrafa bakınırken bir yandan da tehlikeli bir hayvanın saldırısını püskürtmeye hazır bir şekilde yay kirişine bir ok daha koydu. "Nerede? Hiçbir şey göremiyorum."

"Okum, bir daldan sekip ileri fırladı, kedilerden birinin yere düştüğünü gördüm. Onu öldürmüş olmalıyım."

İki yıl önce Amuba, Chebron'un yanlışlıkla bir kediyi vurduğu için yüzünde beliren dehşeti görseydi gülerdi ama böylesi bir hareketin sonuçlarının ne kadar ciddi olduğunu bilecek kadar uzun süredir Mısır'daydı. Chebron'un oku bir adamın kalbine saplansaydı çok daha iyiydi. O zaman kazanın yaşanma biçimiyle ilgili bir açıklama, kurbanın akrabalarına bir tazminat ile tapınaklardan birine sunulacak bir kefaret Chebron'u işlediği suçtan aklamaya yeterdi ama kazara bile olsa bir kediyi öldürmek bir Mısırlının işleyebileceği en affedilmez suçtu, suçlu da kuşkusuz halk tarafından paramparça edilirdi. Bunu bildiği için Chebron'un sözlerinin ne kadar korkunç bir anlam taşıdığının farkındaydı.

Amuba bir an için en az Chebron kadar serseme döndü ama çabucak kendini toplayıp soğukkanlılığını korudu.

"Yapacak tek bir şey var Chebron, bir çukur kazıp kediyi hemen gömmeliyiz. Bir koşu gidip çapa getireyim."

Yayını ve oklarını bir kenara atıp bahçenin öbür ucundaki aletlerin olduğu küçük barakaya koştu, orada halihazırda çalışmakta olan adamlara baştan savma bir günaydın deyip içeri girdi. Çok geçmeden o uğursuz oku attığı yerden bir adım uzaklaşmamış olan Chebron'un yanına döndü.

"Sence bu yaptığımız doğru mu Amuba? Sence de gidip babama söylemem daha iyi olmaz mı?"

"Sanmıyorum Chebron. Başka herhangi bir konuda hemen gidip ona danışmak doğru olurdu ama başrahip olarak bu onun omuzlarında korkunç bir yük olur. Görevi gereği seni hemen ihbar etmesi gerekir, bunu bir sır olarak taşırsa ve mesele bir şekilde öğrenilirse bizimle birlikte o da tehlikeye girer. Bu yüzden bu sıkıntıyı kendimiz göğüsleyelim."

"Oraya gidemem," dedi Chebron dehşet içinde. "Bu çok korkunç."

"Ah, ben hallederim," dedi Amuba sakince. "Benim için bir kedinin sadece bir kedi olduğunu biliyorsun, tüm bu uğursuzluğun sebebi o aşağılık şahin gibi o kediyi de hemen gömerim."

Bunun üzerine açık alandan geçip kedi yuvasının ilerisindeki sık çalılıkların arasında daldı ve derin bir çukur kazdıktan sonra kedi yuvasına girdi. Bir hayvanın diğerinden daha kutsal olduğuna hiçbir şekilde inanmamasına rağmen uzun zamandır Mısırlıların arasında yaşadığı için içeri girip kedilerin en irisinin Chebron'un okuyla vurulmuş halde yerde yattığını gördüğünde dehşete kapıldı.

Ok sapını çıkardıktan sonra hayvanı kaldırıp giysisinin altına soktu ve dışarı çıktı, ardından çalıların arasına girip kediyi kazdığı çukura gömdü. Toprağı dikkatle eşitledi ve üzerine bir miktar ölü yaprak serpiştirdi.

"İşte, kimse fark etmez burayı," dedi kendi kendine işi bittiğinde; "ama diğerleri dururken okun bu kediye denk gelmesi ne kadar korkunç bir talihsizlik oldu."

Daha sonra içeri girip yerden kan izlerini dikkatle temizledi, ok sapını da gölete götürüp üzerindeki kanı titizlikle yıkadı ve Chebron'un yanına döndü.

"O mu?" diye sordu Chebron Amuba yaklaşırken. Başka bir şey söylemedi ama Amuba anladı.

"Maalesef," dedi. "Diğer kedilerden birine değil de ona denk gelmesi korkunç bir talihsizlik. Ama yapacak bir şey yok."

Chebron bu haber karşısında kaskatı kesildi.

"Haydi Chebron," dedi Amuba, "korkunun bir yararı yok, cesur olmalıyız. Kedi yuvasının kapısını açık bırakacağım, böylece yokluğu anlaşıldığında kaçtığını sanacaklar. Her halükârda konuyla ilgili durumumuzu açık etmezsek bizden şüphelenilmesi için hiçbir sebep yok ortada ama tavırlarımızla kendimizi ele vermemeliyiz. Eğer korktuğumuz başımıza gelir de insanlar bizden şüphelenmeye başlarsa ortalıktan toz oluruz. Ama bunları düşünmek için çok vaktimiz olacak, şimdilik tek yapman gereken hiçbir şey olmamış gibi davranmaya çalışmak."

"İyi ama bunu nasıl yapabilirim?" dedi Chebron yılgın bir sesle. "Dediğin gibi, sana göre bu sadece bir kedi, benim içinse öldürdüğüm diğer tüm hayvanların çok daha ötesinde kutsal bir hayvan. Bir insan öldürsem bin kat daha iyiydi."

"Bu sadece bir kedi," dedi Amuba tekrar. "Nasıl hissettiğini anlayabiliyorum ama bana çok saçma geliyor. Teb'de binlerce kedi var, tapınak için gidip başka bir tane seçsinler. Yine de bu olayın taşıdığı tehlikenin farkındayım ve insanlar öğrenirse işimizin biteceğini de biliyorum."

"Senin bununla bir ilgin yok," dedi Chebron, "tüm bu tehlikeye benimle atılman için hiçbir sebep yok."

"İkimiz de bu işe karıştık Chebron, benim okum da o daldan sekip seninki gibi sapabilirdi. Birlikte bir şahin öldürmeye çalıştık ve bir kedi öldürdük, bu tabii ki korkunç bir olay; Teb halkı bu kedinin bir tanrı olduğunu düşünüyorsa benim bir kedi olduğunda inat etmemin de hiçbir anlamı yok. Ortaya çıkarsa bizim sonumuz olur, canımızı kurtarmak için aklımızın başımızda olması gerek ama cesaretini toplayıp az da olsa kendine gelmediğin sürece hemen gidip suçumuzu itiraf edip sonuçlarına katlansak daha iyi. Tek yapman

gereken benim gibi canını düşünmen, bu yüzden tavırlarınla bizi ele verme niyetindeysen sadece söyle, o zaman ben kendimi toplayana kadar burada birkaç saat bekleriz."

"Babama anlatacağım," dedi Chebron aniden, "o ne derse onu yapacağım. Görevi gereği beni ihbar ederse etsin, sorun değil; bu durumda senin için bir risk kalmaz."

"Ama bu tehlikeye atılmak benim için önemli değil Chebron, seninle bu riski paylaşmaya tamamen hazırım."

"Hayır, babama anlatacağım," dedi Chebron tekrar, "onun sözünü dinleyeceğim. Bir başıma bunun üstesinden gelemeyip tavırlarımla kendimi ele vereceğimden eminim. Bir Mısırlının işleyebileceği en feci suçu işledim, böyle bir sırrı içimde tutmaya cüret edemem."

"Pekâlâ, Chebron, seni kararından vazgeçirmeye çalışmayacağım; gidip Jethro'yla konuşacağım. Tabii ki benim gibi o da bir kediyi öldürmenin üzerine kafa yorulması gereken bir mesele olmadığını düşünecek ama bunun beraberinde getireceği sonuçları anlayacak, kaçarsak da bizimle gelecektir. Onunla konuşmam senin için sorun olmaz, değil mi? Bana güvendiğin gibi ona da sonuna kadar güvenebilirsin."

Chebron kafa sallayıp eve doğru yol aldı.

"Tanrılar aşkına Chebron!" diye bağırdı Amuba, "öyle yürüme. İşçiler seni böyle görürse tuhaf bir şeyler döndüğünü anlar ve hayvanın kayıp olduğu ortaya çıktığında bunu hatırlarlar."

Chebron her zamanki gibi yürümeye çalıştı. Amuba biraz bekleyip onu izledi, sonra aceleyle dönüp gitti.

"Chebron akıllı ve çok eğitimli biri, korkak olduğunu da sanmıyorum ama bir sıkıntı olduğu anda bu Mısırlıların damarlarındaki tüm metanet çekiliyor sanki. Chebron dizlerinin bağı çözülmüş gibi yürüyor. Tabii ki içinde bulunduğu durum çok zor, yine de biraz mantıklı yaklaşıp yiğitçe davransa hepimiz için daha kolay olur. Ama sanırım onu bu kadar bunaltan ölüm korkusundan ziyade korkunç bir günah işlediği fikri. Mesele bu kadar ciddi olmasa yanlışlıkla kedi öldürdüğü için bu kadar çöken birini görünce insanın gülesi gelir."

Chebron eve girer girmez çalışmalarına gömülmüş olan babasının odasına gitti. İçeri girdiğinde arkasındaki kapının ağır perdelerini çekip birkaç adım öne atıldı, sonra dizlerinin üstüne çöküp alnını yere koydu.

"Chebron!" diye bağırdı Ameres okuduğu parşömen tomarını bir kenara bırakıp ayağa kalkarak. "Ne oldu oğlum? Neden böyle dua eder gibi dizlerinin üstünde duruyorsun? Kalk ayağa, anlat ne olduğunu."

Chebron başını kaldırdı ama hâlâ dizlerinin üstündeydi. Ameres oğlunun yüzündeki ifade karşısında şaşıp kaldı. Chebron'un yüzü kanı çekilmiş gibi sararıp solmuş, esmer teninin rengi atmıştı, alnında birkaç damla ter vardı, dudakları da kuruyup gerilmişti.

"Ne oldu oğlum?" diye soru Ameres tekrar, şimdi iyice telaşlanmıştı.

"Sonum geldi baba! Daha da kötüsü, tanrıları affı olmayacak şekilde incittim! Bu sabah Amuba'yla yayımızı okumuzu alıp günlerdir su kuşlarını avlayan bir şahini vurmaya gittik. Şahin geldiğinde ikimiz de oklarımızı fırlattık. Amuba şahini öldürdü ama benim okum ağaca çarpıp hedeften saptı ve kedi yuvasına fırlayıp daha iki gün önce Bubastis tapınağındaki kutsal kedinin vârisi olarak seçilen Paucis'i öldürdü."

Başrahipten feci bir feryat yükseldi, oğlundan birkaç adım uzaklaştı.

"Benim talihsiz oğlum," dedi, "sahiden de sonun gelmiş. Bizzat kral bile oğlu böyle bir suç işlese onu halkın öfkesinden kurtaramaz."

"Dert ettiğim kendi hayatım değil baba," dedi Chebron, "ilk düşündüğüm işlediğim bu korkunç günah oldu; sonra bunun sonuçlarına tek başıma katlanmayacağımı, bir kısmına senin, annemin ve kız kardeşimin de katlanmak zorunda kalacağını düşündüm çünkü böyle bir suçu işleyen birinin akrabası olmak bile müthiş bir utanç sebebi."

Ameres konuşmaya başlamadan önce odayı baştan aşağı birkaç sefer yürüdü.

"Bizim payımıza düşenlere de elimizden geldiğince katlanmak zorundayız Chebron," dedi nihayet az öncekinden daha sakin bir

ses tonuyla, "öncelikle düşünmemiz gereken sensin. Bu korkunç bir olay ama senin de dediğin gibi sadece bir kazaydı, bu yüzden kasten bir günah işlemekle suçlanamazsın. Fakat bu özrün hiçbir önemi yok. Bir kediyi öldürmenin cezası ölüm, senin öldürdüğün ise onca kedinin arasında Bubastis kedisinin vârisi olarak seçilen ve çok daha kutsal olarak kabul edilen bir kedi. Sorun ise şu, ne yapılabilir? Bir an önce kaçmalısın, gerçi sanırım kaçmak bile nafile çünkü haber bir kez yayıldı mı Mısır'ın bir ucundan öbür ucuna herkes öğrenip peşine düşecek, şimdi bile kedinin kaybolduğu fark edilmiş olabilir."

"Bu mümkün değil baba çünkü Amuba kediyi çalıların arasına gömüp kedi yuvasının kapısını açık bıraktı ki kısa bir süreliğine de olsa insanlar kedinin kaçtığını sansın. Amuba hemen kaçmamızı önerdi, şahinin ölümünde ikimizin de payı olduğundan benim kaderimi paylaşmaya kararlı olduğunu söyledi. Ama bu konuda yanılıyor tabii ki çünkü kediyi öldüren benim, o değil."

"Amuba iyi yapmış," dedi Ameres. "En azından düşünecek vaktimiz olur."

"Ama ben kaçmak istemiyorum baba. Üstümde böylesi bir günahın ağırlığı sallanırken nasıl mutlu bir hayat sürebilirim? Dilerim yanında biraz daha kalmama izin verir, tanrıları böylesine korkunç bir şekilde incitmiş olan bir alçak olan oğlunu hemen kovmazsın."

Ameres telaşla elini salladı.

"Şu an derdim bu değil Chebron. Ben olaylara diğer insanlar gibi bakmıyorum, canını kurtarmak için kaçman gerekirse sana daha fazlasını da anlatırım; seni suçlamadığımı bilmen yeter, sana kötü gözle de bakmıyorum. Şimdilik düşünmemiz gereken en önemli şey atılacak en iyi adımın ne olduğu. Şimdi kaçsan birkaç günlük avantaj sağlayabilirsin, hatta insanlar ayaklanmadan önce ülkeyi bile terk edebilirsin fakat öbür taraftan da yokluğun kedinin kaybolduğunun fark edilmesiyle birlikte anında bu durumla ilişkilendirilebilir ama burada sessiz sedasız kalırsan da kedinin kaybolmasıyla bir ilgin olduğunu kimse fark etmeyebilir.

"Çok geçmeden kedinin başına bir şey geldiği anlaşılacak çünkü kediler büyütüldükleri yerden öylesine kaçıp gitmez; ayrıca bu ka-

dar büyük ve belirgin bir cüsseye sahip bir kedi gözlerden kaçmayacaktır, çevrede olsa anında fark edilir. Şimdilik odana, Amuba'nın yanına git ve her zamanki gibi sabaha kadar dışarı çıkma. Öğretmenine hasta olduğunu ve bugünlük ders çalışmak istemediğini haber edeceğim. Bu konuda ne yapacağımıza dair enine boyuna düşünüp karar verdiğimde hemen seni çağıracağım. Cesur ol oğlum, bu felaketin hâlâ önüne geçebiliriz."

Chebron, olayı anlattığı anda babasının, işlediği bu korkunç günah karşısında dehşete kapılıp onu evden kovmasını beklerken Ameres'in kendisiyle konuşurken takındığı merhametli tavır karşısında şaşkın bir halde yorgun argın odasına çekildi. Ameres'in ise asıl düşündüğü oğlunun canıydı ama bunun Chebron'un işlediği korkunç suçun, bunun dini boyutunun yanında bir önemi yoktu. Ders çalıştığı odaya girdiğinde karşısında Amuba'yla birlikte Jethro'yu da buldu.

"Sizin için çok üzgünüm genç efendim," dedi Jethro içeri girdiğinde. Tabii ki bana göre kazara bir kedinin ölümü üzerine bu kadar telaşlanılması çok saçma ama bu konudaki fikirlerinizi ve bu durumun sizin için yarattığı tehlikeyi biliyorum. Amuba'yla buraya bana güvenebileceğinizi ve kaçmaya karar verirseniz sizinle gelmek için hazır olduğumu söylemeye geldim sadece."

"Teşekkürler Jethro," dedi Chebron. "Kaçarsam benimle gelmeye halihazırda söz veren Amuba kadar senin de yanımda olduğunu bilmek beni çok rahatlatır ama şimdilik hiçbir şeye karar vermiş değilim. Babamla görüşüp ona her şeyi anlattım, o benim yerime karar verecek."

"O halde seni ihbar etmeyecektir," dedi Amuba. "Etmeyeceğini tahmin etmiştim."

"Hayır, benimle o kadar şefkatli konuştu ki hayret ettim. Özbeöz oğlu bile olsa bir Mısırlının böyle bir olay karşısında dehşete düşüp bu suçu işleyen kişiden uzaklaşmamasının mümkün olduğunu düşünmezdim. Yine de tanrıların başrahibi olan babam gibi bir adamdan daha kötüsünü beklerdim."

"Babanız eğitimli olduğu kadar da bilge bir adam," dedi Jethro; "bu yüzden öldürme niyetinin değil de kaderin sorumlu olduğu bir olayda tanrıların her şeye rağmen gücenmeyeceğini bilir. Kedinin

asıl katili oku saptıran dal olmalı; sizin, vurduğunuz şahinden daha fazla suçlanmanız için ya da herhangi birinin suçlanması için ortada hiçbir sebep göremiyorum."

Fakat Jethro'nun sözleri halsiz bir şekilde kendini sedire atan Chebron'u teselli etmeye yetmedi. Bu korkunç olay gizlenebilse bile kendini ihbar edip cezasını çekmesi gerektiğine inanıyordu. Tanrıların lanetinin üzerinde olduğunu bile bile nasıl yaşayabilirdi? Bu şartlar altında nefes almak bir armağan değil, lanete dönüşecekti. Chebron savaşmaktan korkmazdı ama başkalarını mahveden felaketleri kimi insanların âdeta aldırmaz bir şekilde göğüslemesini sağlayan çelik gibi sinirleri yoktu. Amuba ve Jethro'nun teselli edici sözlerine gelince, bunların hiçbir rahatlatıcı etkisi olmadı. Amuba'yı kardeşi gibi seviyordu, diğer tüm meselelerde de onun fikirlerine son derece önem verirdi ama Amuba Mısır tanrılarına dair hiçbir şey bilmiyordu ve bu kazanın ne kadar korkunç bir günah olduğunu tahmin dahi edemezdi, bu yüzden de konu hakkındaki fikrinin bir önemi yoktu.

"Jethro," dedi Amuba, "yarın bir gün Mysa'ya tüm şehri tepeden izlemesi için eşlik edeceğini söylemiştin. Geziye bu sabah çıkmayı aklına sok ya da en azından onu şehre inmeye ikna et. Bahçeye giderse kedinin kayıp olduğunu hemen fark eder ama onu bugünlük evden uzak tutarsan çok daha fazla zaman kazanırız."

"Fakat Ameres kaçmanıza karar verirse döndüğümde ikiniz de gitmiş olursunuz."

"O zaman Ameres sana ne tarafa gittiğimizi söyleyip bizle buluşacağın bir nokta ayarlayacaktır. Elbette senin de bizimle gelmeni isteyecektir çünkü senin deneyimine ve gücüne her şeyden çok ihtiyaç duyacağımızı bilir."

"O halde hemen gideyim," dedi Jethro. "Mysa'nın çıkmak istediği birkaç gezinti vardı, sanırım bugün birini gerçekleştirmeye ikna edebilirim. Yola çıkmadan hayvanlarını görmek istediğini söylerse ona ikinizin bu sabah bahçeye uğrayıp hayvanlarla ilgilendiğinizi söylerim."

"Babam aksi yönde bir emir vermedikçe," dedi Chebron ayağa fırlayıp, "kaçmaya niyetim yok. Dünyaları da verseler burada kalıp kaderim neyse boyun eğerim!"

Jethro konuşacak gibi oldu ama Amuba bir an önce gitmesi için işaret etti ve odanın öbür ucuna gidip Chebron'un elini tuttu. Eli sıcak ve titrekti, yanaklarına ise biraz renk gelmişti.

"Sen bizi dinleme Chebron," dedi. "Kararı babana bıraktın, doğru olanı yapacağından emin olabilirsin, bu yüzden şimdilik sırtındaki yükten kurtuldun. Tüm Mısır'da bulup bulabileceğin en iyi danışman o, böylesine yüksek ve kutsal bir makamda olması da sözlerinin önemini pekiştiriyor. Eğer tanrılara karşı işlediğin suçun hayatın boyunca bir daha asla mutlu olamayacağın kadar ağır olduğunu düşünürse bunu sana söyler ama benim gibi o da tanrıların kendilerine karşı kasten işlenen suçların aksine bir kaza yüzünden gücenmeyeceğini, ömrünü dine adayarak kendini affettirebileceğini düşünüyorsa kaçmanı söyler.

Dininizin en derin gizemlerine vakıf biri o, bu yüzden bu tür konulara cahil güruhlardan daha farklı bir biçimde yaklaşacaktır. Her şekilde mesele artık onun elinde olduğu için endişelenmene gerek yok. Şahsen aldığın riske gelince, bunu seninle seve seve paylaşır, bu talihsiz kazanın suçuna ortak olur, kazaya yol açan işte birlikte olduğumuz için suçtan eşit derecede sorumlu olduğumuzu itiraf ederim.

Maalesef sırtındaki daha ağır yükü, yani günah olarak gördüğün hareketinle ilgili hissettiğin dehşeti seninle paylaşamam çünkü biz Rebulular bir hayvanın hayatını bir diğerinin üstünde görmez, bir geyiği vurmaktan nasıl çekinmezsek aynı şekilde bir kediyi vurmaktan da çekinmeyiz. Herhalde tanrılarınız Mısır'da bu kadar güçlü olup başka yerlerde bu kadar aciz olamazlar; madem bu kadar güçlüler, nasıl olur da çok değer verdikleri hayvanları tereddüt etmeden öldüren diğer insanlardan intikam almıyorlar?"

"Ben de sık sık bunu düşünüyorum," dedi Chebron soru karşısında gafil avlanıp Amuba'yla bu konular üzerine çok kez sohbet etmişti ama sürekli ortaya atılan bu sorulara bir çözüm bulamamıştı.

Bir saat sonra bir hizmetçi gelip Chebron'la Amuba'ya Ameres'in kendilerini görmek istediğini söyleyince Chebron ilkin içine düştüğü gergin ve telaşlı ruh halini bir nebze olsun üzerinden attı. İki delikanlı başrahibin önünde saygıyla eğildikten sonra ayağa kalkıp itaatkâr bir şekilde Ameres'in konuşmasını beklediler.

"İkinizi birden çağırdım," dedi Ameres kısa süren sessizlikten sonra, "çünkü bana öyle geliyor ki, Amuba'nın bu üzücü olayda şahsen bir rolü olmasa da o sırada senin yanında bulunduğu için öfkeli halkın aranızda bir fark gözetmeyeceği ihtimali yüksek." Bir cevap beklercesine duraksadı, Amuba da usulca şöyle dedi:

"Ben de Chebron'a bunu diyordum efendim. Kendimi onunla eşit derecede suçlu olarak görüyorum. Nişan aldığımız noktadan sapanın benim değil de onun oku olması tamamen bir tesadüf; siz gerçeğin bir an önce açığa çıkmasına karar da verseniz, kaçmaya da çalışsak Chebron'un kaderine ortak olmaya hazırım." Ameres ciddiyetle başını eğdi ve oğluna baktı.

"Baba, sen ne dersen onu yapmaya ve diğer tüm konularda olduğu gibi bu konuda da size itaat etmeye hazır olsam da kendimi ihbar edip kaderimle yüzleşmeme izin vermeniz için size yalvarırım. Sırtımdaki bu korkunç yük ve suçluluk duygusuyla yaşamaktansa bin kez ölmeyi tercih ederim."

"Senden de bunu beklerdim Chebron, kararını takdir ediyorum," dedi Ameres ciddiyetle.

Chebron'un yüzü ışıldarken Amuba'nınki çöktü. Ameres bir anlık duraksamadan sonra devam etti:

"Senin gibi, bir kedinin kazayla öldürülmesinin tanrılara karşı işlenmiş ölümcül bir günah olduğunu düşünseydim hemen kendini ihbar etmeni söylerdim Chebron ama böyle düşünmüyorum."

Chebron duyduklarına inanamayıp hayretle babasına bakarken Amuba bile şaşkına döndü.

"Bugüne kadar bana birçok soru sordun Chebron, ben de bu soruları ya geçiştirdim ya da cevaplamayı reddettim. En üst düzey rahiplik makamına yükselmemenin daha iyi olacağını düşünmemin sebebi de benden miras aldığın bu sorgulayıcı ruhu fark etmiş olmamdı çünkü öbür türlü elde edeceğin irfan yüzünden benim gibi sen de çevrende olup bitenlerden rahatsız olacaktın. Bu son derece talihsiz kaza olmasaydı sana bu konuda bir kelime dahi etmezdim ama durum böyle olunca seni bilgilendirmenin görevim olduğunu düşünüyorum. Yanımdan ayrıldığından beri kendi içimde yoğun bir mücadele verdim ve her açıdan ne yapmam gerektiği konusunda kafa yordum. Bir yandan sana yalnızca küçük bir

grubun bildiği şeyler anlatmam gerek ve herhangi birine bunları fısıldadığım dahi öğrenilse canımdan olurum. Öte yandan sesimi çıkarmazsam seni sefil bir yaşama mahkûm etmiş olurum. Tercihimi ilk seçenekten yana kullanmaya karar verdim. İlk önce sana anlatacaklarımı bilmiyor olabilirsin, fikirlerimden haberdar olan üst düzey rahipler uzun süredir bana şüpheyle bakıyor, bu fikirler sahip olduğumuz bilginin yalnızca bizimle kısıtlı kalmaması, aksine en azından bu bilgiyi anlayabilecek eğitimli Mısırlılardan oluşan sınıflara yayılması gerektiği yönünde. Sana anlatacaklarımı bütününe bakıldığında muhtemelen kimse tam olarak kavrayamıyor. Bu fikirlere, çeşitli konularda edindiğim bilgi ve irfan ışığında geliştirdiğim düşüncelerimin sonucunda ulaştım. Bir gün bana bu dünyaya ait olmadıklarına göre tanrılar hakkında nasıl bilgi sahibi olduğumuzu, kendilerini ilk nasıl gösterdiklerini sormuştun Chebron. O zaman sana bunun bir sır olduğunu söylemiştim; bu, sorgulayan herkesin ağzını kapamak için kullanışlı bir cevaptı. Şimdi beni dinle, sana dinin sadece Mısır'da değil, tüm dünyada ilk kez nasıl ortaya çıktığını anlatacağım. İnsanoğlu kendi güçsüzlüğünü fark etti. Doğanın nasıl işlediğine, gezegenlerin hareketine, doğum, yaşam ve ölüm meselelerine bakıp haklı olarak tüm bunların başında bir Tanrı olduğuna karar kıldı ama bu Tanrı, insanoğlunun hayal gücünün kavrayabilmesi için fazla kudretliydi. O her yerdeydi ve hiçbir yerdeydi, her şeye can vermişti ama hiçbir yerde bulunamıyordu; bereketi de kıtlığı da, yaşamı da ölümü de, ışığı da ısıyı da o bahşediyor, fırtınayı da kasırgayı da o gönderiyordu. İlk insanın basit aklının algılayamayacağı kadar sonsuz ve uçsuz bucaksızdı, bu yüzden insanoğlu onu parçalar halinde ele almaya çalıştı. Ona ısıyı, hayatı ve bereketi bahşeden güneş olarak taptı; ona yok edici bir tanrı olarak taptı, iyilik dolu bir varlık olarak yardımını istedi, dehşet verici bir varlık olarak öfkesini dindirmek için ona adaklar adadı. Böylece zamanla insanlar Tanrı'nın tüm bu niteliklerini, ele aldıkları tüm yönlerini ve özelliklerini birbirinden ayrı ve tekil olarak görmeye başladı ve tüm bunları tek bir Tanrı'nın özellikleri olarak değil, her birinin farklı tanrıların özelliği ya da niteliği olduğu düşüncesini benimsedi. Sonuç olarak ortaya bereket bahşeden bir yaşam tanrısı ile kıtlık yollayan bir ölüm tanrısı çıktı. Her türlü cansız nesneye iyi ya da kötü yönde hayali bir nitelik addedildi ve tek yüce Tanrı

gözlerden uzaklaşıp önemsiz tanrıların kalabalığında kaybolup gitti. Kimi milletlerde insanoğlunun bu hayal gücü bir yöne evrilirken kiminde başka yöne evrildi. İnsanların zekâsı ne kadar alçak olursa tanrıları da o kadar alçak oldu. Bazı ülkelerde yılanlar kutsaldır, elbette bunun sebebi de insanların yılanın aslen bir tanrının hem kurnazlığını hem de yok edici gücünü temsil ettiğine inanması. Bazılarında ağaçlara tapılır. Güneşi tanrıları bilen halklar var. Başkaları aya tapıyor. Mısır'daki atalarımız çevrelerindeki yabani topluluklardan daha bilge insanlar oldukları için tanrıların özelliklerine çok farklı isimler altında taptı. En başta yüce Tanrı'nın başlıca özelliklerini temsil etmek üzere sekiz büyük tanrı seçildi. Chnoumis, bir diğer ismiyle Neuf, Tanrı'nın tüm kâinata hâkim olan ruhunu temsil ediyordu. Ameura, Tanrı'nın zihnini. Osiris, Tanrı'nın iyiliğini. Ptah, Tanrı'nın hem çalışma gücünün hem de doğruluğunun simgesi oldu. Khem üretken gücü temsil eden tanrı olarak insanoğlunun, hayvanların, balıkların, bitkilerin, bütün türlerin çoğalmasını sağladı; böylece geri kalan büyük tanrılar ve küçük ilahlarla birlikte yüce Tanrı'nın her özelliği bir tanrı tarafından temsil edilmiş oldu. Zamanla, özelliklerinin herhangi bir tanrıya benzediği düşünülen kimi hayvanlar, kuşlar ve diğer varlıklar önce bu tanrıların sembolü olarak kabul gördü, sonra onlar için kutsal sayıldı, ardından da bir şekilde tanrılarla karıştırılıp âdeta kendileri birer tanrıymış gibi benimsendi. Bana göre bütün ülkelerin farklı farklı dinler tarihi var. En bilge olanlar, eğitimli ve bilgili insanlar asıl gerçeği asla göz ardı etmiyor, bu tanrıların yalnızca tek bir yüce Tanrı'nın çeşitli niteliklerini temsil ettiğini biliyor. Toplumun geri kalanı bu gerçeği gözden kaçırıp aslında yalnızca birer simge ve siluet olan bu çeşitli varlıklara gerçekten tanrıymış gibi tapıyor. Belki de böyle olması gerekiyordur. Daha geniş ve cahil sınıfların görüp anlayabildikleri şeylere tapmaları, heykellerini ve tapınaklarını görebildikleri varlıkları memnun etmeye çalışmaları, onlara yok edici güçler olarak gösterilen bu varlıkların gazabına uğramaktan korkmaları; bir sureti ya da biçimi olmayan, hayal gücünün betimleyemeyeceği kadar yüce, insan aklının idrak bile edemeyeceği kadar merhametli, cömert, dengeli ve dingin olan, akıl almaz bir Tanrı'ya tapmaktan daha kolaydır. İnsanoğlu maddeci bir varlıktır ve algılayabileceğini düşündüğü biçimlere sahip bir maddeye tapmaya ihtiyaç duyar, bu

yüzden de kendisi için etrafında gördüğü birçok hayvan gibi kişiliği, sureti, hırsları ve hisleri olan tanrılar yaratır. Buraya getirdiğimiz ve benim de sık sık sohbet ettiğim Yahudi kız, halkının bu ülkeye gelmeden önce sana anlattığım gibi tek bir Tanrı'ya taptığını ancak onun dünyadaki tüm halklardan çok onları seven, kendilerine özel bir Tanrı olduğunu sanarak onu küçümsediklerini söyledi ama bu Tanrı, diğer tüm yönlerden Mısır'ın bütün tanrılarının ortaya çıkışından önce var olan gerçeği göz ucuyla gören bizlerin kalplerimizde taptığı yüce Tanrı'ya benziyordu; bana öyle geliyor ki yüzlerce yıl önce Mısır'a gelen bu bir avuç insan, dünyada tek Tanrı'ya ibadeti temiz ve saf bir şekilde koruyabilen tek halkmış."

Chebron ve Amuba dehşet içinde çıt çıkarmadan başrahibin söylediklerini dinledi. Daha önce aklında olan bütün şüpheleri ve açmazları alıp götüren sözleri dinlerken Amuba'nın yüzü mutluluk ve heyecan içinde aydınlandı. Chebron için bu açıklama her ne kadar sevindirici olsa da büyük bir şok etkisi yarattı. Onun zihni de uzun zamandır bulanıktı. Hep merak ediyor, sorguluyordu ama gençliği boyunca öğrendiği, kutsal olarak kabul ettiği her şeyin tek seferde yok olup gitmesi en başta onu feci şekilde sarstı. Rahip konuşmasını bitirdiğinde ikisi de sessizliğini korudu, bir duraksamanın ardından Ameres devam etti:

"Gördüğün gibi Chebron, sana anlattıklarıma en aydın insanlar bile tamamen inanmıyor, bütün dinlerin ortaya çıkışıyla ilgili anlattığım kısa hikâye ise aslında hem kadim Mısırlıların bütün öğretilerinde sunulan hem de en eski belgelerimiz ve Mısır'ın karşılaştığı bütün halkların gelenekleri üzerine yaptığım çalışmalardan şimdiye kadar öğrendiğim birçok şeyin sonucunda bizzat oluşturduğum bir fikir. Fakat bütün tanrılarımızın yalnızca tek bir tanrının özelliklerini temsil ettiği ve tapınaklarımızda gösterildiği gibi kendilerine ait bir varlıkları olmadığı düşüncesi dinimizin gizemlerine derin bir şekilde vakıf olan herkes tarafından aşağı yukarı bütünüyle kabul görür. Adak adadığımızda bunları mihrapların ardındaki heykellere değil, yaratıcı olan Tanrı'ya, koruyucu olan Tanrı'ya, bereket getiren Tanrı'ya, hükümdar olan Tanrı'ya, iyinin ve kötünün üzerinde her şeye kadir olan Tanrı'ya adıyoruz. Bu yüzden gördüğün gibi törenlerimizde bir sahtekârlık yok ama bu törenler bizim için başkalarının kavrayamadığı derin bir anlam ifade ediyor.

İnsanlar kaideleri olan bir kişiliğe tapıyor, biz ise kaidenin kendisine. Onlar bu gizemli surette bir tanrının temsilini görüyor, biz ise çok daha yüce bir yaratıcının belli bir özelliğini görüyoruz. Size tüm bunları anlatarak yalnızca dinin derin gizemlerini öğrenmiş olma ayrıcalığına sahip olanların bilmesi gereken şeyleri açığa çıkarıp verdiğim yemini bozduğumu düşünebilirsiniz. Bu benim kendi vicdanımı ilgilendiren bir mesele gençler. Şahsen uzun zamandır üye çevresinin daha da genişletilmesinin daha iyi olduğu ve gerçeğin yüceliğini anlamak için gerekli eğitim ve zekâya sahip olan herkesin artık aydınlığa kavuşturulması gerektiği kanısındayım. Bu görüşüm reddedildi, eğer başınıza gelen kaza hiç yaşanmasaydı bunlardan asla bahsetmemem gerekirdi ama hayatındaki tüm mutluluğun tehlikede olduğunu, sırrın ortaya çıktığında ya çaresiz ve umutsuz bir şekilde öldürüleceğini ya da kaçıp yabancı bir ülkede yine çaresiz ve umutsuz bir şekilde yaşayacağını anladığımda yapmam gerekenin kendi aklımdakileri anlatarak senin zihnini de aydınlatmak olduğunu düşündüm. Dediğim gibi bu, aldığım eğitimden çok kendi çalışmalarım sonucu Tanrı'nın doğasına yönelik vardığım bir kanı. Bu yüzden kazara bir kediyi öldürerek tanrıları affedilemez bir şekilde kızdırdığın düşüncesiyle sırtına bindirdiğin yükü üstünden atabilirsin oğlum. Kedi yalnızca Baste'nin özelliklerinin bir sembolü. Baste ise Tek Tanrı'nın bir özelliğinin temsilinden başka bir şey değil."

"Ah babacığım!" diye bağırdı Chebron, Ameres'in önünde dizlerinin üstüne çöküp elini öperek, "ne kadar iyisin! Üstümdeki yükü nasıl hafiflettin! Şimdi içinde bulunduğum tehlikeden kurtulabilirsem benim için muhteşem bir geleceğin kapılarını açmış oldun! Ölmem gerekirse de ölümden sonrası için korku duymayan biri olarak öleceğim. Hayatta kalırsam da bu kadar zamandır zihnimi meşgul eden kuşku ve sorunlardan artık kurtulmuş olacağım. Şimdiye kadar bu büyük gerçeğe dair bana ufacık bir bilgi dahi vermemiş olsan da zaman zaman sorularıma verdiğin cevapları yeterli bulamıyor, sana soru sorduğum diğer konularda tüm o bilgeliğin ve irfanınla beni aydınlattığın gibi bu konularda aydınlatamadığını düşünüyordum. Babacığım, bana hayatımı bağışladın, hatta kaderim üzerinde güç sahibi olmamı sağladın. Sen nasıl uygun görürsen, kaçmaya da burada kalıp olabilecekleri göğüslemeye de hazırım."

"Bence kaçmamalısın Chebron. Öncelikle kaçmak, suçunu kabul ettiğin anlamına gelir, ayrıca nereye kaçabileceğine dair bir fikrim yok. En geç yarın hayvanın kayıp olduğu ortaya çıkacaktır, senin de gittiğin öğrenilirse anında peşine düşerler. Doğrudan denize gitmeye kalkarsan muhtemelen oraya varamadan çok önce yakalanırsın, peşindekilerden önce bir limana varsan bile bir geminin kalkması için günlerce beklemen gerekebilir. Bir yandan da gözlerden uzak bir yerde saklansan er ya da geç muhakkak yakalanırsın çünkü haberler Mısır'ın bir ucundan diğerine yayılır ve herkes seni arayıp ihbar etmeyi kendine görev bilir. Mısır hükümetinin yönetimindeki tüm ülkelere ulaklar gönderilir, kara ya da deniz yoluyla sınırdan geçsen bile en az buradaki kadar tehlikede olursun. Son olarak tüm bu zorlukları aşıp Mısır'ın egemenliğinden uzakta bir ülkeye varsan bile hayatın boyunca sürgünde yaşarsın. Bu yüzden kaçmanın son çare olduğu kanısındayım, sadece gerçek ortaya çıkarsa bunu düşünürüz ama bir talihsizlik sonucu insanların kedinin burada öldürüldüğünü öğrenmemesi için hâlâ umut var. Kedi ortadan kaybolduğunda ülkenin dört bir yanında herkesin katılacağı bir arama olacak. Sonunda dönüşü olmayan bir şekilde kaybolduğu sonucuna varıldığında durumu izah etmek için her türlü varsayım ortaya atılacak; kimileri kedinin muhtemelen tepelere kaçtığını, sırtlan ya da başka bir vahşi hayvanın kurbanı olduğunu düşünecek; kimileri kedinin öldürülüp bir yere saklandığını iddia edecek; kimileri ise kedinin Nil'in kıyısına gittiğini ve bir timsaha yem olduğunu söyleyecek. Bu yüzden şüphelerin başkalarından çok senin üzerine çekilmesi için hiçbir neden yok ama rolünü dikkatli oynamak zorundasın."

XI

Tehlike Büyüyor

Chebron ve Amuba kendileri için ayrılan, ders çalıştıkları odaya döndüklerinde kedinin ölümünden ya da başlarındaki tehlikeden değil, Ameres'in açıkladığı inanılmaz sırdan bahsettiler. İkisi de onun sözlerinden bir an olsun şüphe duymamıştı. Ameres'in bilgeliğine ve irfanına duydukları hürmet bile onun yaptığı her açıklamayı sorgusuz sualsiz kabul etmeleri için yeterdi. Ama bunun yanı sıra teorisinin doğruluğuna duydukları içten bir inanç da vardı. Anında akılları ve kalpleri benimsemişti anlatılanları. Eksikliğini duydukları bütün soruları cevaplamış, tüm kuşkuları ve çıkmazları sona erdirmişti; Amuba için şüphe uyandıran bir eğlence, Chebron için ise bir kafa karışıklığı sebebi olan o tuhaf ve olağanüstü bir sürü tanrı heykelinin üstlerinde yarattığı bulutu dağıtmıştı.

"O halde Yahudi kız Ruth haklıydı," dedi Amuba. "Mısır'a gelen atalarının tek bir Tanrı olduğuna ve diğer bütün tanrıların sahte olduğuna inandıklarını söylemişti hatırlarsan. Bu tanrının görülemeyeceğini ya da tasvir edilemeyeceğini, tüm göklerin tanrısı olduğunu, insanoğlunun zihninin asla kavrayamayacağı kadar sonsuz olduğunu söylemişti. Onun hakkında söylediği her şey doğruymuş meğer, tabii bu tanrının atalarını diğer insanlardan daha fazla sevdiğini söylemesi dışında, ama elbette her millet ve halk böyle düşünür."

"Bu harika bir şey," dedi Chebron yerinde duramayıp odayı bir uçtan bir uca yürürken. "Artık gerçeği öğrendikten sonra bugüne kadar tapınaklarımızdaki bütün o garip heykellerin tanrıları tem-

sil ettiğine gerçekten inanmış olmak çok tuhaf geliyor. Onları düşündüğümde tedirgin olurdum. Nasıl var olabildiklerini bir türlü anlayamazdım ama varlıklarından bir an olsun şüphe duymadım. Şimdi tüm Mısır halkı bir tür kâbusun içinde yaşıyormuş gibi geliyor. Bu kadar çok şey bilen o insanlar neden halkın böyle karanlıkta kalmasına göz yumuyor?"

"Anladığım kadarıyla baban yalnızca daha bilgili ve eğitimli insanların gerçeğin bir kısmına vakıf olması gerektiğini düşünüyor Chebron. Sanırım onu anlayabiliyorum. Bütün alt tabakadan insanlar taptıkları tanrıların sadece büyük bir Tanrı'nın gölgesi olduğunu, aslında kanlı canlı ilahlar olmadığını öğrense ya bunu söyleyenleri kâfir yalancılar olarak görüp üstlerine çullanarak paramparça ederler ya da bu söylenene inansalar bile artık hiçbir dine bağlı hissetmezler ve öfkeyle tapınakları yıkabilir, rahip sınıfını toptan yok edebilir, ülkede kargaşa ve ayaklanmalara sebep olabilir, tüm otoriteye karşı isyan başlatabilir, bir anda Mısır'ın tüm gücünü ve görkemini yerle bir edebilirler."

"Doğru söylüyorsun," dedi Chebron düşünceli bir şekilde. "Şüphesiz cahil halk ibadet edecek maddi bir şeye ihtiyaç duyuyor. Kâfirliği ve günahı cezalandırıp iyi davranışı ödüllendiren tanrılara inanmaları gerekiyor; inandıkları Mısır dini de günlük ihtiyaçlarına zihinlerinin algılayamayacağı kadar yüce, büyük ve iyi bir tanrıya ibadet etmekten daha uygun geliyor."

Ruth'un içeri girmesiyle konuşmaları bir anda kesildi.

"Paucis kayıp. Yürüyüşten geldiğimizde hayvanları görmeye bahçeye gittik, yuvanın kapısı açık, kedi de yok. Mysa hemen gelip kediyi aramamıza yardım edip edemeyeceğinizi soruyor. Beni de evden çıkabilecek bütün kadınları aramaya yollamam için gönderdi."

Evdeki işler bir anda durdu çünkü herkes Paucis'in kutsal Bubastis kedisi olarak seçildiğini biliyordu ama kaybolan diğer kedilerden biri olsaydı da kayıp haberi evde büyük bir telaş yaratırdı. En sıradan kedi türleri bile o kadar değerli görülüyordu ki evde bir kedi ölse ev sakinleri yas tutup bir keder ifadesi olarak kaşlarını kazırlardı, tahnitçiler çağrılır, ölü kedi mumyalatılır ve kutsal hayvanların gömülmesi için ayrılmış devasa yeraltı mezarlarına büyük törenlerle taşınırdı. Bu yüzden Paucis'in kayıp olduğu haberi o ka-

dar önemliydi ki evdeki herkes işi gücü bıraktı, erkek ve kadın köleler bahçeyi boydan boya aramaya koyuldu, her çalının, her ağacın altını yoklayıp kayıp hayvana seslendiler. Chebron'la Amuba da diğerleri kadar aktif bir şekilde aramaya katıldı.

"Nerede olabilir?" diye bağırdı Mysa. "Neden kaçıp gitsin ki? Kedi yuvasının kapısı genelde tüm gün açık dursa da daha önce hiç yaptığı bir şey değil bu. Sence nereye gitmiş olabilir? Duvarın üstünden atlamış olabilir mi?"

"Kolayca atlayabilir," dedi Chebron.

"Feci bir felaket bu!" diye devam etti Mysa yaşlı gözlerle. "Annem haberi alınca bayıldı, hizmetçileri şimdi burnunun dibinde tüy yakıyor, ellerine vurup yüzüne su serpiştiriyorlar. Ya yarına kadar geri dönmezse? Onu almaya Bubastis'ten resmi heyet gelecek. Zavallı Paucis! Ne kadar mutlu ve rahat görünüyordu oysa, istediği her şeye sahipti! Neden böyle kaçıp gitsin ki?"

"Kedilerin ne zaman ne yapacağı belli olmaz," dedi Amuba. "Köpek gibi değil onlar, köpekler saatlerce yatıp ne zaman çağrılsa anında ayaklanarak her an sahibinin peşinden gitmeye hazır hayvanlar."

"Evet, ama Paucis sıradan bir kedi değil Amuba. Yaşamak için fare ve kuş avlamazdı. Hayatta isteyebileceği her şeye sahipti; yatacak minder, içecek taze su ve süt, yiyecek bir sürü yemek."

"Ama gezinme içgüdüsü harekete geçtiğinde bunlar bile kedileri yerinde tutamaz," dedi Amuba.

Ameres de çok geçmeden evden çıktı ve kedinin bahçede de mahallede de bulunamadığını öğrenince evdeki bütün erkek hizmetçilerin aramaya çıkmasını, tüm komşuları olanlarla ilgili bilgilendirmesini ve kendi bahçelerini aramaları için ricada bulunmasını emretti. Ayrıca karşılaştıkları herkese Paucis'e benzeyen bir kedi görüp görmediklerini sormasını söyledi.

"Bu çok ciddi bir durum," dedi Ameres. "Paucis'in Bubastis tapınağının kutsal kedisi olmasına karar veren Bubastis rahibinin seçiminden sonra bütün Mısır'ın gözünün üstünde olduğu bir hayvanın bakımının çok daha büyük bir titizlik ve ilgiyle yapılması gerekirdi. Son iki üç haftadır hangi kedinin bu makamın vârisi olmakla onurlandırılacağı konusu her evde konuşuluyordu. Seçilmek için

ufacık da olsa şansı olan kedilere sahip olan bütün aileler büyük bir heyecan içindeydi, yarın heyet Paucis'i götürmeye Bubastis'ten geldiğinde kedi ortaya çıkmazsa olacakları hayal bile edemiyorum. Müthiş bir telaş ve karmaşa hâkim olacak ve mesele devlet düzeyinde bir olaya dönüşecek. Haydi, durmayın burada, hemen gidip aramaya katılın."

"Mysa'yla konuşurken feci suçlu hissettim," dedi Chebron. "Tabii Paucis'in tapınağa seçilmiş olmasından çok gurur duyuyor ama en sevdiği hayvanından ayrılacak olması onu gerçekten derinden üzüyor, biliyorum. Fakat tabii ki hayvanın başına ne geldiğine dair hiçbir haber alamayınca neler hissedeceğinin yanında bunun önemi yok, hayvanın bunca zamandır bahçede toprağın altında ölü yattığını bilerek rolümü oynayıp konuyla ilgili hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranmak çok zordu."

"Evet, ben de öyle hissettim," dedi Amuba, "ama elimizden bir şey gelmez. Mysa muhtemelen hayatı boyunca bir kediyi kaybetmiş olmaktan çok daha ağır üzüntüler yaşayacak."

Arama tüm gün sürdü, karanlık çöktüğünde ise çok sayıda erkek ellerine meşaleler alıp Teb'in etrafındaki uzak, yakın her noktayı karış karış aradı. Haber şimdiye dek her yere yayılmıştı, başrahibin çok sayıda dostu olayın ayrıntılarını sormaya ve evine düşen bu felaket için üzüntülerini bildirmeye ziyarete geliyordu. Hayvanın bahçeden çıktıktan sonra izlemiş olabileceği yolla ilgili sayısız teori ortaya atıldı, bir yandan da sağ salim bulunma ihtimali hararetle tartışıldı. Çoğunluk kedinin çok geçmeden bulunacağı görüşündeydi. Yapı itibarıyla böylesine göze çarpan bir kedinin nereye giderse gitsin dikkat çekeceği söyleniyordu, birçok kişinin beklediği gibi kendiliğinden geri dönmezse de çok geçmeden birinin bulup getireceğine kesin gözüyle bakılıyordu.

Ancak ertesi sabah kedinin geri dönmediği ve tüm aramaların sonuçsuz kaldığı anlaşılınca herkes dehşete düştü. İlk kez insanlar kutsal kedinin başına bir şey gelmiş olabileceğini ima etme cesareti buldu. Ya etrafta gezinirken baş belası bir köpek saldırıp öldürmüştü ya da su içmek için göle indiğinde bir timsah kapıp götürmüştü. Kimse kediye bir insanın zarar vermiş olabileceğini öne sürmüyordu bile. Hiçbir Mısırlı böylesine saygısızca bir şey yapamazdı. Bir an için bile olsa düşüncesi dahi korkunçtu.

Mysa uykuya dalana kadar ağlamıştı, sabah uyandığındaysa en sevdiği hayvanının hâlâ kayıp olduğunu duyunca üzüntü içinde yeniden yaygarayı kopardı; bu sırada annesi bu felaketi o kadar ciddiye almıştı ki yatağından çıkmıyordu. Köleler sanki bir cenaze varmış gibi evin içinde sessizce hareket edip kısık sesle konuşuyordu. Ameres ve Chebron bu telaşın her geçen saat daha da artacağını bildiklerinden hem huzursuz hem de endişelilerdi, öte yandan sabah ilk iş daha uzak bölgelerde yapılan aramalara at sırtında gayretle katılan Amuba ve Jethro bir kedinin kaybolması üzerine çıkan bu velvele ve telaş karşısında içten içe gülüyordu.

Ameres'in rahiplikte bu kadar yüce bir makamda olması ailesinin işine yaramıştı. Sıradan bir vatandaş olsaydı ve kayıp kedi için dört bir yanda aralıksız devam eden arama başarısız sonuçlansaydı her geçen saat artan telaş hızla öfkeli halkın isyanına yol açardı. Fakat Osiris başrahibine, bulunduğu konuma, herkes tarafından bilinen irfanı ve cömertliğine duyulan saygı yüzünden kedinin evi ya da bahçesi sınırları içinde beklenmedik bir biçimde ölmüş olması fikrinin bir an için bile olsa ortaya atılması imkânsızdı; bunun yerine genel kanı, en evcil kedilerin bile zaman zaman yaptığı gibi Paucis'in de dolaşmaya çıkıp vahşi bir hayvana yem olduğu ya da bir timsah tarafından yakalandığı yönündeydi.

Bir kediyi öldürme suçunun cezası o kadar ağır, günahı o kadar büyüktü ki böylesi bir girişim Mısır'da neredeyse hiç duyulmamış, tarih boyunca örneğine ancak birkaç kez rastlanmıştı. Bu olayda da olduğu gibi, suçun ağırlığı kedinin cüssesi ve güzelliğine bağlı olarak geniş oranda artardı; hele bir de kedinin Bubastis tapınağına seçilmiş olması hayvanın insan eliyle öldürülmüş olma ihtimalini hepten imkânsız kılıyordu. Hiçbir haber almadan geçen bir haftanın sonunda kedinin öldüğü herkesçe kabul edildi, Ameres ve ev halkı âdet gereği yas tuttuklarının bir ifadesi olarak kaşlarını kazıdı.

Kedinin kaybolmasıyla uzaktan yakından bir ilgisinin olduğundan kimse şüphelenmese de bu olay Ameres'in evine bir gölge düşürdü. Bir kedinin, hele ki böyle bir kedinin Bubastis tapınağının en kutsal hayvanı olarak götürüleceği günün arifesinde kaybolması müthiş bir uğursuzluk olarak görüldü; sanki tanrıların öfkesinin doğrudan bir kanıtıymış gibi algılandı ve başına böylesi bir talihsizlik gelen ailenin çoğu dost ve yakınlarında bir uzaklaş-

ma ve kaçınma hali gözlendi. Ameres insanların ne düşündüğünü umursamıyor, kendi halinde, sakince hayatına devam ediyor, tapınağı yönetiyor, geri kalan vaktini de çalışarak geçiriyordu.

Fakat Ameres'in bu halinin karısı üzerinde hiçbir etkisi olmamıştı. Başrahibin karısı ve hanımların yer aldığı törenlerde bizzat öncülük yapan kişi olarak gördüğü hürmet onun için çok önemliydi ve çevresindeki bu değişimi derinden hissetti. Amense'nin içinde bulunduğu durumun sıkıntısını en çok köleleri çekti; tanıdıklarının tavrındaki değişiklik ve artık hiçbir ziyafete çağrılmamaları karşısında kocasının umursamazlığıyla ilgili durmaksızın şikâyet ederek Ameres'i kızdırıyordu; Ameres'in kendilerini böyle önemsiz şeylerle meşgul edip canlarını sıkmanın yararsız olduğuna, meselenin zamanla kendi kendine çözüleceğine dair verdiği sakin telkinler ise karısını hiçbir şekilde yatıştırmıyordu.

Ama günler geçtikçe mesele düzelmek bir yana, daha da kötü bir hal aldı; kalabalık gruplar sık sık evin çevresinde toplanıp evden biri girip çıkarken öfke ve nefret dolu sözlerle bağırıyordu. Ameres dini törenler esnasında kutsal sembollerle sokaktan geçerken bile kalabalığın içinde yuhalamalar ve bağırışlar duyuluyordu. Chebron durumun bu hale gelmesine çok içerlemişti ve birçok kez babasına gerçeği herkese açıklayıp sonuçlarına katlanmasına izin vermesi için yalvardı.

"Ölmekten korkmuyorum baba. Bu hayatın bir önemi olmadığını bana sen öğretmedin mi? Şölenlerimizde ölümün her daim aramızda olduğunu hatırlatması için odada hep ölü bir adam gezdirmez miyiz? Senin yanında Mysa ve annem var. Ben bitmek bilmeden başımızda gezen bu huzursuzluktan korktuğum kadar ölümden korkmuyorum."

Ancak Ameres bu kurban edilme laflarını dinlemiyordu. "Bir tehlike yokmuş gibi davranmayacağım Chebron. En başta meselenin bir süre sonra kendi kendine geçeceğini düşünmüştüm ama yanıldığımı kabul ediyorum. Kedinin Bubastis tapınağının kutsal kedisi olarak seçilmiş olması büyük talihsizlik çünkü bu kayıp, sıradan bir kedinin ölümünün çok daha ötesinde bir önem kazandı; bu durum şehirde sıradışı bir hareketlilik ve tepki yarattı. Yine de tüm bunların arkasında insanları bana karşı kışkırtan bir düşmanın olabileceğini düşünmeden edemiyorum. Yanı-

lıyor da olabilirim ama bu durumun Ptylus'un başının altından çıktığından şüpheleniyorum. Konuşmalarını duyduğun gecenin ertesi günü beklenmedik bir şekilde ortadan kaybolduktan sonra geri döndüğünden beri tümüyle sahte olduğunu düşündüğüm bir yakınlık ve dostluk içinde davranıyor bana. Duyduğun adamların arasında o da var mıydı, emin değilim ama aniden ortadan kaybolması bu ihtimali kesinlikle güçlendiriyor. Her halükârda şu sıralar bana karşı takındığı bu aşırı samimiyet için bir sebep yok, aksine oğlunun Mysa'yla evlenmesini reddettiğim için hâlâ kırgın olması pek mümkün. Duyduklarını bana anlattığında en başta bu komplonun bana karşı olabileceğini düşünmüştüm. Şimdi bundan eminim. Hiç şüphesiz, bir önlem alınmadığı için konuştuklarının duyulmadığını ya da sadece küçük bir kısmının duyulduğunu düşünüyor; bana olan tavrının sebebi de konuştuklarının duyulduğu kadarının bana iletilme ihtimaline karşı bir şeylerden şüphelenmemin önüne geçmek. Ama bunun tam tersi bir etkisi oldu. Ne olursa olsun bir düşman iş başında, kediyi öldürdüğünü itiraf edip kendini kurban etsen bile mesele senin ölümünle son bulmaz, ailemizin yıkımını da beraberinde getirir. Halk bunlardan büyük ölçüde benim sorumlu olduğuma kolayca inandırılabilir, daha önce ifade ettiğim fikirlerim bana karşı kullanılırsa da kralın himayesi bile halkın yaygarası karşısında beni koruyamaz. Hayır oğlum, ya birlikte çıkacağız bu işin içinden ya da birlikte batacağız. Jethro dün kedinin cesedini çıkarıp götürmeyi ve uzaklarda bir yerde bir kayanın altına gömmeyi teklif etti ama bu hareketin meseleyi olduğu gibi bırakmaktan çok daha tehlikeli olacağı kanısındayım. Evin gözetlendiği kesin. Senin de bildiğin gibi, hava karardıktan sonra eve girip çıkan hizmetçiler acımasızca itip kakılıyor. Bazıları dövülüp akabinde çırılçıplak soyulmuş vaziyette dönüyor. Bu saldırıların, kıyafetlerinin altında bir şeyler gizleyip gizlemediklerini öğrenmek için yapıldığına hiç kuşkum yok. Jethro böyle bir işe girişirse ya saldırıya uğrar ve kedi üzerinde bulunur ya da takip edilir ve cesedi sakladığı yer tespit edilir. Her şey şu an nasılsa öyle devam etmeli."

Ameres, Jethro'yla yaptığı konuşmanın tamamını Chebron'a anlatmadı. Kedinin cesedini başka bir yere taşıma girişimini reddettikten sonra Ameres şöyle dedi:

"Teklif ettiğin bu riskli teşebbüsü kabul edemesem de aileme olan bağlılığına ne kadar güvendiğimi gösterecek bir görev vereceğim sana. Bu fırtına patlak verir de şehir sakinlerinin aklına kutsal kedinin burada öldürüldüğü fikri tam olarak işlenirse kısa bir süreliğine de olsa herkesi önüne katacak yobaz bir öfke patlaması yaşanır. Kendi canım zerre umurumda değil. Zamanım geldiğinde memnuniyetle ölümü karşılarım. Elimden geldiğince görevimi yerine getirdim ve başım dik bir şekilde Tanrı'nın karşısına çıkabilirim. Kimseye bir kötülük yapmadım ve hayatım boyunca insanların iyiliği için çalıştım. Hiçbir zaman kendimi kayırmadım, artık dinlenmeye hazırım ama Chebron ve Mysa'yı her türlü tehlikeden korumak zorundayım. En öfkeli anında bile halk kadınlara zarar vermez ama bir koruyucusu olmadan Mysa kötü ellere düşebilir. Bu konuda elimden bir şey gelmez ama Chebron'u kurtarabilirim. Hayatta kalırsa büyüdüğünde iyi işler yapacağına inanıyorum. Amuba'nın gücüne ve dinçliğine sahip değil ama yaşıtı diğer gençlerden geri kalır yanı da yok. İyi bir eğitim aldı. Zihni açık, yüreği temiz. Mümkün olursa Chebron'u ve Amuba'yı kurtarmanı istiyorum senden Jethro çünkü korkarım Amuba da onun kadar tehlikede. Köleler yakalanıp sorguya çekilir, hatta bildiklerini anlatana kadar kırbaçlanırsa iki delikanlının sabah kedi kaybolmadan önce hayvanların yanında olduğu gerçeği elbet ortaya çıkar. Yanlarına ok ve yaylarını aldıkları da söylenir. Bu yüzden cinayetin sorumluluğu ikisinin de sırtına biner. Chebron konuşma fırsatı bulursa doğruyu söyleyeceğini biliyorum ama öfkeli kalabalık durup onu dinlemez ve ikisinin de sonu aynı olur. Geleneklerimize yabancı biri olarak bir kedinin öldürülmesi üzerine Mısır halkının nasıl böylesine çılgınca bir telaş ve öfkeye kapıldığını hiçbir şekilde anlamıyor olabilirsin. Böyle bir suçun sorumluluğu kendi omuzlarına yüklense kralın bile kutsal sayılacağından emin değilim, tabii bu talihsiz hayvanın Bubastis tapınağına gidecek olması ölümünü normalde olduğundan on kat daha ciddi bir hale sokuyor. Bu yüzden fırtına patlak verirse ikisinin de kaçmaktan başka şansı kalmaz. Soru şu, nereye kaçabilirler? Tabii ki Mısır'ın hiçbir yerinde güvende olamazlar. Kaçtıkları haberi limanlara varana kadar kuzeye doğru yol alıp denize ulaşmaları da mümkün değil. Haliyle sınırlara da ulaklar gönderilir ve Büyük Deniz'in doğusunda uzanan vilayet valileri bile durumdan haber-

dar olur, ülkeyi terk edip çölü geçebilseler de yakalanıp buraya geri gönderilirler. Aynı sebepten ötürü buradan Umman Denizi'ne kadar olan liman güzergâhlarını kullanamazlar. Bana öyle geliyor ki kurtulmaları için tek umut Nil'in en yukarısına varıp Meroe'ye ulaşmak; Mısır'ın egemenliğinin buranın halkları üzerinde hiçbir etkisi yok; oradan günün birinde Umman Denizi'ne ulaşmaları, burayı aşıp Büyük Deniz'in doğusunda kalan ülkeyi geçmeleri ve sizin buraya gelirken izlediğiniz güzergâhtan yolculuk ederek ülkenize, Rebu'ya varmaları mümkün. Barbar kabileleri geçip asıl yolculuklarına başlamadan çok önce bu konu unutulabilir, bu durumda başlarına ne gelirse gelsin bu suçu işledikleri için tutuklanmaktan kurtulmuş olurlar. Merhum kralının oğluna duyduğun sadakat ve dostluk sebebiyle onun için her türlü riske ve zorluğa gireceğini biliyorum, sağduyu ve cesaretiyle az önce bahsettiğim gibi bir yolculukta karşılaşabileceği bu korkunç tehlikeleri sağ salim atlatabilirse ona bu yolda kılavuzluk edeceğinden eminim. Senden Chebron'u da aynı şekilde korumanı ve Amuba'ya göstereceğin kılavuzluğu ona da göstermeni rica ediyorum."

"Seve seve bu sözü verebilirim efendim," dedi Jethro. "Chebron geldiğimiz günden beri Amuba'ya bir hizmetçiden çok bir kardeş gibi davrandı, madem tehlike kapımızda, ben de Chebron'a Amuba'nın bir kardeşiymiş gibi davranacağım. Sözünü ettiğiniz yolculuk gerçekten de uzun ve tehlikeli olacak ancak tek kurtulma şansının bu yolculuğu tamamlamak olduğu konusunda sizinle hemfikirim."

"O halde oğlumu sana emanet ediyorum Jethro ve oğlumun bu yolculuğu sağ salim tamamlama şansı varsa bunun senin sayende mümkün olacağından emin bir şekilde bu sözü söylüyorum. Tahnitçi Chigron'a halihazırda büyük miktarda para bıraktım. Ona kesinlikle güvenebilirsin. Benim hamiliğim sayesinde ufak bir işçiyken Mısır'ın en büyük iş kollarından birinin ustası oldu ve bizim tapınağımız dahil birçok tapınakta bulunan bütün kutsal hayvanların mumyalama işlemini yaptı. Yolculuğunuza başlamaya hazır olana kadar bir süreliğine oğlanları saklayacaktır. Teb'in güneyinde birkaç günlük mesafeye ulaştığınız anda peşinizdekilerden kısmen kurtulmuş olacaksınız çünkü sizi o tarafta aramak asla akıllarına gelmez, aksine ülkeyi terk etme girişimini ya deniz yoluyla ya da Doğu Çölü'nden geçerek yapacağınızı veya bir ihtimal batıdaki ka-

bilelerden birine varmaya çalışıp oradan Büyük Deniz'e ineceğinizi düşüneceklerdir. En başta bunun elimizdeki en iyi rota olacağını düşünmüştüm ama oradaki kabilelerin hepsi bize bağlı, haliyle aralarında gezen Mısırlıları kanun kaçağı olarak düşünüp ihbar ederler."

"Talimatlarınızı yerine getirip iki delikanlıya hizmet etmek için elimden geleni yapacağıma güvenebilirsiniz efendim. Geçmemiz gereken ülkenin veya halkının nasıl olduğunu bilmiyorum ama en azından sizin yönlendirdiğiniz şekilde Umman Denizi'ne varmak için elimizden geleni yaparız. Amuba atılgan ve güçlüdür, Chebron da bedenen daha zayıf olsa da cesurdur, silah kullanabilir. Tabii ki kılık değiştirip seyahat etmemiz gerekir. Fakat az önce kızınızdan bahsettiniz, ona nasıl yardımcı olabilirim? Aylardır yürüyüşlerinde eşlik ediyorum ve kendisi için canımı verebilirim."

"Korkarım yapabileceğin hiçbir şey yok," dedi Ameres bir anlık sessizliğin ardından. "Birçok dostumuz var, içlerinden biri muhakkak onu yanına alacaktır. En başta onu nehirden elli mil yukarıda bulunan Amyla'daki bazı akrabalarımın yanına gönderebileceğimi düşünmüştüm. İki yıl önce onların yanında kalmıştı, evi tanır ama onu nasıl götüreceğini bilmiyorum, oğlanlar yeterince yük olacaktır. Mysa'nın yanında annesi olacak, karım maalesef kendi zevkleri ve keyfinden başka hiçbir şeyi düşünmediği için kızımıza karşı pek sevgi beslemese de onu çok sayıda dostunun arasından bir yere yerleştirebilecektir. Mysa'nın şimdiki durumundan çok geleceği için endişeleniyorum. Küçük Mysa'mın mutlu bir evlilik yapmasını dilerdim. Biraz inatçı ve şımarıktır, tabii onun kimle evleneceğine ben karar verecek olsam da hiç istemediği biriyle evlendirmezdim. Korkarım benim başıma bir şey gelirse onun istekleri aynı şekilde önemsenmeyebilir. Ama Mysa'ya hiçbir şekilde yardımcı olabileceğini sanmıyorum Jethro. Onun durumunda şimdilik her şey nasılsa o şekilde ilerlemek zorunda."

"Öngörülerinizin doğru çıkmayacağını umuyorum," dedi Jethro. "Böylesine saçma bir şüphenin sizin gibi birine bu kadar saygı duyan bir halkın aklını çelebileceğine inanamıyorum."

Ameres kafasını iki yana salladı.

"İnsanların ne yapacağı hiç belli olmaz Jethro, kolay yönlendirilirler; tanrılara duydukları sevgi ve saygı da bu duyguları suiistimal

eden birinin onları kolayca kışkırtıp öfkelendirmesine neden olabilir. Dinleri söz konusu olduğunda gözleri başka hiçbir şeyi görmez. Bunun kör bir ibadet olduğunu da söyleyebiliriz ama yine de samimiyetinden şüphem yok. Dünyada hiçbir millet Mısırlılar kadar dinine bağlı değildir. İnançları hepsinin günlük hayatına işlemiştir. Tüm şölenler ve törenler dinidir, herkes dinin emrettiği gibi yer, içer ve giyinir, tanrılara danışmadan ne kadar önemsiz olursa olsun asla bir işe kalkışmazlar. Bu yüzden başka her konuda kanuna itaat etseler de dinlerine yapılan her türlü sözde hakaret ya da gelenek ihlali karşısında çılgına dönerler. Tehlikede olduğumuzu biliyorum. Dini inançlarını sadeleştirerek insanları ıslah etmekle ilgili savunduğum fikirler bana karşı bir silah olarak kullanılıyor. Kulağıma gelenlerden bulunduğum yüksek makama rağmen tanrılara saygı duymadığıma dair söylentiler ortaya atıldığını biliyorum. Suçlama elbette bir düzmece ama tam da bu sebeple çok tehlikeli. Hiçbir şey bir yalanı ortaya çıkarmak ya da yok etmekten daha zor olamaz. Yalan önü alınamaz bir hızda yayılır ve asılsız olduğuna yönelik yapılan en eksiksiz açıklama bile bu yalana inananların akıllarından çıkmaz. Neyse, şu an bundan bahsetmenin lüzumu yok. Tehlike kapıya dayandığında senden ne istediğimi biliyorsun, oğlanları al ve sözünü ettiğim yere götür. Evden uzaktalarsa onları bul ve götür. Bana yardım etmeye çalışmakla vaktini harcama. Saldırıya uğrarsan, ki muhtemelen uğrayacaksın, yalvarırım direnmeye çalışma, daha sonra kaçmak için o güce ihtiyacın olabilir. Hepsinden de önemlisi, beni kurtarmak için müdahale etme. Olağanüstü güçlerle donanmış bile olsa tek bir adam koca bir kalabalığa karşı gelemez, bana yardım etmeye çalışmanın hiçbir yararı olmaz; kendi canından bile olabilir, Chebron ve Amuba'yı korumasız bırakabilirsin."

Jethro aldığı talimatlara harfi harfine uyacağına ve ihtiyaç halinde yalnızca oğlanların güvenliğini sağlamaya kendini adayacağına söz verdi.

İki gün sonra Ameres, Chebron ve Amuba'yı çiftliğe yollayıp kendisi çağırana kadar orada kalmalarını söyledi.

"Burada tatsızlık yaşanmadan eve girip çıkamazsınız," dedi, "bu yüzden en iyisi uzakta olmanız. Burada olmanızın hiçbir yararı yok ve muhtemelen en az benim kadar şüpheli durumdasınız. Annen ve kız kardeşine gelince, içinde bulunduğumuz durum onlar için can

sıkıcı ama tehlikeli değil. Onların başı derde girmez, toplanan kalabalık ne kadar hiddetli olursa olsun kadınlara saldırmazlar."

"Neden sen de ortalık sakinleşene kadar buradan uzaklaşmıyorsun baba?"

"Görevimi terk edemem Chebron, gitsem de bir işe yaramaz zaten. Bu yaygaranın bana herkesin gözü önünde saldırmaya cesaret edemeyen düşmanların eline geçen bir bahaneden başka bir şey olmadığından eminim. Teb'den ayrılırsam yokluğum suçumun kanıtı olarak ilan edilir, insanlar da bana karşı daha fazla öfkeyle dolar ve Mısır'ın hiçbir yerinde güvende olamam. Yapabileceğim tek şey bu fırtınayla yüzleşmek ve hayatım boyunca sahip olduğum saygınlığıma, inandığım yüce Tanrı'yı incitecek hiçbir şey yapmamış olmamın ve hayatımın onun ellerinde olduğunu bilmenin vicdan rahatlığına güvenmek. Ancak Tanrı istediği zaman canım onu bahşedene geri dönecektir."

"Koruma için kraldan yardım isteyemez misin?"

"Kral dün meclis dağıldığında benimle konuştu," dedi Ameres, "halk arasında bana karşı yükselen şikâyetlerden haberi olduğunu söyledi. En güvenilir danışmanlarından biri ve Osiris başrahibi olarak bana karşı yapılan suçlamaların asılsız olduğunu bildiğini ama Teb halkının telaş ve yaygaraya olan düşkünlüğü göz önüne alındığında evimi korumak üzere bir asker taburu göndermekten memnun olacağını söyledi. Ben reddettim. Bir kötülük beklemediğimi, kimsenin tapınaktaki görevlerimi yerine getirmediğimi ya da dinimizle ilgili saygısız bir söz söylediğimi iddia edemeyeceğini anlattım ona. Kutsal kedinin kaybolmasına gelince, bulunması için elimden geleni yaptığımı, kaybolmasıyla hiçbir alakam olmadığını, ne yaşandıysa bir kaza sonucu yaşandığından emin olduğumu söyledim. Beni koruması için kapıma korumalar dikersem bunun işlediğim bir suçun bilinçli bir itirafı niteliğinde olacağını ve tanrıların korumasını kaybetmişim gibi görüneceğini açıkladım. Hatta bu korumanın telaş ve söylentileri devam ettireceğini, şahsen çok geçmeden olayın yatışacağından emin olduğumu da belirttim."

Chebron Ameres'in emirlerini daha fazla sorgulamak istemedi, bir saat sonra o ve Amuba çiftliğe doğru yola koyuldu. Gitmeden önce Ameres, Chebron'la uzun bir konuşma yaptı ve bir halk ayaklanması durumunda onu Jethro'ya emanet ettiğini söyledi.

"Unutma Chebron," dedi, "bu olay nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın kendini kedinin kazara ölümünden sorumlu tutmamalısın. Her şey yüce Tanrı'nın elinde, o istemeseydi okun daldan sekip hayvanın kalbine isabet etmezdi. Ayrıca bu kedinin kaybolmasının kargaşa yaratmak için bir bahaneden ibaret olduğunu asla unutma. Halk kutsal kedi kaybolduğu için kızgın olduğuna inanıyor fakat aslında bu insanlar düşmanlarımın elinde birer oyuncak. Tapınakta kulak misafiri olduğunuz komplonun bana karşı olduğundan, kedi tam zamanında ortadan kaybolmasaydı ve bana karşı kullanabilecekleri bir araç haline gelmeseydi de komplonun başka bir biçimde eyleme dökületeğinden artık hiç kuşkum yok. Kız kardeşinin başına ne gelirse gelsin asla bana komplo kuran adamın oğluyla evlenmek zorunda kalmayacağına da bütün samimiyetimle inanıyorum. Fakat şimdilik bunları düşünmenin lüzumu yok. Bir dahaki buluşmamıza kadar bir şey olursa seni Jethro'ya emanet ettiğimi ve tüm yetkimi ona devrettiğimi unutma. Jethro zeki, güçlü ve cesurdur, neyin en doğru olduğu konusunda güvenilirdir. Amuba sana bir kardeş gibi dostluk edecektir. O halde elveda oğlum, her şeye kadir yüce Tanrı seni korusun!"

Bugüne kadar çiftlikte kalmak Chebron için şehirden sonra keyifli bir değişiklik olmuştu ama bu sefer oraya üzgün ve canı sıkkın bir şekilde gitti.

"Baksana, burada bile izleniyoruz Chebron," dedi Amuba yolda giderken. "Arkamızdaki şu ulakları görüyor musun? Şüphesiz bizi çiftliğe kadar takip edip orada bizi izlemeye devam edecekler. Fakat en azından çiftlikte istedikleri kadar arasalar da bir şey bulamayacaklar."

XII

Ameres'in Ölümü

Çiftlikte günler yavaş geçiyordu. Gençler sığırların, ekinlerin arasında gezinmesini ya da arazideki diğer işleri kaygısızca izlemeye çıkıyorlardı ama çiftlik işlerine en ufak ilgi gösteremeyecek kadar şehirde olan bitenlerle doluydu akılları. Geldikten sonraki ikinci ve dördüncü günlerde Jethro herhangi bir gelişme olmadığını bildirmek için onları ziyaret etti. Kralın evin yakınlarına yollamış olduğu bazı birliklerden sorumlu subay kapının önünde bağıran kalabalığa yaklaşıp gösterilerinden vazgeçmezlerse kralın çok öfkeleneceğini söyleyerek güruhu tehdit etmiş ama insanlar bağırarak cevap vermişti: "Tanrılar bütün kralların üstündedir, tanrılara hakaret edenleri krallar bile koruyamaz." Jethro ikinci ziyaretinde Amense'nin bu endişe ve utançla yaşayamayacağını söyleyerek evi terk ettiğini ve şehirdeki bazı akrabalarının yanına yerleştiğini söyledi. Mysa'yı da yanına almak istemiş ama kız babasını bırakmayı kesinlikle reddetmiş, annesi de kızın kalmasını ya da gitmesini pek umursamadığından Mysa'yı kendi haline bırakmıştı. Amuba'yla özel olarak konuşurken Jethro şöyle dedi:

"Gitmesi hepimizin işine geldi, siz gitmeden önce yeterince kötüydü ama son üç gündür ev artık çekilmez bir hal alana kadar ağlayıp dövünüyordu. Ameres kapısının etrafında toplananlara aldırmadan ev ve tapınak arasında mekik dokuyor; insanlar o geçerken genelde sus pus oluyor, bunca zamandır büyük saygı duydukları adamın karşısında utanıyorlar. Mysa ise sadece babasını düşünüyor. Musevi kız ona büyük destek oluyor çünkü sahibelerinin gidişi ve kalabalığın bağırışları diğer hizmetçileri feci ürküttü, evin içinde

korkudan titreyerek dolaşıyorlar ama Ruth sanki yeniden o huzurlu kulübesinde büyükbabasıyla oturuyormuş gibi sakin ve soğukkanlı. Mysa'yı oldukça rahatlatıp ona güç veriyor, Ameres daha bu sabah Mysa'nın gerçekten çok şanslı olduğunu çünkü ağabeyi Chebron'un onu böyle bir zamanda bu kadar cesur ve kararlı bir arkadaş olarak yetiştirdiğini söyledi bana."

Beşinci günün akşamında Jethro ansızın eve geldi. İçeri girer girmez oğlanlar ayaklandı, korkunç bir şey olduğunu hemen anlamışlardı. Jethro'nun yüzüne kan bulaşmıştı, nefes nefeseydi çünkü şehirle çiftlik arasındaki altı mili son hız koşarak gelmişti.

"Çabuk efendim!" dedi, "kaybedecek vaktimiz yok. Her şey ortaya çıktı, çok geçmeden peşinize düşecekler."

"Peki ya babam?" diye bağırdı Chebron.

"Daha sonra her şeyi anlatırım Chebron. Şimdi konuşacak zaman yok, babanızın emirlerini hemen yerine getirmeliyiz. Sizi gözetleyen adamlar nerede?"

"İçlerinden biri muhtemelen dışarıda, çiftliğin girişinde oturuyordur. Gelirken yanından geçmiş olmalısın," dedi Amuba. "Buraya geldiklerinden beri aynı anda iki kişinin bir araya geldiğini görmedim."

"Silahlarınızı alıp beni takip edin," dedi Jethro odanın köşesinden ağır bir sopa alırken, sonra peşine gençleri takıp kapıya çıktı.

Hava kararıyordu, dışarı çıktıklarında yakınlarda duran bir adam kim olduklarını görmek için yaklaştı. Jethro tek kelime etmeden öne atılıp elindeki sopayı var gücüyle adamın kafasına indirdi, adam ses çıkaramadan yola yığılıp kaldı.

"Artık tehlike işaretini vermesinden korkmamıza gerek yok," dedi Jethro sert bir şekilde ve Chebron'un yetişmek için tüm gücüyle uğraştığı bir hızda koşarak şehre doğru ilerledi. Koşarken bir iki defa oğlan babasının güvende olup olmadığını sordu ama Jethro onu duymuyor gibi görünüyor, durmadan koşuyordu.

Çok geçmeden aniden durup etrafı dinledi. Önlerinde belli belirsiz, boğuk bir ses duyuldu, bunun üzerine Jethro yoldan ayrılıp tarlalardan ilerlemeye başladı. Amuba sesin gittikçe yükseldiğini duydu ve çok geçmeden kalabalık bir grubun yoldan geçmekte olduğunu fark etti.

"Tam zamanında gelmişim," dedi Jethro. "Çiftliğe gelip de sizi hazırlıksız yakalasalardı bir hamlede ikinizi de alt ederlerdi."

Jethro yola geri dönmeyip şehrin yakınlarındaki tepelerin eteklerine doğru dolambaçlı bir yol izledi.

"Nereye gidiyorsun Jethro?" diye sordu Amuba sonunda.

"Tahnitçi Chigron'un yanına. Ameres sizi bir süre saklaması için onunla anlaştı."

Oğlanlar Chigron'un yerini biliyordu çünkü birçok kez cesetlerin mumyalanıp defin için hazırlanışını izlemişlerdi. Burası büyük bir alandı, Chigron dönemin en ünlü tahnitçilerinden biriydi; sadece mumyalama işlemini yapmakla kalmıyor, ayrıca mumya bezlerini sarmak, büyük sandıkların yapımı ve cesetleri sandıklara koyup ölünün yakınlarına teslim etmeye hazırlamak gibi ileriki süreçlerde gereken işlemleri yapacak adamları da yanında çalıştırıyordu. Bu işlemler çoğunlukla birbirinden ayrı ele alınan farklı alanlardı, tahnitçiler genelde mumyalama işlemini tamamladıktan sonra ölüleri yakınlarına teslim ederdi. Akabinde başka bir grup zanaatkâr cesedi defin için hazır ederdi, bir yandan mumya sandıkları ya da lahitleri de başka meslek çalışanları hazırlardı. Bu üç zanaat içinde en çok saygı duyulan tahnitçilikti ve yaptıkları iş kutsal sayılmakla birlikte tahnitçiler rahiplerle eşit tutulur, onlarla yakın ilişkide olurdu.

Chigron'un işletmesinde üç meslekten zanaatkârlar birbirlerinden ayrı çalışırdı ve Chigron aslında tüm işin başında olmasına rağmen kişisel olarak yalnızca mumyalamayla ilgileniyordu, diğer işlemlerle uğraşan çalışanların başında kendi ustaları vardı; böylece sanki üç işletme öylesine bir araya gelmiş, yan yana dizilmiş gibi görünüyordu.

Chigron'un evine vardıklarında Jethro öne çıkıp kapıyı çaldı. Onları bir hizmetkâr karşıladı. "Bu yüzüğü Chigron'a ver," dedi Jethro, "ve bu yüzüğü taşıyanın hemen onunla konuşmak istediğini söyle."

İki üç dakika sonra Chigron dışarı çıktı.

"Bu gençleri Ameres'in emriyle getirdim," dedi Jethro. "Konuyu sizinle konuştuğunu söylemişti kendisi."

"Peki ya Ameres?" diye sordu Chigron.

"Vefat etti," dedi Jethro. "Onu yok etmek isteyen düşmanları amaçlarına ulaştı, bu öğleden sonra öfkeli bir kalabalık evine zorla girip Ameres'i öldürdü. Chebron henüz bilmiyor ama en güçlü olması gereken zamanda yıkılmasından korktuğum için sorularını yanıtlamasam da korkunç bir şey olduğunu tahmin ediyordur."

Chigron keder dolu bir feryat kopardı.

"Ahmaklar, deliler!" diye bağırdı, "dünyada Ameres kadar saygıdeğer bir insan yoktu. Adil ve cömert bir adamdı, yardımına ihtiyaç duyan herkesin elinden tutmaya her daim hazırdı, soğukkanlıydı, mecliste sözü geçerdi. Hiç şüphe yok ki tanrılar böyle bir adamın öfkeli kalabalığın elinde kurban edilmesine göz yuman Mısırlılara karşı hiddet doludur. Peki ya çocuklar nerede? Halihazırda ayarladığım bir yere bizzat kendim götüreceğim onları. Çalışanların hepsi gitti, bu yüzden evde korkmadan dolaşabiliriz."

Jethro'nun işaretiyle gençler geldi.

"Beni takip edin efendim," dedi Chigron, Chebron'a. "Günler öncesinden gelişiniz için her şeyi hazırlamıştım. Keşke ziyaretiniz daha hoş bir sebeple olsaydı."

Tahnitçi öne düşüp evinin kendi kullandığı bölümüne yürüdü, oradan yerlerin talaşla kaplı olduğu geniş bir odaya girdi.

Odadaki taş levhalarda hazırlığın ilk aşamasında olan çok sayıda ceset yatıyordu, arkada bulunan daha geniş odada ise her biri bir cesedi alacak uzunlukta birçok taş küvet vardı. Bu küvetlerde hazırlığın ilk aşamasını geçmiş olan ve şimdi yoğun bir tuz ve su karışımına bulanmış cesetler bulunuyordu. Daha ilerideki odalar ise tuz işleminden sonraki işlemlere hazır olan cesetler için ayrılmıştı.

Arka taraftaki bir kapıdan geçtikten sonra gençler kendilerini yeniden açık havada buldular. Önlerindeki tepe sarp bir kayalıktan yükseliyordu. Chigron yol gösterip tepenin eteklerinden biraz ilerledi ve kayanın içine yontulmuş bir kapının önünde durdu. Ölülerin yattığı odalar tavandan sarkan lambalarla aydınlatılmış olsa da tüm bu süre boyunca elinde bir lambayla yürümüştü. İçeri girip kapıyı arkalarından kapatınca duvardaki bir girintiden birkaç lamba daha çıkarıp yaktı ve yanındakilere dağıttı.

"Burası yüzyıllar önce zengin bir Teblinin kendisi ve ailesi için yaptırdığı bir mezar," dedi. "Başına ne geldiğini bilmiyorum ama

kutsal hayvanların mumyalarına ayrılan bu odadan ilerisi hiç kullanılmamış. Ana salonun dışında her yer ilk yapıldığı haliyle duruyor. Son on gündür buraya ihtiyacınız olabilecek şeyleri gizlice depoluyorum, rahat edeceğinizi umuyorum."

Yaklaşık iki metre karelik odaya girdiklerinde tahnitçinin gerçekten de ihtiyaç duyulabilecek her şeyi getirmiş olduğunu gördüler. Ortada birkaç tabureyle bir masa duruyordu, duvarın dibine hasırotu dolu üç minder serilmişti. Zemini kaplayıp ayaklarını sıcak tutsun diye yere keçe sermişti, yakılmaya hazır lambalar masanın üzerinde duruyordu. Köşede iki küp şarap ve bardaklar vardı.

"Yiyecek dışında her şey var," dedi Chigron. "Geleceğinizden emin olmadan hazırlayamazdım ama düzenli olarak yemek getireceğimden emin olabilirsiniz. Çalışanların buraya gelmesinden korkmayın. Evin arkasına geçmeleri için bir sebep yok, muhtemelen bu mezarın var olduğunu bile pek bilen yoktur. Tehlikede olduğunuzu düşündürecek bir şey olursa saklanmanız için başka tedbirler de alacağım. Bir şeye ihtiyacınız olursa çekinmeden söyleyin. Bulunduğum yere Ameres efendimin yardımlarıyla geldim, oğlunun güvenliğini sağlamak için her şeyi yaparım. Şimdi gidiyorum efendim, yakında güvendiğim bir hizmetçim aracılığıyla size yiyecek göndereceğim, eminim acıkmışsınızdır."

Chebron teşekkür etmek için ağzını açıp bir şeyler geveledi ama daha fazla konuşamayacak kadar üzgün ve endişeliydi. Chigron gider gitmez Jethro'ya döndü.

"Jethro şimdi her şeyi anlat, en kötüsüne hazırım. Sevgili babam öldü, değil mi?"

"Maalesef Chebron," dedi Jethro. "Asil baban rahipler arasındaki bazı düşmanlarının kışkırttığı bir grup aşağılık ve korkak güruh tarafından öldürüldü."

Chebron kendini bir mindere atıp buruk bir şekilde gözyaşı döktü, Amuba da bu haber karşısında benzer şekilde derinden etkilenmişti çünkü Ameres kendisine hep bir baba şefkatiyle yaklaşmıştı. Chebron ancak ertesi sabah kendine gelebilmiş, Jethro'dan babasının ölümüyle ilgili ayrıntıları anlatmasını istemişti.

"Bahçedeydim," diye başladı Jethro. "Mysa ve Ruth gölette

kayığa binmişlerdi, ben de onları çekiyordum ki kapıda bir arbede duydum. Kayığı kıyıya çekip ikisini hemen eve götürdüm ve Mysa'ya odasına girmesini, ne duyarsa duysun dışarı çıkmamasını, bunu babasının emrettiğini söyledim. Sonra kapıya çıktım. O anda kapı devrildi ve kalabalık bir grup içeri doluştu. Koşup gelen iki üç bahçıvan ve benden başka etrafta kimse olmadığı için onları durduramadık. Tam eve varmışlardı ki, babanız revaka çıkıp 'Muhterem ahali, ne oldu?' diye sordu. Öndekiler bir süre konuşmadı, Ameres'in huzurunda sakin ses tonundan ve tavrından utandı ama arkadakiler 'Kutsal kedi nerede? Bulacağız onu!' diye bağırmaya başladı, başkaları 'Kâfir rahip kahrolsun!' diye haykırdı; bunun üzerine Ameres konuşmaya başladı: 'Dilerseniz evi arayabilirsiniz fakat görünen o ki dizginleri elinize alıp bunun için iznimi istemeyeceksiniz. Sadece eve girmemenizi rica ederim. Ailemin hanımları ve diğer kadınlar var evde, size yemin ederim, ölü ya da diri, kedi orada değil.' 'Haydi bahçeyi arayalım!' diye bağırışlar yükseldi. Tüm bunlar olurken dikkatimi çeken, kalabalık içinde iki farklı grup olduğuydu; biri gerçekten tanrılarına karşı bir suç işlendiğine inanan cahil ve yobazlardan, diğeri ise arkada duran ama herkesi kışkırtan adamlardan oluşuyordu. Kalabalığın evi arama fikrinden bu kadar çabuk vazgeçip bahçeye dağılması beni rahatsız etmişti, sanki bahçıvanlardan biri hayvanı aramak için bahçeye gelmelerine sebep olacak bir ipucu vermişti. İçlerinden bazılarının yanında av köpeği olduğunu görünce iyiden iyiye tedirgin oldum. Hemen hizmetçilerden birinin yanına gidip birlikleri çağırmasını söyledim ve kalabalığı takip ettim. Bahçenin diğer kısımlarını aramakla vakit kaybetmeyip doğrudan hayvanların bulunduğu alana gittiklerini görünce çok endişelendim. Alana varır varmaz köpekleri de yanlarına katıp aramaya başladılar. Omzuma birinin dokunduğunu hissedince aniden irkildim, arkamı döndüğümde Ameres'i gördüm. 'Talimatlarımı unutma Jethro,' dedi sessizce, 'Chebron sana emanet.' 'Ah efendim!' diye bağırdım, 'niye buradasınız? Birlikler gelmek üzeredir. Neden sizi korumaları için onları beklemiyorsunuz?' 'Çünkü ben yanlış bir şey yapmadım Jethro,' dedi sakince. 'Tanrıları da yurttaşlarımı da hiçbir şekilde gücendirmedim. Neden kaçayım ki?' O sırada kalabalığın içinden öfkeli bir feryat yükseldi ve o an o uğursuz

tazıların ölü kedinin kokusunu alıp toprağı kazmaya başladığını anladım. Sonra aralarından bir ses duyuldu, 'Bakın! Yaraları hâlâ belli, tam da size söylediğim gibi okla vurulmuş. Kutsal kedi katledilmiş!' Bunun üzerine kalabalık döndü. 'Kaç Jethro,' dedi Ameres. 'Bu sana son emrimdir.' Son emri olsa da onu orada bırakamazdım. Kendisine doğru koşan ölüme susamış kalabalık 'Tanrıları hor gören kahrolsun! Kutsal kediyi katleden kahrolsun!' diye bağırıyordu ve bunu görünce üstlerine atladım. Sonrası çok bulanık. Geçerken revaktan bir sopa kapıp sağa sola savurmaya başladım. Birçoğunun bana yaklaşamadan yere serildiğine eminim. Üzerime yumruklar yağıyordu, sonra sopa elimden düştü, ben de yumruklarımı kullanmaya başladım. Birkaç kez yere düştüm ama her seferinde yeniden ayağa kalktım. Sonra sanki rüyadaymışım gibi babanızın emrini, 'Chebron sana emanet,' sözünü duyar gibi oldum ve aralarından sıyrılıp daha ileride duran bir gruba karıştım, aralarından zar zor geçerken orada yapabileceğim hiçbir şey kalmadığını anladım. Babanız yerde yatıyor, beş dakika önce benimle konuştuğunda olduğu gibi sakin ve huzurlu görünüyordu ama beyaz kıyafetleri kana bulanmıştı ve kalbinin hemen üstünde bir hançer saplı duruyordu. Daha fazla durup izleyecek vakit yoktu. Son emrini yerine getirmeliydim, bu yüzden beni tutmaya çalışanları üzerimden silkeleyip bıçak darbelerini savuşturdum ve kaçtım. Kapıdan koşarak çıkarken çağırdığım birliklerin eve doğru geldiğini gördüm. Ama çok geç kalmışlardı, ayrıca peşimdekilerden bazıları iyice yaklaşmıştı, bu yüzden duraksamadan çiftliğe doğru koştum. Sanırım anlatacaklarım bu kadar."

Chebron acı acı gözyaşı döküyordu, duydukları karşısında derinden etkilenen Amuba yanına geldi.

"İçin rahat olsun Chebron. Şu an ne hissettiğini biliyorum ama bu felaket için kendini bu kadar suçlama. Babanın ne dediğini biliyorsun, bu bir kazaydı ve okunun bu şekilde fırlaması şüphesiz yüce Tanrı'nın isteğiydi; ayrıca baban da tüm bunların bir komplonun parçası olduğunu düşündüğünü, tapınakta duyduğumuz gibi onu yok etmeye kararlı adamlar olduğunu söylemişti."

Birkaç dakika sonra tahnitçi elinde yiyeceklerle içeri girdi. Chebron'u görür görmez babasının başına gelenleri öğrendiğini anladı.

"Şehirde neler olup bittiğine dair bir şey duydun mu?" diye sordu Amuba.

"Evet," dedi Chigron, "tek konuşulan konu bu. Olaya karışan birçok kişi askerler gelmeden önce ya kapıdan ya da duvarlardan atlayıp kaçmış ama birçoğu da yakalanmış ve Osiris başrahibine el kaldırarak işledikleri suç ve saygısızlık gerekçesiyle şimdi hapse atılmışlar. Gece boyu şehirde kıyamet havası esti, birçok kişi yapılanı doğru bulurken birçoğu da zıt görüşte. Tutuklananların hepsi, kedinin bahçede gömülü olduğunu, onu senin ve buradaki genç efendinin öldürdüğünü çünkü bahçeye yay ve oklarınızla girerken görüldüğünüzü, orada bir süre kaldığınızı ve ondan sonra kedinin bir daha görülmediğini anlatan biri tarafından bilgilendirildiklerini söylemiş. Genel kanı, tutuklanan mahkûmların bazılarının kırbaçlanacak, bazılarının da idamla cezalandırılacak olmasına rağmen sizin mutlaka idama mahkûm edileceğiniz, kralın babanızla olan dostluğunun bile sizi korumaya yetmeyeceği çünkü kralın da herkes gibi yasalara uyması gerektiği ve Mısır yasalarına göre de bir kedinin canını alan kim olursa olsun öldürüleceği şeklinde."

"Ben ölmeye zaten hazırım," dedi Chebron, "en başta sezgilerime güvenip kediyi kazara öldürdüğümü itiraf etmediğim için şimdi o kadar pişmanım ki. Ne babam ne de başka biri, benim dışımda kimse suçlanamazdı."

"Bunun utancı tüm ailenin üstünde bir kara leke olarak kalırdı," dedi tahnitçi, "çünkü böyle saygısızca bir suç işleyen kişinin uzak da olsa bütün akrabaları onunla birlikte bunun acısını çekmek zorunda kalır. Tabii ki seni suçlamıyorum Chebron, babanın da suçlamadığını biliyorum. Hazırlıklarını yaparken görüştüğümüzde gerek olduğu takdirde size saklanacak bir yer ayarlamamı ama kaçman gerekse de bir suç işlemediğini söylemişti. Kazara bile olsa bir kedinin, hele de ülkedeki en kutsal kedinin canını almanın ne kadar korkunç bir kabahat olduğunu düşününce nasıl böyle bir şey söyleyebildiğini anlamıyorum. Yine de babanın iyi olduğu kadar bilge biri de olduğunu biliyorum, bu yüzden her ne kadar söylediklerini anlayamadığımı itiraf etmem gerekse de onun talimatlarına seve seve itaat eder, seni korumak için elimden gelen her şeyi yaparım. Hiç yorulmadan, durmadan peşinden geleceklerine şüphe yok ama umudumuzu yitirmemeliyiz."

"Dışarı çıkıp neler olup bittiğine bakacağım," dedi Jethro. "Bir an önce yola koyulmak burada kalmaktan daha güvenli olabilir."

"O halde," dedi tahnitçi, "yola çıkmadan kılık değiştirseniz iyi olur. Ameres'in iki sarı saçlı kölesi olduğu ve birinin genç efendiyle bu olaya karıştığı; öbürünün de bahçede gözü dönmüş bir şekilde dövüştüğü ve duyduğum kadarıyla sahibinin birkaç düşmanını öldürüp kaçtığı biliniyor. Neyse ki gereken her şey bende var. Ölülerin sararan kıyafetlerini ve tabutlarını süslemek için bolca boya ve vernik kullanıyoruz, bunlarla seni boyayıp kolayca bizden birine benzetebilirim. Bir peruk ve Mısırlı kıyafetiyle o kadar değişirsin ki insanlarla yüz yüze gelmediğin sürece kim olduğun asla anlaşılmaz ama başını kaldırmamalısın çünkü kirpiklerini siyaha boyasam bile göz rengin seni anında ele verir."

Yarım saat içinde Jethro orta sınıf bir Teb vatandaşına dönüşüp araştırma işine koyuldu. Gün boyu subaylar Chigron'un işyerine gelip kayıp gençlerle ilgili birçok kişiyi sorguya çekti. Aldıkları cevaplardan memnun kalmayınca tüm binayı gezip bütün odaları didik didik aradı.

"Ameres'in sana hamilik yaptığını, gençlerin de çok kez buraya geldiğini biliyoruz," dediler Chigron'a. "Onlara kapısını açmış olan her evi aramak görevimiz; tabii bu kadar büyük bir saygısızlığın sorumlularına bırak kapısını açmayı, kimsenin onlarla konuşmaya devam edeceğini sanmıyoruz. Bizden kaçmalarına imkân yok. Haberler tüm Mısır'a yayıldı. Ayrıca altlarında at olmadığından çok uzaklaşmış olamazlar. Aradığımız ilk ev seninki çünkü hizmetçilerin hepsi Ameres'in oğlunun sık sık buraya geldiğini söylüyor."

"O kadar sık gelmezdi," dedi Chigron, "ama bazen uğrardı tabii, mumyalama işlemlerini izlemeye pek meraklıydı."

Aslında Chebron tahnitçinin yerine çok kez gelmişti. Amuba da ona eşlik ederdi ama tüm bu işlemler ona tiksindirici geldiğinden uzakta durmayı tercih ederdi. Fakat Chebron'un mizacı dostununkinden bir hayli farklıydı. Ölüler Mısır'da kutsal kabul edilirdi ve onlarla ilgili bütün ayin ve törenlerin de dini bir boyutu olurdu. Mısırlılar ölümden korkmaz, onu üç bin yıl sürecek derin bir uyku olarak görürlerdi. Bu sebeple insanların ve kutsal hayvanların cesetleri büyük bir özenle mumyalanır, ya devasa mezarlara ya da kayaların içine yontulmuş mağaralara kaldırılırdı.

Bu kadar titizlikle hazırlanan bir cesedin bu süre boyunca korunacağına inanırlardı (bu konuda haklı da çıktılar) ve ruh bedene döndüğünde en ufak parçasına kadar eski şeklini kazanacağını düşünüyorlardı. Bu yüzden her sınıftan insanın cesedi mumyalanırdı ama zengin insanlar söz konusu olduğunda bu süreç yoksul sınıfların cesetlerine kıyasla çok daha farklı bir şekilde yürütülürdü. Mumyalamanın merhumun ailesinin imkânlarına göre değişen birçok türü vardı. Zenginler için uygulanan işlem uzun ve pahalıydı. Öncelikle çizici adı verilen bir yetkili cesedin yan tarafında açılacak bölgeyi işaretlerdi; başka biri bu bölgeyi kestikten sonra kaçar ve lanet edilip kovalanır, taşa tutulurdu çünkü bu işlem gerekli de olsa kutsal bir bedene verilen hasar yüz kızartıcı bir hareket olarak görülürdü.

Tahnitçiler açılan bu delikten bütün iç organları çıkarır, temizleyip çeşitli otlarla mumyaladıktan sonra dört ayrı kaba koyardı, bu kaplar da sonradan tabutla birlikte mezara götürülürdü. Her bir kapta bulunan organ farklı bir tanrıya adanırdı. Daha sonra ceset hoş kokulu reçine ve otlarla doldurulur, aynı malzemelerle otuz gün boyunca ovulurdu. Çok zengin olanların bedenleri bundan sonra yaldızla kaplanırdı, diğer insanlarda ise yalnızca yüz ve bedenin kimi kısımları bu işlemden geçerdi. Bu şekilde muhafaza edilen mumyanın cildi güneşte yanmış gibi zeytin renginde, kuru ve yumuşak görünür; yüz hatları değişmez ve hayattaymış gibi görünür; dişleri, saçları ve kaşları da olduğu gibi korunurdu.

Kimi durumlarda hoş kokulu reçine yerine cesetler katranla doldurulurdu, bazılarında ise güherçile[1] kullanılır, cesetler uzun bir süre bunun içine yatırılır, son olarak reçine ve katranla doldurulurdu. Orta sınıftan insanların ikinci kalite mumyalarında bedene kesik atılmaz ama reçine ya da katran kullanılır ve cesetler uzun bir süre tuza yatırılırdı. Yoksul sınıflarda ise cesetler sadece sıvı zifte daldırılırdı. Fakat bu yöntemlerden hiçbiri sadece zenginlerin cesetleriyle ilgilenen Chigron'un işyerinde kullanılmazdı.

Hazırlıklar tamamlandığında ceset, tahnitçilerin elinden çıkıp

1 Doğada özellikle Hindistan'da ve Mısır'da bulunan, tarımda gübre, hekimlikte ilaç olarak kullanılan, barut gibi patlayıcı maddeler yapımına yarayan, ak renkte ve billur durumunda bileşik bir madde. (e. n.)

merhumu bezlerle saran görevlilere geçerdi. Bu sargı bezleri keten olurdu ve zengin insanlar söz konusu olduğunda uzunlukları bazen binlerce metreyi bulurdu. Ceset sarıldıktan sonra mumyalanmış bedene bire bir oturan bir çeşit sandığa yerleştirilirdi. Bu sandık rengârenk boyanır, önü uyumlu bir şekilde düzenlenmiş bir dizi boncukla kaplanırdı, cesedin yüzü altın renginden kalın bir yaprakla örtülür, üzerine emayeden gözler yerleştirilirdi. Bu sandık da başka sandıklara konulur, bu sandıkların sayısı bazen üçü dördü bulurdu, her biri aynı şekilde boya ve yaldızla süslenirdi ve her yeri bolca resim ve heykelle donatılmış bir lahdin ya da tahta veya taştan bir tabutun içine yerleştirilirdi. Bu tabut nihayet merhumun ailesine teslim edilir, akabinde dini bir törenle başlarını toza bulayan yaslı akrabaları eşliğinde kutsal gölden geçirilirdi.

Her Mısır şehrinin doğal ya da yapay, böyle bir gölü vardı. Cenazenin gerçekleşeceği gün önceden hâkimlere ve halka duyuru yapılır, o gün herkes süslenmiş kayığın yolculuk için hazır vaziyette beklediği gölün kıyısında toplanırdı. Yasalar gereği tabut kayığa yerleştirilmeden önce orada bulunan herkes öne çıkıp merhum aleyhinde bir suçlaması varsa dile getirirdi. Yanlış bir hayat sürdüğü kanıtlanırsa hâkim cesedin geleneksel definden mahrum kalacağını ilan ederdi. Eğer suçlayan taraf iddiasını ispat edemezse en ağır cezalara mahkûm edilirdi. Hiçbir suçlama yapılmazsa ya da yapılan suçlama ispat edilemezse hâkim ölü adamı masum ilan ederdi. Bunun üzerine ceset kayığa yerleştirilir ve gölü geçerdi, daha sonra ya aile mezarlığına ya da ölüler evinde kendisi için özel olarak hazırlanmış odaya taşınırdı.

Defin hakkından mahrum edilen ölünün ailesi büyük bir üzüntü ve utanç duyardı çünkü bu şekilde merhumun kutsanmışlar evinden dışlandığına, ruhunun yeniden insan formuna dönmeden önce tamamlayacağı ruh göçü sırasında kötü bir hayvanın bedenine mahkûm edileceğine inanırlardı.

Öldükten sonra en yoksulundan en zenginine kimse aleni suçlama sınavından kaçamayacağı için bu törenin Mısırlıların kültüründe son derece hayati bir öneminin olduğu ve toplumda zalimliği, zorbalığı ve her türlü kötülüğü bastırmada fazlasıyla tesirli olduğu su götürmez bir gerçekti. En kudretli krallar bile tebaaları arasında şikâyete sebebiyet verdikleri takdirde öldükten sonra suçlanıp

büyük titizlikle kendileri için hazırlattıkları görkemli mezarlarda dinlenme hakkından mahrum edileceklerinin bilinciyle kendilerine hâkim olurlardı.

Bu yüzden mumyalama işlemlerini izlerken Chebron'un aklı hep bakmakta olduğu bedendeki ruhun geleceğine dair düşünce ve hayallerle meşgul olurdu. Çoktan bir hayvanın bedenine geçmiş miydi? Yoksa hâlâ başıboş geziyor, bir yuva mı arıyordu? Hangi dönüşümlerden geçecekti, ne kadar zaman sonra bu insan bedenine geri dönecekti? Zira hayatlarını son derece saf ve masum bir şekilde yaşamış olan insanların farklı dönüşümlerden geçtiği en kısa göç süresinin üç bin yıl olduğuna inanılıyordu, başkalarında bu süre daha da uzuyordu.

Amuba bu kadar geniş bir hayal gücüne sahip olmadığı ve tüm bunları yalnızca bir bedenin korunması olarak gördüğü için –ki ona göre cesetlerin gömülmesi ya da bir odun yığınına konulup yakılması daha doğruydu– tahnitçiye yaptıkları bu ziyaretler Chebron'un refakatçisi olarak üstlendiği görevler arasında en nahoş olanıydı.

Jethro yanlarından ayrılırken şehirde geçireceği zamanın kısa olacağını ve en geç bir saat içinde geri döneceğini düşünmüştü ama tüm gün geçip de karanlık çöktüğünde hâlâ gelmeyince gençler bir hayli endişelendi ve başına kötü bir şeyin gelmiş olmasından korktular. Ya kimliği ortaya çıkmış, insanlara yakalanmıştı ya da başına talihsiz başka bir olay gelmişti.

Aslında o gece yola çıkmaya karar vermişlerdi; Jethro döndüğünde yolda ihtiyaçları olacak şeylerin bir listesini çıkaracak, Chigron da söz verdiği üzere bunları temin edecekti. Fakat Jethro dönmeyince planları tam anlamıyla suya düştü, Chigron da akşamüstü bizzat şehre inip ismi oğlanlarla birlikte anılan Jethro'nun yakalanıp yakalanmadığını öğrenmeye çalıştı. Kedinin öldürülüşünde doğrudan bir rolü olmadığı biliniyordu ama oğlanlarla olan yakınlığı ve çiftlikten ansızın ayrılmalarından kısa süre önce ortadan kaybolması sebebiyle onlarla işbirliği içinde olduğuna kesin gözüyle bakılıyordu. Chigron geri döndüğünde şimdilik Jethro'yla ilgili hiçbir şey öğrenemediğini söyledi.

Şehirde önceki gün olup bitenlerden başka hiçbir şey konuşulmuyordu ve halkın öfkesi Ameres'in katilleriyle kutsal ke-

dinin katilleri arasında eşit şekilde bölünmüştü. Oğlanlar üzüntüden allak bullak olmuştu. Amuba için Jethro bir ağabey gibiydi. Hayatının en karanlık döneminde onu desteklemiş, o günden beri dostu ve refakatçisi olmuştu, bu yüzden başına bir kötülük gelmiş olma ihtimali onu kahrediyordu. Bununla birlikte başlarına gelebileceklerden bir hayli endişe ediyordu. Jethro'nun koruması ve rehberliği olmadan bu dehşet verici yolculuktan nasıl sağ çıkacaklardı?

Chebron ise ne plan yapacak ne de harekete geçecek durumdaydı. Derin bir bunalım içine girmişti; kaçıp kaçmamak umurunda değildi, hatta yakalanıp öldürülmeyi memnuniyetle kabul ederdi. Bu yüzden gecenin bir yarısı dışarıdaki odadan adım sesleri duyulup da içeri Jethro girdiğinde Amuba inanılmaz rahatladı. Ayağa fırlayıp sevinçle haykırdı.

"Ah, Jethro! Tanrılara şükür döndün. Senin için çok endişelendim. Ne oldu, neden dönüşün bu kadar uzun sürdü?"

"Başımızda yeni bir bela var," dedi Jethro ciddi bir şekilde.

"Yeni bir bela mı Jethro? Nasıl yani?" diye sordu Chebron; Jethro içeri girdiğinde bile minderinden zar zor doğrulmuştu ama şimdi söyleyeceklerini ilgiyle bekliyordu.

"Mysa kaçırılmış," dedi sıkkın bir şekilde.

Chebron yerinden fırladı. Kız kardeşine derinden bağlıydı ve bir an için bu yeni felaket olan biteni ona unutturdu.

"Mysa kaçırıldı mı?" diye bağırdı Amuba'yla aynı anda. "Kim kaçırmış? Ne zaman olmuş? Sen nasıl öğrendin?" diye sordu gençler peş peşe.

"Buradan çıkıp kararlaştırdığımız gibi şehre indim," dedi Jethro. "Ne olup bittiğini öğrenmek hiç zor olmadı çünkü herkes işi gücü bırakmış, sokaklarda dün yaşananları konuşuyordu. Tüm şehir bu kadar kısa sürede kutsal Bubastis kedisinin öldürülmesi ve Osiris başrahibinin katledilmesi gibi iki korkunç suçun işlenmiş olmasından dolayı sarsılmış durumda. Herkes şehrin başına feci bir felaket geleceğini ve öfkeli tanrıların bir şekilde intikamlarını alacağını düşünüyor. Kral, Ameres'in cinayetiyle ilgisi olan herkesin aranıp tutuklanması için tüm görevlilerin harekete geçmesini emretmiş; şüphesiz yaptıklarının bedelini en ağır şekilde ödeyecekler. Aynı emir sizin de bulunup tutuklanmanız yönünde; bu sebeple kral-

lıktaki bütün görevlilerin köy ve kentlerde denetimi sıkı tutması, gördükleri her yabancıyı sorguya çekmesi ve kendini doğru ifade edemeyen bütün gençleri zincire vurup buraya göndermesi emredilmiş. Ülkedeki bütün tapınaklarda tanrıların gazabını dindirmek için kurbanlar adanacakmış. Bütün vilayetlere ulaklar gönderilmiş, herkes birkaç saat içinde saklandığımız yerin bulunacağına kesin gözüyle bakıyor. İnsanlar bizim ya denize ya da tam tersine çöle doğru gideceğimizden oldukça emin, ulaklar bizden önce kıyıya varacağı için fark edilmeden kaçabilmemizin imkânsız olduğunu düşünüyorlar. Sonra niyetimde olmadığı halde mahallede daha fazla şey öğrenebilir miyim diye görmek için eve gittim. Kapılar açıktı, kalabalık gruplar olay yerini görüp meraklarını gidermek için girip çıkıyordu. Kılık değiştirmiş olmama güvenip diğerleriyle birlikte içeri girdim. Bir grup asker kapıda beklediği için kimse eve giremiyordu. Ben de arka taraftan dolandım, az sonra yaşlı köle Lyptis su almaya dışarı çıktı. Kimliğimi açık etmeden konuştum ama o cevap vermekten kaçınıp sadece kafa salladı. Bunun üzerine evdeki herkes gibi onun da aileye bağlı olduğunu ve ona güvenebileceğimi düşünüp kendi ses tonumla konuştum, anında tanıdı beni. Sessiz olmasını işaret edip onu çalıların arasına çektim. Gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. 'Ah, Jethro!' diye bağırdı, 'tanrılar bugüne kadar bir ailenin başına böyle bir felaket yağdırmış mıdır? Sevgili sahibim öldü, efendi Chebron vahşi bir hayvan gibi avlanmak isteniyor, sevgili sahibem, küçük Mysa kayıp!' 'Kayıp mı?' diye bağırdım. 'Duymadın mı yoksa?' dedi. 'Hiçbir şey duymadım!' diye bağırdım. 'Anlat her şeyi!' Sonra anlatmaya başladı: 'Kapılar parçalanıp kalabalık bahçeye doğru akın ettikten hemen sonra dört adam aniden eve dalıp küçük sahibemin odasını bulana kadar o odadan bu odaya koşturup durdu. Bir çığlık duyduk, hemen ardından sarıp sarmaladıkları birini taşırken gördük onları. Durdurmaya çalıştık ama evde sadece biz kadınlar kalmıştık. İkimizi yere serip dışarı fırladılar. Bazılarımız hemen bahçeye koşup yardım için bağırdık ama o an korkunç bir şey gördük. Büyük bir kavga kopmuştu, çok geçmeden sen her yerin kan ve yara içinde aniden ortaya çıktın ve hızla uzaklaştın. Kimse feryatlarımıza kulak asmadı. Askerler geldiğinde subaya olanları anlattık ama artık çok geçti, kimsenin elinden bir şey gelmezdi. Evin başında bir koruma olsaydı bunların hiçbiri

yaşanmazdı.' Adamların neye benzediğini tarif etmesini istedim. Soylu vatandaşlar gibi giyindiklerini ama konuşma ve tavırlarından en alt sınıf kabadayıları olduklarını anladığını söyledi. Aldığım haber yüzünden bir süre öyle şaşkına döndüm ki hiçbir şey düşünemez oldum ama sonra çıkıp sokaklarda dolaşmaya başladım. Sonunda aklıma Ruth geldi. O sırada Mysa'nın yanındaydı ve sorsam bana yaşlı kadından daha fazla bilgi verebilirdi. Bu yüzden eve geri döndüm ama yaşlı Lyptis tekrar dışarı çıkana kadar üç saat beklemek zorunda kaldım. 'Ruth'la konuşmak istiyorum,' dedim. 'Ruth gitti,' dedi. 'Gitti mi? Nereye, nasıl?' diye sordum. 'Bilmiyoruz. Mysa kaçırıldıktan ancak saatler sonra aklımıza geldi. Sevgili efendimizin ölümü ve Mysa'nın kaçırılması üzerine öyle üzülmüştük ki genç Yahudi'yi hiç düşünemedik. Sonra biri onun nerede olduğunu sordu. Kimse görmemişti. Küçük sahibemizi kaçıran alçaklar onu öldürmüş olabilir diye düşünüp Mysa'nın odasına gittik ama orada yoktu,' dedi. 'Ama saldırı başladığında Mysa'nın yanındaydı, değil mi?' diye sordum. 'Bahçeden eve girerken onunla değil miydi?' diye de ekledim. 'Evet,' dedi, 'birlikte gelip yanımızdan geçtiler, biz o sırada kapıdaki gürültüden feci şekilde korktuğumuz için ön odada toplanmıştık. Yanımızdan geçerken küçük sahibemiz sessiz olmamızı söylüyordu,' dedi. Ruth'un da Mysa'yla birlikte kaçırılmadığından emin olup olmadığını sordum. 'Kesinlikle eminim, içlerinden biri bir kişiyi taşırken diğer üçü de yolu açıyordu,' dedi. 'O halde Yahudi kızı en son o zaman gördünüz, öyle mi?' dedim. 'Evet,' dedi. 'Koridorun sonundaki kapıdan çıkmış olmalı, bu şekilde kimseye görünmeden kaçmış olabilir.' Bu yepyeni bir bilinmezdi. Ruth'un neden kaçmış olabileceğini aklım almadı çünkü askerler gelir gelmez tehlike ortadan kalkmıştı. Ayrıca Ruth'un tehlikeden korkacak biri olduğunu düşünmemiştim. Her neyse, başka bir şey öğrenemedim, bunun üzerine yeniden sokağa çıktım."

XIII

Mysa'nın Peşinde

"Belki Ruth, Mysa'nın kayıp olduğunu anneme söylemeye gitmiştir," dedi Chebron, Jethro sözlerini bitirdiğinde.

"Bu mümkün değil," dedi Jethro, "az önce söylemeyi unuttum ama annen bu sabah erken saatlerde çok sayıda akrabasıyla eve dönmüş, hepsi babanın etrafına toplanmış, ağlayıp yas tutmuş. Ruth yanına gitmiş olsaydı onunla dönerdi, en azından Lyptis nerede olduğunu bilirdi."

"Annemin bu felaketi nasıl karşıladığını öğrendin mi Jethro?"

"Lyptis'in dediğine göre babanın ölümü üzerine üzüntüden kahrolmuş, öyle ki gözü başka bir şey görmemiş. Tabii ki geçtiğimiz gece Mysa'nın kayıp olduğu kendisine söylenmiş ama bu haber onu pek etkilememiş. Sadece dostlarının Mysa'yı, Chebron'un hainliğinin hepimizin başına açtığı tehlikelerden korumak için götürmüş olabileceğini söylemiş. Bu sabah biraz araştırıp soruşturmuş ama yine de pek telaşlanmamış fakat dün gece olan biteni araştırmaya gelen hâkimler Mysa'nın kaçırıldığını da not almışlar, bu sabah geri geldiklerinde ise hiçbir şey öğrenemediklerini ve Mysa için arama çalışmalarının başlaması için talimat verdiklerini söylemişler; bu öğleden sonra da onu kaçıranların cezalandırılacağı duyurulmuş, konuyla ilgili herhangi bir bilgi verebilecek olan herkesin bir an önce ortaya çıkması için emir verilmiş. Evden çıktıktan sonra etrafta dolaşıp ne yapabileceğimi düşündüm, Mysa'yı kaçıran alçakların izini bulabilmemi sağlayacak bir şeyler aklıma gelir diye umdum."

"Yarın yola çıkmayı düşünmüyorsun, değil mi Jethro?" diye sordu Chebron tedirgin bir şekilde. "Mysa'nın başına gelenleri bile bile buradan kaçamayız."

"Tabii ki hayır Chebron. Mysa bulunana kadar burada kalmayı görevim bilirim, ayrıca gitmeyi de vicdanıma yediremem. Baban bana senden bahsettiğinde Mysa'dan da söz etmişti ama ona nasıl yardım edeceğini bilemediği için Mysa'nın başının çaresine bakması gerekeceğini söyledi, tabii annenizin koruması altında günün birinde sevebileceği bir koca bulabileceğini düşünerek bunu söylemişti. Fakat içinde bulunduğumuz talihsiz durum her şeyi değiştirir. Şu an Mysa'nın yardımımıza ihtiyacı var ve ne kadar tehlikeli olursa olsun yolculuğumuzu ertelemeliyiz. Artık burada kalıp kalamayacağınız bile belli değil. Kuzeydeki vilayetlerde yakalandığınıza dair bir haber almadan geçen her gün şehrin yakınlarında bir yerde saklandığınız düşüncesi yayılacak, o zaman aramalar gitgide daralacak. Ama bir iki günlüğüne burada güvende olabiliriz. Gerçi bu konuda Chigron'un söyleyeceklerini dinlemeliyiz. Bizi burada saklayarak büyük bir risk alıyor, tehlikenin artık kaldıramayacağı kadar arttığını düşünürse bizim de tepelere çıkmamız gerekir. Bir süre saklanabileceğimiz kuytu köşeler mutlaka vardır, en azından götüreceğimiz yiyecek ve su tükenene kadar orada bekleriz. Ama her halükârda şimdilik kaçma fikrini bir kenara bırakıp tüm gücümüzü Mysa'yı bulup kurtarmaya adamalıyız."

"Bence bu zorbalığın arkasındakileri uzaklarda aramamıza gerek yok," dedi Amuba. "Bana öyle geliyor ki, başımıza gelen felaketlerin tamamının sorumlusu aynı kişi. Ameres'in Mysa'yı oğluyla evlendirmek isteyen Ptylus'u reddettiğini biliyoruz. Buna, birinin cinayetiyle ilgili tapınakta kulak misafiri olduğumuz komployu da ekleyin. Birilerinin onları duyduğunu fark ettiklerinde bu planı askıya aldılar. Sonra insanlar, hem o talihsiz kedinin hikâyesi hem de Ameres'in Osiris başrahibi olmasına rağmen tanrıları hor gördüğü dedikodularıyla kışkırtıldı. Bu Ptylus denilen alçağın harekete geçmek için bir sürü bahanesi olmuş. Öncelikle oğlunun evlilik isteğinin reddedilmesine öfkelendi, sonra Ameres'in ölümü üzerine doğal olarak başrahipliğe getirileceğini düşündü, ayrıca Mysa'yı ele geçirip oğluyla evlendirirse kızın babasının topraklarının büyük kısmını çeyiz olarak getireceğini hesaplamış olabilir. Başrahip olarak kral ve meclisin üzerinde sahip olacağı etki sayesinde özellikle Chebron'un da babası gibi ortadan kaldırılacağını hesaplayan alçak Mysa'nın varlıklardan payını almasını sağlayabileceğini düşünmüş

olmalı. Mysa'yı yalnızca başrahip olarak gücünü pekiştirene kadar hapis tutması yeter, sonra kralı evliliğe razı gelmeye ikna ederse Mysa kendini bekleyen kaderi kabul etmek zorunda kalır."

"Bence durumu çok doğru bir şekilde çözümledin Amuba, tüm komployu iyice anlamış olduk. Sorun şu, ne yapacağız?"

"Bu evliliğe izin veremeyiz Jethro!" diye bağırdı Chebron telaşla odayı arşınlarken. "Mysa, Plexo'ya katlanamaz. Ptylus'un evlilik teklifini duyduğunda Plexo'dan tiksintiyle bahsetmişti. Ben de hiç sevmiyorum onu. Çok kibirli, kurnaz ve zalim biri. Mysa onunla evleneceğine ölsün daha iyi."

"Bu evliliğin asla gerçekleşmeyeceğine dair seni temin ederim Chebron," dedi Jethro ciddi bir şekilde. "Mysa'yı bulamayabiliriz, Ptylus'un evinde, tapınağın sayısız odasından birinde veya yakınındaki mağaralarda saklanıyor olabilir ama her ne pahasına olursa olsun Plexo'yu bulabilirim, Mısır'dan ayrılmadan önce de hem onu hem de Ameres'in katili olarak gördüğüm babasını öldürürüm. Onları öldürüp buradan kaçamayabilirim, bu durumda sizin bensiz yola çıkmanız gerekir ama Mısır'ı terk edip onların işledikleri suçun sefasını sürmelerine izin vermem." Sözünü bitirdiğinde içeri Chigron girdi.

"Jethro'nun dönüp dönmediğine bakmaya gelmiştim."

Jethro bu kadar geç dönüşünün sebebini ve Mysa'nın kaçırıldığını anlattı, kalıp onun saklandığı yeri bulmaya kararlı olduğunu söyledi. Chigron kafa salladı.

"Çok acele karar vermişsiniz. İstediğiniz gibi etrafta dolaşma özgürlüğünüz olsa bile Mysa'nın saklandığı yeri bulma ihtimaliniz çok düşük, peşinizde adamlar olduğu da düşünülürse arayışınız pek umutsuz görünüyor. Burada uzun süre kalmanıza gelirsek, bence tam bir delilik olur. Bunu sadece kendim için değil, sizin için de söylüyorum. Öncelikle, burada çalışan çok fazla adam var, giriş çıkışınız elbette birilerinin gözüne batacaktır; ayrıca ikinci aramada bu mağara da büyük ihtimalle fark edilecektir. İşçilerim olmasa sizi evimde saklayabilirdim, böylece peşinizdekilerin yaklaştığını gördüğümde sizi mumya sandıklarının içine gizler, üstünüze de birkaç sandık yığardım. O zaman aynı defin işlemine hazırlanan bir sürü cesedin arasında göze batmazdınız, kimsenin aklına sandıkları aç-

mak da gelmezdi. Fakat etrafta bu kadar çok insan varken bunu görülmeden yapmak neredeyse imkânsız olur, aramalar geceleyin ya da işçiler gittikten sonra yapılsa bir ihtimal altından kalkabilirdik ama bunun olması mümkün değil. O yüzden burada bir iki günden fazla kalabileceğinizi sanmıyorum ama tepelerin etrafındaki yüksek yerlerde birçok mağara ve mezarlık var, orada saklanabilirsiniz. Birçoğunda lahitler var. İçinde birkaç tabut olan bir lahit bulursak içlerindeki mumyaları sandıklarıyla birlikte başka bir mağaraya taşırım, bu şekilde arama ekibi yakınlara gelirse lahitlere girip üzerinizi kapatabilirsiniz."

"Ama ölüleri kaldırmak büyük bir saygısızlık," dedi Chebron ürpererek.

"Başkaları için olabilir," dedi Chigron, "ama görevi ve mesleği ölülerle ilgilenmek olan bizler için değil. Siz gittikten sonra mumyaları tekrar yerine koyabilirim, bu geçici yer değişikliği de onları rahatsız etmeyecektir. Tabii ki mağarada bulunduğunuza dair arkanızda hiçbir iz bırakmamalısınız, birilerinin girdiğinden şüphelenmemeliler."

"Bence çok iyi bir plan," dedi Jethro. "Yakınındaki açıklıklarda uyuruz. Yolculuk boyunca açık havada uyuyacağımız için şimdiden başlasak hiç fena olmaz. Şu mağaralardan birine bir an önce yerleşsek iyi olur. Arama ekiplerinin buraya tekrar ne zaman geleceğini bilemeyiz, o yüzden senin için de uygunsa gün doğarken seninle çıkıp bir mağara seçmek ve hazırlıklara başlamak isterim."

"Bence de elimizdeki en iyi plan bu," dedi tahnitçi. "Elbette her gece size yiyecek getiririm. Şimdi gideyim de dinlenin."

Ancak odadakilerin hasırotu yığınlarının arasına girip uykuya dalmaları çok uzun sürdü. Bir süre Mysa'dan bahsedip onu sakladıkları yeri bulmak için türlü planlar yaptılar. Sonra şehirde kimseyi tanımayan ve karnını doyurmak için parası olmayan Ruth'un başına ne gelmiş olabileceğini konuştular.

"Takıları vardı," dedi Jethro, "Mysa'nın verdiği gümüş bilekliği hiç çıkarmazdı. Kendine ait küpeleri ve iki gümüş kolyesi de vardı. Sanırım bunlar annesinden kalmış, pahalı görünüyordu, iyi para edebilir. Ruth zeki kızdır, on beşinden büyük olmasa da ev çekip çevirmeye, büyükbabasına bakmaya uzun zamandır alışık. Neden

kaçtığını aklım almıyor, belki de tüm o gürültü ve karmaşanın içinde herkesin öldürüleceğini düşünmüştür. Fakat öyle olsa bile en geç bu sabah eve dönmüş olması gerekirdi."

"Benim aklıma bir tek Mysa'yı takip etmiş olabileceği geliyor," dedi Chebron, "Buraya geleli kısa süre olmasına rağmen Mysa'ya çok düşkün olduğundan eminim."

"Kesinlikle öyle," dedi Jethro. "Peşlerinden yürüdüğümde sık sık birlikte çok mutlu göründüklerini düşünmüştüm. Mysa'nın her konuda bilgisi vardı ama Yahudi kız da fikirlerini kararlı bir şekilde savunuyordu, Mysa da sanki ablasını dinler gibi büyük bir ciddiyetle dinliyordu onu. Demek Ruth'un onu takip ettiğini düşünüyorsun. Umarım öyledir. Ama o zaman kadınlar onu görürdü."

"Kadınlar korkudan akıllarını kaçırmıştır," dedi Chebron, "eminim ellerini kollarını sallayıp bağrışmaktan çevrelerinde olup biteni fark etmemişlerdir bile. Ruth'un Mysa'yla birlikte olduğundan bir emin olabilsem çok rahatlayacağım, en azından ona destek olup teselli eder."

"Bence de," dedi Jethro. "Daha da önemlisi onları bulmak için daha çok umudum olur çünkü kaçıp insanlara haber verme imkânı olsa eminim Ruth anında bu fırsatı kullanırdı."

Üçü yattıktan kısa bir süre sonra Chigron içeri gelip günün ağarmakta olduğunu söyledi. Hemen kalkıp peşinden gittiler. Bir süre önden yürüyüp tepenin eteklerinde ilerledi, sonra dönüp gittikçe dikleşen bir noktadan tırmanmaya başladı. Kimi yontularak oluşturulmuş, kimi ise arkadaki kayadan oyulmuş bir sürü mezardan geçtiler ama Chigron ancak yarım saatten fazla yürüdükten sonra birinin girişinde durdu.

"Planımız için en uygun olanın bu olduğunu düşünüyorum," dedi. "Aralarındaki en ıssız olanı bu, kimsenin yakınından geçeceğini sanmıyorum. Ayrıca girişte dönen taş kapının kalıcı olarak kapatılmadığından eminim. Hatta mezarın kime ait olduğunu da biliyorum. Buraya son mumya yerleştirildiğinden beri çok zaman geçmedi, merhum adamın oğlu kapıyı kapattırmadığını çünkü annesinin de ağır hasta olduğunu ve maalesef çok yakında babasının yanına gideceğini söylemişti. O yüzden içeri girmekte zorlanmayız. Ayrıca çok yakında kayanın içine oyulup bırakılmış küçük bir mezar

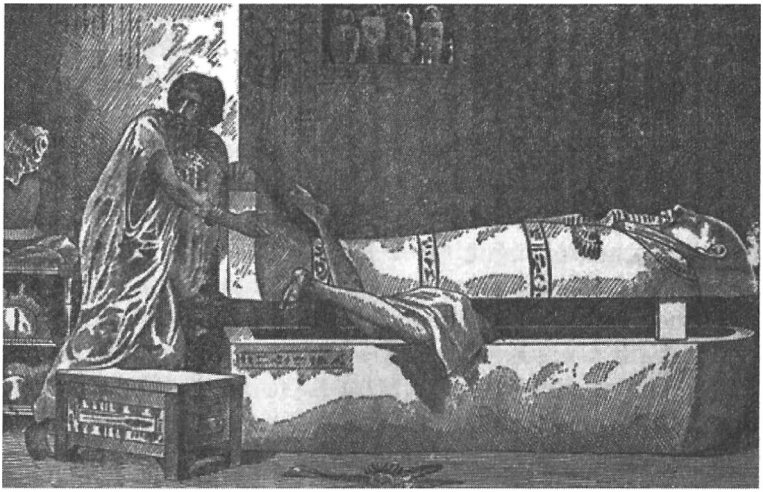
var, sahipleri fikir değiştirip tepenin aşağısında daha büyük bir mezar yaptırdı. Dar bir girişle bir odadan başka bir şey yapılmadığı için bu odadaki mumyaları orada saklayabilir, girişi de taş ve toprakla kapatabiliriz, böylece kimse mezarı fark etmez."

"Çok iyi," dedi Jethro. "Haydi, başlayıp bir an önce halledelim şu işi."

Mezarın girişinde duran bir metre uzunluğunda ve bir metre genişliğindeki kayayı zorlanmadan itip içeri girdiler. Dört tane ahşap lahit vardı içeride. Jethro bunlardan üçünü açmasında Chigron'a yardım etti. Mumyaları sandıklarıyla birlikte çıkardılar, iç sandıklardaki mumyaları dışarı çıkardıktan sonra dış sandıkları açıp tabutlara yerleştirdiler. Daha sonra tabutları elli metre ilerideki yarım kalmış mezara götürüp bıraktılar. Son olarak girişi gizlemek için önüne taşları yığıp mezara geri döndüler.

"Burada gayet güvende olursunuz," dedi Chigron. Birinin yaklaştığını görürseniz kayayı geriye doğru yuvarlarsınız, o zaman peşinizdeki sayısız arama ekibinin sizi bulana kadar uzunca bir süre tepeleri tırmanıp duracağından emin olabilirsin. Birilerini görürseniz hemen kapıyı kapatıp lahitlere girin, iç sandıklara yatıp lahitlerin kapağını kapatın ve iç sandığın kapağını da üzerinize örtün. Buralarda sizi arayacaklarını ya da boş mezarlara gireceklerini hiç sanmıyorum. Buradaki kayanın sabitlenmemiş olması muhtemelen yalnızca benim ve sahibinin bildiği bir tesadüften başka bir şey değil. İnsanlar ancak bu kadar çaresiz bir durumdaysa böyle saklanma yerlerine gelir. Yoldan gelip geçenler olduğunda içeri girmek zorunda değilsiniz ama o zaman görülme riskiniz olur. Tepeler illaki derinlemesine aranacaktır, buralarda dolaşan birilerinin olduğu fark edilirse bir arama ekibi canla başla aradıkları kaçakların burada olup olmadığına bakmaya gelir. O yüzden bence gün içinde içeride kalın. Karanlık çöker çökmez elbette dışarı çıkıp gece ne yapmanız gerekiyorsa yapabilirsiniz."

"Tabii ki tavsiyene uyacağız," dedi Jethro. "Senin önerdiğin plan şüphesiz en emniyetlisi. Boş ve açık olanlara bakma ihtimalleri olsa da mezarlarda derinlemesine bir arama yapılacağını hiç sanmıyorum; senin de dediğin gibi, haliyle kullanılan mezarların hepsinin sıkı bir şekilde kapatıldığını düşünecekleri için buraları incelemek akıllarına bile gelmez. En kötü ihtimalle tabutların içine saklanırız, ki bunları açıp bakmayı elbette kimse düşünmez."

Chebron ve Dostlarının Saklanma Yeri

"Karanlık çöker çökmez aşağı inerseniz birkaç günlük erzakla sizin için hazırladığım köylü kıyafetlerini ve Ameres'in bana emanet ettiği parayı verebilirim. Beklenmedik bir anda harekete geçmenizi gerektirecek bir şey olacağını sanmıyorum ama her ihtimale karşı her şeyinizin hazır olması iyi olur. Yarın akşam günbatımından bir saat sonra iyi olup olmadığınıza bakmaya bizzat geleceğim. Ne zaman geleceğimi kesin olarak söyleyeyim ki yakınlarda bir yerlerde uyursanız tam o vakitte mezarda buluşmaya gelirsiniz, şimdi sizi tanrılara emanet ediyorum. Bu akşam kullandığınız odayı boşaltıp birilerinin kaldığına dair her türlü izi ortadan kaldıracağım."

Chebron kendilerine gösterdiği nezaket, onlar adına girdiği sıkıntı ve aldığı riskler için tahnitçiye içtenlikle teşekkür etti.

"Elimden gelse daha fazlasını yapardım," dedi Chigron. "Babanın üzerimde çok hakkı var, elimden gelse Ameres'in benden son dileğini yerine getirmek için servetimi veririm."

Tahnitçi yanlarından ayrıldıktan sonra üç arkadaş mezarın girişinde oturup altlarındaki ovaya yayılmış olan sessiz şehri izledi.

"Keşke köylü kıyafetlerimiz yanımızda olsaydı," dedi Chebron, "seninle gelip Mysa'yı birlikte arardık."

"Bu çok tehlikeli olurdu," dedi Jethro kararlı bir şekilde. "Şimdiye kadar birçok dini tören ve ayine katıldın, çok fazla insan seni gördü, göze batmadan yürüyebilmen mümkün değil. Amuba'nın fark edilmesi daha düşük bir ihtimal; cildini ve kaşlarını karaya boyayıp başını kazısa kafasını yerden kaldırmadığı sürece insanların arasında yürüyebilir ama bu şekilde de Mysa'ya dair bir ipucu bulması çok zor olur. Aramaya hep gece çıkmak gerek. Ben bugün Ptylus'un evinin yakınlarında olacağım. Çevresindeki yüksek duvarları izleyerek bir şey öğrenebileceğimi sanmıyorum ama dışarı çıkan bütün köle ve hizmetçileri, özellikle ikili olarak çıkmışlarsa elimden geldiğince göze batmadan yakından takip edeceğim; aralarında konuştuklarından bir şeyler öğrenebilir, Mysa'nın nerede olduğuna dair bir ipucu yakalayabilirim. Yine de bu ihtimalin çok düşük olduğunu söylemeliyim, bu yüzden size müjdeli bir haber getireceğim beklentisine kapılmayın."

"Keşke tekrar eve gidip yaşlı kadından rahiplik kıyafetlerimi alabilsen Jethro," dedi Chebron; "bu şekilde geceleri tapınağa girip odalarda ve avlularda sorgulanmadan gezebilirdim. Artık geceleri epey karanlık oluyor, bir lambaya yakın durmazsam kimse beni tanıyamaz. Orada önemli bir konuşmaya kulak misafiri olmuştuk, belki yine bir şeyler öğrenebilirim."

"Böyle bir işe kalkışmak çok tehlikeli olur," dedi Jethro tereddütle.

"Bu önemli değil!" diye bağırdı Chebron fevri bir şekilde. "Tüm bu sıkıntılar benim yüzümden geldi başımıza, hem ufacık bir risk bile olsa yine de bununla yüzleşmek isterdim ama birilerinin beni fark etmesi gerçekten imkânsız. Amuba da kaç kere benimle geldi; hep ay ışığının olduğu gecelerde gitmemize rağmen bir kez bile birinden laf işitmedik, Amuba'nın büyük avlulardan ilerisine geçmeye yetkisi olan tapınağın düzenli hizmetkârlarından olmadığından da kimse şüphelenmedi."

"Öyle olsun," dedi Jethro. "O halde sen tapınağı incelerken Amuba ve ben de tepelerdeki bütün mağaraları araırız. Tapınağın arkasında bir sürü devasa mezar var, biz saklanmak için böyle bir yer seçtiysek Ptylus da Mysa'yı saklamak için böyle bir mağara seçmiş olabilir. Prenslerin, soyluların ve zengin rahiplerin öldükten sonra gömülmek için yaptırdıkları ve saklanacak rahat bir yere dö-

nüştürülebilecek bir sürü mezar var. Orayı bir süre aradıktan sonra bir şey bulamazsak daha uzağa gitmemiz gerekir. Şüphesiz Ameres gibi Ptylus'un da çiftlikleri ve kır evleri vardır, Mysa onlardan birinde olabilir."

"Bence Plexo'yu takip etmek daha iyi bir plan," dedi Amuba. "Ptylus görevinin başında olacaktır ve şüphesiz başrahipliğe seçilmesini güvence altına almaya çalışmakla meşguldür ama Plexo muhtemelen ara sıra Mysa'yı saklandığı yerde ziyaret ediyordur, haliyle bir an önce kendisiyle evlenmeye razı olması için Mysa'nın gönlünü almaya ya da onu korkutmaya çalışacaktır. Bu yüzden Plexo'yu olabildiğince yakından takip edersek bizi Mysa'ya götüreceğinden şüphem yok."

"Bu gerçekten çok daha iyi bir plan Amuba. Daha önce aklıma gelmemişti, Mysa'yı bulmak için elimizdeki en iyi ihtimal kesinlikle bu. Ama ülkeyi baştan sona yıllarca arayıp onu bulamama ihtimalimiz de var, sizin moralinizi yüksek tutmaya çalışmak istesem de kendi içimde oldukça ümitsizdim. Ama senin de dediğin gibi, Plexo'yu takip edersek er ya da geç bizi Mysa'ya götürecektir. Fakat bunu başarabilmek için çok iyi kılık değiştirmemiz gerek. Bugün dolaşırken bunun üzerine düşünürüm, akşam Chigron'la buluştuğumuzda da gizlenmek için kullanabileceğimiz en iyi kıyafetleri getirmesini isterim."

"Dediğim gibi ben de akşam olduğunda tapınağa giderim," dedi Chebron. "Ama gece yarısından çok önce ortalık sakinleyecektir, böylece uyumak için bolca vaktim olacak, gün içinde de sizinle çalışırım. Bana bir köylü kadın kıyafeti getir. Kadınların taktığı başörtüsüyle birlikte bu kılıkta kimsenin dikkatini çekmeyeceğimden eminim, beni en yakından tanıyanlar bile yanımdan geçerken dönüp bakmaz. Buradaki birçok kadından kısayım. Bu kılık Amuba'da işe yaramaz çünkü o da hemen hemen senin kadar uzun, ayrıca güçlü kuvvetli bir cüssesi var ama benim için gayet uygun olur."

"Evet, bence de kadın kılığında gezebilirsin," dedi Jethro, "elbette bu serseriyi takip ederken ne kadar kalabalık olursak o kadar iyi. Ama şahsen geceleri gündüzleri olduğundan daha fazla şey öğrenme şansımız olacağı kanısındayım. Plexo'nun da tapınakta yapması gereken işler var, muhtemelen Mysa'yı geceleri görmeye gidecektir. O zaman tek mesele ne kadar hızlı yürüyebildiğimiz olacak,

Amuba ve ben eğitimini aldığımız için bir at kadar hızlı koşabiliriz. Şimdi kalkıp şehre gitme vakti. Şu an eskiye kıyasla daha umutluyum gençler, artık bu alçakların Mysa'yı nereye götürdüğünü bulabileceğimize inanıyorum."

Chebron ve Amuba için gün çok yavaş aktı. Chigron'ın ısrarlı tembihleri yüzünden mezardan dışarı çıkmıyorlardı, ayrıca sık sık tepenin eteklerinde her gün akrabalarının mezarının başında dua etmeye gelen insanlar dolaşıyordu. Yine de bol bol sohbet etme şansları oldu; Mysa'yı bulma ihtimalleri, kurtarıldığı takdirde kime emanet edileceği, kendilerini bekleyen uzun ve tehlikeli serüvende karşılaşacakları şeylerden bahsettiler. Amuba, Mysa'yla ilgili gergin durumun Chebron'u çok yıprattığını fark ettiği için bu tür konuları konuşmaya teşvik ediyor, ne zaman sessizlik çökse yeniden bir konu açıyordu. Böylece Chebron'un dikkatini babasının ölümü ve talihsiz okunun yol açtığı gelişmelerden uzaklaştırmış oldu, ayrıca ona üzerine düşünebileceği yeni bir konu verip moralini düzelterek gelecekle ilgili plan yapmasını sağladı. Akşamüstü Jethro'nun tepeye tırmandığını görünce iki delikanlı da çok mutlu oldu.

"Bir haber yok," dedi yanlarına yaklaşınca. "Tüm gün Ptylus'un evinin çevresinde gezinip ikili olarak evden çıkan herkesi takip ettim. Bir sürü bölük pörçük konuşmaya da kulak misafiri oldum, herkes aynı şeyi konuşuyor; Ameres'in ve kutsal kedinin ölümü ile sizin bir an önce bulunmanız. Mysa'nın kaçırılmasından da birkaç kere bahsedildi ama kölelerin bu konuda birbirleriyle konuşma şeklinden sahiplerinin olaya dahil olduğundan tamamen bihaber oldukları ve Mysa'nın nerede olduğuna dair hiçbir fikirleri olmadığı kanaatine vardım. Tabii hiçbir kölenin haberi olmadan orada tutulması da mümkün. Ama sizin de bildiğiniz gibi bu tür şeyler ev ahalisine yayılır, sahip ve sahibelerinin yaptığı her şey çok geçmeden bütün hizmetkârlar tarafından öğrenilir, ayrıca içlerinden biri bile tuhaf şeyler döndüğüne dair bir şey öğrense şimdiye kadar tüm hizmetçilerin dilinde olurdu. Ptylus'un Mysa'yı eve götürmeye cüret edebileceğini hiç sanmıyorum, yoksa bizim gibi Mysa'nın annesinin de kendisinden şüphelenmeye başlayabileceğini ve aleyhinde bir şikâyette bulunacak olsa evinin aranması için emir verilebileceğini hesaba katardı; ayrıca böyle bir sırrı saklayamayacak kadar

fazla hizmetçi var evde. Hayır, bir ipucu bulacaksak ya tapınakta ya da Plexo'yu takip ederek bulabiliriz."

Karanlık çöker çökmez birlikte tepeden indiler. Chebron, Jethro'nun yaşlı Lyptis'ten alıp getirdiği ve üzerinde özel rahiplik işaretleri olan giysisini kuşanmıştı. Tahnitçinin evine yaklaştıklarında durdu, Jethro içeri girip yarım saat sonra Chigron'dan istediği çok sayıda kıyafetle geri döndü. İki köylü paçavrası dışında geri kalanları şimdilik yolun yakınlarındaki bir çalılığın arasına sakladı, sonra Chigron'dan aldığı bir sıvıyı önce Amuba'nın sonra da kendi cildine sürdü; köylü kıyafetlerini üstlerine geçirdikten sonra Ptylus'un evine doğru yola koyuldular.

Chebron eve yakın mesafedeki tapınağa doğru yönelirken Jethro ile Amuba ise giren çıkanı görebilmek için kapıya yakın bir duvarın dibine oturdu. Fakat hizmetçiler ve ziyaretçiler dışında dışarı kimse çıkmadı. Saat onda kapının kilitlendiğini duydular ama gece yarısına kadar oldukları yerde Chebron'u beklediler. Chebron da vaktini tapınağın avlularında gezinerek geçirmişti ama mihraplardaki lambaları doldurmak için etrafta dolaşan yalnız bir rahip dışında kimseyi görmemiş, hiç göze çarpmadan gezmişti. Tüm uğraşlarının sonucunda bir şey bulamayınca Amuba ve Chebron'un moralleri çöktü ama Jethro sabırsızlıkları yüzünden ikisini de azarladı.

"Bu kadar ustaca saklanmış bir sırrı birkaç saat gözcülük ederek bulmayı beklemiyordunuz herhalde," dedi. "Bir şeyler bulana kadar haftalar bile geçebilir. Yarın nöbetimize günbatımından iki üç saat önce başlayacağız. Sık sık oraya haber iletmeye gittiğim için Ptylus'un hizmetçileri beni daha kolay tanır, ayrıca bu kılıkta sizin gibi dikkat çekmeden istediğim gibi dolaşamam. Bu yüzden siz köylü kılığında evi gözetlerken ben de Plexo'nun geçme ihtimaline karşı şehrin kuzey yolunu gözlemekle yetineceğim. Chebron, sen evin elli metre kuzeyindeki duvarda oturabilirsin, Amuba sen de en iyisi yolun diğer tarafında, kapının biraz güneyinde otur. Böylece birbirinizi görebilir ama birlikte görünmezsiniz, sonuçta herkes birlikte gezen iki oğlan arıyor. İkiniz de aynı derecede esmer göründüğünüz için ben bile sizi çıkaramıyorken kanımca başkalarının sizi tanıması pek mümkün olmayacaktır."

Böylece ertesi gün karanlık bastırmadan üç saat önce Amuba ve Chebron köylü kılığında Ptylus'un evine gidip kararlaştırdıkları

yerlere oturdular. Akşama doğru Amuba Ptylus'un evinden çıkan bir kölenin Chebron'un yanından geçerken bir anda arkasını dönüp dik dik Chebron'a bakmaya başladığını fark etti. Amuba hemen yerinden kalkıp Chebron'a doğru hızla yürümeye başladı. Köle ayağa kalkan Chebron'a bir şeyler söylüyordu. Bir anda onu yakaladı. İkisi boğuşurken Amuba koşarak yanlarına geldi.

"Bir tanesini buldum!" diye bağırdı köle. "Kutsal kedinin katili burada. Yardım edin de sahibimin evine taşıyalım."

Ama beklemediği anda Amuba üstüne atılıp suratına öyle sert bir şekilde vurdu ki Chebron'u bırakıp geriye doğru sendeledi.

"Kaç hemen!" diye bağırdı Amuba dostuna. "Ben başka yoldan geleceğim."

Kendine gelen köle Amuba'ya doğru koşturup avazı çıktığı kadar bağırdı:

"Tanrıları hor görenlere ölüm! Kutsal kedinin katillerine ölüm!"

Ama artık on sekizinde olan Amuba, rahibin evindeki rahat hayatı yüzünden böyle bir dövüşe gücü yetmeyen köleden çok daha kuvvetli ve çevikti. Saldırganın elinden kurtulmak için geri çekilip tüm gücüyle kölenin suratına vurdu, adam aldığı darbeyle dengesini kaybedince birkaç kere daha vurdu ve sonunda köle yere serildi. Fakat kavgayı fark eden ve kölenin feryatlarını duyan insanlar koşarak geliyordu, Amuba da hızla tabanları yağladı. Tahmin ettiği gibi yoldan geçenler yerdeki adama yardım etmek için durunca kavganın sebebini öğrenip onu kovalamaya başladı ama "Kutsal kedinin katiline ölüm!" bağırışlarını yeniden duyduğunda Amuba neredeyse iki yüz metre uzaktaydı.

O sırada köleyle olan kavgasını izlemek için duraksayan Chebron'a yetişmişti.

"Koşmayı bırakıp ara sokaklara sap ve saklan Chebron, sonra da tepeye çık. Ben bir süre daha bu şekilde kaçacağım. Korkma, senden daha uzun süre dayanırım ben, peşimdekilerden kurtulurum. Dediğimi yap," dedi Amuba, bir sonraki dönemece geldiklerinde Chebron'un tereddüt ettiğini görünce kızmıştı. "Birlikte kalırsak ikimizi birden yakalarlar."

Chebron daha fazla tereddüt etmeyip Amuba'nın söylediği köşeden ara sokaklara saptı. Bunun üzerine Amuba, haklı ola-

rak peşindekilerin ona yaklaştığını görünce muhtemelen henüz kimliğini bilmedikleri Chebron'u kovalamakla uğraşmayacaklarını düşündüğü için yavaşladı. Arkasına bakıp herkesin dönüşü es geçtiğini görünce yeniden hızlandı. Peşindekilerin onu yakalamasından değil, takibi görüp onu bir kanun kaçağı sanarak durdurmaya çalışabilecek başka insanlarla karşılaşmaktan korkuyordu. Bir iki kişi de bunu denedi ama bu kadar güçlü, tehlikeli olduğu belli olan ve suçunu bilmedikleri bir genci yakalamak için pek de uğraşmadılar.

Chebron'un peşindekilerden kurtulduğundan emin olur olmaz yoldan çıkıp şehrin dışına doğru koşmaya başladı. On beş dakika sonra Teb'in çevresinde dip dibe konumlanmış müstakil evlerle malikâneleri bir hayli geride bırakmıştı. Bu bölgedeki ekili tarlalar birbirine çok yakındı. Ekinlerin sulanması için gereken suyu taşıyan kanallar her yerden araziyi kesiyordu. Arsalar oldukça küçüktü ve her birinin ortasında ufak bir kulübe bulunuyordu.

Bu kulübelerden bazılarında insanlar oturuyordu ama çiftçiler çoğunlukla köylerde yaşıyor, sadece kuşları kaçırmak ve mahsullerinin başında durmak gerektiğinde bu kulübeleri kullanıyordu. Bu arsa parçalarının bazılarında meyve ağaçları sıktı, Amuba da gittiği yolun sağına saparak bu ağaçların arasına saklandı ve görünmeyecek şekilde bir yol izleyerek koşup sonunda kapısı açık olan bir kulübenin önünde durdu. İçeriye şöyle bir göz attıktan sonra kulübenin sahibinin şu an için burayı kullanmadığını anladı. İçeri girip ardından kapıyı kapattı ve merdivene tırmanıp meyvelerin saklanması için çatı kirişlerine konulmuş bir kereste yığınının üzerine kendini atıp merdiveni de yukarı çekti.

Koştuğu yoldan çıkmak üzereyken peşindekilere son baktığında aralarında en az dört yüz metre olduğunu görmüştü; koşmaya devam edebilirdi, peşindekileri atlatacak kadar hızına ve gücüne güveniyordu ama kaçarken yanından geçeceği ve tarlalarından geçtiği için kendisine tehditler savuracak bir sürü çiftçinin peşindeki kişilerden neyle suçlandığını öğrendikten sonra kovalamaya katılacağından emindi. Bu şekilde de sürekli arkasına yeni adamlar takmış olacaktı, eninde sonunda güçten düşecekti; bu yüzden karanlık çökene kadar saklanmaya çalışmanın daha iyi bir fikir olacağını düşündü.

Kendini yere atar atmaz bağırışların yaklaştığını duydu ve fark etmediği bir tarla işçisinin onu kulübeye girerken görmüş olabileceğini düşündü. Hemen tavan arasından atlayıp köşede duran kazıklardan birini eline aldı ve dışarı fırladı. Çıkar çıkmaz aniden biri onu yakaladı. Kıvrak hareketlerle adamın elinden kurtulduğunda karşısında çapasıyla duran güçlü bir Nübyeli buldu. Amuba bir an bile tereddüt etmeden kazıkla adama saldırdı. Nübyeli çapasıyla darbeyi savuşturup karşılık olarak delikanlıya feci bir yumruk savurdu.

Amuba tam vaktinde geri çekildi, ne olduğunu anlayamayan zencinin bileğine kazıkla ağır bir darbe indirdi. Adam çapasını düşürüp acı ve öfkeden bir feryat koyuverdi. Amuba bunun hemen üzerine bir darbe de ayak bileğine indirdi ve adam yere düşerken yine geri çekildi. Fakat zencinin çığlığı duyulmuştu ve kalabalık artık elli metre ötedeydi. Amuba sayılarının bir hayli arttığını görünce ilk defa kaçıp kurtulabileceğinden şüphe duymaya başladı.

Artık saklanmaya çalışmak için fazla yakınlardı, şimdi sadece hızına güvenebilirdi. Ama neredeyse üç mil koşmuştu ve arkasındakilerden bazıları kovalamacaya daha yeni katılmıştı, çok geçmeden arayı açamayacağını fark etti. Yine de aralarında mesafe bırakarak iki mil daha koştu ama önceleri su yollarını zorlanmadan ve duraksamadan atlayıp geçerken sonunda sık sık tökezleyip güçlükle ilerlemeye başladı. Artık iyiden iyiye bitkin düşmüştü. Peşine ilk düşenler kovalamayı bırakalı çok olmuştu ama korktuğu üzere kovalamacaya sürekli yeni adamlar katılıyordu. Anayola tekrar çıktığında aralarında yalnızca birkaç adım kalmıştı.

Birkaç yüz metre sonra yaklaşan bir at arabası gördüğünde artık kaçma umudu kalmadı ve elinde kazıkla birkaç adım arkasından gelen adamlara döndü. "Öldürün şunu!" "Tanrıları hor görene ölüm!" diye bağırarak Amuba'ya doğru koşuyorlardı. Nefesi kesilmiş bir halde elinden geldiğince kendini savunmaya çalıştı. Ama artık takati kalmamıştı, darbe üstüne darbe alıyordu.

Yere düştü ama büyük bir gayretle tekrar ayağa kalktı, gitgide bilincini kaybediyordu ama at arabasının yanında durup içindeki birinin saldırganları sağa sola savuşturduğunu fark edebildi. Öfkeyle çevresindekileri ayıplayan bir ses duydu, sonra nefret dolu bağırışlar yeniden yükseldi. Güçlü kollarıyla birinin onu sarıp kaldırdığını hissetti, ardından bir süreliğine bilincini yitirdi.

XIV

Bir Mısır Prensi

Amuba kendine geldiğinde arabada bir ot yığınının üstünde yatıyordu. Yanında iki adam dikiliyordu. Biri muhtemelen sürücü, diğeri de arabanın sahibiydi.

Araba birkaç dakika sonra şaşaalı bir geçitten geçti. Sürücü arabadan atlayıp kapıyı kapattı ve atları görkemli bir malikânenin önündeki basamaklara doğru sürdü. Yanındaki adamın seslenmesiyle iki üç köle merdivenlerden indi. Amuba'yı kaldırdıktan sonra eve götürüp bir sedire yatırdılar. Bir kadeh şarap getirip içirdikten sonra bir köle soğuk suyla başını yıkadı ve kanayan bir sürü kesiği sardı.

Bu işlemlerden sonra kendine gelen Amuba doğruldu. Bir emir üzerine köleler odadan çıktı ve Amuba başını kaldırdığında önünde uzun ve heybetli birinin dikildiğini gördü. Bu adamı hemen tanıdı çünkü törenlerden birinde kralın arkasından yürüyen Mısır prenslerinin arasında görmüştü.

"Kimsin sen? Seni döven adamların iddia ettiği gibi Bubastis Kedisi'nin katili olduğun doğru mu?"

"İsmim Amuba efendim," dedi delikanlı doğrulmaya çalışırken ama prens kalkmamasını söyledi. "Ben savaşta esir alınmış bir Rebuluyum, Osiris başrahibi Ameres'e köle olarak verildim. Kedinin katili ben değilim ama ölümü sırasında orada bulunduğum doğru, yine de kediyi öldürenin oku yerine benim okum da kazara hayvana isabet edebilirdi."

"O halde bir kaza mıydı bu?" diye sordu soylu prens.

"Sadece bir kazaydı efendim. Sahibimin kız kardeşinin evcil kuşlarını rahatsız eden bir şahini vurmaya çalışıyorduk. Oklardan biri ağaca çarpıp kedilerin kaldığı yuvaya sekerek maalesef kedinin ölümüne sebep oldu. Kedinin Mısırlıların gözünde ne kadar kutsal bir hayvan olduğunu bildiğimiz için bu kazadan dolayı çok vicdan azabı çektik."

"Ama senin gözünde öyle değil mi genç adam? Daha Mısırlı tanrıların dinini kabul etmedin mi?"

"Hayır, efendim," dedi Amuba; "şahsen bir kedinin canının diğer hayvanlarınkinden daha değerli olduğu düşüncesiyle büyümedim ama hiçbir koşulda başkalarının dini inançlarını bilerek incitecek hiçbir şey yapmam."

"O halde kendi halkının tanrılarına tapıyorsun, öyle mi?"

Amuba bir süre sessiz kaldı.

"Dürüst olacağım efendim, umarım sizi gücendirmem. Mısır'a geldiğimden beri ne Mısırlıların ne de atalarımın inandığı tanrıların gerçek tanrılar olduğunu düşünmeye başladım. Hepsinin üstünde tek bir yüce Tanrı olduğuna, diğerlerinin ise insanların tanrı adı altında taptığı birer sembolden başka bir şey olmadığına inanıyorum."

Mısırlı prens çok şaşırdı.

"Böyle bir inancı nasıl benimsedin?" diye sordu.

Amuba cevap vermedi.

"Ameres'ten öğrenmiş olmalısın," diye devam etti soylu prens delikanlının cevap vermek istemediğini fark edince. "Kendisini iyi tanırdım, öğrendiği ilmi uç noktalara götürdüğünü de bilirim. Ama böyle konulardan sana, bir köleye nasıl oldu da bahsetti?"

"Sahibim beni oğlu için bir hizmetçiden ziyade bir dost ve kılavuz olarak görecek kadar iyi biriydi," dedi Amuba, "bu, kısmen oğlu derslerine fazla yoğunlaşan biri olduğu için ihtiyaç duyduğu hareketli hayatı sürmesinde ona yardımcı olacağımı düşündüğünden, kısmen de babam kral olduğu için ülkemde yüksek bir konumda olmamdan kaynaklanıyordu. Fakat bu konulardan kedinin ölümüne kadar hiç bahsetmemişti. Dostum Chebron işlediğini düşündüğü suç yüzünden tam anlamıyla kahrolmuştu ve bir an önce kendini ihbar etmeyi düşünüyordu çünkü içinde böyle bir yükle yaşamak-

tansa ölmeyi yeğliyordu. Bunun üzerine babası oğlunun hayatının kararacağını ve muhtemelen Mısır'dan kaçıp başka bir ülkeye yerleşmek zorunda kalacağını fark edince ona dini görüşlerinden bahsetti. Hemen hemen aynı şeyleri sahibimin kızına hizmet eden Yahudi kızdan da duyduğum için tüm bunlara anında inandım."

Amuba'yı dinleyen prens bir kez daha hayrete düştü.

"Hâlâ atalarının dinine sadık kalan bir Yahudi'nin var olduğunu bilmiyordum," dedi bir anlık duraksamadan sonra.

"Yahudi kız bana halkının büyük çoğunluğunun Mısırlıların dinini benimsediğini, hatta bildiği kadarıyla eski inançlarına tutunan bir tek kendisinin kaldığını söylemişti. Tanrılarını terk ettikleri için halkını suçlayan ve onlar tarafından dışlanıp uzaklarda yaşamaya zorlanmış olan büyükbabası tarafından büyütülmüş, yaşlı adam torununu tüm dünya üzerinde yalnızca tek bir Tanrı olduğu yönündeki inancıyla yetiştirmiş."

"Benim kim olduğumu biliyor musun?" diye sordu soylu prens aniden.

"Ülkedeki prenslerden biri olduğunuzu biliyorum efendim çünkü sizi bir törende kralın arkasından yürüyen oğulları ve diğer prenslerin arasında görmüştüm."

"Ben de bir Yahudiyim. Elbette sana tuhaf gelebilir bu durum," diye devam etti; Amuba bir Mısır prensinin hor görülen ırktan olduğunu söylemesi üzerine hayrete düşmüştü. "Uzun yıllar önce ben henüz bir çocukken Yahudilere büyük zulümler ediliyormuş, tabii başıma bir şey gelmesinden korkan anne babam beni küçük bir beşiğe koyup nehre bırakmış. Şans eseri –şans mı yoksa Tanrı'nın takdiri mi bilinmez– nehir beni o zamanki kralın kızı olan Prenses Thermuthis'in hizmetçileriyle birlikte yıkandığı yere götürmüş. O da merhamet gösterip beni sahiplenmiş, büyüdüğümde de oğlunun sahip olduğu bütün hak ve ayrıcalıklara sahip olup senin de dediğin gibi Mısır prensleri arasında yer alabildim. Bana Musa adını vermiş çünkü anlattığına göre beşiğime iliştirilen bir parça papirüste ismimin bu olduğu yazıyormuş. Bir Mısırlı gibi eğitim aldım ve onlardan biri gibi yetiştirildim. Yıllarca da bu şekilde yaşadım, hatta onlardan biri olmadığımı neredeyse unuttum ama şimdi..." Burada durup odayı bir uçtan öbür uca yürümeye başladı.

"Sözünü ettiğin kıza ne oldu?" diye sordu aniden Amuba'nın önünde durup.

"Bilmiyorum efendim. Ameres'in bir güruh tarafından öldürüldüğü gün küçük kızı da kaçırıldı ve Ruth da, Yahudi kız, o günden beri kayıp. Bu sebeple hâlâ buradayız, yoksa hemen kaçacaktık."

"Sen ve Ameres'in oğlu mu?"

"Evet efendim, bir de babamın savaşçılarından biri olan başka bir Rebulu; o da benimle esir alınıp Ameres'e köle olarak verilmişti. Başrahip ona çok güvenirdi, bu yüzden onu Chebron'un kaçmasına yardım edip mümkünse Rebu'ya kadar bize kılavuzluk etmesi için görevlendirmişti ama küçük sahibemin kayıp olduğunu öğrendiğimizde onu aramak için burada kalmaya karar verdik."

"Onu bulduğunuzda ne yapacaksınız?"

"Eğer onu kaçıranların elinden kurtarabilirsek annesine teslim edip planladığımız gibi ülkeyi terk edeceğiz. Tabii siz merhamet gösterip tamamen kazara işlenmiş bu suç için Chebron'un bağışlanmasını sağlayamazsanız efendim."

"Bunu asla yapamam," dedi Musa. "Gücüm buna yetmez, bizzat kral bile canla başla çalışsa yine de halkın talebine karşı koyamaz. Bir süre öncesine kadar size bir şekilde yardım edebilirdim ama artık eskisi gibi sözüm geçmiyor, saraydaki itibarımı kaybettim."

Bir süre daha odanın içinde adımladıktan sonra Musa devam etti:

"Eğer bu küçük Yahudi kızı bulursan atamız Hazreti İbrahim'in tanrısına inanan tek kişi olmadığını söyle ona, Musa'nın da inancına sadık kaldığını söyle. Yine şaşırmış görünüyorsun genç adam, çocukluğumdan beri halkımdan ayrı olduğum düşünülürse bu normal tabii. Ama rahiplerimiz Mısır'ın temas kurduğu bütün halkların ülkeleri ve dinleriyle ilgili her şeyin eksiksiz kaydını tutar. Hal böyle olunca bütün bilgi kaynaklarına erişimi olan bendeniz için halkımın buraya ilk gelişi, şanlı vali Yusuf'un hükümdarlığı, akrabalarının buraya gelip ülkeye yerleşmesiyle ilgili kayıtları incelemek bir hayli kolay oldu. Sonuç olarak halkımın dünyadaki tek tanrı olduğuna inandığı bir tanrıya taptığını öğrendim. Rahipliğin öğretileriyle derinden ilgiliydim ve Mısır dininin tüm bu gelenek ve gizemlerinin arkasında bu ana fikrin saklı olduğunu uzun zaman

önce anladım. Konuştuğum kimse bu gerçeği cesurca kabul etmedi ama Ameres'in bir şekilde yalnızca tek bir tanrı olduğu, önceleri bu tanrıya çeşitli özellikler atfederek tapan atalarımızın zamanla bu gerçeği tümüyle terk ettiği ve bunun yerine gölgeleri benimsediği görüşünü cesurca ortaya koyduğuna dair haberler aldım. Bu yüzden ben de atalarımın taptığı o yaratıcıya inandığımı kendi içimde kabul ettim, günün birinde onunla ilgili daha fazla şey öğrenmeyi umuyorum. İki üç yıl öncesine kadar bir Mısır prensi olarak yaşamaktan gayet memnundum ama son zamanlarda aklımda hep ezilen halkım var ve onların yükünü azaltmak için elimden ne gelirse yapmaya karar verdim. Onlar için mecliste bile ses yükselttim, bu da sarayla aramda soğukluğa sebep oldu. Onlara göre kraliyet ailesine kabul edilme onuruna layık görülmüşken aşağılık olarak gördükleri köklerimi unutmalı, başkalarına da hatırlatmamalıydım. Bazen ben de neden eski halkımı bu kadar çok düşündüğüme şaşıyorum, hatta köklerimi unutabilmeyi ve tüm dikkatimi şimdiki makamımın getirdiği görev ve lütuflara vermeyi diliyorum ama kendimden daha güçlü bir ruhun etkisi altında hissediyorum. Neyse, daha fazla konuşmayalım; görüyorum ki kendine gelmişsin. Yürüyebilir misin?"

"Tabii ki," dedi Amuba ve ayağa kalkıp odanın içinde yürümeye başladı. "Çok kan kaybetmedim, sadece aldığım darbeler yüzünden sersemledim."

"O halde bir an önce gitsen iyi olur. Seni elinden kurtardığım insanlar çok geçmeden bu haberi şehre yayacaktır, görevliler de şüphesiz birazdan burada olup seni teslim etmemi ister. O yüzden bir parça ekmekle bir yudum şarap daha al. Sonra seni güvendiğim bir köleye emanet edeceğim; o da seni bahçeye götürüp arkadaki küçük bir kapıdan geçirecek, sonra da nereye gitmek istersen oraya kadar sana eşlik edecek. Şimdi bile evin önünün izlendiğinden eminim. Görevliler geldiğinde onlara gerçeği anlatacağım, arabayla geçerken bir grup vahşi köylü tarafından ölümüne dövülen bir gençle karşılaştığımı ve onu arabama alıp götürdüğümü söyleyeceğim. Senin Bubastis Kedisi'nin katili olduğuna dair duyduğum bağırışlara gelince, bunları senin adına araya girmemi engellemek için uydurduklarını sandığımı, buraya geldiğimizde seni sorguya çektiğimi ve tahmin ettiğim gibi, sana karşı yaptıkları suçlamaların aksine tamamen masum olduğunu öğrenince bir an önce kaçmanı

tembihleyip peşindeki öfkeli zorbalara yakalanmamak için bahçe kapısından çıkmana izin verdiğimi söyleyeceğim. Yahudi olmadığın için de kimse bir suçluyu işlediği suçun cezasından korumak için bir sebebim olabileceğine inanmaz. Zamanımız yok, bu yüzden teşekkür etmekle vakit harcama, kaçtığın duyulmadan önce buradan uzaklaşmak istiyorsan artık gitsen iyi olur. İkimizin de şimdilik tanımadan da olsa inandığı Tanrı seninle olsun, seni ve dostlarını başınıza gelecek her türlü tehlikeden sağ salim çıkarsın, korusun ve kollasın."

Musa odanın girişindeki perdeleri çekip el çırptı ve gelen hizmetçiye Mephres'i çağırmasını emretti. Hemen yaşlı bir köle geldi, Musa ona Amuba'yı gizli yoldan dışarı çıkarıp tenha yollardan tekrar şehre götürmesini emretti. Akabinde her an görevlilerin şehirden gelebileceğini bildiğinden, yapmış olduğu bu büyük iyilik için şükranlarını sunmaya çalışan Amuba'nın sözünü kısa keserek onu hemen yolcu etti.

Amuba'nın yanında bir rehber olması çok iyi olmuştu çünkü gece açık havaya çıktığında –şimdiye kadar çoktan karanlık çökmüştü– adım atarken çok zorlandığını fark etti; aldığı darbeler yüzünden başı yarılmış gibi zonkluyordu, bacakları da sızlıyordu. Fakat yaşlı köle Amuba'nın yürürken sendelediğini fark edince elindeki sopayı Amuba'nın eline tutuşturup kolundan sıkıca tutarak yürümesine yardım etti. Delikanlıya sanki tüm gece yürümüşler gibi geldi ama evden çıkalı daha yarım saat olmuştu ki rehberi Amuba'nın artık daha fazla yürüyemeyeceğini ve nereye gitmek istediğiyle ilgili sorularına hiçbir şekilde cevap veremediğini fark etti. Yeniden ayağa kalkacak hale gelene kadar onunla durmaya karar verdi. Bunun üzerine Amuba'yı bir meyve bahçesine götürüp bir ağacın altına yatırdı ve kendi kıyafetlerinden birini üstüne örttü.

"Delikanlının şansına efendim tam zamanında yetişmiş," dedi kendi kendine Amuba'nın yanına oturup ağır ağır soluk almasını dinlerken, evdeki herkes delikanlının öfkeli köylülerin elinden nasıl kurtarıldığını arabacıdan dinlemişti.

"Onu kurtardığımızda ölmek üzereydi herhalde. Maxis, saldırganların onca kargaşaya sebep olan Bubastis Kedisi'nin katili olduğunu haykırdıklarını söyledi. Öyle olsa efendimin delikanlının

kaçmasına izin vereceğini sanmam, gerçi bana göre Mısır'daki tüm kedileri öldürse de bir şey fark etmez, zira kendi ülkem Libya'da Mısırlıların tanrılarına tapmayız."

Yaşlı adam gece boyu birkaç kez kalktı ve avuç avuç ıslak çim toplayıp Amuba'nın başına koydu, güneşin ilk ışıkları gökyüzünde parlamaya başlayınca da delikanlıyı uyandırdı. Amuba doğrulup oturdu ve şaşkınlık içinde etrafına baktı.

"Neredeyim ben?" diye bağırdı.

"Şu an bir meyve bahçesindesin genç dostum ama kimin bahçesi olduğunu bilmiyorum; yola devam edemeyeceğini anlayınca seni buraya sürükledim, tüm gece mışıl mışıl uyudun; umarım şimdi daha iyisindir de yola devam ederiz."

"Şimdi hatırladım," dedi Amuba, "bana sanki koluna yaslanıp saatlerce yürümüşüm gibi geldi."

"Bir saat bile yürümedik," dedi köle, "efendimin evinden en fazla iki mil uzaktayız."

"Sen de tüm gece başımda durdun demek," dedi Amuba, "yola çıktığımızda güneş batalı henüz bir saat bile olmamıştı sanırım. Bu iyiliğin için sana gerçekten çok minnettarım."

"Lafı bile olmaz," dedi yaşlı adam. "Efendim seni bana emanet etti, senin güvende olduğunu ona bildirmeden dönemem. Ama şimdi yürüyebilecek durumdaysan devam etmemiz gerek çünkü gün ağardığı anda seni aramaya başlayabilirler."

"Tabii ki yürüyebilirim," dedi Amuba; "sanırım başıma ıslak çim sarmışsın, bunun için de teşekkür ederim, ateşim düşmüş gibi, başımın zonklaması da kesildi."

Amuba sahiden de hızlı yürüyebilecek duruma gelmişti.

"Ne tarafa gitmek istersin?" diye sordu köle bir süre sonra. "Hava yüzünü görebileceğim kadar aydınlandı, kimseye görünmesen iyi olur. Başın hâlâ şiş, yara ve kesik izleriyle dolu. Anında insanların dikkatini çekersin, dün gece olanları bilen biri seni gördüğü an şüphelenir."

"Doğrudan tepelere çıkacağım," dedi Amuba. "Çok uzak değil, gün batana kadar kayalıklar arasında kolayca saklanabilirim."

"O halde çabuk olalım," dedi köle, "yarım saatten az bir yolumuz

var. Ama her an tarlaya giden bir köylüyle karşılaşabileceğimiz için ben önden gideyim, sen de yüz metre arkamdan takip et. Birinin geldiğini görürsem elimi havaya kaldırırım, sen de hemen yoldan çıkıp bir bağa ya da meyve bahçesine girersin, tehlike geçene kadar da orada saklanırsın."

Amuba kölenin talimatlarına uydu, köylülerden saklanmak için o kadar sık yoldan çıktı ki tepelerin eteğine varmaları bir saatten uzun sürdü. Sonunda sarp yokuşun eteğine ulaştı. Burada rehberine iyiliği ve yardımları için defalarca içtenlikle teşekkür edip efendisine şükranlarını iletmesini söyledikten sonra veda etti. Amuba çok geçmeden tepeyi tırmanıp iri kayaların arasına uzandı.

Geceki uykusundan sonra bir hayli tazelenmiş olsa da hâlâ güçsüz ve sarsılmıştı, bu yüzden şehrin yukarısındaki mezarlarda dostlarıyla saklandığı yer ile arasındaki dört millik tepelik yolu katetmeye kesinlikle gücünün yetmeyeceğini hissediyordu. Çok geçmeden tekrar uykuya daldı ve uyandığında neredeyse akşam olmak üzereydi. Güneşin önündeki tepenin ardından batmasını bekleyip bir süre daha tırmandıktan sonra tepe yamaçlarında ilerlemeye başladı, yamaçlara iyice karanlık çöktüğü için birinin onu fark etmesi mümkün değildi. Sığınak olarak kullandıkları mezara vardığında hava yeni kararmıştı. Gölgelerin arasında biri oturuyordu. Kısa patikayı geçip mezara yaklaştığında bu kişi onu seçebilmek için öne atıldı. Aniden bir sevinç çığlığı koptu ve Jethro Amuba'ya doğru koşup ona sarıldı.

"Sevgili Amuba, seni bir daha asla göremeyeceğimi sandım!"

Hemen akabinde Chebron dışarı fırlayıp Jethro'nun ardından Amuba'ya sarıldı.

"Seni de kendimi de asla affetmeyeceğim," dedi azarlayan bir ses tonuyla. "Benim başımdaki tehlikeyi ne hakla kendi üstüne alırsın? Yaptığın doğru değildi Amuba, çok kötü hissettim. Kardeş kadar yakın olsak bile niçin kendini benim yerime feda edecekmişsin? Hele bir de peşinde oldukları senin değil de benim hayatımken! Jethro'yla benim için hayatınızı riske atmanıza izin verdiğim için dün gece binlerce kez kendime kızdım, yaptığımın alçakça ve korkakça olduğunu düşündüm, halbuki kendimi öfkeli halka teslim etsem herkes memnun kalacaktı ve siz de güvenle bu ülkeyi terk edebilecektiniz. Benimle birlikte kendinizi tehlikeye atmanız

yetmiyormuş gibi bir de ben kaçabileyim diye tüm yükü sırtlandın; artık bu kadar fedakârlığı kabul edemem, yarın gidip teslim olacağım."

Amuba hemen itiraz edecek oldu ama Jethro bir şey söylememesi için koluna dokundu. Rebulu adam Chebron'un ne kadar çok acı çektiğini ve gece boyu gözyaşları döküp kendine kızdığını biliyordu, bu yüzden onunla tartışmadan önce günün gerginliğinin geçmesini beklemenin daha doğru olacağını düşündü.

"Aç mısın Amuba?" diye sordu.

"Çok açım Jethro. Dün burada yediğimiz yemekten beri bir lokma ekmekten başka bir şey geçmedi boğazımdan, karnımı doyurup susuzluğumu giderene kadar da size hiçbir şey anlatamam." Biraz sonra çörek ve soğuk balık yiyip bir yudum şarap içen Amuba söze başladı: "Şimdi anlatmaya hazırım."

"İlk kısmı biliyoruz," dedi Jethro. "Dün akşam buraya döndüğümde Chebron'u korkudan âdeta kendinden geçmiş bir halde buldum. Ptylus'un bir kölesinin onu nasıl tanıyıp ifşa ettiğini, senin nasıl köleye saldırıp onu elinden kurtardığını, sonra da kaçarken ona yetiştiğini, ayrılmanız için ısrar ettiğini ve peşinizdeki herkesin onu rahat bırakıp seni kovalamaya başladığını anlattı. Chebron benden iki saat kadar önce gelmiş, vakit geçip de sen gelmeyince de gitgide daha fazla endişelenmiş. Tabii ben de ne olup bittiğini öğrenmek için hemen dışarı çıktım, Chebron'u burada kalmaya çok zor ikna ettim çünkü insanların çok geçmeden onu aramaya tekrar başlayacağını ve kendini tehlikeye atacağını söylediğimde çok kızdı. Ama senin dönme ihtimalinde birinin burada olması gerektiğini söyleyince sonunda kalmaya ikna oldu. Aşağı indiğimde tüm şehrin sokaklarda olduğunu gördüm. Kedinin katillerinin ortaya çıktığı, içlerinden birinin kaçtığı, diğerinin ise uzun bir kovalamaca sonunda yakalandığı, hak ettiği gibi saldırıya uğrayıp az kalsın öldürüldüğü ama kraliyet ailesinden bir prensin gelip onu arabasıyla götürdüğü haberleri yayılmıştı. Bu haberler büyük bir şaşkınlık ve öfkeye sebep olmuştu, şehrin iki subayı kaçağı alıp şehre getirmek ve hemen kızgın halka teslim etmek için prensin şehirden altı mil uzaktaki malikânesine gitmiş. Bunları duyar duymaz askerlerin döneceği yola fırlayıp halihazırda orada toplanmış insanları hızla geçtim. Kılıcım yanımdaydı, amacım da araba gelirken üstüne

atlayıp subayları gafil avlayarak öldürmek ve arabayla oradan uzaklaşmaktı çünkü senin arabayla götürülürken neredeyse bilincini yitirmiş olduğunu öğrendiğimden koşamayacağını biliyordum. Yol boyu meşaleli insanlar toplanmıştı ama ani bir baskının muhtemelen başarıyla sonuçlanacağını düşündüm. Sonunda arabanın yaklaştığını duydum. Beklediğimden daha yavaş geliyordu. Benim biraz önümdeki geniş kalabalığın yanına geldiğinde bir anlığına durdu ve subaylar halka seslendi. Ne bir bağırış ne de sevinç nidaları duyuldu, o an ya vardıklarında seni ölmüş bulduklarına ya da mucizevi bir şekilde kaçtığına emin oldum. Bu yüzden bir sonraki kalabalığın yanına koşturdum. Araba yaklaştığında şöyle bağırdılar: 'Haberler nedir? O cani nerede?' Subaylar atlarını durdurup cevap verdi: 'Bir yanlışlık olmuş. Prens delikanlının zavallı bir köle olduğuna ve bu konuda tamamen masum olduğuna bizi temin etti. Köylülerin tanrılara saygı adına kuruntu içinde delikanlıyı döverek ağır bir suç işlemiş olduğuna ve tamamen masum bir insana saldırdığına kanaat getirmiş. Masumiyetine emin olduktan sonra yaralarını sardırıp gitmesine izin vermiş. Prens, anlattığına göre bir kölenin genç bir delikanlıya saldırdığını gördüğü için olaya müdahale eden ve saldırgana verdiği ceza yüzünden başının derde girmesinden korktuğu için kaçan masum bir insana eziyet edip neredeyse onu öldüren kişilerle ilgili meclise bir şikâyette bulunmayı planlıyor.' Bu duyurunun üzerine kalabalık sessizliğini korudu ama araba geçip gittikten sonra yeniden homurdanmaya başladı. Bu açıklama hiç şüphesiz yerinde görünüyordu çünkü Chebron'u tanıyan kölenin anlattıklarından onu kurtaranın yabancı bir genç olduğu ve Chebron kaçarken kalabalığın bu genci kovaladığı zaten biliniyordu. Yine de prensin bu kadar önemli bir konuda genç adamı daha detaylı bir sorgulama olmaksızın salıvermesi üzerine homurdanmalar duyuldu. Bazıları oğlanın hikâyesi doğru olsa bile Chebron'u yakalayan köleye saldırdığı için cezalandırılmayı hak ettiğini söylerken bazıları da öldürülesiye dövüldüğü için şüphesiz yeterince cezalandırıldığı görüşündeydi. Orada bulunan herkes tüm bu olayın kuşkusuz araştırılacağı konusunda hemfikir oldu. Bu haberle koşturarak geri döndüm ve tüm gece seni bekledik, sabah olunca ve sen hâlâ gelmeyince yanımıza gelemeyecek kadar kötü yaralandığından ve bugün muhtemelen tekrar yakalanacağından korkup yine çok endişelendik. Chebron için yapılan arama şüphesiz

yeniden başlayacağından ben bir haber almak için şehre sık sık giderken onun ses çıkarmadan burada kalmasında ısrar ettim ama senin de Chebron kadar yoğun bir şekilde aranmana rağmen yeniden yakalanmadığından emin olmak dışında hiçbir şey öğrenemedim. Şimdi seni uzun uzun konuşma zahmetinden kurtarmış olduğuma göre sana sadece hikâyedeki boşlukları doldurup bu Mısırlı prensi masum olduğuna nasıl ikna ettiğini anlatmak kalıyor Amuba."

"Bu çok uzun bir hikâye Jethro ama karnımı doyurduğum ve neredeyse yirmi dört saatlik bir uyku çektiğim için başıma gelenleri gece boyu anlatabilirim. Öncelikle Chebron'a peşimizdekileri ondan ayırdığımda kendimi feda etmek gibi bir düşüncem olmadığını söylemeliyim, onları atlatabileceğimden emindim ve kovalamacaya sürekli yeni insanlar katılıp da sonunda beni bitap düşürmeselerdi peşimdekileri kolayca atlatabilirdim."

Amuba bunu söyledikten sonra tüm kaçış öyküsünü, köylülerin saldırısını ve kurtarılmasını anlattı, akabinde kendisini kurtaran prensle olan diyaloğunu ve evden çıktıktan sonra neler yaptığını da sırasıyla anlattı. "İşte, görüyorsunuz ya," diye devam etti, "garip bir şekilde hayatımı kurtaran, babanın öğretileri, Ruth'un bize söyledikleri ve büyükbabasının da daha önce sana atalarının tanrısıyla ilgili anlattığı hikâye oldu Chebron. Yahudi doğumlu bu prens tek Tanrı'ya inanmasaydı beni halkın gazabından asla kurtarmazdı çünkü o da kralın gözünden düştüğünü ve masumiyetimi sadece kendi çabalarımla ispatlamama izin vererek bana yardım etmenin ona daha büyük bir zarar vereceğini söyledi. Tek bir yüce Tanrı'ya olan ortak inancımız sayesinde aramızda oluşan bağ olmasaydı kesinlikle böyle bir riske girmezdi."

"Bu çok tuhaf bir hikâye," dedi Jethro, Amuba anlatmayı bitirdiğinde, "gerçekten olağanüstü bir şekilde kurtulmuşsun. Bu prens tam zamanında olay yerine gelmeseydi seni oracıkta öldürürlerdi. Bu kadar merhametli olmasaydı en başta senin adına asla olaya müdahale etmezdi, ortak inancınız olmasaydı subaylar gelip alana kadar seni alıkoyardı. Daha sonra rehberinin iyi yürekliliği konusunda da gerçekten çok şanslıymışsın çünkü uzun dinlenme sürecinde yaralarını dindirmek için yaptıkları olmasaydı şüphesiz bu sabah peşindeki güruhun eline düşerdin. Hepsinden öte, bu kadar kritik bir anda belki de Mısır'da seni kurtarabilecek isteğe ve

cesarete sahip tek insan tarafından kurtarılmış olman bence gerçekten de olağanüstü."

Ertesi sabah Jethro ve Amuba, Chebron'u teslim olma kararlılığından zorla da olsa vazgeçirmeyi başardılar, en etkili ve güçlü argümanları da bu şekilde babasının son emirlerine karşı gelecek olmasıydı. Gelecekte bir kadın olarak kılık değiştirmesinin daha iyi olacağına ve Ptylus'un evini gözetlemeye devam edilmesine ama daha uzakta beklemeleri gerektiğine karar verdiler. Hatta insanlar kaçakların ilk ifşa edildikleri yere geri dönmesinin pek mümkün olmadığını sandığı için o bölgedeki aramaların diğer yerlere göre daha seyrek olacağını düşündüler. Amuba'nın girdiği kılığı da tamamen değiştirdiler. Hâlâ köylü kıyafeti giyecekti ama Chigron'dan aldıkları boyalarla Jethro onu yoldan geçen birinin yaşlı bir adam sanacağı bir şekle soktu.

Hayata geçirecekleri planla ilgili uzun uzun konuştular, Amuba ve Jethro Chebron'un gözetleme işini tamamen onlara bırakmasını istedi. Ama kadın kılığında kimsenin onu tanımayacağından emin olduğu için bu önerilerini geri çevirdi.

"Öncelikle nereye gittiğini öğrenmeliyiz," dedi. "Sonrasında hiçbirimizin eve yaklaşmasına gerek kalmaz. Çiçek satan bir köylü kadından biraz çiçek ve sepet alıp kapıya yakın bir yere otururum. Saat üçe doğru Plexo tapınaktaki işlerini bitirmiş olur ve yarım saat sonra yola koyulur. En azından hangi yoldan gittiğini öğrenirim. Siz de günbatımında bana katıldığınızda biriniz yolda birkaç mil yürürken diğeri daha ilerden yürüyebilir. Plexo döndüğünde de yolda uzun mesafeler katedip etmediğini, herhangi bir ara yola girip girmediğini öğrenip ertesi gün daha fazlasını öğrenmek için yeniden yola koyuluruz."

"Bu çok iyi bir plan Chebron, bunu takip edelim. Bir kez peşine düştük mü varacağı yeri bulmamızın çok uzun sürmeyeceğinden eminim."

Bunun üzerine o öğleden sonra köylü kadın kılığına girmiş olan Chebron, Ptylus'un evinin girişinden elli metre ilerde bir sepet çiçekle yerini aldı. Tam beklediği zamanda Plexo ve babası birlikte tapınaktan döndü. Yarım saat sonra iki atlı ufak bir at arabası kapıdan geçti. Arabayı Plexo kullanıyordu ve yanında da bir

hizmetkâr oturuyordu. Chebron, Plexo'nun Mysa'yı ziyarete giderse şehrin dışına giden yolu tercih edeceğinden emindi, bulunduğu yerden de yolun üçe bölündüğü kısmı görebiliyordu; bir tanesi doğrudan vadinin ortasından kuzeye doğru giderken diğerleri sağa ve sola uzanıyor, biri nehrin yakınındaki büyük yola çıkarken diğeri de tepelerin yakınındaki vadi tarafına çıkıyordu. Plexo bu son yoldan gitti, yol kenarında onlarca mil boyunca dağılmış birçok köşkten birinde yaşayan tanıdıklarını da ziyaret edebilme ihtimali olsa da Plexo'nun Mysa'nın saklandığı yere gittiğine dair Chebron'un içinde güçlü bir his vardı. Karanlık çöker çökmez yanına Jethro ve Amuba da geldi.

"Saat üçte yola çıktı!" diye bağırdı Chebron yanına geldiklerinde, "sonra tepelerin eteklerine doğru giden yoldan gitti."

"Hemen gidelim oraya," dedi Jethro. "Yakında dönebilir, o yüzden acele etmeliyiz. Sessizce yürü Chebron, yolun anayolla birleştiği yerde de dur. Amuba iki mil ötede durur, ben de onun iki mil ilerisinde dururum. Eğer benim yanımdan geçerse yarın o noktadan tekrar başlarız."

Jethro tam beklemek için gittiği yere varmıştı ki yaklaşan tekerlek seslerini duydu ve bir dakika sonra at arabası yanından geçti. Ay henüz gökyüzünde yükselmemişti ama gece berrak ve aydınlıktı, Jethro da arabaya olabildiğince yaklaştığında Plexo'yu seçebildi. Plexo bir anda ortaya çıkan adam karşısında atları ürkünce öfkeyle bağırıp kırbacını Jethro'ya doğru savurdu. Bir dakika sonra araba ortadan kayboldu ve Jethro yol üstünde Amuba ve Chebron'u da alarak şehre doğru ilerledi.

Ertesi gece Amuba Jethro'nun arabayı gördüğü noktadan bir mil öteye geçti, Jethro onun da bir mil ilerisine yerleşti, bu sırada Chebron da şehre yakın ara yolları gözlüyordu ama Chebron, Plexo'nun bugün de aynı saatte yola çıktığını görmesine rağmen at arabası bu sefer karşılarına çıkmadı.

"Bu gece gelmesini zaten beklemiyordum," dedi Jethro verimsiz geçen üç saatin ardından diğerlerine katıldığında. "İki gün üst üste Mysa'yı ziyaret etmesi pek mümkün değildi. Plexo'yu bir koca olarak kabul etme karşılığında özgürlüğünü satın almayı reddetmesinin getirdiği çaresizlik üzerine düşünmesi için onu bir

hafta kadar yalnız bırakması daha olası. Herhalde bugün sadece arkadaşlarını ziyarete gitmiştir."

Gerçekten de Plexo ancak dördüncü gece yeniden ortaya çıktı. Bu sefer Jethro'nun yanından geçmedi, yani Jethro ile Amuba'nın bulunduğu noktalar arasında bir yerde anayoldan sağa ya da sola döndüğü kesinleşti. Kafa kafaya verip konuştuktan sonra o gece Teb'in yakınlarındaki saklanma yerlerine dönmek yerine sabaha kadar yol kenarında ağaçların altında uzanmaya, sonra da dikkatle yolu gözetlemeye karar verdiler. Gün ağarmadan önce başka bir arabanın geçmesi pek mümkün değildi, bu yüzden tozlu yolda teker izlerini takip edebilirlerdi.

Bu şekilde Plexo'nun gittiği yolu buldular ama bunun ötesinde teker izleri belli olmuyordu çünkü yol tamamen taşlıydı ve neredeyse hiç toz yoktu. Bu yol tahmin ettikleri gibi tepelere çıkıyordu ama çok sayıda zenginin kır köşkü etrafa dağılmıştı; bu köşklere ve çiftçilerin çiftlik evlerine uzanan bir sürü ara yol vardı, bu yüzden hedeflerine ulaşmakta hâlâ çok geride olduklarını düşündüler.

Bir süre konuştuktan sonra tepelere tırmanıp gün boyu orada beklemeye, sonra da Jethro'nun karanlık bastığı gibi şehre dönüp bir hafta boyunca yetecek erzak stoku getirmesine karar verdiler. Bunları yaptıktan sonra ertesi sabah gün ağarırken tepelerde ayrılıp birbirlerinden birer mil uzaklıkta, vadiyi izleyebilecekleri noktalarda yerlerini aldılar ve gece olduğunda ortak bir noktada buluşmak için sözleştiler.

XV

Ameres'in İntikamı Alınıyor

Boşa kürek çekeli altı gün olmuştu ki teker izlerini takip ettikleri yolun tam karşısında duran Chebron bir at arabasının anayoldan döndüğünü gördü. Bu yoldan her gün bir sürü kişi geçtiği için en başta pek umutlanmadı ama Plexo'nun daha önce aynı saatte yola çıkıp buraya varışıyla birebir tutuyordu vakit. Araba yaklaştıkça Chebron aradıkları arabanın bu olduğundan emin oldu. Atların rengi Plexo'nunkilerle aynıydı, kıyafetinin rengi bile o uzaklıktan seçilebiliyordu. Ama bu sefer yanında bir hizmetkâr değil, giysisinin beyazlığından rahip olduğu anlaşılan bir adam oturuyordu. "Ptylus olmalı bu," dedi kendi kendine, "babamın katili. Elimde yayım okum olsaydı başrahip şu yolun köşesinden göründüğü gibi kalbine bir ok fırlatırdım!"

Araba Teb'den gelen yola paralel olan bir yolda durdu, tepelerin eteğine o kadar yakındı ki Chebron'un durduğu yerden artık görünmüyordu. Araba gözden kaybolur kaybolmaz Chebron yerinden fırlayıp tepelerin arasından yakınlarda duran Amuba'nın yanına koşturdu. Dostunun çoktan gitmiş olduğunu görünce soluğu Jethro'nun yanında aldı, Amuba da birkaç dakika önce gelmişti.

"Onları gördünüz mü?" diye bağırdı.

"Gördüm, nereye gittiklerini de gördüm," dedi Jethro. Yarım mil ötedeki tepenin eteklerinde duran şu ağaçların arasındaki çatıyı görüyor musun? Yoldan dönüp o ağaçların olduğu tarafa gittiler. Takibin sonuna geldik."

"Ne yapalım Jethro? Gitmelerini bekleyip öyle mi içeri girelim?"

"Hayır," dedi Jethro sert bir şekilde. "Yapılacak iki şey var; biri Mysa'yı kurtarmak, diğeri de Ameres'in katilini cezalandırmak. İntikamımızı ertelemeye karar vermiştik ama bence saldırmanın tam zamanı. O şeytan Ptylus'u oğluyla gördünüz. Eminim buraya gelirken bir planı vardı, muhtemelen Plexo'yu kocası olarak kabul edeceğine dair yemin ettirmek için kızı korkutmaya çalışacak. O yaştaki bir kız böyle vicdansız alçakların elinde ne yapabilir? Belki de o kurnaz Plexo kızın gönlünü almaya çalışıp başarısız olunca Ptylus'u çağırdı, o da sonsuza kadar tutsak kalacak ve kötü muamele görecek, bunların yanı sıra bir de tanrıların gazabından bahsedip Mysa'yı tehdit edecek. Bir an önce saldırıya geçelim. Amuba ve ben şu kalın köylü değneklerini alırız, senin de o kadın kıyafetinin altında hançerin var Chebron. Onları gafil avlayıp olayı lehimize çevireceğiz. Bir iki hizmetkâr dışında evde birileri olduğunu sanmıyorum, belki bir de kadın hizmetçi. Ptylus katiyen gerekmedikçe bu sırrı başkalarına duyurmaz. Tabii Mysa'yı kaçıran dört adamın da orada nöbet tutuyor olması mümkün ama öyle bile olsa altı kişi eder, ani baskının ve kaç kişi olduğumuzu bilmemelerinin de etkisiyle hiç zorlanmadan o kadar sayıda adamı alt edebiliriz. Ne olursa olsun, yirmi kişi bile olsalar tereddüt etmem; dürüst adamlar hainlerle savaşmaktan korkmamalı."

"Hele bir de o dürüst adamlar senin gibi iri cüsseliyse ve ellerinde sağlam değnekler varsa hiç korkmamalı Jethro," dedi Amuba.

Jethro gülümsedi ama cevap veremeyecek kadar acelesi vardı, bu yüzden hemen tepelerin arasından geçerek doğruca ağaçların arasındaki evin arka kısmına vardılar; sonra koruyu çevreleyen duvardan zorlukla inerek araziye girdiler. Olabildiğince sessiz bir şekilde yürüyen Jethro ve iki genç korunun içinden geçip eve vardılar. Küçük ama bakımlı bir evdi ve oyulmuş sütunlardan oluşan bir sundurmayla çeviriliydi. Hemen etrafındaki bahçenin belli ki düzenli olarak bakımı yapılıyordu, gözlerden uzak konumuna bakılırsa ev de büyük şehrin keşmekeşinden kaçıp birkaç günlüğüne dinlenmek isteyen zengin bir rahibin ya da soylunun geldiği bir konuk evine benziyordu. Üçünün de ayakları çıplak olduğu için bahçeyi geçip sundurmaya gelene kadar hiç ses çıkarmadılar. Burada Jethro elini

kaldırıp durmalarını işaret etti çünkü sundurmaya açılan bir odanın geniş kapı aralığından sesler geliyordu. Chebron da Amuba da anında Ptylus'un sesini tanıdı.

"Artık bu saçmalığa katlanmayacağım Mysa. Gözden düşmüş bir ailenin ferdi olarak içinde bulunduğun durumda oğlumdan böyle bir teklif aldığın için ne kadar şanslı olduğunun farkına varmalısın. Artık cevap ver. Ya tanrıların huzurunda Plexo'yu müstakbel kocan olarak kabul ettiğini, soran herkese kendi iradenle bir süredir burada kaldığını ve günahkâr ağabeyinin işlediği bu korkunç suç karşısında dehşet içinde şaşkına döndüğünü, bu yüzden de bunca zamandır saklandığını söyleyeceğine yemin edersin ya da bu gece bir mezara kapatılıp şartlarımı kabul edene kadar yalnız başına gün ışığı görmeden kalırsın. Senin gibi bir çocuğun itirazıyla benim, Osiris başrahibi Ptylus'un planlarının suya düşeceğini sanmıyordun herhalde, seni küçük ahmak."

Bunun üzerine üçünün de duydukları anda Ruth'a ait olduğunu anladıkları bir ses çıktı:

"Dinleme onu Mysa. Ne olursa olsun asla Tanrı'nın huzurunda bu alçak adam istiyor diye yalan söyleme. Kendinize başrahip diyorsunuz efendim. İnandığınızı iddia ettiğiniz, sizin gibi birini kendilerine hizmetkâr olarak kabul eden tanrıların değeri ne olabilir ki? Yalnızca taştan heykeller değil de gerçekten tanrı olsalardı sizi şuracıkta öldürürlerdi."

Ptylus öfkeden deliye dönmüş bir halde bağırıp öne atılarak Yahudi kızı omuzlarından sertçe yakaladı ama Ruth serbest kalan eliyle suratına bütün gücüyle vurunca yine bağırarak geri çekildi.

"Dışarı çıkar şunu Plexo!" diye bağırdı. Ama tam o an giriş kararda ve odaya üç kişi daldı.

Ptylus'un soyuna özgü bir cesareti vardı, bir an için bu ani giriş karşısında hayrete düşse de hiç geri çekilmeden kemerinden kılıcını çıkarıp kibirli bir şekilde şöyle dedi:

"Siz kimsiniz ve ne hakla izinsiz evime girersiniz?"

"Biz ölümüne avladığın adamlarız Ptylus, buraya kanımızın öcünü almaya geldik. Ameres'in ölümüne sebep oldun, üstelik öldürdüğün adamın kızını kaçırarak suç işledin; bu sebeple sen de öleceksin."

Ptylus bu küstah köylünün zorlanmadan hakkından geleceğini düşünerek tek kelime etmeden kılıcıyla Jethro'nun üzerine yürüdü ama bunun üzerine Jethro koca sopasını başının üstünde döndürüp darbeyi savuşturarak kılıcı parçalara ayırdı.

Ptylus geri çekilip düşmanına göz kırpmadan baktı ve şöyle dedi:

"Seni alçak herif, Osiris başrahibini öldürmeye mi kalkışıyorsun?"

"Hayır, onu idam etmeye kalkışıyorum," dedi Jethro ve ağır sopasını tüm gücüyle rahibin başına geçirdi.

Onlar içeri girer girmez odadan kimseye görünmeden sıvışan Plexo bu sırada peşinde üç silahlı adamla geri geldi. Chebron ve Amuba Jethro ile rahip arasındaki dövüşe kendilerini öyle kaptırmışlardı ki Plexo'nun içeri girip havaya kaldırdığı bıçakla Chebron'un üzerine yürüdüğünü fark etmediler.

O an ikisini de uyandıran bir çığlık koptu ve Ruth rüzgâr hızında ileri atılıp birden ortaya çıkan Plexo'yu itti. Bu ani sarsılmayla ikisi de yere düştü. Ruth hemen ayağa kalktı ama Plexo hareketsiz yatıyordu. Silahlı üç adam iki patronun da alt edildiğini görünce bir an için afalladı, sonra karşılarındaki iki adam ve bir kadına doğru koşup saldırıya geçti. Jethro'nun hızla savurduğu değneğiyle saldırganlardan biri yere serildi, diğerleri ise tereddütle duraksadı.

"Silahlarınızı bırakın yoksa ikinizi de öldürürüz!" diye bağırdı Jethro. "Sayıca sizden üstünüz, hareket ederseniz ölürsünüz!"

Chebron çoktan kadın kıyafetini üstünden atıp hançerini çekmiş, kapıda bekliyordu; Jethro ve Amuba ise adamlara doğru ilerliyordu; bunun üzerine iki adam silahlarını yere attılar.

"Ellerinizi havaya kaldırın," dedi Jethro. "Değneğini alıp başlarında bekle oğlum, ikisinden biri hareket dahi ederse kafasını kır."

Adamlar söyleneni yaptı. Jethro üstlerindeki kıyafetlerden birer parça yırtıp halat olarak kullanarak bileklerini sıkıca bağladı. Jethro'nun Amuba'ya oğlum demesindeki anlamlı ifade Amuba'nın da Chebron'un da gözünden kaçmamıştı, Jethro'nun isimlerini gizlemeye çalıştığını hemen anladılar. Jethro içeri girip konuşmaya başladığında sevinç çığlıkları atan Mysa şimdi korkudan bir sedirin üstünde köşeye çekilmişti ve kısa süren dövüş boyunca elleriyle

yüzünü kapatmıştı; Ruth ise yalnızca Plexo Chebron'a saldırdığında hareket etmiş, ayağa kalkar kalmaz tekrar Mysa'nın yanına dönüp sessizce ve tetikte beklemeye başlamıştı. O da Jethro'nun Amuba'ya oğlum demesinin sebebini anlamıştı, Mysa'ya doğru eğilip şöyle dedi:

"Hepsi geçti Mysa ama şimdilik sessiz ol. Ne yapacağımızı anlayana kadar konuşma."

Jethro adamları bağlar bağlamaz aynı şekilde indirdiği darbe sonucu yerde baygın yatan adamı da bağladı. Sonra yere yığıldığından beri hareket etmeyen Plexo'nun yanına vardı. Yüzünü biraz çevirip şaşkınlık içinde kısık sesli bir çığlık koyuverdi.

"Gastrion, küçük hanımı bahçeye çıkar, biz yanınıza gelene kadar bekleyin," dedi Chebron'a.

Chebron önüne Mysa'yla Ruth'u katıp sundurmaya çıktı. Gözden kayboldukları anda Mysa, Chebron'a sarılıp sevinçten ağlamaya başladı.

"Ah, Chebron!" diye bağırdı, "tam zamanında geldiniz. O korkunç adamdan asla kurtulamayacağımızı düşünmüştüm, Ruth olmasa ne yapardım bilmiyorum. Ah! Bir de öyle feci şeyler anlattılar ki; sevgili babamızın öldürüldüğünü, Paucis'i öldürenin sen olduğunu ama doğru olamaz bunlar, tabii ki inanmadım hiçbirine; tüm bunları şeytani amaçları için söylediklerini biliyordum."

"Bunları boş ver canım kardeşim," dedi Chebron, "tüm olan biteni sonra konuşuruz. İlk iş sizi buradan çıkaralım. Jethro ve Amuba ne yapacağımıza birazdan karar verir. Evde başka biri var mı?"

"Bir adam daha var," dedi Ruth, "bir de yaşlı bir kadın, sanırım diğer adam dışarıda arabanın başında."

"Gidip Jethro'ya söylesem iyi olacak," dedi Chebron ve tekrar odaya girip duyduklarını Jethro'ya iletti.

"Önce kadını yakalayalım," dedi Jethro, "sonra evin etrafından dolaşıp arabaya arkadan yaklaşırız. Adam bağırış çağırışı duyacaktır, bir anda kapıdan çıkarsak biz yanına varamadan arabaya atlayıp kaçabilir. Ama arkadan saldırırsak işimizi sağlama alırız."

"Ama Plexo'yu bağlamayı unutmuşsun," dedi Chebron.

"Plexo ölmüş," dedi Jethro. "Düştüğünde kolu altında kalmış ve

sana saplamaya niyet ettiği bıçak kendi kalbine saplanmış. Amuba'yla nasıl konuştuğumu fark etmene sevindim. İsimlerimizin gizli kalması çok önemli. Bu olay büyük yankı uyandıracak. Bizi Ptylus'a bağlayan bir şey yok, o yüzden bu işin evi yağmalamak için tepelerden gelen birkaç caninin başının altından çıktığı sanılabilir. Mysa'nın burada olup da kaçırılması da bize bağlanacak bir kanıt değil çünkü Libyalı hırsızlar onu ve Ruth'u köle olarak kaçırmış olabilir. Plexo bizi yalnızca göz ucuyla gördü, sadece babasına yardım etmek için adamları toplayıp gelmiş olduğuna eminim. Yine de isimlerimiz gizli kalmalı. Şimdi buradaki işimizi bitirelim artık."

Kadın hizmetçiyi de çok geçmeden bulup bağladılar ve dört esiri de farklı odalara kapatıp duvara ya da sütunlara iyice bağladılar.

"Asla iki esiri aynı yere koymayın," dedi Jethro, "bunu asla unutmayın. Bir adamı bağlarsanız elinizden kaçamaz ama iki adamı bağlarsanız muhakkak kurtulmanın bir yolunu bulurlar. Birbirlerinin ilmeklerini ısırabilir, dişleriyle, hatta parmaklarıyla bile düğümleri çözebilirler."

"Şimdi sırada ne var?" diye sordu Amuba.

"Sırada kafa kafaya verip düşünmek var. Chebron, sen bahçeye kızların yanına dön. Amuba'yla ben diğer adamı hallederiz."

Jethro ve Amuba gider gitmez Chebron da kızların yanına döndü.

"Hayatımı kurtardın Ruth. Bunu asla unutmayacağım."

"Siz de beni timsahtan kurtarmıştınız efendim. Ben sadece ittim. Nasıl oldu da yere düşüp öldüğünü anlamadım."

"Yine de hızla müdahale ederek hayatımı kurtardın. Sen bağırana kadar Plexo'nun geldiğini fark etmemiştim bile, her şey için çok geç olabilirdi. Senin için de çok endişelendik Ruth. Mysa'nın yanındasındır diye umduk ama kimse seni onunla giderken görmemiş."

"Benim yerim sahibemin yanıydı," dedi Ruth sessizce. "Hem o artık bir sahibeden de öte bir dost oldu bana."

"Ama buraya nasıl geldin Chebron? Hem niye köylü kadınlar gibi giyindin?" diye sordu Mysa yeniden. "Hiçbir erkeğe, hele de senin gibi bir rahibe yakışmıyor bu görüntü. Amuba'yla Jethro da

köylü gibi giyinmiş, nasıl olduğunu anlamadım ama yüzleri de değişmiş. Daha esmer görünüyorlar, Jethro'nun sesini tanımasam kim olduklarını anlamazdım."

"Çok uzun hikâye sevgili kardeşim, çok yakında her şeyi anlatacağım; hem sizin hikâyenizi de dinlemek istiyoruz! Ah! İşte Amuba'yla Jethro da geliyor. Kurtuluşun benden çok onların sayesinde oldu Mysa. Ben daha bilgili olabilirim ama Amuba'nın çevikliği ve soğukkanlılığı da Jethro'nun cesareti ve sağduyusu da bende yok. Bu iyi dostlarımız olmasaydı sen de ben de kurtulamazdık Mysa."

Mysa yaklaşan Amuba ve Jethro'ya doğru yürüdü.

"Ah, Jethro! Sana öyle çok şey borçluyum ki, sana da Amuba. Ruth bana umut vermek için elinden geleni yapsa da tüm cesaretimi yitirmiştim, korkarım o kötü adamın tehditlerine daha fazla direnemezdim. Senin sesini duyduğumda yaşadığım sevinci tahmin bile edemezsin."

"Sizi burada bulduğumuzda biz de en az sizin kadar sevindik," dedi Jethro. "Sizin için Amuba da ben de canımızı verirdik. Şimdi gelin, kafa kafaya verelim; kararlaştırılıp planlanacak çok şey var. Gelin şimdi bahçeyi dolanıp evin öbür tarafına gidelim. Orada oturup konuşuruz, bir yandan da etrafa göz kulak oluruz. Burası oldukça ıssız olduğundan birilerinin gelmesi pek mümkün değil, kimse bu adamların burada olduğunu da bilmiyordur; yine de bir köylünün kuş ya da meyve satmak için gelme ihtimaline karşı evin girişine göz kulak olsak iyi olur."

Evin öbür tarafındaki ağaçların altında duran oturaklara yerleştiler. Önlerinde tepelerden gelen ufak çayın suyuyla çalışan bir çeşme akıyor, çevresindeki sığ havuzda birkaç evcil su kuşu yüzüyordu. Her şey o kadar huzurlu ve sakindi ki Chebron'a sanki son üç haftadır yaşananlar korkunç bir kâbusmuş ve yeniden Teb'deki evlerinin bahçesinde oturuyorlarmış gibi geldi.

"Şimdi, öncelikle sorularıma cevap verin," dedi Mysa. "Annem, babam, herkes nasıl?"

Jethro Amuba'nın koluna girip arkasını döndü.

"Biz sizi bırakalım da Mysa'ya olanları anlat Chebron. Yalnız konuşmanız daha iyi olur."

Ruth da kalkmak için doğruldu ama Mysa kolunu tuttu.

"Korkuyorum Ruth, yanımda kal."

"Babamızın öldüğü ve Paucis'i benim öldürdüğüme dair şeyler anlattıklarını söylemiştin Mysa," diye söze başladı Chebron.

"Evet, ama ben onlara inanmadım Chebron. Tabii ki bir an için bile olsa inanmadım, en azından senin hakkında söylediklerine. Ama kapımızdaki o kötü adamları, duyduğumuz çatışmayı ve insanların çığlıklar atarak koşturmasını düşününce korktum, belki de babamla ilgili söyledikleri doğrudur diye düşündüm. Ama Chebron, böyle bir şey yok, değil mi?"

"Ne yazık ki bu doğru Mysa! Babamızı acımasızca katlettiler. Keşke ben de onun yanında olup ölseydim ama senin de bildiğin gibi Amuba'yla uzaklardaydım. Jethro son ana kadar tüm gücüyle dövüşmüş, babamız bizzat kendisine bir şey olursa beni Jethro'ya emanet ettiğini söyleyip beni ülkeden kaçırmasını emretmeseydi onun yanı başında savaşarak ölürdü."

Mysa şimdi için için ağlıyordu. Bir süre sonra başını kaldırdı.

"Peki ama neden ülkeyi terk etmek isteyesin ki Chebron? Herhalde anlatılanlar doğru değildir, herhalde..."

Dile dökmek bir yana düşüncesi bile dehşet vericiydi.

"Paucis'i benim öldürdüğüm mü? Bu da doğru Mysa."

Mysa dehşet içinde cılız bir çığlık attı.

"Ah, Ruth!" diye bağırdı, "bu çok korkunç!"

Ruth şimdi hüngür hüngür ağlayan küçük kıza sarıldı. "Ağabeyinin bilerek yapmadığından emin olabilirsin Mysa."

"Ama bir şey fark etmez ki," diye bağırdı Mysa. "O kutsal kediydi, Bubastis Kedisi'ydi."

"Evet, bu doğru Mysa; senin gibi ben de en başta bir kaza olmasına rağmen tanrıların gazabının üstüme çökeceğini, artık lanetlendiğimi, sonumun geldiğini ve ölümden sonra ruhumun kötü bir hayvana geçerek lanetleneceğini düşünmüştüm. Ama babama tüm bunları anlattığımda beni teselli edip tanrıların gazabından asla korkmamamı söyledi."

Sonra kız kardeşine kedinin nasıl öldüğünü, Amuba'yla birlikte cesedi nasıl sakladıklarını, babasına suçunu nasıl itiraf ettiğini anlattı.

"Senin bir suçun olmadığını anlıyorum Chebron. Ama Mısır kanunlarını, sıradan bir kediyi bile öldürmenin cezasını biliyorsun. Babamız nasıl olur da tanrıların öfkelenmeyeceğini söyleyebilir?"

"Söylediği her şeyi sana anlatamam Mysa ama günün birinde hâlâ yanında olursam anlatabilirim. Ama babamız tam olarak böyle söyledi, onun ne kadar iyi kalpli ve bilge olduğunu biliyorsun. Bu yüzden onun ne dediğini asla unutmamanı istiyorum, böylece ben gittiğimde hayatın boyunca ağabeyini lanetlenmiş biri olarak anmazsın."

"Ah! Asla böyle bir şey düşünmem!" diye bağırdı Mysa ayağa kalkıp ağabeyinin boynuna sarılarak. "Nasıl böyle düşünürsün? Hem neden böyle gitmekten bahsediyorsun, nereye gidiyorsun?"

"Kaçıyorum Mysa, Mısır halkı bu meseleye babam gibi bakmıyor, tüm ülkeyi karış karış arıyor, beni ve Amuba'yı yakalayıp öldürmeye çalışıyor çünkü asıl gerçeği bilmedikleri için ikimizi de eşit şekilde suçlu görüyorlar. Bu yüzden kaçmak zorundayız. Babamız tüm talimatları Jethro'ya vermiş, seni bulup kurtarmak için kalmasaydık şimdi çok uzaklarda olacaktık."

"O halde bana anlattıkları diğer şeyler de doğruysa, Plexo'yla evlenmeye razı gelmemi emreden mektubu annemin gönderdiği de doğru olabilir Chebron. Ondan nefret ettiğimi bilip, üstüne benim önümde defalarca kez ailesiyle ilgili küçümseyerek konuştuğu halde nasıl olur da benden bunu ister?"

"Mektupta ne söylemiş annemiz?" diye sordu Chebron.

"Artık ailemizin onuru lekelendiğinden böyle bir teklif aldığım için kendimi şanslı hissetmem gerektiğini söylemiş."

Chebron bir şey söylemedi. Annesinin Mysa'ya ve kendisine karşı içten bir sevgi beslemediğini, tek düşündüğünün elbiseler ve ziyafetler olduğunu, bir tek ağabeyini sevdiğini biliyordu.

"Korkarım bu da doğru Mysa."

"Ama ben Plexo'yla asla evlenmem!" diye bağırdı Mysa hararetle. "Babam hep sevmediğim bir adamla asla evlenmemem gerektiğini söylerdi."

"Plexo'yla asla evlenmeyeceksin Mysa, o öldü."

Ruth çığlık attı.

"Kendi ölümüne sebep oldu Ruth, yani kazara. Düştüğünde hançeri kalbine saplanmış, Jethro kontrol etmeye gittiğinde öldüğünü fark etmiş."

"Tanrı yaptığı kötülüklerin cezasını vermiş," dedi Ruth sert bir şekilde. "O her şeye hâkimdir. Plexo'yu öldürmeye çalışmadım, bu yüzden öldüğüne üzülmüyorum. Ayrıca sizi öldürmeye çalışıyordu, elimde bir hançer olsa mutlaka kullanırdım."

"Peki, şimdi ben ne yapacağım?" diye sordu Mysa.

"Annenin yanına dönmelisin Mysa. Yapabileceğin başka hiçbir şey yok."

"Asla!" diye bağırdı Mysa. "O beni hiç sevmedi. Plexo'nun kötü biri olduğunu, ondan nefret ettiğimi bilmesine rağmen beni zorla evlendirirdi. Şimdi de ne istediğimi umursamadan beni zengin biriyle evlendirir. Olmaz Chebron, hiçbir güç beni annemin yanına gönderemez."

Chebron şaşkına döndü.

"Jethro'yla Amuba geliyor sevgili kardeşim. En iyisi onlarla konuş. Benim aklıma başka bir çözüm gelmiyor."

Jethro geldiğinde Mysa onunla konuşmak için yanına gitti.

"Annemin yanına dönmeyeceğim Jethro!" diye bağırdı hemen. "Plexo'yla evlenmemi istiyordu. Şimdi de beni başka birine verir, babam sadece sevdiğim biriyle evlenmemi söylerdi hep. Beni anneme yollayacak kadar acımasız olamazsın, değil mi?"

"Babanızın bu konudaki görüşlerinin kesin olduğunu biliyorum," dedi Jethro, "Chebron'la ilgili talimatlarını verirken sizden de bahsetti. Size de ağabeyiniz gibi göz kulak olmamı istediğini söyledi, bu yüzden hemen kaçmamızı emretmesine rağmen bu emre uymayıp sizi kurtarma umuduyla burada kaldım. Ama şimdi ne yapabileceğimizi bilmiyorum. Anneniz şüphesiz ki hâlâ babanızın yasını tutarken bu mektubu yazmış ve ailenizin üzerine düşen gölgeye rağmen size hayırlı bir evlilik sağlayarak iyiliğiniz için hareket ettiğini düşünmüş olmalı."

"Onun yanına dönmeyeceğim!" dedi Mysa yeniden. "O her zaman olduğu gibi sadece kendini düşünüyor, beni değil. Öyle olduğunu biliyorsun Chebron, bunu inkâr edemezsin!"

Chebron bir şey diyemedi. Babasına duyduğu büyük sevginin aksine annesine pek düşkün değildi. Çocukken annesinin odasına gitmesine neredeyse hiç izin verilmezdi. Chebron'un sesine dayanamadığını, konuştuğunda başının ağrıdığını ve etrafta koşturup durmasına katlanamadığını söylerdi. O zamandan beri de hiç annesiyle vakit geçirmemişti. Onun ve Mysa'nın iyiliğini sadece babası düşünürdü, Ameres çocuklarıyla yürüyüp sohbet etmek için en önemli işlerini bir kenara bırakır, onlara karşı hep anlayışlı davranır, hep çocuklarını mutlu etmeye çalışırdı. Bu yüzden Mysa'nın duygularını enine boyuna hesaba katmış, buna rağmen kızının geleceği için bir türlü çözüm bulamamıştı.

"Peki, ama nereye gidebilirsiniz Mysa?" diye sordu. "Sizi nereye emanet edebiliriz? Nereye giderseniz gidin anneniz çok geçmeden yerinizi öğrenip sizi götürmek isteyecek."

"Ben de sizinle gelirim o zaman," dedi Mysa kendinden emin bir şekilde.

"Mümkün değil!" dedi Jethro. "Çok tehlikeli ve yorucu büyük bir yolculuğa çıkıyoruz. Hiç bilmediğimiz barbar halkların arasından geçeceğiz, yolculuğumuzu tamamlayabileceğimiz bile meçhul. Chebron ve Amuba gibi on sekizini geçmiş, çevik ve cesur genç adamlarla birlikteyken bile böyle bir risk var, yanımızda bir de siz olduğunuzda yolculuğu sağ salim tamamlamak için nasıl bir şansımız olur?"

"Ben de Chebron kadar iyi yürüyebilirim," dedi Mysa. "Bunu biliyorsun Chebron. Zorluklara sizin kadar dayanabileceğimi düşünüyorum. Ne olursa olsun burada kalmaktansa ağabeyimle ve sizle gelip her türlü zorluğa katlanmaya razıyım. Buradaki insanlar babamı öldürdü. Annem beni en iyi teklif veren adama satar. Eğer sağ salim yolculuğunuzu tamamlama şansınız halihazırda bu kadar azsa benim de sizinle gelmem hiçbir şeyi değiştirmez. Dünyada bir tek Chebron kaldı benim için, o nereye giderse ben de giderim, nerede ölürse ben de orada ölürüm. Tanrılar beni burada koruyacaksa yolculukta da koruyabilir. Chebron'un anlattıklarına bakarsak onu da sizi de korumuşlar. Beni de yanınıza alacaksınız, değil mi sevgili Jethro?" diye sordu yalvarırcasına. "Babamın bana göz kulak olmanı istediğini söyledin, şimdi beni bırakma. Ruth da bizimle gelir,

değil mi Ruth? Eminim benim gibi o da yolculuktan korkmuyordur."

"Sen gidersen elbette ben de gelirim Mysa. İsrail Tanrısı isterse bizi bütün tehlikelerden sağ salim çıkarır."

Jethro bir şey diyemedi. İki kızın yolculukta onlara katılması işleri kesinlikle daha da güçleştirecekti ama öte yandan Ameres'in Mysa için nasıl endişelendiğini anımsadı ve işlerin bu noktaya geleceğini bilseydi merhum efendisinin ne karar verebileceğini düşündü. Amuba ve Chebron'a şöyle bir bakınca onların da Mysa'yla aynı fikirde olduğunu anladı. Aniden arkasını dönüp bahçede bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Sonunda gençlerin yanına döndü, yanlarından ayrıldığından beri hiçbiri tek kelime etmemişti.

"Mysa," dedi ciddiyetle, "istediğiniz şey gerçekten çok tehlikeli, bize katılmanızın işleri son derece zorlaştıracağı aşikâr, ayrıca yakalanma riskini de artıracak, hatta babanızın son emrini yerine getirip Chebron'u Mısır'ın zulmünden uzakta bir ülkeye götürmemi bile engelleyebilir. Böyle bir yolculuk hafife alınmamalı. Bizle gelirseniz açlık, susuzlukla, vahşi yerlilerin saldırılarıyla, ölümün her türlüsüyle yüzleşmeye hazırlıklı olmak zorundasınız. Kaderinizde barbarlara köle olmak bile olabilir. Erkekler için korkunç bir yolculuk bu, kadınlar içinse çok daha korkunç ama eğer kararlıysanız, bir çocuğun değil, bir kadının metaneti ve aklıyla hareket etmeye kararlıysanız, Mısır'a bir kez sırtınızı döndükten sonra bir daha asla geri adım atmayacağınızdan ya da dönmek istemeyeceğinizden kesinlikle eminseniz, başımıza gelecek her türlü zorluk karşısında sabırlı olacaksanız, o halde bizimle gelip kaderimizi paylaşabilirsiniz."

Mysa bir sevinç çığlığı kopardı.

"Söz veriyorum Jethro, zorluk, tehlike, hatta ölüm, ne olursa olsun şikâyet ettiğimi duymayacaksın. Sen de sevinmedin mi Ruth?"

"Sevindim," dedi Ruth ciddi bir şekilde. "Bu çok zorlu bir mücadele olacak ama bence de Tanrı'nın isteği bu. Ben de bu putlar ülkesinden gitmeye can atıyorum, sizler dışında da bu dünyada kimsem yok."

"O halde şimdi ne yapalım Jethro?" diye sordu Amuba. "Neredeyse karanlık çöktü, hemen yola koyulabiliriz. Şu at arabası işimize yarar mı?"

Jethro kısa bir süre düşündü taşındı.

"Yola çıkarken gerekli şeyleri taşımak dışında kullanabileceğimizi sanmıyorum," dedi, "çünkü arabayı yarın nereye bırakırsak bırakalım bulunacaktır, Ptylus'un arabasının kayıp olduğu öğrenildiğinde de bu arabanın onun olduğu ortaya çıkacaktır, böylece güneye doğru kaçtığımıza dair ellerine ipucu vermiş oluruz. Bu geceden sonra bu arabayla yolculuk yapmaksa söz konusu bile olamaz. Ayrıca içine en fazla üç kişi sığabilir. Olmaz, arabayı sadece kuzeye sürmek için kullanabiliriz, böylece izimizi de kaybettirmiş oluruz. Sanırım bu işe yarar."

"O işi ben hallederim," dedi Amuba. "Senin yarın yapacak çok işin var Jethro, o işlerin altından sadece sen kalkabilirsin. Kayık tutulacak, erzaklar yüklenecek, her şey hazırlanacak. Bana kalırsa ikiniz en iyisi kızları da alıp bir an önce Teb'e dönün. Sen ve Chebron tepedeki saklanma yerine dönebilirsiniz, Chigron kızları memnuniyetle evine kabul edecektir. Onları aramaya henüz başlamazlar, bu yüzden riskli olmaz. Rahip ve oğlu bu gece eve dönmeyince hizmetçiler burada kaldıklarını sanacak. Yarın akşamüstüne kadar kimse telaşa kapılıp buraya bir ulak göndermeyi akıl edemez muhtemelen; sonra da herkes öyle dehşete düşüp afallayacak ki büyük olasılıkla ertesi sabaha kadar kimsenin aklına yetkililere haber vermek gelmeyecek. Ayrıca Mysa'nın burada tutulduğu ve kayıp olduğu haberi duyulana kadar bu olanlarla bizi ilişkilendirmeleri için bir sebepleri olmaz, o yüzden bence önümüzdeki kırk sekiz saat boyunca kızlar tahnitçinin evinde gayet emniyette olur. Arabayı otuz kırk mil kuzeye götürüp oradan atları salarım, muhakkak çok geçmeden fark edilirler, ardından yürüyerek dönüp yarın akşam saklanma yerinde size katılırım."

"Bence bu çok iyi bir plan Amuba. Yola çıkmadan eve şöyle bir göz gezdireyim. Yanımıza bir şey alacağımızdan ya da ev hazineyle dolu olsa bile bu alçakların malına dokunacağımızdan değil ama etrafı biraz dağıtırsam insanlar tüm olan bitenin hırsızların işi olduğunu düşünür. Bağladığımız adamlar gerçekte kim olduğumuzu bilemez. Plexo yardım istemeye çıktığında adamlarına silahlarını kapıp peşinden gelmelerini söylemek dışında bir bilgi vermeye zaman bulamamıştır, hatta kılık kıyafetimize bakıp kim olduğumuzu fark edebildiğinden bile şüpheliyim. O yüzden ilk izlenim bizim

aşağılık caniler, kaçak köleler, tanrılara kesinlikle saygısı olmayan adamlar olduğumuz yönünde olacaktır, zira kuşkusuz hiçbir Mısırlı, en rezil suçlu bile Osiris başrahibine böyle soğukkanlılıkla el süremez."

"Ama babamı öldürdüler," dedi Chebron acı dolu bir ses tonuyla.

"Evet ama soğukkanlılıkla değil. Önce babanın tanrılara saygısız olduğu söylentileri aralarında yayıldı, sonra da o kutsal kedinin ölümü karşısında yobazlık ve nefretle gözleri döndü. Ama söylediğim gibi ne kadar aşağılık ve cani olursa olsun hiçbir Mısırlı bir rahibe soğukkanlılıkla el kaldıramaz. Sen de benimle gel Amuba, sadece birimiz evi arıyor gibi görünürse garip karşılanır."

On dakika içinde Jethro'yla Amuba dolapları ve sandıkları kırıp açarak, kıyafetleri yerlere saçıp tüm evi alaşağı etti; sonra birkaç değerli vazo ve mücevheri alıp çeşmenin etrafındaki gölete attı, suyun yüzeyindeki nilüferler de üstünü örttü.

Esirlerin bağlarını tekrar kontrol edip serbest kalamayacaklarından emin oldular.

"Yarın akşama kadar muhakkak birileri gelip onları çözer," dedi Amuba, "yoksa onları burada aç susuz bırakamazdım."

"Ben dünden razıyım," dedi Jethro, "keşke yirmi değil de kırk saat burada bağlı duracaklarından emin olsam. Bunun alçak sahipleri için işledikleri ilk suç olmadığından eminim, en güvenli ve doğru yolu izleyip gövdelerini kılıçtan geçirerek sonsuza kadar seslerini kesmediğimize dua etsinler. Bir şey anlatabileceklerinden şüphelensem hiç düşünmeden bunu yapardım ama bizi tehlikeye atacak bir bilgi vereceklerini hiç sanmıyorum. Tabii rahibin karısı Mysa'nın burada tutulduğunu biliyordur, eve girip kocasını ve oğlunu katledenlerin kim olduğuna dair bir ipucu verebileceğini düşünerek kızın burada olduğunu ve şimdi kayıp olduğunu da söyleyecektir; o yüzden bu insanları öldürmekle bir şey kazanacağımızı sanmıyorum ama sen farklı fikirdeysen hemen şuracıkta işlerini bitirebilirim."

Amuba iki yana kafa salladı, Mısırlılar bir yana, şu günlerde insan hayatına kimse önem vermese de esirleri böyle soğukkanlılıkla öldürmeyi aklından bile geçiremezdi.

"Hayır Jethro, anlatacak bir şey yok ellerinde. Şimdi gitsen iyi

olur, yapılacak bir şey kalmadı. Sanırım kaçış planımız çok önceden kararlaştırılmıştı ama şimdi herhalde hesapladığından daha büyük bir kayıkla kızlar için kıyafet alman gerekecek. Bence Chebron yine kadın kılığına girmeli ama bunu yarın akşam konuşuruz. Chigron'un getirdikleri arasından bir sürü farklı kıyafet seçebiliriz."

Amuba atları taştan bir yalağın kenarına götürüp su içirdi. Sonra arabaya atlayıp yola koyuldu, ekibin geri kalanı da yürüyerek Teb'e döndü. Chigron'un evine vardıklarında saat bir hayli geçti, o yüzden sahiplerinin bu kadar geç bir saatte ve ansızın eve kadın soktuğu haberi yayılmasın diye evdekileri uyandırmamaya karar verdiler, kızlar da geceyi evin arkasındaki taş odada geçirirken Jethro ve Chebron da dışarıda yattı.

Gün ağarır ağarmaz evden uzaklaştılar. Jethro kimsenin uyanmadığından emin olup eve gitti ve Chigron'a Mysa'yı bulup kurtardıklarını söyledi. Chigron başrahip ve oğlunun öldürüldüğünü duyunca çok rahatsız oldu.

"Bu adamların iyi insanlar olduğunu söylemiyorum Jethro ama bir ay içinde iki başrahibin öldürülmesi bütün Mısır tanrılarının gazabını üzerimize çekmeye yeter. Fakat zavallı kızların bir suçu yok, bir geceliğine onları seve seve ağırlarım ama en kısa zamanda yola çıkarsanız gerçekten çok rahatlayacağım."

"Kesinlikle anlıyorum," dedi Jethro, "inan bana, koruduğun insanlar sana hayatları boyunca minnettar kalacak; bu bile halkının inandığı hurafeler yüzünden mağdur olmuş insanlara yardım ederek doğru bir şey yapıp yapmadığından şüpheye düşmenin önüne geçecektir."

Chigron hizmetçilerini çağırıp taşradan bazı dostlarının geleceğini öğrendiğini söyleyip onlar için oda hazırlamalarını emretti. Ardından dışarı çıkıp bir saat sonra yanında iki kızla geri geldi. Sessizce kızları eve sokup hiçbir hizmetçiye görünmeden hazırlanan odaya götürdü.

Daha sonra sadakatine güvendiği yaşlı bir hizmetçiyi çağırıp gün içinde kızların yanında durmasını ve içeriye kimseyi sokmamasını tembihledi. Diğer hizmetçilere misafirlerinden yaşlı kadınlarmış gibi bahsetmesini ve yanına gidecekleri dostlarının bir araba gönderip onları taşraya götürene kadar burada sadece birkaç

saat kalacaklarını söylemesini emretti. Yaşlı kadın hemen kızlar için banyo hazırlayıp karınlarını doyurmaları için yemek götürdü, ondan sonra kızlar sedirlere uzanıp kısa sürede uyuyakaldı çünkü önceki gecenin telaşı ve taş odanın huzursuzluğu yüzünden tüm gece gözlerini kırpmamış, Mysa'nın yaşadığı büyük kayıp ve onları bekleyen yolculuk üzerine saatlerce konuşmuşlardı.

Yarım saat sonra Chigron tekrar dışarı çıkıp orta sınıfa mensup bir vatandaş kılığına girmiş olan Jethro'yla buluştu. Chigron'un ona eşlik edip hazırlıkları bizzat yürütmesi gerekiyordu çünkü Jethro bu iki yıllık esareti boyunca Mısır dilini akıcı konuşmayı öğrenmiş olsa da anadili gibi konuşamıyordu. Bu yüzden alışverişin büyük kısmını Chigron üstlenirken Jethro biraz geride durdu.

Önce nehir kıyısına indiler. Burada sayısız gemi demir atmış bekliyordu çünkü Nil Nehri Mısır'ın anayoluydu, kısa yolculuklar dışında tüm trafik nehir üzerinden akıyordu. Kayık aradıkları duyulur duyulmaz etraflarını bir sürü sahipleri sardı; hepsi kayığının hızını, güvenliğini ve rahatlığını övüyordu. Ama Chigron'un karar vermesi biraz sürdü, sonra işlerine yarayacak bir kayık seçti. Kayığın uygun rüzgârı çekecek bir direği ve geniş bir yelkeni vardı. Hafif ve oldukça ufaktı, tamamen yolcu trafiğine göre inşa edildiğinden hanımların kalabilmesi için ikiye bölünmüş geniş bir kabini vardı; bir kaptan ve dört çalışandan oluşan tayfa güvertede uyuyacaktı.

"Bence bu kayık işimizi görür," dedi kaptana, "tabii şartlarda anlaşabilirsek. Dostum ailesiyle birlikte en az Asvan'a, mümkünse oradan da Ibsciak'a kadar gidecek, işi gereği daha da uzaklara gidebilir. Haftalık ne kadar istiyorsunuz?"

"Efendim ailesiyle birlikte tayfa için de yiyecek temin edecektir herhalde?"

"Öyle düşünüyorum," dedi Jethro.

"O halde akıntının çok güçlü olduğu zamanlarda tayfa yardım almadan kürek çekemeyeceği için fazladan adamın parasını da ödeyecektir?"

Jethro kabul etti.

"Peki, kayıkla geri dönecek mi yoksa yolculuğu bittiğinde bir süre gittiği yerde kalacak mı?"

"Muhtemelen işi gereği gittiği yerde uzun süre kalması gerekecek," dedi Chigron. "Yanında kalmayı düşündüğü akrabaları var orada. Ama bu önemli değil, buraya dönüşünüzde yolcu ya da yük bulmakta zorlanmazsın."

Alışverişi tamamlamaları uzun sürdü çünkü Chigron adamın ilk sunduğu fiyatın hemen kabul edilmesinden şüpheleneceğini biliyordu. Ama sonunda iki tarafı da memnun edecek bir anlaşmaya vardılar. Ertesi sabah yola çıkmak üzere anlaştılar, sonra Chigron Jethro'yla yolculuk için gerekli olan minder, şilte ve kayığa serilecek perde, tencere, tabak ile tayfa ve yolcular için gereken eşyalardan oluşan erzakları almaya çıktı. Fakat tabii ki çok fazla şey almaya gerek yoktu çünkü kayık her gece birbirine yakın köylerden birinin limanına demir atacaktı, buralarda da ihtiyaçları olan şeyleri bulmakta zorluk çekmezlerdi.

Ama satın aldıkları erzakın içinde birkaç küp kaliteli şarap vardı, bunların yanı sıra birkaç pahalı ve kaliteli balya ile benzeri ürünlerden oluşan yığınla mal da almışlardı çünkü böyle mallar ülkenin daha ücra köşelerindeki yerlilerle alışverişte kullanılabilirdi. Ok, yay ve mızraktan oluşan bir silah stoğu da alındı. Tüm bunları kayığa yükleyip her şeyi hazır ettiklerinde akşam olmak üzereydi. Chigron her şeyin hazır olduğundan emin olduktan sonra Jethro'yla birlikte eve döndü. Jethro daha yeni uyanıp yemeklerini yemiş olan kızları ziyaret ettikten sonra tepedeki saklanma yerine gittiğinde Amuba'nın da Chebron'un yanına gelmiş olduğunu gördü.

"Her şey halloldu mu?" diye sordu gençler Jethro içeri girdiğinde.

"Her şey hazır. Kayığı tuttuk, döşedik. Meroe'de satılacak kaliteli mallarla birlikte Meroe ve Kızıldeniz arasındaki halkların ilgisini çekecek çeşit çeşit incik boncuk da yükledik kayığa. Şimdilik her şey planladığımız gibi ilerliyor. Tayfa Yukarı Nil'den geliyor, haliyle aksanları burada konuşulandan çok farklı, bu yüzden anadilimin Mısırca olmadığını anlayamazlar. Chigron'un neden kayık seçerken bu kadar çok oyalandığını en başta anlamamıştım çünkü gördüğüm kadarıyla işimize yarayacak bir sürü kayık vardı. Ama sonradan fark ettim ki seçtiği şey kayık değil, tayfaymış; kısmen konuşmaları Teb'dekilerden çok daha farklı olduğu için dilimin akıcı olmadığını anlayamayacaklarından, kısmen de Ibsciak'ın ötesine geçmeyi çok

zahmetli bir iş olarak gören bu limanın tayfalarının aksine güneye doğru uzak mesafeler katedebileceklerini düşündüğünden nehrin yukarı tarafından gelen adamları seçmiş. O yüzden tayfanın bizden şüphelenmesi için bir sebep yok. Sanırım arabayı başından attın, değil mi Amuba?"

"Evet, beş saat boyunca kuzeye gittim, sonra da arabayı bir koruya çektim. Atları istedikleri gibi beslensinler diye orada bıraktım. Sabah olduğunda tarlalara yayılıp dikkatleri üzerine çekeceğinden şüphem yok. Bunun üzerine insanlar atların kime ait olduğunu öğrenmeye çalışacaktır, bu sırada arabayı da bulurlar. Ptylus'un öldüğü, arabasının ve atlarının da kayıp olduğu, kuşkusuz onu öldürenler tarafından kaçırıldığı duyulana kadar arabanın bulunduğu haberi de en yakın kente kadar ulaşır; çok geçmeden de kuzeye gittiğimiz söylentileri kısa sürede tüm ülkeye yayılır ve herkes bizi kuzeyde aramaya başlar."

"Eve mi dönüyorsun Jethro?"

"Evet. Chigron hizmetçilerine misafirlerinin benim akrabam olduğunu söylemiş, ben de eve sık sık girip çıktığım için hizmetçiler beni görmeye alıştı, bu gece orada yatıp sabah da kızlarla çıkmam garip karşılanmayacaktır. Güneş doğar doğmaz yola çıkarız. Evden uzakta bekleyip bizi takip etmeniz, nehir kıyısına vardığımızda da yanımıza gelmeniz daha iyi olur. Kayığı şehrin en uç noktasına çıkaracaklar, biz de şehre girmeyip oradan ilerleriz. Kılık değiştirirken dikkat edin. Ptylus'un ölüm haberi umarım biz nehre açılıp uzaklaşana kadar şehre yayılmaz. Yoksa sizin kayıkta görünmeniz çok riskli olacak."

XVI

Nil'de

Jethro gece geç saatte tepedeki saklanma yerine çıktı. Söylediğine göre Chigron tekrar şehre inmiş, az önce dönmüştü. Şöyle devam etti:

"Tüm şehirde kıyamet kopuyor. Ptylus ve oğlunun öldürüldüğü haberi yayılmış, halk galeyana gelmiş durumda. İki Osiris başrahibinin bu kadar yakın aralıklarla vahşice öldürülmesi ülkenin başına çöken korkunç bir felaketin habercisi olarak görülüyor. Birinin bile öldürülmesi bugüne dek neredeyse hiç görülmemiş bir olay, tanrılara karşı işlenen feci bir hakaret ama bu ikinci saygısızlık âdeta halkı deliye döndürmüş. Halkın bir kısmı bunun Osiris'in ilahi hükmü olduğunu ve daha önce ortalıkta dolaşan söylentilerden hareketle Ameres'in, Ptylus'un başını çektiği bir grup rahibin komplosu sonucu öldürüldüğünün kanıtı olduğunu düşünüyor. Kimileri de bunu Osiris'in gazabının Mısır'a çöktüğünün yeni kanıtı olarak görüyor. Söylenenlere göre kral yarın bizzat Osiris tapınağına gelip halkı teskin etmek için törenlere katılacakmış, bütün tapınaklarda da kurban verilecekmiş. Yarın tüm şehir oruç tutacak ve soylu ya da değil, herkes kaşlarını kazıyıp cenazesi varmış gibi yasa bürünecek. Şimdiye kadar evde tutulan iki kızın kayıp olduğuna dair bir söylenti duymadım ama yarın hâkimler evdekileri sorguya çektiğinde bu gerçek de kuşkusuz ortaya çıkacaktır, Ptylus'un adamları Ameres'in evine saldırı düzenlendiğinde efendilerinin emriyle Mysa'yı kaçırdıklarını itiraf edecektir. Ama şimdilik evde kızların olduğu bilinmiyor, bu yüzden Chigron'u yanıma alıp kızlarla bir-

likte çekinmeden limana gidebilirim. Ama yola çıkarken yanımızda olmasanız iyi olur, olan biteni herkes duyduğunda bizi kayığa çıkarken gören biri Ptylus öldürüldüğünde orada bulunan üç adamla iki kayıp kızın biz olduğumuzu fark edebilir. O yüzden Chigron'un dediği gibi hemen yola koyulup nehrin yirmi mil yukarısındaki bir köy olan Mita'ya yürümeniz daha iyi olacak. Kayık yarın akşam oraya demir atacak, karanlık çöker çökmez binersiniz. Tayfaya benim adıma köyde bir iş görmeye gittiğinizi, sizi beklediğimizi söylerim."

"Bence de elimizdeki en iyi plan bu," dedi Amuba. "Chebron'u sima olarak bilen çok fazla insan var, o yüzden burada limana gidip gündüz gözüyle kayığa binmesi hiç güvenli olmaz. Ben dün gece hiç uyumadım ve arabayı bıraktıktan sonra kırk mil yürüdüm, o yüzden yola çıkmadan iki saat uyuyacağım, tekrar ayaklanmadan önce biraz dinlenmeye ihtiyacım var. Bu öğleden sonra uyumamakla aptallık ettim, öğlenden beri yakınlarda saklanıyordum aslında ama kafa yoracak o kadar çok şey vardı ki uyku tutmadı, tabii bir de gece burada rahatça uyuyabileceğimizi düşünmüştüm."

"Ben seni uyandırırım," dedi Chebron. "Dün akşam geldiğimizden beri yapacak bir işim olmadığından gün içinde uykumu aldım."

Chebron iki saattir yıldızların altında yürüdüklerini fark edince durup oturdu ve bir süre gökyüzünü izledi. Sonra uyumakta olan Amuba'yı uyandırdı. Ardından ikisi de köylü kıyafetlerini çıkardı ve Chigron'un verdiği giysileri üstlerine geçirip küçük bir tüccarın oğulları gibi giyindi. Amuba Ameres'in ölümünden sonraki gece istemeyerek de olsa saçlarını kazıtmayı kabul etmişti, şimdi bir peruk takmak onu rahatlattı çünkü köylüler kel kafalarını görmeye alışmış olsa da kendisi bu şekilde çok rahatsız hissediyordu.

Giyinir giyinmez yola devam edip şehrin yukarısındaki nehir kıyısına vardılar, oradan da yanından akarsu geçen geniş bir yoldan ilerleyip gidecekleri köyün bir iki mil uzağında durdular. Ardından günün ilk ışıklarıyla birkaç yüz metre ileride beliren bir grup ağacın altına çöktüler. Burada birkaç saat uyuyup akşamüstü nehir kıyısına döndüler ve kayıkları izleyip sakince kıyı boyunca yürüdüler. Nehrin ortasındaki kayıklar rahat ve sakince akıntı eşliğinde ilerliyor, tayfalar sık sık neşeli şarkılar söylüyor, haftalar süren ayrılığın ardından dostlarıyla tekrar görüşecek olmanın mutluluğunu yaşıyorlardı. Nehirden yukarı çıkan kayıkların hepsi kıyıya yakın

ilerliyordu, tayfalar yoldan yürüyüp halatları çekiyordu çünkü yelkenlerin akıntıyı göğüslemesine yetecek rüzgâr yoktu. Çeşit çeşit gemi vardı, bazıları daha yukarıdaki bölgelerden Teb'e mısır getirmek için kullanılan, malını boşaltmış geri dönen biçimsiz ve kaba yapıda gemilerdi. Bazıları da zenginlerin şaşaalı bir şekilde boyattığı, rahat kabinleri olan, görkemli bir şekilde süslenip işlenmiş rengârenk yelkenli kayıklardı. Bunlar sahiplerini nehir boyunca gezdirir, şehirle kır köşkleri arasında mekik dokurdu.

Günbatımından iki saat sonra iki arkadaş Mita'ya vardı. Mısır'da güneş battıktan sonra karanlık çabuk çökerdi, böylece sokaklarda tanıdık biriyle karşılaşsalar bile kimse onları tanıyamazdı. Bu küçük köyün sokakları pek kalabalıktı. Teb'den uzak olduğu için başkentten erken ayrılan kayıkların geceleri kaldığı bir yerdi burası; kayıkların birçoğu halihazırda kıyıya demir atmıştı, bazıları da yanaşmak üzereydi. Tayfalar ve yolcular dükkânlardan alışveriş yapmakla meşguldü, balıkçılar tıka basa doldurdukları sepetlerindeki balıkları bağıra bağıra övüyordu, kuşçular omuzlarından sarkıttıkları direklerden sallanan ördek ve kazları satmak için en az balıkçılar kadar yaygara yapıyordu.

Mısırlıların öğününün büyük kısmını oluşturan meyve, ekmek ve sebze satıcılarının dükkânları tıklım tıkıştı, şarap dükkânları da bir o kadar hareketliydi.

Chebron ve Amuba kalabalık sokaklarda ilerlerken bir yandan da Jethro'ya bakınıyorlardı çünkü Teb'den erken saatte ayrılan kayığın birkaç saat önce köye varmış olması gerekeceğini, Jethro'nun da kendilerini arayabileceğini düşündüler. Birkaç dakika içinde Jethro'yu bir dükkâna bakarken buldular. Yanına gidip omzuna dokunduklarında onları görmemiş olan Jethro aniden yerinden sıçradı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu Amuba.

"Her şey planladığımız gibi gitti. Hiç sıkıntı çekmeden vardık. Ama hemen kayığa geçelim şimdi, buraya gelirken yakalanma riskinizin olmadığını söyleyip onları rahatlatmaya çalışsam da kızlar sizi çok merak etti."

Bunun üzerine Jethro gençleri yanına alıp köyün yüz metre yukarısındaki kıyıya demir atmış olan kayığa doğru ilerledi, Jethro bu

uzaklığın sebebinin diğer kayıklar önlerini kesmeden sabah erkenden yola çıkabilmeleri olduğunu söyledi.

"İşte kardeşleriniz geldi," dedi Jethro yüksek sesle kayığa çıktıklarında. "Onları sokakta aylaklık edip çene çalarken buldum, sizin akşam yemeği için onları beklediğinizi tamamen unutmuşlar."

Chebron'la Amuba içeri girdi; kabin iki metre genişliğinde, üç metre uzunluğundaydı ama ayakta rahatça durabilecekleri kadar yüksek değildi. Yerde kalın bir halı seriliydi, her köşede minder ve yastıklar dizilmişti, tepeden de kalın bir şilte sarkıyordu. Gün içinde bu şilte katlanıp bağlanarak kaldırılıyordu, böylece kabinin içi nehri izleyebilecekleri kadar ferahlıyordu ama şimdi kabindeki tüm açıklıkları kapatıyor, hem akşam havasını hem de etraftan geçenlerin bakışlarını dışarıda bırakıyordu. Kabinin öbür ucunda kızlara ayrılmış olan daha ufak kabine açılan bir kapı vardı. Yukarıdaki kirişten aşağı bir lamba sarkıyordu. İçeri girdiklerinde Mysa bir sevinç çığlığı kopardı, tam ayağa fırlayacaktı ki Jethro bağırdı:

"Kafana dikkat et çocuğum! Böyle alçak tavanlara alışık değilsin sen."

"Tanrılara şükür yeniden beraberiz!" dedi Mysa Chebron'la kucaklaşıp mindere oturduklarında. "Başımıza gelen onca felaketten sonra ilk defa mutluyum."

"Gerçekten ev gibi burası," dedi Chebron etrafa bakarak, "özellikle son bir aydır açık havada sert zeminde yattıktan sonra burası çok rahat geldi."

"Seni neredeyse tanımayacaktım Amuba," dedi Mysa. "Kafandaki peruk ve esmer teninle o kadar farklı görünüyorsun ki."

"Korkunç görünüyor olmalıyım," dedi Amuba üzgün bir şekilde.

"Çok iyi görünmüyorsun," dedi Mysa içtenlikle. "En başta kısa ve dalgalı sarı saçlarını çok tuhaf bulmuştum ve diğer insanlar gibi peruk taksan daha iyi görüneceğini düşünmüştüm ama şimdi saçlarını kazıdığına üzüldüm."

"İşte yemeğimiz," dedi Jethro tayfadan biri kapı niyetine kullanılan örtüyü kenara çekip kızarmış balık ve haşlanmış ördekleri yere bırakırken.

Jethro kabindeki bir dolaptan birkaç bardak ve bir küp şarap çıkardı, ardından adamlara kızlar için bir küp su getirmelerini

emretti. Sonra sofranın başına geçip yemeğe başladılar; Jethro etleri hançeriyle kesiyor, herkes çatal yerine ekmek kullanıp yemeklerini elleriyle yiyordu. Mysa masada yemek yemeye alışıktı ama bu zenginlerin âdetiydi, sıradan halk genelde yerde yemek yerdi.

"Daha zor günler başlamadı," dedi Mysa gülümseyerek. "Bunun ne kadar süreceği umurumda değil. Böyle bir kayıkta yaşamak bir evde yaşamaktan çok daha iyi, değil mi Ruth?"

"Burası o büyük evinizde olmaktan daha doğal geliyor bana," dedi Ruth, "tabii böylesi benim için çok daha rahat çünkü diğer hizmetçiler beni çok sevmiyordu, sanırım sizin bana iyi davranmanızı kıskanıyorlardı."

"Bir şey söylemek istiyorum," dedi Jethro. "Birbirimize isimlerimizle seslenmesek iyi olur; tayfanın şüphelendiğini sanmıyorum ama söylediklerimizi duyabilirler çünkü tüm Mısır son bir aydır bu isimleri konuşuyor, bu yüzden şimdilik isimlerimizi değiştirsek iyi olur. Yaşım gereği sizle olan akrabalığımı düşünecek olursak haliyle bana baba demeniz gerekecek. Amuba'ya Amnis, Chebron'a da Chefu diyebiliriz."

"Ben de Mytis olacağım," dedi Mysa. "Sen ne isim takacaksın kendine Ruth? Senin isminin Mısır'da bir karşılığı yok."

"Bana istediğiniz gibi seslenebilirsiniz," dedi Ruth.

"Sana da Nite diyelim," dedi Mysa. "Çok yakın bir dostumun ismi bu ama kendisi öldü."

"Bilmeni istediğim bir şey daha var Nite," dedi Chebron. "Az önce bana efendim diye hitap ettin. Bundan sonra böyle şeyler söylememelisin. Artık hepimiz kaçağız, Mysa ve benim böyle bir sınıfımız yok. Jethro ve Amuba kendi ülkelerinde yüksek mevkidelerdi, sağ salim onların ülkesine varabilirsek orada soylu olacaklar, bizlerse tıpkı Amuba ve Jethro Mısır'a geldiklerinde oldukları gibi birer yabancı olacağız. O yüzden aramızda bir mevkiden bahsetmenin anlamı yok. Artık hepimiz birer kaçağız, kendi ülkemde yakalanırsam sonum geldi demektir. Hepimizden daha büyük ve bilgili olduğu için babamızın da isteği üzerine Jethro artık bizim liderimiz ve koruyucumuz. Amuba benden daha güçlü, cesur ve tehlikeye alışık olduğu için benim ağabeyim, sen ve Mysa da kendi toprak-

larınızdan sürüldüğünüz, bizden ve birbirinizden başka dostunuz olmadığı için artık kız kardeşsiniz."

"Bunu söylemene sevindim ağabey," dedi Mysa. "Ruth'la bu konuyu dün akşam konuştum çünkü hâlâ benim hizmetçim gibi davranmakta ısrar ediyor ve sadece bana olan sevgisinden dolayı bizimle bu tehlikelere atıldığını düşünecek olursak bu yaptığı anlamsız ve çok yanlış. Asıl ben ona hürmet etmeliyim çünkü aciz olan, gerçek hayata ya da çalışmaya dair hiçbir şey bilmeyen benim, onun ise elinden her iş geliyor; ayrıca Ptylus'un eline esir düştüğümüzde cesaretini ve umudunu koruyan, bana moral veren hep oydu; bence Ruth olmasaydı üzüntüden ve korkudan şimdiye kadar ölmüştüm."

"Bu arada," dedi Jethro, "sizin birbirinizi nasıl bulduğunuzu bilmiyoruz. Senin kaçırıldığını öğrendik Mysa ama yaşlı Lyptis kimsenin seni görmediğini söyledi Ruth."

"Tüm hizmetçiler korkudan aklını kaçırmıştı," dedi Ruth öfkeyle. "Adamlar bir anda odaya dalıp Mysa'yı yakaladı ve daha yardım çağıramadan kafasına bir örtü doladılar. Ben çığlık atınca içlerinden biri bir darbeyle beni yere serdi. Sonra da Mysa'yı kaçırdılar. Sanırım kısa bir süre bayılmışım. Kendime geldiğimde çoktan gitmişlerdi. Hemen fırlayıp odadan çıktım ve koridora geldim, kadınlar burada bağırıp ağlaşıyordu, ben de evden bahçeye geçip oradan dışarı fırladım. Sonra dört adamın az ilerde Mysa'yı yüz metre ötedeki bir arabaya doğru sürüklediğini gördüm. Onu arabaya bindirdikleri anda ben de önlerine atladım. İçlerinden biri hançeriyle üstüme geldi. Ben de şöyle dedim: 'Bırakın ben de onunla geleyim, sesimi çıkarmam. İzin vermezseniz çığlık atarım, beni öldürürseniz insanlar izinizi bulur.' Adamlar bir an için tereddüt etti, ben de yanlarından geçip arabaya atladım ve Mysa'nın yanına çöktüm, sonra da arabayla o eve gittik."

"Bu yaptığın çok cesur ve onurlu bir şey Ruth," dedi Jethro kızın omzuna elini koyup, "ama kapıdan çıktığında neden bağırmadın? Yardıma koşup Mysa'yı kaçırmalarını engelleyebilirdim."

"Bunu ben de düşündüm," dedi Ruth, "ama hâlâ eve giren çok sayıda zorba vardı, insanların bize karşı nasıl kışkırtılıp öfkelendiğini bildiğimden yardım çağırsam ne olacağını kestiremedim. Ayrıca

zorba ve saldırgan görünmelerine rağmen en başta bu adamların Mysa'yı öfkeli güruhtan kurtarmaya çalışan dostlar olup olmadığından da emin olamadım."

"Evet, bu da doğru," dedi Jethro. "Yine de yaptığın şey çok cesur ve doğruydu çocuğum. Biz de Mysa'ya nasıl destek olduğunu bildiğimiz için onun yanında olmanı umuyorduk. Sadece evdeki bütün kadınlar seni görmediklerini söyledikleri için nasıl bir araya geldiğinizi anlayamamıştık. Pekâlâ Mytis ve Nite, kabininize dönüp biraz dinlenseniz iyi olur, şu âna kadar iyi dayanmış olsanız da tüm bunlar sizi oldukça yormuş olmalı, ikiniz de bitkin ve uykulu görünüyorsunuz. Bu gece huzur içinde uyuyabilirsiniz, şu an için endişelenmemizi gerektirecek hiçbir durum yok gibi görünüyor."

Jethro ve gençler ise ancak uzun bir müddet sonra uykuya daldı. Uzun uzun ciddiyetle kendilerini bekleyen yolculuğu konuştular, enine boyuna tartıştıktan sonra da Chebron şöyle dedi:

"Şimdiye kadar sana babamın cenazesini sormadım Jethro. Ne zaman olacak? Çok kez aklıma geldi ama sen bu konuda hiç konuşmadığın için sormamanın daha iyi olacağını düşündüm."

"İyi ki sormadın," dedi Jethro. "Yaklaşık on gün sonra gerçekleşecek. Tahmin edebileceğin üzere babanı Chigron mumyalıyor, işlemlerin bitmesine daha dört gün var ve bildiğin gibi ceset tahnitçinin elinde sarılıp tabuta koyulana kadar akrabalarına gösterilmez. Chigron bizim için vicdanının el vermeyeceği o kadar çok şey yaptı ki, onun için büyük önemi olan bu geleneğe karşı gelmene izin vermesi için ricada bulunmaya gönlüm el vermezdi; ayrıca cansız bir yüze bakıp acılarının tazelenmesini istemedim sevgili dostum. Son bir aydır neyse ki o kadar çok dikkatini dağıtacak şey yaşandı ki kaybın üzerine düşünmene zaman kalmadı. Ayrıca kız kardeşini bulmak için olabildiğince güçlü ve zinde olman gerekiyordu; eminim, bilge olduğu kadar mantıklı bir adam olan baban –ki bu iki özellik her zaman birlikte bulunmaz– boşu boşuna onun yasını tutmandansa seni zinde ve canlı bir şekilde kız kardeşini ararken ve atılmak üzere olduğumuz bu yeni maceraya hazırlanırken görmeyi tercih ederdi; bu yüzden dostum, bu konu üzerine konuşmamanın çok daha iyi olacağını düşündüm. Ama merhumu onurlandırmak

adına her şeyin yapılacağını bilmek biraz da olsa içini rahatlatabilir. Kral ve Mısır'ın en önemli adamları cenazeye katılacak, Teb şehrindeki binlerce insan da halkın bir kısmı tarafından işlenen bu kabahatin yasını tutmak için orada olacak. Babanın kesin talimatları olmasaydı cenazede kendini göstermenin iyi olacağını, böylece bir kereye mahsus yobazların bile seni affederek babana karşı işledikleri yanlışı telafi etmekle yetinebileceklerini düşünmüştüm. Fakat Ptylus'la yaşananlar bu ihtimali ortadan kaldırdı."

"Haklısın Jethro, babamı görmemem daha iyi olur, onu hep son gördüğümdeki haliyle hatırlayabilirim; onun hafızama Chigron'un mumyalama odasında sargılar içindeki haliyle kazınmasından katbekat daha iyidir. Cenazede ortaya çıkmamla ilgili söylediklerine gelecek olursak, hiçbir şekilde buna kalkışmazdım; Tebli güruhun elinden merhamet dilenip hayatım boyunca insanların beni kutsal kedinin katili olarak nefretle anmasındansa hayatımı bir sürgün olarak geçirmeyi ya da vahşilerin elinde ölmeyi bin kere tercih ederim."

Kabinde konuşurken neredeyse fısıldıyorlardı çünkü perdedeki aralıktan çıra meşalenin ışığında yemeklerini yiyen ve geceleyin çiyden korunmak için kat kat giyinmiş olan tayfanın neşe içinde sohbet ettiğini ve ara sıra şarkı mırıldandıklarını duysalar da tek bir kelimenin dahi kulaklarına gitmemesi için fısıldayarak konuşmanın iyi olacağını düşünmüşlerdi. Tayfa hakikaten pek keyifliydi. Evleri Yukarı Mısır'ın en uç sınırlarındaydı, o yüzden dostlarını ziyaret etme imkânı veren iş aldıkları pek görülmezdi. Bu sebeple yaptıkları anlaşmadan pek memnunlardı, liderleri ücret konusunda oldukça sıkı pazarlık yapmış olsa da böyle bir fırsatı tepmektense anlaştıkları ücretin yarı fiyatını bile seve seve kabul ederlerdi. Chebron sözünü bitirdiğinde güvertenin yerlerine birkaç şilte sererek geceye hazırlık yapıyorlardı. Daha sonra yan yana yatıp üstlerine bir iki şilte daha örttüler, meşaleyi söndürüp uykuya daldılar.

"Biz de onlar gibi yatalım, daha rahat oluruz diye umuyorum," dedi Jethro.

Minder ve yastıkları serdiler, ardından lambayı söndürüp yattılar; çok geçmeden tüm kayık derin bir uykuya daldı. Tayfa hareketlenince Amuba kayığın sallanmasıyla uyandı, kabin kapkaranlıktı. El yordamıyla kapıya gidip örtüleri çekti ve dışarı baktı, doğudan

hafif yeşilimsi sarı bir ışık vuruyordu ama yıldızlar hâlâ gökyüzünde parlıyordu.

"Günaydın genç efendim!" dedi kaptan. "Umarım iyi uyumuşsunuzdur."

"Öyle iyi uyudum ki sabah olduğuna hâlâ inanamıyorum," dedi Amuba. "Ne zaman çıkacağız yola?"

"On dakikaya hareket ederiz, şu an için kıyıyı görecek kadar aydınlanmadı etraf."

"Chefu, uyandın mı?"

"Evet," dedi Chebron uykulu bir sesle, "sesinize uyandım. Biraz sessiz olsaydınız bir saat daha uyurduk."

"Son yirmi dört saatte yeteri kadar uyudun," dedi Amuba azarlayan bir ses tonuyla. "Üstünü giyin de karaya çıkıp kıyıda bir mil koşalım, sonra kayık yola koyulmadan suya girer çıkarız."

"Ama hava çok soğuk," dedi Chebron.

"Hiç de değil! Yüzmek seni canlandırır."

"Haydi gel Chefu," dedi Jethro, "ağabeyin haklı, suya girip çıkarsak tüm gün dinç oluruz."

Mısırlılar banyo ve temizlik konusunda son derece titizdi. İklim gereği sıcaklık ve toz, temizliği kesinlikle zorunlu kılıyordu; zenginler evlerinde bulunan hamamlarda, yoksullar da göl ya da kanal sularında, sınıf ayrımı olmaksızın herkes gündelik olarak banyo yapardı. Jethro'yla iki genç karaya atlayıp kıyı boyunca çabucak bir mil koştular, sonra soyunup nehre atladılar; sudan çıkıp dört adamın kürek çekerek, kaptanın da kayığın kıç kısmında dümeni çevirerek kıyıya yanaşmaya çalıştıkları sırada giyindiler. Artık hava kaptanın yolcularını seçebileceği kadar aydınlanmıştı, o da kayığı doğrudan kıyıya çekti. Birkaç dakika sonra kızlar da dinlenmiş ve dinç bir şekilde kabinlerinden çıktılar.

"Yüzmeye mi gittiniz?" diye sordu Mysa. "Konuştuğunuzu duyduk, biz de banyo yaptık."

"Nasıl?" diye sordu Chebron.

"Yün örtülerimizi alıp kabinin öbür tarafındaki kapıdan tayfanın dümeni çevirdiği ufak yere çıktık ve küplerle birbirimizin üstüne su döktük."

"İyi uyudunuz mu peki?"

"Hem de nasıl, Amnis seni uyandırmak için bağırana kadar bir kez bile gözümüzü açmadık."

"Gördün mü Amnis, herkesi rahatsız etmişsin," dedi Chebron.

"Gayet iyi oldu işte," diye güldü Amuba. "Kalktığımızda banyo yapmasaydık tüm gün fırsat bulamayacaktık. Şimdi hepimiz canlanmış olduk."

"Kahvaltı yapmaya da hazırız," dedi Mysa.

"Ne yemek istersin Mytis?" diye sordu Ruth. "Bilirsin, çok iyi aşçıyımdır, tayfanın da kahvaltılarını daha uzun bir süre hazırlayacaklarını sanmıyorum."

"Bence çok iyi fikir Mytis," dedi Jethro, "ama iş bölümü yapsak iyi olur. Delikanlılar ön taraftaki düz taş ocakta yanan közü harlasınlar, ben de balıkları temizleyip hazır edeyim, Nite onları pişirsin, bu sırada Mytis de Nite'nin talimatlarıyla ekmek yapıp harlı ocakta pişirsin. İlerde bu düzeni değiştirmemiz gerekir tabii. Bu iş bölümüne alışmamak lazım. Elbette erkekler de ana yemekleri yapacak ama ufak tefek ara öğünleri de hazırlayabiliriz. Açık havada olduğunuzda ne kadar çok yiyebileceğinizi hayal bile edemezsiniz."

Yarım saat sonra Mysa'nın Ruth'un talimatlarıyla keyifle hazırladığı hafif ekmekler, balık ve meyveden oluşan yemek hazırdı. Meyvelerin arasında üzüm ve kavun da vardı. Yemeği keyifle yediler, kahvaltı faslı bittiğinde güneş çoktan gökyüzündeki yerini almıştı. Bir saat kadar güvertede oturup yanlarından geçen kayıkları ve kıyıdaki köyleri izlediler ama güneş iyice yükselince hemen kabinlerine çekildiler. Şilteleri kaldırıp odayı havalandırdılar, minderlere oturduklarında nehrin iki yanını da görebiliyorlardı artık.

Günler sessiz ve sakin bir şekilde geçip gitti. Tayfa genelde gün doğumundan saat on bire kadar kürek çekiyor, ardından kayığı kıyıya yanaştırıyor, yemek hazırlıyor, yemekten sonra karaya çıkıp gölgeli bir ağaç altı arıyordu, yoksa kayığın direklerinin altına şilteleri serip saat üçe kadar gölgesinde uyuyorlardı. Sonra gün batana kadar kürek çekmeye devam ediyor, gece için demir atıyor, ikinci yemeklerini hazırlıyor, bir iki saat sohbet edip şarkı söylüyor, sonra da günü bitirip uyuyorlardı. Bazen rüzgâr kayığı sadece yelkenle kıyıya yakın bir şekilde akıntıdan ilerletecek kadar güçlü

esiyordu, o zaman tayfa pek keyifleniyor, tüm günü yemek yiyip ardından uyuyarak geçiriyordu. Yolcular çoğunlukla kahvaltılarını erkenden yapıp karaya çıkıyor, kayığın yakınlarında bir iki saat yürüyordu, aynı rutini hava serinlediğinde tekrarlıyordu; böylece hem gün içinde bir değişiklik oluyordu hem de bünyelerini sağlıklı ve zinde tutuyorlardı.

"Yürüyerek uzun yollar katetmemiz gerekebilir," dedi Jethro, "yürümeye ne kadar çok alışırsak o kadar iyi."

Günler o kadar sakin ve keyifli geçiyordu ki Mysa ve Chebron bazen bu kadar kaygısız hissettikleri için kendilerini suçlu hissediyordu ama Chebron bir keresinde bunu dile getirdiğinde Jethro şöyle cevap verdi:

"Bu konuda kendinizi kötü hissetmeyin. Her şeyden önce sen ve kız kardeşinin keyfinin yerinde olması hepimizin içini rahatlatıyor. Yolculuğu bizler için daha keyifli kılıyor. Ayrıca sağlıklı bünye yüksek moralle gelir, şu an hayatımız rahat olsa da ileride sağlığımızı ve gücümüzü korumamız gerekecek. Bu kaçış ve sürgün size şimdilik bir felaketten çok bir nimet gibi geliyor. Amuba da annesi ve babasının ölümünden hemen sonra esir alındığında böyle hissediyordu."

"Gerçekten tehlikeli bir yolculuğa çıkacak olduğumuza neredeyse inanamıyorum," dedi Mysa. "Her şey o kadar güzel ve huzurlu ki. Günlerimiz dertsiz tasasız geçiyor. Çok yakında çölleri geçip belki de vahşi hayvanlarla, yabani insanlarla karşılaşacağımız, hayatlarımızın tehlikeye gireceği vakitlerin geleceğini düşünemiyorum bile."

"Buna daha çok var Mytis. Nehrin iki ana kolunun arasında kalan bir sonraki krallığın başkenti Meroe'ye varmamız aylar sürecek. O zamana kadar tehlikede olacağımızı sanmıyorum, gerçi ufak tefek zorluklar yaşayabiliriz; dediklerine göre yol boyunca geçilmesi gereken çok sayıda coşkun ırmak varmış. Kral Meroe'yi ele geçirip ordularını alt edeli ve haraca bağlayalı çok olmamış ama bu ülkeyle çok fazla ticaret yapıldığı için sıkıntı yaşayacağımızı düşünmüyorum. Asıl zorluklar Meroe'yi geçince başlayacak çünkü duyduğuma göre oradan doğuya uzanan ve Etiyopya adlı ülkenin başkenti Aksum'dan geçen yol yabani hayvanlarla dolu vahşi bir bölgedey-

miş ve Aksum'u geçtikten sonra denize varana kadar yollar engebeli ve çetinmiş. Fakat Chigron kendisi için çalışan bir Meroeliden duyduğu kadarıyla başkentin yüzlerce mil aşağısında nehrin denize doğru devasa kıvrımlarla aktığı çok daha kısa bir yol olduğunu söyledi. Ülkenin daha yukarı kısımlarına vardığımızda elbette bu konuyu araştırırız. Umarım doğrudur çünkü öyleyse aylarca sürecek bir yolculuktan kurtulmuş oluruz."

Yukarı doğru ilerledikçe çok sayıda büyük kentten geçtiler. Önce güzergâhları üzerinde nehrin batı yakasında bulunan Hermonthis'e gittiler. Sonra Nil Vadisi'nin beş mil genişliğinde açıldığı bölgede bulunan ve Kneph ile Neith'e adanan devasa tapınaklarıyla Esneh'ten geçtiler. Ardından doğu yakasında bulunan ve üstünde birçok tapınağın olduğu, arkasında ise kabir girişleriyle dolu kumtaşından kayalıkların olduğu Eilithya'a vardılar.

Birkaç mil daha yukarı ilerlediklerinde Edfu'dan geçtiler. Buranın üstünde vadi gitgide daralıyordu, tepeler ise etrafı sarıyor, sonunda âdeta dik bir şekilde nehrin kıyısından yükseliyordu. Burada özellikle Nil ve onun sembolü olan timsahlara ibadet etme amacıyla inşa edilmiş tapınaklar bulunuyordu. Burası bir uçtan bir uca tüm Mısır'ı kapsıyormuş gibi göründüğünden nehre ibadet etmek için en uygun yerdi. Burada da Yukarı Mısır tapınaklarının birçoğunu inşa etmek için taş çıkarılan büyük madenler vardı.

On altı mil yukarıda timsah başlı tanrı Sebak'ın onuruna yapılan büyük tapınağın bulunduğu Ombi'yi geçtiler. Nehrin bu kısmında toprak oldukça çoraktı, köyler de bir o kadar küçük ve birbirinden uzaktı. Dar bölgelerde nehir bazen o kadar hızlı akıyordu ki gemicilerin akıntıya karşı kayıkları çekmesine yardım etmek üzere çok sayıda köylü tutmak gerekiyordu ve buna rağmen günlük çok az ilerleme kaydediliyordu.

Ombi'den ayrıldıktan dört gün sonra Teb'den beri karşılaştıkları en büyük şehir olan Syene'ye vardılar. Böylece yolculuklarının ilk kısmının sonuna gelmiş oldular. Şimdiye kadar zaman zaman hareketlenen ama genelde rahat ve sakin akan durgun bir nehirde yolculuk yapmışlardı. Bundan sonra bir dizi taşkın ve coşkun sulardan, çoğunlukla kontrol altında tutulan ama sık sık Mısır'ın otoritesine karşı ayaklanan bir ülkeden geçmeleri gerekecekti.

Syene'de üç gün kaldılar. Fazla oyalanmadan yola devam etmek istiyorlardı çünkü Mısır hâkimiyeti nehrin daha öte kısımlarına kadar uzansa da Syene, valinin Mısır meseleleriyle uğraştığı ya da kanun kaçaklarının yakalanabildiği son şehirdi. Ama âdet gereği yoğun uğraşlarının ardından kendilerini bekleyen çok daha zorlu bir yolculuk öncesinde gemicilere birkaç günlük dinlenme imkânı sağlanması gerektiği için Jethro aceleleri varmış gibi davranmamanın çok daha iyi olacağını düşündü.

Syene'de daha önce hiç görmedikleri çok şey vardı. Şehrin Meroe ile büyük bir ticari ilişkisi vardı. Bu ticareti yürüten tüccarların çoğu burada yaşıyordu, bir yandan Yukarı ve Aşağı Mısır'dan mallar satın alıp bunları nehrin yukarısına götürüyor ya da yolluyor, bir yandan da Meroe mallarını satın alıp Teb'e gönderiyorlardı. Sokaklar çeşit çeşit insanla kaynıyordu. Pırıl pırıl kıyafetleriyle, sakin tavırlarıyla Mısırlılar, işiyle meşgul tüccarlar, Syene'nin önemli bir askeri üs olmasından dolayı çok sayıda subay ve asker, yakınlardaki büyük madenlerde çalışan görevliler ve emrinde çalışan bir sürü milletten köle grupları vardı.

Başıboş görünümlü insanlar da kalabalığın içinde ilerliyordu, üstünkörü bir şekilde üstlerine geçirdikleri kıyafetleri Mısırlıların tertemiz giysileriyle dikkat çekici bir zıtlık oluşturuyordu, dağınık saçları da aynı şekilde orta sınıf Mısırlıların kusursuz peruklarıyla ve alt sınıfların kel kafalarıyla tamamen zıttı. Tenleri de kendi içinde çeşitlik gösterse de diğerlerine kıyasla çok daha esmerdi. Bunların arasında tamamıyla farklı görünüşte ufak bir grup adam vardı, tenleri neredeyse siyahtı ve daha kalın dudakları, daha yassı suratları vardı. Bunlar Etiyopyalıydı, ülkeleri Meroe'nin ilerisinde kalıyordu ve onlar da Mısır ordularının ağırlığı ve gücünden paylarını almışlardı.

"Bu Meroeliler," dedi Amuba, "dış görünüş olarak Mısırlılara çok benziyor Chebron. Dilleri de sizinkini andırıyor, ne konuştuklarını anlayabiliyorum."

"Tarihi kaynaklarımız onlarla akraba olduğumuzu ve kökenlerimizin Afrika'dan ziyade Asya olduğunu yazıyor," dedi Chebron. "Meroeliler ilk atalarının Arabistan'dan geldiğini, önce Kızıldeniz'in batı kıyılarına yayıldıklarını, oradan dağlara çıktıklarını ve o bölgelerdeki siyahi halkları kovduklarını söylüyor. Bizim kökeni-

mize gelince, bu biraz belirsiz ama babam kadim bilgilere mahir olanların bizim de Arabistan'dan geldiğimiz görüşünde olduğunu söylemişti. Hepimiz tek bir halk değildik, burası kesin ve insan ömrüne göre uzun bir zaman olsa da aslında görece çok yakın bir zaman önce Tebliler, yani Yukarı Mısır halkı Aşağı Mısır'a yayılıp buraları ele geçirdi ve tüm ülkeyi tek bir millet haline getirdi. Gördüğün gibi şimdi bile kral Yukarı Mısır ve Aşağı Mısır'ı temsil eden iki taç takar. Büyük Deniz'in batıya doğru olan kıyılarında Libyalılar ve bizim ırkımıza benzeyen diğer halklar yaşar. Babama göre Asya'dan gelen ilk kabileler siyahi insanları püskürterek ya da yok ederek batıya yayılmış. Doğudan gelen her yeni akım diğerlerini daha da uzaklara sürmüş, sonunda Aşağı Mısır halkının ataları gelip oraya yerleşmiş. Meroe'nin tapınakları ve dini bizimkine benzer. Bu dini Arabistan'dan mı getirdiler yoksa ülke genelindeki çeşitli fetihler sırasında biz mi tanıttık bilmiyorum ama şu an Yukarı Mısır ve Meroe arasındaki farkın Yukarı Mısır ve Delta arasındaki farkla aynı olduğu kesin."

"Peki Meroe'nin ilerisindeki halk burada gördüklerimiz gibi tamamen siyah mı?"

"Öyle sanıyorum Amuba. Tüccarlarımız ürünlerimizi altın ve fildişi karşılığında satmak için güneydeki uzak topraklara gidiyor, gittikleri her yerde de siyahi insanların sefil köylerde görünüşe göre devletsiz, kanunsuz, düzensiz yaşadığını görüyorlar; birbirlerine karşı savaşa girip yakaladıklarını köle olarak ayırıp bu köleleri de tüccarlarımıza satıyorlar. Bizden o kadar farklılar ki aynı ırktan gelmiş olmamız mümkün değil. Ama çok güçlü ve dinçler, bu yüzden de onlardan iyi köle oluyor. Meroe ve deniz arasında kalan ve Etiyopya denilen ülkede de Arap ırkından insanlar yaşıyor ama bize Meroelilerden çok daha uzak bir yapıdalar. Büyük şehirleri var ama dinlerinin bizimkilerle aynı olduğunu sanmıyorum, tüccarlarımız onların dilini anlayabildiklerini söylüyorlar ama dediklerine göre daha kaba sabaymış. Babam bu konulardan bana bahsederken Nil'in doğu kolunda bulunan ve bu kolun Etiyopya'ya uzanan kısmında bulunan ülkenin tamamının isminin Tekeze olduğunu ve Afrika'ya değil, Asya'ya bağlı olduğunu düşündüğünü söylerdi."

Jethro ve gençler art arda iki Osiris başrahibinin dehşet verici bir şekilde öldürülmesinin Syene'de en çok konuşulan konulardan

biri olduğunu öğrendi ama kimse bu olaya dahil olanların güneye gideceği ihtimalini hayal dahi etmiyor gibi görünüyordu. Yine de Jethro karaya birlikte çıkmamalarının daha güvenli olacağını düşündü, bu yüzden genellikle Amuba ile Chebron bir tarafa giderken Jethro ve kızlar da öbür tarafa gidiyordu. Şehrin karşısındaki kutsal Ebo adasını ve dört mil uzaklıktaki Filai madenlerini ziyaret ettiler. Burada köle gruplarının som kayalardan dev gibi heykeller, dikilitaş ve mabetler yonttuğunu gördüler.

Öncelikle kayanın üzerine bir taslak çiziliyordu, sonra taslağın çevresindeki kaya keski ve kama yardımıyla kazınıyordu, son olarak heykel ya da dikilitaş olduğu gibi kayadan çıkarılıyordu. Ardından taşçılar bunu yontup şekillendiriyordu, yüzlerce adam da heykeli silindirlere yerleştirip iskeleye sürüklüyordu, silindirler bu şekilde salların üzerine konulup nehir üzerinden varış noktasına götürülüyordu. Üretimin her aşamasında birçok kaya yığını gördüler. Bu iş için çok sayıda köle çalıştırılıyordu, bunlar da madenlerin yakınına yapılan büyük binalarda kalıyordu, bu bölgede ayrıca köleleri denetleyen birlikler için bir kışla da vardı.

Kölelerin bu acı dolu meşakkatli çalışmasını gören Jethro ve Amuba böylesine tekdüze ve aralıksız bir eziyet içinde hayatlarını geçirmek yerine Ameres'in yanına gönderildikleri için talihlerine şükrettiler. Kölelerin arasında dış görünüş ve ten renkleri sayesinde Rebulu olduklarını anladıkları çok sayıda insan vardı. En başta Mısır'a getirilen tüm Rebulular rahip ve üst düzey subaylara dağıtıldığını düşününce bu insanların ya inatçılık, işledikleri bir kabahat ya da kaçma girişimleri yüzünden sahiplerini kızdırıp devlete hizmet etmeleri için buraya gönderildiğini anladılar.

Hemşerilerinin durumunu görüp onlara acıyan Jethro ve Amuba kölelerin sahibi devlet değil de tekil kişiler olsaydı onlardan bu insanları satın alıp yolculuklarında yanlarında götürmeye çalışırlardı. Ama içinde bulundukları durumda bu mümkün değildi, gerçi onlarla konuşmaları ya da şüphe uyandırmadan bir miktar para verip yaşadıkları çileyi biraz olsun hafifletmeye çalışmaları bile imkânsızdı. Tüm grup Syene'ye vardıktan sonraki dördüncü günün sabahında tayfanın kayığı kıyıdan çektiğini ve hazırlıkların başladığını görünce son derece mutlu oldu.

XVII

Mısır'dan Uzakta

Teb'den ayrılmadan önce bile nehir yükselmeye başlamıştı, henüz en yüksek seviyesine çıkmamış olsa da yoğun oranda su akışı vardı; tayfa, taşkınları zorluk çekmeden geçeceklerine dair Jethro'nun içini rahatlattı; asıl Nil'in su seviyesi düşük olduğunda geçmek çok tehlikeliydi, hatta bazen nehri hiçbir kayık geçemiyordu. Tayfa, kayığı hızlı akan kısımlardan geçirmek için on adam daha tuttu.

Fakat bir tehlike olmadığına dair güvence alsalar da kızlar kıyıdan yürüyeceklerini söylediler çünkü büyük taşkınlar bazen ani ve hızlı bir şekilde kısa, hiddetli dalgalarla yükselip haliyle sinirlerini yıpratıyordu. Durum böyle olunca Jethro ve delikanlılar da kızların yanında yürüdü, bazen de akıntının hiddeti yüzünden tayfa kayığı yedeğe almaya çalışırken tüm uğraşlarına rağmen kayık ellerinden uçup gidecekmiş gibi göründüğünde onlar da halatların ucundan tutup ağırlıklarını vererek tayfaya yardım etti. Nihayet nehrin en hızlı akan kısmını aştılar ve kayık sakin sularda yüzmeye başlayınca herkes yeniden memnuniyetle kayıktaki yerini aldı. Bazen uygun rüzgârlar eşliğinde, bazen kayığı sakin sularda kıyıya yakın bir şekilde halatlarla çekerek, bazen de şiddetli akıntılarla mücadele ederek bir ay geçti. İlk karşılaştıkları taşkının ileride göreceklerinin yanında bir hiç olduğunu anladılar. Buralarda kayığın tüm yükü indirilip akıntı geçildikten sonra tekrar yükleniyordu; boş kayığı coşkun nehirden geçirmek için de kırk adam gerekiyordu ve dümencinin yapacağı en ufak hata genelde kayığın kanalın ortasından çıkan devasa kayalara çarpıp parçalanmasına sebep ola-

biliyordu. Fakat ikinci taşkına varmadan önce tayfanın memleketi olan Ibsciak'ta birkaç gün kaldılar.

Syene'den Ibsciak'a kadarki yüz seksen millik yolculuk boyunca bir sürü tapınak ve şehirden geçtiler, içlerindeki en geniş kent Ibsciak'tı. Burada biri Amun ve Phre tanrılarına adanan ve bizzat Ramses adına kurulan, diğeri de Lofreai kraliçesi tarafından Athor'a ithafen yapılan iki büyük yeraltı tapınağı inşa ediliyordu. Bu tapınakların üzerinde Ramses'in Afrika ve Asya'daki çok sayıda millete karşı kazandığı zaferlerin adları kazınmıştı.

Jethro, tayfa burada daha fazla kalmak istiyorsa kendilerini götürecek başka bir kayık tutabileceğini söyledi ama adamlar yaptıkları anlaşmadan ve gördükleri muameleden gayet memnun oldukları için bir haftalık dinlenmenin ardından devam edebileceklerini belirttiler. İkinci taşkını geçtikten sonra bir başka büyük kent olan Behni'ye geldiler. Burası da tapınak ve kamu binalarıyla dolu, oldukça büyük bir şehirdi. En büyük tapınak Thoth'a adanmıştı. Nehir boyunca sıra halinde tarım alanları kıyıdan millerce geriye yayılıyordu. Burada sayısız köy vardı ve her çeşit yiyecek kolaylıkla yetiştirilebiliyordu.

Sonunda gidecekleri son yer olarak tayfayla anlaştıkları Semneh'e vardılar. Burası o dönem Mısır hâkimiyetinin uzandığı en uç noktaydı. Nehir buradan geniş bir kıvrımla doğuya doğru ilerliyor, oradan güneye ve sonra da büyük bir döngü oluşturup tekrar batıya doğru dönüyordu. Bu rota, çölden geçip Meroe egemenliğinin kuzeydeki sınırını çizen, gelişmiş Merawe kentine giderek kısa kesilebiliyordu, çöl ise iki krallık arasında elverişli bir tarafsız bölge olarak duruyordu. Bazen Mısır güçlü bir kralın önderliğinde ordularıyla güneye dayanır, bazen de Meroe'nin savaşçı bir hükümdarı Mısır sınırlarını neredeyse Syene'ye kadar püskürtürdü ama genel itibarıyla Nil'in güney yönünde Semneh'e kadar uzanan bölüm Mısır'a ait olarak kabul edilirdi.

Semneh'e gelen tüccarlar genellikle çölden geçen, kendini koruyamayacak kadar güçsüz ve silahsız olan gruplara saldırıp mallarını yağmalayan, Mısır ile Meroe egemenliklerinden bağımsız olarak çölde yaşayan yerlilere karşı ortak bir koruma sağlamak için güçlü bir kafile toplayacak kadar insanın bir araya gelmesini beklerdi. Jethro ve ekibi mal ve yüklerini karaya çıkardıktan sonra iki

çadır dikip nehir kıyısına kamp kurdu. Henüz yolculuklarına çölden mi yoksa nehirden mi devam edeceklerine karar vermemişlerdi.

İki güzergâh arasındaki seçim onlara bağlıydı çünkü tüccarlar genelde ağır yükleri yerlilere karşı korumak ve önlerine çıkan hızlı akıntıları geçerken yardımcı olması için bu yükleri kayıklarla büyük filolar halinde uzun yoldan gönderip kendileri yanlarına hafif ve değerli mallarını alarak çölü geçmeyi tercih ediyorlardı. Mısırlı gemiciler Meroe'ye gitmek istemedikleri için buradan gemilerle yük aktarmak herkesin kabul ettiği bir kuraldı, bu yüzden yeni bir kayık tutmak zor olmazdı. Haliyle bu noktadan sonraki nakliyeler bu ülkenin halkının kontrolündeydi.

Jethro Semneh'te toplanan tüccarlara danışıp Meroe şehrine, oradan doğu yönünde Etiyopya'nın başkenti Aksum'a, oradan da denize gitmek için nehirden geçmeye gerek olmadığını, nehrin kıvrıldığı yerin en doğu ucundan doğrudan denize uzanan çok daha kısa bir yol olduğunu öğrendi. Sahiden de Kızıl Deniz üzerinde birçok büyük Mısır kenti vardı ve buralardan Meroe ve Etiyopya'yla gelişmiş bir ticaret yürütülüyordu, Jethro'nun ilk konuştuğu tüccar bahsettiği güzergâhı bilmediğini görünce pek şaşırdı.

Meşakkatli de olsa bu yolculuğun görece daha kısa mesafeli olması dışında Meroe'den Aksum'a gitmekten pek bir farkı yoktu. Birçok kişiye danıştıktan sonra en doğru planın, yanlarında getirdikleri malları güneye giden bir tüccara satıp sadece yolculukları boyunca kendilerini korumaları için yanlarında götürmeleri gereken adamlara ödeme yapacak kadar mal almak olduğuna karar verdiler. Jethro mallarını bırakma sebebi olarak Meroe için gerekli olan masrafın hesaplandığından çok daha fazla çıktığını, bu yüzden daha fazla ilerlememeye karar verdiğini bahane edip bu işten kolayca sıyrıldı. Teb'den kaçtıktan sonra altı ay boyunca hiçbir büyük Mısır kentine gitmemenin daha iyi olacağını düşündükleri için Semneh'te neredeyse iki ay kadar kaldılar, sonra bir kayık filosunun nehri geçmek için hazır olduğunu öğrenince nehirden ayrılıp yolculuklarına karadan devam edecekleri noktaya kadar kayıklarını kiralamak üzere birkaç gemiciyle anlaştılar.

Yolculuk güçlüklerle doluydu. Altmış mil gittikten sonra daha önce geçtiklerinden çok daha tehlikeli bir akıntı noktasına geldiler ve filonun buradan geçmesi iki haftasını aldı çünkü tüm tayfaların

çabasıyla her gün yalnızca dört ya da beş kayık çekilebiliyordu. Son kayığı da geçirdikten sonra herkes rahatladı, o akşam tayfa kendi arasında ziyafet çekip eğlendi. Burayı geçmeye çalıştıkları süre boyunca bir grup silahlı birlik kıyının yakınlarındaki yüksek kayalıklarda nöbetteydi çünkü burası kötü bir nam salmıştı ve çöl kabileleri sık sık nehirden geçenlere saldırıyordu.

Şimdiye dek hiçbir saldırgan yerliye rastlanmamıştı. Yine de her zamanki önlemler alınmıştı; yükler elden ele taşınıp bir siper oluşturacak şekilde diziliyordu, gece olduğunda da çok sayıda nöbetçi ani bir baskına karşı tetikte bekliyordu. O gün hangi kayık getirildiyse bu kayığın adamlarının gece nöbet tutmasına karar verilmişti, bu gece de nöbet sırası Jethro'nun tayfasındaydı. Onlardan önce çok sayıda kayık Semneh'ten çıkarılmıştı, onlar ise taşkının eteğine son varan grubun arasındaydı, bu yüzden sona kalmışlardı.

Kayıkların sahibi oldukları için kayıkları çekme işinden muaflardı, böylece bu zorunlu bekleme süresince avlanarak vakit geçirdiler. Taşkının eteğindeki köyden yanlarına av köpeği ve rehber alıp kayalık tepelerde bolca bulunan dağ keçisi avladılar. Kızlar Semneh'ten sonra kabinlerinden pek çıkmadı. Nehrin bu kadar yukarısına giden bir kayıkta kadınların olması alışılmamış bir şey değildi, birçok tüccar yolculuğa çıkarken eşlerini de beraberinde götürürdü. Fakat Semneh'in ötesine geçecekleri zaman eşlerini dönene kadar orada bırakırlardı çünkü çöl yolculuğunun tehlikesi ve zorlukları kadınların başa çıkamayacağı kadar büyük olurdu, haliyle kızların kabinlerinden çıkmamalarının daha doğru olacağına karar verdiler.

Jethro, Amuba ve Chebron kamp alanının etrafında duruyordu, bir anda Jethro bağırdı:

"Karşıdaki dik tepede hareket eden biri ya da bir şey var! Daha önce birkaç kez tıkırdayan taş sesleri gelmişti kulağıma. Doğru duymuşum demek ki." Sonra arkasını dönüp daha yüksek sesle bağırdı, "Tepeden sesler geliyor. Herkes silahını kapıp gelse iyi olur, saldırıya karşı hazırlıklı olalım."

Bir anda ateşin etrafında toplanmış olan gruptan gelen kahkahalar ve şarkı türküler kesiliverdi, bütün erkekler silahlarına uzandı. Jethro yakınından geçen keskin bir çınlama duydu, eğilip yanına düşen oku yerden aldı.

"Düşman saldırıyor!" diye bağırdı. "Siperlere çekilip çatışmaya hazırlanın. Ateşi ve yanan meşaleleri hemen söndürün. Biz onları göremesek de onlar bizi görebilir."

Jethro bunları söylerken tepeden coşkulu bir feryat koptu ve kamp alanı ok yağmuruna tutuldu. Birkaç adam öldü ama diğerleri Jethro'nun talimatına uyup derhal ateşi söndürdü.

"Nişan alabileceğimiz kadar yaklaşmalarını bekleyin ve siperin arkasına eğilin," diye bağırdı Jethro. "Saldırıya geçtiklerinde karşı hücum yapmak için mızraklarınızı hazırlayın."

Jethro emir verecek bir konumda olmamasına rağmen komuta kendisindeymiş gibi talimatlarına anında uyuluyordu. Adamlar Jethro'nun ses tonundaki sakinlikten savaşa alışık olduğunu anlamış, hemen sözünü dinlemeye başlamıştı. Birkaç dakika içinde bir kalabalığın yaklaştığını gördüler, onlar da ayağa fırlayıp oklarını yağdırmaya başladılar. Bir anda duyulan bağırış çağırıştan düşman hattında istenilen sonucu aldıklarını anladılar ama yine de durmaksamadan saldırmaya devam ettiler. Mısırlılar kalan birkaç dakika içinde olabildiğince hızlı bir şekilde oklarını fırlattılar, ardından yerliler sipere akın ederken yaylarını bırakıp ellerine yanlarında getirdikleri mızrak, topuz, kılıç, balta ya da değnekleri kapıp cesurca düşmanla kapıştılar.

Bir süre kimin kazanacağı belli değildi ama sesi yerlilerin çığlıklarını bastıran Jethro'nun bağrışlarından cesaretlenen Mısırlılar coşkulu bir şekilde yiğitçe kendilerini savundular. Yerliler yolcuların mallarından oluşturulan alçak siperi geçtikleri anda ya kılıçla ya da mızrakla yere seriliyordu, on dakikalık azılı çatışmanın ardından saldırı başladığı gibi aniden sona erdi ve şaşılacak derecede büyük bir sessizlik savaş alanına yayıldı.

"Çok iyi iş çıkardınız dostlarım," dedi Jethro, "saldırganları yendiniz ama geri gelme ihtimallerine karşı bir süre daha gardımızı indirmesek iyi olur. Gerçi döneceklerini sanmıyorum, beklediklerinden çok daha hazırlıklı ve güçlü olduğumuzu gördüler. Yine de ne yapacakları belli olmaz, o yüzden tetikte kalsak iyi olur."

Bir saat sonra düşmandan ses çıkmayınca yeniden ateş yakıp yaralılarla ilgilendiler. Saldırganların oklarıyla on altı adam ölmüştü, aynı darbeler sonucu elli kişi de neredeyse ölümcül şekilde

yaralanmıştı, on sekiz adamı da siperdeki dövüşte kaybetmişlerdi. Siperin içinde otuz yedi ölü yerli buldular. Mısırlıların oklarıyla kaç saldırganın öldüğünü bilmiyorlardı çünkü sabah olduğunda yerlilerin siperin dışında kalan ölü ve yaralıları götürmüş olduğunu gördüler. Chebron çatışma biter bitmez kayığa dönüp kızları yatıştırdı ve içlerinden kimsenin ciddi bir yara almadığını, bir tek Jethro'nun mızrakla yaralandığını ama kaburgayı sıyırıp geçtiği için yalnızca ufak bir sıyrık bıraktığını, kendisinin de yarayı pek önemsemediğini söyledi.

"Amuba neden seninle gelmedi?" diye sordu Mysa. "Yaralanmadan kurtulduğuna emin misin?"

"İçin rahat olsun, Amuba tek bir sıyrık bile almadı Mysa ama hâlâ tetikteyiz çünkü düşmanın geri dönme ihtimali var, gerçi bu ders onlara yetmiştir diye umuyoruz."

"Çok korktun mu Chebron?"

"Üstümüze gelirken biraz gerildim ama iş dövüşe gelince içinde bulunduğumuz tehlikeyi düşünemeyecek kadar heyecanlıydım. Ayrıca ben Jethro ve Amuba'nın arasındaydım, ikisi de büyük savaşlarda dövüştükleri için o kadar sakin ve soğukkanlı görünüyorlardı ki hiç korkmadım. Komutayı Jethro üstlendi, herkes de sorgusuz sualsiz ona itaat etti. Şimdi yerime dönmeliyim. Jethro kimseye görünmeden gelip size güvende olduğumuzu söylememi istedi ama yerliler tekrar saldırırsa yerimde olmam gerekir."

"Sık sık Jethro'yla Amuba olmasaydı ne yapardık diye düşünüyorum Ruth," dedi Mysa Chebron yanlarından ayrıldıktan sonra. "Onlar olmasaydı ben Plexo'yla evlenmek zorunda kalırdım, Chebron da Teb'de yakalanıp idam edilirdi. Her şeyi onlar hallediyor, hiçbir şeyden korkmuyorlar."

"Bence ağabeyin de çok cesur," dedi Ruth, "onlar da planlarını hep ona danışarak yapıyor."

"Evet ama her şeyi onlar yapıyor," dedi Mysa. "Jethro'yla Amuba gelmeden önce Chebron okumaktan başka bir şey yapmazdı, hep sessiz ve uysaldı. Bir gün kölelerden birinin onun bir oğlandan çok kıza benzediğini söylediğini duymuştum ama Amuba'nın gelişiyle çok değişti. Elbette Amuba kadar güçlü değil ama en az Amuba kadar iyi bir şekilde yürüyüp koşabiliyor, ok ve cirit atabiliyor, yine de

onun kadar cesur değil. Bence Amuba her zaman kendinden emin bir şekilde konuşuyor ama Chebron fikrini belirtmekte hep tereddüt ediyor."

"Ama ağabeyin Amuba'dan daha fazla bilgi sahibi, bu yüzden onun fikirleri daha önemlidir herhalde Mysa."

"Ah, evet, eğer konu tarih ya da bilimse kesinlikle fikirleri çok değerli Ruth ama diğer konularda öyle değil. Elbette bu kadar farklı olmaları çok normal, neticede Amuba bir kralın oğlu."

"Kralın oğlu mu?" diye sordu Ruth şaşkınlıkla.

"Evet, bunu ilk geldiklerinde duymuştum ama babam bundan kimseye söz etmememiz gerektiğini tembihlemişti çünkü bir kralın oğlu olduğu duyulursa bizden koparılıp sarayda bir soylu kölesi olarak tutulurdu. Ama o gerçekten de bir kralın oğlu, babası öldüğü için de kendi ülkesine döndüğünde kral o olacak."

"Jethro da onunla aynı milletten, değil mi?" diye sordu Ruth.

"Ah evet! İkisi de Rebulu. Sanırım Jethro da kralın askerlerinden biriymiş."

"Bu hep aklımı kurcalayan konuya da açıklık getirmiş oldu şimdi," dedi Ruth. "Jethro hepimizden büyük olduğu için önderimiz ama Amuba'yla hep asıl lider oymuş gibi konuştuğunu fark ettim."

"Ben fark etmemiştim," dedi Mysa kafa sallayarak, "ama şimdi sen söyleyince hatırladım, kendi fikrini belirtmeden önce hep Amuba'nın ne düşündüğünü soruyor."

"Bu benim de dikkatimi çekmiştir hep Mysa, Jethro ve Amuba babanın köleleri oldukları halde neden ağabeyinin değil de hep Amuba'nın fikrini sorduğunu merak ederdim, şimdi anlıyorum. Amuba'nın fikirlerini nasıl bu kadar kendinden emin bir şekilde belirttiğini de açıklıyor bu durum. Tabii ki Amuba kendi ülkesinde bildiğini okumaya alışıktır. Bunu duyduğuma çok sevindim çünkü Amuba'ya çok değer veriyorum ama Jethro daha büyük olmasına rağmen kararları Amuba'nın verdiğini görmek bazen canımı sıkıyordu. Gerçekten ülkesine dönebilirse kral olacağını düşünüyor musun?"

"Emin değilim," dedi Mysa tereddütle. "Tabii ki olmalı. Ama sanırım orada şu an başka bir kral var ve yerini Amuba'ya bırakmak istemeyebilir."

"Bence oraya asla varamayacağız," dedi Ruth. "Geçen gün Amuba ülkesinin benim halkımın uzun yıllar önce geldiği topraklardan çok daha uzakta olduğunu söyledi."

"Ama o kadar uzak değildir Ruth. Kafilelerin, Mısır'ın senin yaşadığın bölgesinden atalarının geldiği Büyük Deniz'in doğusuna kadar altı yedi günde gittiğini söylemiştin."

"Ama oradan da çok uzaktayız Mysa."

"Peki ya madem sadece altı yedi günlük bir yolculuktu, halkın neden geri dönmedi Ruth?"

"Hep bir gün geri döneceklerini ummuşlar Mysa ama sanırım senin halkın buna izin vermemiş. Yani onları inşaatlarda, kanal döşemede ve benzer işlerde kullanmışlar. Ayrıca geldikleri topraklarda artık başka halklar yaşıyor, savaşta mağlup edilmedikleri sürece de orayı terk etmezler. Benim halkım da savaşmaya alışkın değil, hem o kadar uzun süredir buradalar ki neredeyse Mısırlı oldular artık. Bazıları anadilini korumuş olsa da çoğunlukla sizin dilinizi konuşup sizin tanrılarınıza tapıyorlar. Ayrıca artık zorla çalıştırılmasalar bile bence birçoğu, atalarının yüzlerce yıl önce yaşadığı bilgisinden başka hakkında hiçbir şey bilmedikleri yabancı bir ülkeye gitmektense Mısır'da refah ve huzur içinde yaşamayı tercih eder. Bak, diğerleri de geldi," deyip sözünü bitirdi Ruth, kayık bir anda güverteye atılan adımlarla sallanmaya başlamıştı. "Şimdi şu çatışmayla ilgili daha fazla şey öğreniriz."

Ertesi gün yolculuk kaldığı yerden devam etti ve başka maceralar yaşanmadan filo sonunda ekibin nehirden ayrılıp karadan devam edeceği kente vardı. Mallarını indirip kayığı boşalttıktan sonra Jethro deniz kıyısına yapacakları yolculukla ilgili hazırlıklar tamamlanana kadar kalacakları ufak bir ev kiraladı. El Makrif pek önemli bir yer değildi. Deniz kenarıyla belli oranda ticaret yapılıyordu ama Meroe ile ticaret yapan çoğu tüccar Aksum'dan geçen daha uzun ama daha güvenli olan güzergâhı tercih ediyordu. Yine de gezgin grupları oradan geçip kayıkla Meroe'ye gidiyordu ama şimdiye dek Teb ile Semneh arasında geçtikleri her kenti öne çıkaran tapınak ve devasa yapılar burada yoktu.

Jethro biraz soruşturduktan sonra tüm güzergâh boyunca kamp alanlarında su kuyuları olduğunu öğrendi. Buraların halkı yabani

ve barbardı, Mısır egemenliği ise yalnızca deniz kıyısından on beş mil ötedeki tepe eteklerine kadar uzanıyordu. Ara sıra deniz kenarındaki tarım alanlarını yağmalayan kabile üyelerini cezalandırmak için seferler düzenlenirdi ama birlikler bu üyeleri yakalamakta pek başarılı olamazlardı çünkü dağların her bir oyuğunu avucunun içi gibi bilen bu insanlar ağır silahlı düşmanlarının bütün aramalarından kaçabiliyordu. Jethro, bu bölgelerden geçen tüccarların âdet gereği mallarından belli bir miktarı geçiş haracı olarak verdiklerini öğrendi. Yol üzerinde yetki hakkı olan iki kabile şefi vardı, hangisi en yakındaysa ona bir ulak aracılığıyla her zamanki ödeme teklif edilir, bir de rehber istenirdi.

Bir hafta sonra dört yabani görünümlü adam eve gelip gezginleri şeflerinin bölgesinden geçirmeye hazır olduklarını söyledi. Jethro halihazırda bölgenin lideriyle yolculuk için gerekli olan erzakı taşımak üzere on iki adam verilmesi için anlaşmıştı; ertesi sabah ekip yola koyuldu, Mysa ve Ruth oğlan kıyafetleri giydi çünkü Jethro'nun öğrendiğine göre tüccarlar kadın akrabalarını yanlarında Semneh'e, hatta nehrin daha da yukarılarına kayıkla götürseler de onları asla dağların arasından geçecekleri meşakkatli bir yolculuğa çıkarmıyorlardı; o yüzden deniz kenarındaki Mısır kentine iki kızın gelmesi elbette dikkatleri çeker, hatta yetkililer tarafından soruşturulurdu.

Kızlar kayıktaki uzun süreli hapis hayatından sonra ilk birkaç saat yolculuklarındaki bu değişimi çok sevdiler ama henüz karanlık bile çökmeden geride bıraktıkları rahat minderleri ve dertsiz hayatı özlemeye başladılar. Ağır yük taşıyan hamalların hep aynı yavaş adımlarla ilerlemesi ilk birkaç mil sonra kızların sinirlerini bir hayli zorladı. Güneş inanılmaz derecede yakıcıydı. Kısa bir süre sonra geçtikleri yerler çorak ve tenhalaştı. Susuzluk çekmediler çünkü hamallardan biri bol bol meyve taşıyordu ama yürümeye alışık olmayan ayakları ve bacakları zayıf düşüp sızladı.

"Biraz duramaz mıyız Jethro?" diye sordu Mysa yalvarırcasına.

Jethro iki yana kafa salladı.

"Su kuyularına varana kadar devam etmeliyiz. Daha iki saatlik yolumuz var. Yola çıktığımızda ilk gün kesintisiz altı saat yürüyeceğimizi söylemişlerdi."

Mysa daha fazla yürüyemeyeceğini söyleyecekti ki Ruth kulağına eğilip şöyle fısıldadı:

"Şimdi pes edemeyiz Mysa. Bizi de yanlarında götürürlerse her türlü zorluğa ve tehlikeye şikâyet etmeden katlanacağımıza söz verdik, hatırlasana."

Bu uyarı işe yaradı. Mysa gerçek yolculuklarının daha ilk gününde neredeyse pes edecek olmasından dolayı çok utanç duydu ve cesur bir şekilde ilerlemeye çalıştı ama su kuyularına vardıklarında iki kız da tamamen bitkin düşmüştü. Fakat çektikleri eziyetin sonunda Jethro onları içtenlikle övünce bu sözlerin tüm sıkıntılara değdiğini düşündüler.

"Çok cesurca davrandınız," dedi Jethro, "ne kadar bitkin düştüğünüzü gördüm. Korkarım en başta çok zorlanacaksınız ama gittikçe alışacaksınız. Yarınki yolumuz daha kısa."

Ertesi gün yolun daha kısa olması işlerine geldi çünkü daha yolun başında kızların bacakları ağrımaya başladı ve bir sonraki dinlenme yerine varana kadar Jethro ve oğlanların yardımını almak zorunda kaldılar, örtülerle ikiye ayrılan çadır kurulur kurulmaz kendilerini minderlerin üstüne attılar ve o günkü gibi bir yolu bir daha çekemeyeceklerini düşündüler.

Jethro da kızların ertesi gün devam edemeyeceklerini anladı ve rehberlerine burada bir gün geçireceklerini çünkü küçük oğullarının çok uzun süredir kayıkta seyahat etmekten bitkin düştüğünü söyleyip üstüne de dört adamın her birine birer hediye vererek durumu üstü kapalı izah etti.

Adamlar itiraz etmedi, hamallar ise günlük ödeme aldıklarından dolayı bu gecikmeden gayet memnun kaldılar.

Bir günlük dinlenme kızlara çok iyi geldi ama bacaklarının tamamen düzelmesine yetmedi, bunun üzerine hamallar yükleri sırtlandıktan sonra kızlar bacaklarını bandajlarla sarıp daha rahat bir şekilde yola koyuldular. Şimdi yağmurlu havalarda akarsuya dönüşen bir dağ yolunda yürüyorlardı. Bazen yanlardaki tepeler kısmen gözden kayboluyor, bazen de akarsuyun bir tarafından oldukça dik bir şekilde yükseliyordu, böyle olunca gidecekleri yolu iri kayaların arasından bulmak zorunda kalıyorlardı. Fakat bu şekilde yürümek kızlara tekdüze bir yolda ilerlemek kadar yorucu gelmedi.

Ayakları ağrıyordu ama sardıkları yumuşak sargılar sayesinde en başta giydikleri çarıklarla olduğundan daha az acı çekiyorlardı, böylece dinlenme yerine geldiklerinde önceki günlere kıyasla daha iyi durumdalardı.

"En kötüsü geride kaldı," dedi Jethro kızları cesaretlendirmek için. "Her geçen gün daha az yorulacaksınız. Şimdiye kadar tahmin ettiğimden çok daha iyi iş çıkardınız, bu yüzden sizi götürmeye karar verdiğimiz akşamdan bu yana yolculuğumuzu sağ salim tamamlayacağımıza olan inancım katbekat arttı."

Bazı dağ geçitlerinden geçerken maymun topluluklarının maskaralıklarıyla pek eğlendiler. Bu maymunlar bazen yamaçlarda sakince oturuyor, yaşlıları ciddiyetle geçen küçük kafileyi incelerken gençleri de tamamen umursamaz bir şekilde etrafta oyunlar oynuyordu. Bazen de uzun bir süre kafileye eşlik edip temkinli adımlarla yamaçlardaki çetin kayalıklarda ilerken bir yandan da aşağıda yürüyenlere yetişmeye çalışıyorlardı.

Maymun Mısır'da kutsal bir hayvan olarak kabul edildiği için Mysa onları gördüğüne sevindi ve bunu yolculuklarının başarıyla tamamlanacağına dair olumlu bir işaret olarak düşündü. Rehberleri, rahatsız edilmedikleri takdirde maymunların asla yolculara saldırmadığını ama rahatsız edilirlerse anında kalabalık bir grup halinde hiddetle saldırdıklarını, dört beş gezginin bile bir araya gelip bu saldırıdan sağ kurtulamayacağını söylediler. Yolculuklarının ilk haftasında başka bir hayvan görmediler ama geceleri kamp alanına kadar gelen sırtlanların bağırışlarını duyup bir iki kez de rehberlerinin bir aslana ait olduğunu söylediği boğuk kükremeler işittiler.

Fakat yedinci gün yürümeye başladıktan kısa bir süre sonra yamaçlardaki ağaçların arasından çatırdayan çalı sesleri duydular, hemen ardından ağaçlık alandan tepenin eteğine kadar uzanan mimoza çalılarının arasından dört beş tane devasa hayvanın kafası göründü. Hamallar dehşet içinde çığlıklar atıp yüklerini etrafa savurarak hızla kaçtılar. Dört rehber kararsız bir şekilde bekledi. Jethro'nun ekibinden kimse daha önce fil görmemiş olsa da resimlerden, oymalardan ve Elephanta Adası'nın devasa heykellerinden bu kocaman hayvanların ne olduğunu çıkarabildiler.

"Saldırırlar mı?" diye sordu Jethro adamlara.

"Genelde saldırmazlar," dedi içlerinden biri, "ama bazen köylerin etrafındaki tarlalara inip ekinleri mahvediyor, bazen de karşılarına çıkanları öldürüyorlar. O yüzden yollarından çekilsek iyi olur."

Jethro değerli yüklerden birkaçını gösterince adamlar bunları topladı ve hep birlikte tepenin öbür yamacındaki çalıların arasına girip olabildiğince bu yoldan yürümeye çalıştılar. Fakat pek ilerleme kaydedemediler çünkü çalılar keskin dikenlerle doluydu ve geçmesi çok zordu. Çalıların arasında yirmi metre anca yürümüşlerdi ki hepsinin vücudunda ciddi sıyrıklar oluştu ve herkesin üstü başı yırtıldı.

"Yeter bu kadar," dedi Jethro. "Devam edersek paramparça olacağız, buradan yüz metre boyunca saklanabileceğimiz bir yer yok. Gidip ne yaptıklarına bakayım."

Ayağa kalkıp dikkatli bir şekilde tüylü yaprakların arasından bakan Jethro fillerin hareket etmeden oldukları yerde durduklarını gördü. Devasa kulakları havadaydı, hortumları da sanki havayı kokluyor gibi gerilmişti. Birkaç dakika bekledikten sonra tepeden aşağı indiler.

"İnsanlardan korkarlar mı?" diye sordu Jethro rehberlerden birine.

"Bazen beklemedikleri bir anda insanlar yaklaştığında telaşla kaçarlar ama saldırıya uğradıklarında hiç tereddüt etmeden kaç kişi olursa olsun hücuma geçerler."

"Hiç avlıyor musunuz peki onları?"

"Bazen ama yanımıza hep çok sayıda adam alıyoruz. Onlara ok atmak fayda etmiyor, tek yol arkadan sinsice yaklaşıp bacaklarının arkasından kaslarını kesmek. Bunun için güçlü bir adam ve keskin bir kılıç gerek ama imkânsız değil. O zaman hiçbir şey yapamıyorlar ama bu durumda bile onları öldürmek uzun sürüyor. Onları köylerimizden genelde büyük ateşler yakıp gürültü çıkararak kovuyoruz. Yalnız filler sürülerden daha tehlikeli oluyor. Bir tanesinin bir düzine adamı öldürdüğünü bilirim; bazılarını hortumuyla yakalayıp kocaman bir ağacın tepesine kadar fırlatmış, bazılarını da yere serip vücutlarındaki tüm kemikler tuz buz olana kadar üstlerinde tepinmişti."

Filler şimdi vadinin eteklerine inmişti, rehberlerin önderi herkesin sessiz olması için elini havaya kaldırdı. Fillerin kendilerini

çalılara kovalamaları durumunda hepsi savaşmaya hazırdı çünkü daha fazla kaçmaları mümkün değildi. Amuba ile Chebron oklarını yay kirişine koyup kılıçlarını kınlardan çekmeye hazırlandılar. Dört yerli taşıdıkları kısa ve ağır kılıçları çekti, Jethro da en sevdiği silahı olan baltasını kavradı. "Unutmayın," diye fısıldadı oğlanlara, "nişan alınması gereken tek nokta bacaklarının arka kasları, üstümüze gelirlerse dağılın, kızlara doğru yönelirlerse arkalarına geçip bacaklarını sakatlayın."

Uzun bir süre durup beklediler. Fillerin hortumlarından çıkan kısık homurtulu sesleri duyuyorlardı, sonunda Jethro hafifçe başını kaldırıp ne olup bittiğini görmek için çalıların arasından baktı. Filler etrafa saçılmış bohçaları inceliyordu.

"Sanırım yemeklerimizi yiyorlar," diye fısıldadı tekrar çömelirken.

Yarım saat geçtikten sonra çalıların arasından hışırtı sesleri geldi. Jethro tekrar kalkıp baktı.

"Tanrılara şükürler olsun!" diye bağırdı, "gidiyorlar."

Sanki çimlerde yürüyormuş gibi mimoza çalılarını eze eze geçen filler karşıdaki tepeye tırmanıp nihayet çıktıkları ormana geri döndü. Grup on beş dakika bekledikten sonra Jethro'nun dikenleri baltasıyla kesip açtığı yoldan ilerleyip çalıların arasından tekrar çıktı. Açık alana çıktıklarında hepsi şaşkınlık içinde bir feryat kopardı. Bütün erzaklar etrafa saçılmış, her şey birbirine girmişti. Tüm bohçalar açılmıştı. Çadırlar, kıyafetler, halılar çalılara saçılmıştı, sanki hayvanlar bunları yiyemeyeceklerini anlayınca öfkeyle etrafa fırlatmıştı. Yenilebilecek her şey gitmişti. Meyve, tahıl, sebze, her şeyi silip süpürmüşlerdi. Şarap küplerini patlatmış, görünen o ki içindekileri de beğenmişlerdi çünkü kayaların oyuklarında açılmamış hiç küp kalmamıştı.

"Ne kadar açgözlü hayvanlarmış!" diye bağırdı Mysa kızarak, "hiçbir şey bırakmamışlar."

"Böyle lezzetli yemekleri her gün bulamıyorlardır," dedi Amuba. "Onları suçlayamayız bence, hem diğer mallara pek zarar vermemişler sanırım."

"Çalıları nasıl eze eze geçtiklerine baksana. Keşke derileri benimki kadar ince olsaydı," dedi Mysa yanağındaki derin bir çizikten

akan kanı silerken, "kendi ormanlarında kalır, bir daha da gezginleri böyle soymaya gelemezlerdi."

"Ne olursa olsun onlara teşekkür borçluyuz Mysa," dedi Chebron, "sonuçta daha fazla oyalanmadan gittiler. Yoksa bu çalıların arasında ne daha fazla kaçabilir ne de savaşabilirdik. Jethro etraflarından dolaşıp arkadan saldırmamızı söyledi ama bu dikenlerin etrafından dolaşın demek pek kolay, geçmesi ise imkânsız. Şurada iki dakika koştursak kemiklerimizde bir gram et kalmaz."

İki üç saat sonra hamallar birer birer döndü. Jethro onları tüm erzaklarına mal olan korkaklıkları yüzünden öfkeyle azarladı. İçlerinden dördüne hemen ücretlerini ödeyip geri yolladı çünkü taşıyacakları bir şey kalmamıştı. Diğerleri de az daha gidecekti ama rehber bir an önce yükleri sırtlanıp yola devam etmezlerse onları öldürmekle tehdit edince vazgeçtiler. Jethro erzak konusunda eli bol olduğu için rehberler de kendilerine düşen payın bir anda ne kadar azaldığını düşününce en az Jethro kadar öfkelendi.

Üç gün sonra küçük bir köye vardılar, burada yol ikinci şefin bölgesinin başladığı ülkeden geçiyordu. Rehber ve hamallar Jethro'nun grubundan burada ayrıldı, onların görevini köyün yerlileri devralacaktı. Bol bol tahıl ve keçi peyniri depoladılar ama bunlar fillerin yiyip yuttuklarının yanında çok yetersiz erzaklardı. Yine de böyle önemsiz şeylerden şikâyet etmeyecek kadar mutlulardı çünkü bu eziyetli yolculuğun yarısını geride bırakmışlardı, bir günlük dinlenmenin ardından yola devam ettiler. İki haftalık yolculuktan sonra tepelerin daha aşağı yamaçlarına vardılar ve dümdüz bir arazinin geniş kıvrımının ardında uzanan, güneşin aydınlattığı denizi gördüler.

İki gün daha yol teptikten sonra Mısır ticaret merkezine vardılar. Burası anakaraya dar bir toprak boğazla bağlanan ufak bir yarımadadaydı, sık sık akınlar düzenleyip tarım alanlarını talan eden vahşi kabilelerin saldırılarını geri püskürtmek için inşa ettikleri kocaman bir sur bu yarımadayı çevreliyordu. Kente girer girmez bir yetkili Jethro'nun valinin evine gitmek için peşinden gelmesini emretti. Jethro, Chebron'u yanına alıp kalacakları süre boyunca ufak bir ev ayarlama görevini Amuba'ya bıraktı.

Valinin soruşturmaları daha çok ülkenin içinde bulunduğu durum, yol boyunca kabilelerin davranışları, su kuyularının durumu ve güzergâhları üzerindeki mevcut erzak miktarı üzerineydi.

"Öbür kıyıdan gelip mallarını Semneh ya da Meroe'ye götürmek için buradan geçmek isteyen bir grup Arap tüccar var ama yukarıdan haber gelene kadar onları burada tutuyorum çünkü başlarına kötü bir şey gelirse hemşerileri muhtemelen ölümleri için bizi sorumlu tutar, bu da çatışmalara ve ticaret kaybına sebep olur ama siz bu kadar ufak bir grup olarak buraya kadar gelebildiyseniz korkacak bir şey yok demektir, onlar da ücretsiz geçiş için şeflere ödenecek tutar konusunda sizi buraya getiren rehberlerle anlaşabilirler."

Jethro'nun neden yolculuğunu Nil üzerinden değil de dağlardan geçerek yapmayı tercih ettiğini sordu. O da tüm malları için iyi bir teklif aldığını ve Meroe'ye giderken bir tüccara sattığını, Nil'in iyice yükseldiğini ve taşkınları geçmenin gittikçe tehlikeli hale geldiğini, bir de yerlilerin artık daha iyi niyetli olduğu ve yolda bir zorlukla karşılaşmayacağı söylendiği için kısa olan kara yolculuğunu yapmanın ve deniz yoluyla Aşağı Mısır'a geçmenin daha mantıklı olacağını düşündüğünü söyledi. Bu güzergâhı seçmesinin bir sebebinin de bir sonraki gelişinde malını gemiyle getirip Meroe'ye yolculuğunu deniz kenarından başlatmanın daha kârlı olup olmayacağına karar vermek olduğunu söyledi.

"Kesinlikle daha iyi olur," dedi vali, "ama kıyı boyunca iki gün daha deniz yolculuğu yapıp Aksum üzerinden yola devam etmek daha akıllıca olur."

Bir haftalık dinlenmenin sonunda kızlar kendilerini iyice toparladılar, daha sonra Jethro kuzeye olan yolculuk boyunca birçok ufak limana uğrayacak olan bir ticaret gemisi için yer ayırttı.

XVIII

Çöl Yolculuğu

Yolculuk çok uzun sürdü. Rüzgâr çoğu zaman o kadar hafif oluyordu ki gemiler neredeyse hareket bile edemiyordu, hava ise bugüne kadar geçtikleri her yerden daha sıcaktı. Arabistan kıyılarında birçok küçük limanda durdular; kaptan yerlilerle alışveriş yapıyor, Mısır mallarını satıp oranın mallarını Mısır'da satmak için alıyordu. Jethro ve grubu yola çıkmadan önce Kızıldeniz'in doğu kolunu oluşturan Akabe Körfezi'nin başında yer alan aynı isimli kentte inmeye karar vermişti. Bu şekilde Aşağı Mısır'dan geçmek zorunda kalmayacaklardı.

Bu karara uzun uzun tartıştıktan sonra vardılar. Arsinoe'den Pelusium Limanı'na geçip orada Fenikeli bir ticaret gemisiyle Suriye'nin kuzeyindeki bir limana gidecek, oradan da Anadolu'yu aşıp Hazar Denizi'ne açılabileceklerdi. Jethro bu güzergâhı beğenmişti çünkü böylece kızları Suriye'den geçen uzun ve eziyetli yolu gitmekten kurtarmış olacaklardı. Fakat kızlar bu yolun üstesinden gelebileceklerini, grubun Arsinoe'de ya da kuzeye giderken fark edilme riskine girmektense her türlü zorluğa katlanmaya hazır olduklarını ve Amuba ile Chebron'un ziyaret ettiği, Ruth'un halkının yaşadığı ülkeden geçmeyi tercih ettiklerini söylediler.

Hepsi yetkililerin kendileri için yoğun arama yapma vaktinin çoktan geçtiği konusunda hemfikirdi ama limana vardıklarında bir kâtip gemiye çıkıp kayıt defterine işlemek için yolcuların doğum yeri ve mesleklerini tuttuğu bir liste çıkarırsa bu sorulara şüphe çekmeden cevap vermek çok zor olacaktı.

Gemi uzun ve dar körfezin ağzına yaklaştığında grup sol tarafta denizin üstünden yükselen dağların ihtişamından çok etkilendi.

Kaptan bu dağların en büyüğünün Sina Dağı olduğunu, her ne kadar çorak ve ıssız görünse de burada koyunların otlatıldığını ve göçebe kabilelerin yiyecek bulduğu vadilerin olduğunu söyledi. Yolculuklarını Arsinoe'ye varmadan yarıda kesmeyi planladıklarına dair kaptana hiçbir şey söylemediler çünkü ailesiyle seyahat eden bir tüccarın Arabistan limanlarından birinde gemiden inmesi sıradışı bir şey olarak görülürdü. Körfeze çıkarken Mysa hastalandı, hava sıcaklığı onu öyle bunaltmıştı ki rahatsızlığı hafife alınacak gibi değildi. Akabe'ye varınca Jethro onu karaya çıkardı, gemi limanda kaldığı süre boyunca bir ev tutup orada kaldılar.

Kentte Moab ve doğudaki ülkeyle önemli bir ticaret ilişkisi yürüten küçük bir Mısır garnizonu vardı. Ama şehre gelen tüccarlara dikkat etmiyorlardı çünkü kentin surlarının ötesinde kalan ülke Mısır hâkimiyet sınırları dışında olduğu için insanların limana gelip gitmeleri yetkilileri ilgilendirmiyordu. Jethro iki gün sonra gemiye çıkıp küçük oğlunun çok hasta olduğunu, bu şekilde yolculuğa devam etmesinin mümkün olmadığını, o yüzden Arsinoe'ye kadar olan yolculuğun ücretini iade etmesi gerektiğini söyledi.

Başka bir geminin gelmesi haftalar alabileceğinden yerlilerle ticaret yaparak masraflarını karşılamaya çalışacağını, o yüzden kalan mallarının bir kısmını bu amaçla satın almak istediğini söyledi. Kaptan yolun kalanında beş kişi için harcanacak beş altı haftalık erzaktan kâr edip aynı zamanda fazlalık yükten kurtulacağını düşünüp Jethro'nun teklifini sorgulamadan kabul etti. Daha çok Mısır üretimi çeşitli malzemelerden yapılmış desenli kumaşlar, incik boncuk ve türlü silahtan oluşan birkaç balya mal toplandı.

Bunlar karaya çıkarıldıktan iki gün sonra da gemi limandan ayrıldı. Jethro Mısır komutanını ziyaret edip güzel bir hediye takdim ederek hemen kendisine yardımcı olmasını sağladı. Oğlunun hastalığı sebebiyle burada kalmak zorunda olduğunu, bir sonraki gemi gelene kadar uzun zaman geçebileceğini, getirdiği malların gerisini Moablılara satmayı düşündüğünü söyledi.

"Moab'a varırsanız satabilirsiniz," dedi komutan, "tüccarlar her yerde hoş karşılanır ama buradan ayrıldıktan sonra yolda tehlike-

lerle karşılaşabilirsiniz. O ülkenin başında kimse yok, halkı da göçebe, bazen Sina vadilerinde, bazen de doğu çölünde, hayvanlarına otlak bulabilecekleri yerlerde gezerler. Bu insanlar karşılaştıkları herkesi soyar, ellerine geçeni beğenmezlerse ya öldürür ya da köle olarak götürürler. Moab'a varınca güvendesiniz, Ürdün Nehri'nin aktığı Tuz Gölü'nün batısına giderseniz de aynı şekilde emniyette olursunuz. Orada hepsi şehirlerde yaşayan, savaşçı ve cesur insanlardan oluşan birçok kabile var, onların arasındayken de başınıza bir şey gelmez. Kendileriyle çok kez savaştık ama hepsinde yendik. Fakat aramızda bir çeşit ateşkes var; onlar deniz kıyısında ilerleyen ordularımızı rahatsız etmiyor, biz de onları huzursuz etmemek için tepelerinde dolaşmıyoruz. Bu insanlar zamanında Aşağı Mısır'ın bir kısmını fethetmiş, yüzlerce yıl hükmetmişler ama neyse ki biz de ayaklanıp onları püskürtmüşüz."

"Buradan bahsettiğiniz Tuz Gölü'ne kadar olan yol meşakkatli midir?"

"Hiç zor değil ama yol boyunca yanınızda su taşımanız iyi olur çünkü yolda pek su kuyusu bulunmaz, çoğu da boş olur fakat bunun dışında her yer düz, hatta eskilerin dediğine göre bu körfez bir zamanlar Tuz Gölü'ne kadar kuzeye uzuyormuş. Bu yüzden yol taşlı ve engebeli olsa da hiçbir zorluk çıkarmaz ancak size tavsiyem, eğer bu yolculuğa çıkmaya kararlıysanız oğlunuzu burada bırakın."

"Burada bensiz kalmasındansa bizimle gelmesi daha iyi," dedi Jethro, "bahsettiğiniz halkın arasından geçip bu gölün, ardından da nehrin batısına varırsak mallarımızı sattıktan sonra Büyük Deniz üzerinde bir limana geri dönmemiz uzun sürmez, oradan da bir gemiye atlayıp hızla Pelusium'a döner, evimize varırız."

"Aynen öyle," dedi komutan. "Bu denizlerde rüzgâr o kadar dengesizdir ki zamanlamanız iyi olursa ve bahsettiğiniz güzergâhtan ilerlerseniz hemen bir gemiye atlayıp normalden daha hızlı bir şekilde Mısır'a varabilirsiniz. Fakat yolculuğunuzun ilk kısmı çok tehlikeli olacak. Yılda bir iki sefer buradan yola çıkıp Moab'a, oradan da Palmira'ya giden çok kalabalık kafileler var ve bu hırsız kabilelerin saldırılarını püskürtebiliyorlar. Ama en son birkaç hafta önce yola çıktılar, bir sonrakinin çıkması da birkaç ayı bulur."

"Yanıma ne tür hayvanlar almamı önerirsiniz?"

"Kesinlikle deve götürmelisiniz. Bu ülkede pek kullanılmıyor ama bazen Palmira'dan gelen kafileler getiriyor, sanırım şu an kentte altı yedi tane devesi olan bir Arap var. Son kafileyle geldi ama hastalanıp onlarla dönemedi. Eminim pazarlık yapabilirsiniz. Sizi adamın evine götürecek bir asker veririm yanınıza."

Jethro adamın bir an önce ülkesine dönmek istediğini öğrendi, ülkesi ise Medya sınırlarındaydı ve tam da Jethro'nun gitmek istediği yöndeydi. Ancak adam kafile olmadan yola çıkmaya yanaşmıyor, ne kadar zaman alırsa alsın bir sonraki kafileyi beklemek istiyordu fakat Jethro'nun hayvanlarını Palmira'ya kadar kiralamak için teklif ettiği ücret sonunda adamı bir an önce yola çıkmaya ikna etti ama Moab sınırlarına kadar rehberlik edecek silahlı on adam tutması için diretti. Araştırmalarının sonucundan pek memnun kalan Jethro eve dönüp yaptığı hazırlıkları dostlarına anlattı.

"Sadece Palmira'ya kadar olan yolculuk için anlaştım adamla, "dedi, "Medya'ya kadar tüm yolculuk için pazarlık etseydim şüphelenirdi ama oraya vardığımızda anlaşmamızı memnuniyetle tüm yolculuk boyunca devam ettireceğinden eminim. On tane rehber tutmamı istedi ama biz yirmi tane tutarız. Babanın bıraktığı bol miktarda altın hâlâ duruyor, hatta pek azını harcadığımızı bile söyleyebilirim çünkü kayıktan indikten sonra sattığımız mallar Nil boyunca tüm yolculuğumuzun masrafını karşıladı. Bu yüzden artık yolculuğumuzun en tehlikeli kısmına geldiğimize göre güvenliğimizi sağlamak için ne kadar para harcamamız gerekiyorsa harcarız. Bir hafta sonra yola çıkacağımızı söyledim adama. Daha erken çıkmamız mümkün değil. Hastalığını bu kadar kısa sürede atlatmış görünemezsin. Bu sırada ben de rehberlik için bir grup güçlü kuvvetli adam bulmaya çalışacağım."

Bu konuda da Mısırlı kaptan, aileleri Akabe'de yaşayan ve sadakatine şüphe duymayacakları adamlar önerip onlara yardımcı oldu. Bu çok önemliydi çünkü bu küçük yerde karşılaştıkları adamların birçoğu, surların az ötesinde kamp yapmış, buraya ise at ve koyun yünü karşılığında Mısır malları almaya gelmiş yerli kabile üyeleriydi. Böyle adamlar ise koruma sağlamaktan çok tehlike arz ederdi.

Bir hafta sonra Jethro kendi atlarını getirecek olan yirmi adamlık bir ekip topladı. Rehberlikleri karşılığında ödenecek olan tutar Mısırlı subaya verildi, o da parayı, adamlar döndüğünde

Jethro'nun imzaladığı ve anlaşmanın şartlarına sadık kaldıklarına dair bir belgeyi teslim ettiklerinde verecekti.

Rehber masrafı Jethro'nun tahmin ettiğinden azdı çünkü adamlar ekibin güçlü olduğunu, bu şekilde de gidiş ve dönüş yolunda kendini koruyabileceğini fark edince hizmetleri karşılığında makul bir ücret talep ettiler. Deve sahibi Tuz Gölü'nün doğusuna geçmeye kesin bir şekilde kararlı olduklarını öğrenince Tuz Gölü'nde su bulmanın çok zor olacağı Akabe vadisinden geçmek yerine vadilerin etrafındaki sıra sıra tepelerin doğusuna uzanan yoldan gidip Petra, Şubak ve Karik'i geçerek Moab'ın Hisban şehrine varmaları konusunda ısrar etti. Söylediğine göre kafileler bu yolu izliyormuş. Yol boyu bir sürü köy varmış ve su sıkıntısı hiç yaşanmıyormuş.

"Develerim vadi yolundan gidip uzun süre susuzluğa dayanabilir," dedi, "ama atlar çok sıkıntı çeker."

Jethro yolculuğun beklediğinden daha rahat geçeceğini öğrenince sevindi, bütün hazırlıklar tamamlanınca da ekip belirledikleri günün sabahında yola koyuldu.

Kızlar hâlâ erkek kılığındaydı ve devenin iki yanından sarkan büyük sepetlerin içinde yolculuk ediyordu. Deveci hayvanın önünden gidip bağını çekerek yürütüyordu. Diğer develer de uzun bir tek sıra halinde birbirine bağlı ilerliyordu. Kızların yanında giden Jethro, Amuba ve Chebron ok, yay ve kılıçlarını kuşanmıştı. Rehberlerin yarısı önden, yarısı arkadan gidiyordu.

"Yolculuğun en tehlikeli kısmı neresi?" diye sordu Jethro deveciye.

"Şimdi girdiğimiz kısım," dedi. "Petra'ya vardığımızda daha güvende oluruz ama yolun bu bölümü izbe ve ıssız bir bölgeden geçiyor ve göçebe kabileler bu yol üzerinden Sina Dağı'nın etrafındaki otlaklara gidip geliyorlar. Solumuzdaki dik tepeler tam bir sığınak ve gözetleme yeri. Orada durup geçen gezginleri kolluyor, sonra da üstlerine saldırıyorlar."

"Petra'ya ne zaman varırız?"

"En az üç günlük bir yol ama hayvanlar dinç olduğu için gün batana kadar devam edersek iki günde de varırız. Sonrasında birbirine yakın bir sürü köy olduğu için yola rahat devam ederiz."

"O halde mümkün olduğunca hızlı gidelim," dedi Jethro. "Hay-

vanların dinlenmesi için Petra'da bir gün kalırız ama şu ıssız ve tehlikeli yerden bir an önce kurtulalım."

Kızlar en başta kendilerini taşıyan bu garip görünümlü hayvanı pek eğlenceli bulmuşlardı ama çok geçmeden sallantının feci yorucu olduğunu fark ettiler ve inip yürümek istediler.

Fakat Jethro hayvanın adımları ağır gibi görünse de yürüyerek yetişemeyecekleri kadar süratli olduğunu ve bu iki gün boyunca olabildiğince hızlı gitmeleri gerektiğini söyleyerek karşı çıktı.

Güneş tepelerinde inanılmaz bir ısıyla parlıyor, tepelerdeki kara kayalardan ve ilerledikleri yol boyunca etrafa dağılmış olan taşların arasındaki beyaz kumlardan yansıyordu, sıcaklık dayanılır gibi değildi. Üç saat yol gittikten sonra bir saatliğine mola verdiler, Jethro da çadırı kurmak için getirdikleri değnek ve çarşaflarla kızların bulunduğu sepetin üzerine bir tente germeyi başardı. Develer mola verdikleri gibi yere çöktü, kızlar da onlar kalkmadan sepetlerine girdi. Hayvan kalkarken aynı anda bir çığlık patlattılar. Devenin ön ayakları üzerinde kalkacağını sanmışlardı ama hayvan arka ayaklarıyla aniden havaya kalkınca neredeyse sepetlerinden düşeceklerdi.

"Bu hayvanı hiç sevmedim," dedi Mysa tekrar yola koyulduklarında. "Önce tersinden kalkacağını kim tahmin edebilirdi ki? Ayrıca niye sürekli homurdanıyor? Ruth ve ben böyle büyük bir hayvana ağır geliyor olamayız. Deveci kafasındaki halatı çekiştirmeseydi sepete binerken bizi ısıracaktı bence. At üstünde gitmek daha keyifli olsa gerek. Hem binmesi de daha kolaydır eminim."

"Göründüğü kadar kolay değil Mysa," dedi Chebron, "ayrıca kadınların asla ata binmediğini biliyorsun."

"Bizim ülkemizde biniyorlar," dedi Amuba. "Oraya vardığımızda sana ata binmeyi öğretirim Mysa."

"Ah! Ama daha çok yolumuz var Amuba," dedi Mysa, "hem bence bu hayvan fırsatını bulduğu anda bizi parçalara ayırmaya kararlı."

"Bu kadar gergin oturmamaya çalış," dedi Jethro. "Daha rahat otur, sepetle birlikte öne arkaya sallan. Birazdan alışırsın, hatta çok geçmeden beşikteymiş gibi uyuyabilirsin bile."

Gün batana kadar yola devam ettiler, sonra da gece için kamp kurdular. Yanlarında birkaç su tulumu getirmişlerdi, bunlardan azar azar atlara içirdiler. Her birine de birkaç avuç tahıl verdiler.

Deveciler ellerindeki mızrakları sağlam bir şekilde yere geçirdi ve atları bunlara bağladı. Develeri de kare şeklinde oturttular. Ortaya kızlar için bir çadır diktiler ve develerin etrafında çember olacak şekilde de atları dizdiler.

Adamların hepsi yanlarında getirdikleri ince ekmek ve bir avuç hurmayla karınlarını doyurdu, Jethro'nun grubu da kendileri için bol bol pişmiş erzak getirdiğinden ateş yakmaya gerek kalmadı. Kısa süre sonra kamp sessizliğe büründü. Yakan güneşin altında yaptıkları yolculuk çok yorucuydu, örtülere sarınan adamlar mızraklarının yanına yatıp uyudu, içlerinden dört kişi ise nöbetçi olarak ayakta kaldı. Jethro, Chebron ve Amuba da gece boyu nöbetleşe uyumaya karar verdiler.

Fakat rehberlere göre tepelerin ardından gözetleyenler olsa bile hava aydınlanmadan bir saldırı olması pek mümkün değildi.

"Bizi gafil avlayamayacaklarının farkındalar, zira gece boyu nöbet tutacağımızı biliyorlardır. Ses çıkarmadan tepeden inmeleri de mümkün değil, ayrıca geceleri kötü güçlerin ortalıkta kol gezdiğine inanıyorlar, bu yüzden karanlık çöktükten sonra kamp yerlerinden pek ayrılmazlar. Bir ihtimal saldırıya uğrarsak gün doğmadan hemen önce uğrarız."

Bu yüzden Jethro önce Chebron'un, sonra Amuba'nın nöbet tutmasını söyledi, gün aydınlanana kadarki dört saatlik nöbeti de kendisi tutmaya karar verdi.

Gece sakin geçti. Sabah olur olmaz tüm kamp ayaklandı. Atlara bir tur daha su ve yem verildi, adamlar da hızla karınlarını doyurdular; güneş çıkar çıkmaz kafile yola koyuldu. Birkaç yüz metre ilerlemişlerdi ki tepelerin sırtından aşağı kalabalık bir grup indi. En az yüz kişilik grupta yirmi kadar adam at üstündeydi, gerisi de yürüyerek geliyordu. Gezginler durup kısa bir süre kendi aralarında istişare ettiler. Daha sonra Jethro yanında bir rehberle yaklaşmakta olan grubu bir dostluk ifadesi olan beyaz bir örtüyü sallayarak karşıladı. İki Arap öne çıktı. Bir süre sonra Jethro endişeyle konuşmalarının bitmesini bekleyen grubunun yanına döndü.

"Ne diyorlar Jethro?" diye sordu Amuba yanına gidip.

"Öncelikle bu bölgeden geçme iznini ondan almamız gerektiğini söylediler. Ben de böyle bir gereklilik olduğunu bilseydim mem-

nuniyetle gereken ücreti ödeyeceğimi ama Akabe'de olmadığız için böyle bir talepte bulunacağından emin olamadığımı söyledim. Bir yandan da dört rulo Mısır kumaşı teklif etmeye çalıştım. Öfkeyle teklifimi reddetti, uzun uzun konuştuktan sonra açık açık bütün malımızı ve hayvanlarımızı alacağını, yürüyerek yola devam etmemize izin verdiği için kendimizi şanslı saymamız gerektiğini söyledi. Bunu dostlarıma danışacağımı, şartları kabul ederlerse beyaz bayrağı havada tutacağımızı, reddederlerse de bayrağı indireceğimizi söyledim."

"O zaman bayrağı hemen indirsen de olur Jethro," dedi Amuba. "Madem bu serseri Araplar varımızı yoğumuzu yağmalayacak, şuracıkta ölsek de fark etmez. Ayrıca yirmi üç kişiyiz ve hepimiz silahlıyız, aralarından geçip gidebiliriz. En kötü ihtimalde kızları arkamıza bindiririz, atsızları uzak tutmak için etraflarından dolaşırız, atlılar saldıracak olursa da hepsinin hakkından geliriz."

"Evet, ama bu sefer de yedi develik malımızı kaybederiz, ileride satmak için o mallara ihtiyacımız var," dedi Jethro. "Bence dün akşamki gibi develeri kare şeklinde hizaya sokalım, siz ikiniz yanınıza ok ve yayı olan altı adam alıp develerin çevresini sarın ve kızları koruyun, ben de geri kalan adamlarla Araplara saldırayım. Atlıları bozguna uğratırsak geri kalanlar da muhtemelen geri çekilir. Ama atlılarla dövüşürken ayaktakilerden bazıları atılıp size saldırabilir. Onları engellemek için elimizden geleni yaparız ama saldırıya uğrarsanız da hemen yardıma koşacağımızdan emin olun."

"Bence en akıllıca plan bu Jethro. Ok ve yaylarımızla bir süre onları oyalayabiliriz, Chebron ve ben herhalde her fırlattığımız okla yüz metre öteden bir adam vurabiliriz."

Jethro okçulukta kendine güvenen altı adam seçti. Atlarını da çökmüş olan develerin oluşturduğu karenin dışına bağladılar. Kızlara kesinlikle kafalarını kaldırmamaları emredildi, develerin etrafına da oklardan koruması için balya ve semerler yerleştirildi. Hazırlıklar bittiğinde beyaz bayrak indirildi ve Jethro on dört adamıyla birlikte dörtnala Araplara hücum etti.

Sayıca çok üstün olmalarına güvenen Arap atlılar önden gitti ama Jethro'nun ekibi emri üzerine mızraklarını önlerinde tutup yan yana durarak kendilerine doğru dağınık ve düzensiz bir şekilde ge-

len Araplara doğru atlarını sürdü. Araplar atlarıyla birlikte yuvarlanıp düştüler, birçoğu da Jethro'nun atlıları tarafından mızrakla vuruldu. Jethro adamlarına dönüp Araplara saldırmalarını emretti.

Arap atlılardan bazıları yardıma koşan yayaların yanına kaçarken yakalanıp öldürüldü. Diğerleri ise sonuna kadar çaresiz ve sessiz bir şekilde dövüştü ama onlar da alt edildi. Yayalar yaklaşır yaklaşmaz sapanlarla üstlerine taş attılar. Jethro adamlarını toplayıp tekrar bir sıraya dizdi ve başlarında durup yeniden saldırdı. Araplar durmak bilmiyordu. Bir anlığına duraksayıp küçük atlı grubunun etrafında çember oldular ve üstlerine mızrak fırlatıp kılıçlarla saldırdılar. Jethro atıyla aralarına dalıp ağır baltasıyla sağa sola saldırdı. Adamları da arkasından gelip zorlu bir çatışmanın ardından düşmanlarının arasından sıyrılmayı başardı.

Aynı taktik defalarca kez tekrarlandı, en iyi adamları öldüğü için Arapların savunması giderek güçsüzleşti, Jethro'nun atlılarının taşıdığı büyük kalkanlar ise Arapların fırlattığı okların çoğunu geri püskürttü. Birkaç dakika sonra Araplar pes edip tepelere doğru kaçışmaya başladı, geriye atlılarla birlikte yirmi kadar yaya Arap kaldı. Jethro bir an etrafına bakınca düşmanın bütün adamlarıyla tahmin ettiği gibi iyi başa çıkamadığını fark etti ilk kez. Elli kadar Arap kendilerine saldırırken geri kalanlar çoktan develere doğru ilerlemiş, etrafına toplanmıştı.

Adamlarına kendisini takip etmelerini emreden Jethro dörtnala Araplara hücum etti ve bağırarak üstlerine atlayıp baltasıyla aralarından geçti. Tam zamanında gelmişti. Develerin etrafında umutsuz bir mücadele sürüyordu. Araplar tek bir noktadan yüklenerek kare siperi aşmışlar ve karşılarında Amuba, Chebron ve adamlardan birini bulmuşlardı, geri kalanlar ise hâlâ diğer tarafta Arapları engellemeye çalışıyordu. Jethro ve arkasından gelen adamları bu çatışmaya anında bir son verdi.

Araplar artık saldırmayı bırakmıştı, onun yerine dehşet içinde bağırarak tepelere doğru kaçıştılar, Jethro'nun atlıları ise peşlerinden gidip kayalıkların eteklerine kadar Arapları kovaladı. Araplar hız kazandıkları anda tepelerin yolunu tuttu, atlılar da develerin yanına döndü. Jethro kovalamaya katılmamış, Araplar kaçtığı anda atından inmişti.

"Az daha geç kalıyordun Jethro," dedi Amuba.

"Evet, öyle," dedi Jethro. "Bütün yayalarla başa çıktığımızı sanıyordum, dövüşün ortasında içlerinden bazılarının size saldırmaya geldiğini fark etmedim. Korkarım sen de Chebron da çok kötü yaralanmışsınız. Kızlar iyi mi?"

Mysa ve Ruth saldırı biter bitmez ayağa kalkmıştı.

"İkimiz de iyiyiz," dedi Mysa. "Ama Amuba ve Chebron, siz ne kadar kötü yaralanmışsınız; sen de öyle Jethro!"

"Benim bir şeyim yok, önce Chebron'la ilgilenelim," dedi Jethro çünkü Chebron develerden birine yaslanıp düşmüştü.

"Telaşlanmayın," dedi Chebron bitkin bir şekilde. "Sanırım sadece biraz kan kaybettim, kalkanım tüm vücudumu korudu."

"Kızlar, develerin olduğu yerin dışına çıkmadan kumaşların olduğu bir balyayı açın, sargı bezi olacak şekilde birkaç şerit kumaş yırtın. Ben bu ikisine göz kulak olurum."

Jethro, Amuba ve Chebron'un yaralarını inceledikten sonra ikisinin de çok ağır yaralanmadıklarını söyledi. İkisi de bacaklarından ciritle yaralanmıştı, Chebron'un yanağı kılıç darbesiyle çizilmişti ve bir mızrak sağ kaburgasını sıyırıp geçmişti.

Amuba'nın en kötü yarası yan taraftan atılan bir ciritle olmuştu. Cirit iki kürek kemiğinin altından sırtına saplanmış, orada da kırılmıştı. Jethro pürüzlü kısmını kırıp sol kolunun arkasından çıkan ucunu tutarak mızrağı çekip çıkardı. Sonra kızlardan sargı bezlerini alıp tüm yaraları sardı, ardından o sırada yaralı dostlarının kan kaybını durdurmaya çalışan adamlara yardım etmeye gitti. Kare siperi koruyanlardan birinin öldüğünü, diğer üçünün de ağır şekilde yaralandığını öğrendi.

Jethro'nun ekibinden de iki adam ölmüş, diğerleri de hemen hemen ağır yaralar almıştı. Vücutlarını koruyan kalkanlar olmasaydı çatışmadan çok az kişi sağ çıkardı ama kalkan böyle bir koruma imkânı olmayan Araplara karşı onlara çok iyi bir avantaj sağlamıştı. Develerin sahibi yara almadan kurtulmuş, çatışma boyunca balyaların altında saklanmıştı. Bütün yaralar sarılıp herkes su ve şarap içtikten sonra develer çözülüp ayağa kaldırıldı.

En ağır şekilde yaralanan üç adam ata binemeyince develerin taşıdığı balyaların üstüne oturtuldu ve ekip yeniden yola koyuldu.

Neyse ki develerin hızına göre ilerlemek zorundalardı çünkü adamların çoğu atlarının üzerinde zor duruyordu ve bundan daha hızlı gidemezlerdi.

"Şimdi sizin çatışmanızı anlat bakalım Amuba," dedi. Jethro. "Sormaya vakit olmadı."

"Anlatacak pek bir şey yok," dedi Amuba. "Arap atlılarına saldırıp canlarına okuduğunuzu, sonra da yayalarının ortasına daldığınızı gördük. Bunun hemen üzerine otuz kişilik bir grup aralarından ayrılıp doğrudan bize doğru geldi. Nişan alabileceğimiz kadar yakına geldiklerinde oklarımızı fırlattık. Yanımıza gelemeden dördünü ben vurdum, sanırım Chebron da bir o kadar vurdu ama yanımızdaki adamlar iyi nişan alamıyordu, yedi sekiz adamdan fazla vurmuş olamazlar. Yine de toplamda yarıya yakınını öldürdük, geriye de yüz yüze dövüşecek sadece on beş civarında Arap kaldı. Siper sayesinde bir süre onları uzak tutabildik. Ama sonunda siperi aşmayı başardılar ve elimizden geleni yapıp birkaçını öldürmüş olsak da biz de yaralandık, yardıma gelmeseydiniz birkaç dakikadan fazla dayanamayabilirdik. Şimdi seni dinleyelim."

Bunun üzerine Jethro yayalarla nasıl dövüştüklerini anlattı.

"Şu Araplar iyi dövüşüyormuş," dedi, "iyi ki kalkanlarımız vardı, yoksa ciritlerle hepimizi delik deşik ederlerdi. Baksana, ben de ucuz kurtuldum, kulağımı sıyırıp geçen ok birkaç milim sağa denk gelseydi gözümü parçalardı. Bacaklarımda da iki üç tane kılıç yarası var ama adamlarımızın çoğu benden daha kötü durumda sanırım. Atlara saldırmadıkları için şanslıyız, herhalde atları canlı ele geçirmek istedikleri için onları yaralamaktan kaçındılar. Yine de feci bir çatışmaydı ve hepimiz iyi kurtulduk. Umarım Rebu hattında savaşana kadar bir daha baltamı kullanmam gerekmez."

XIX

Nihayet Eve Dönüş

Petra'ya yaklaştıklarında bir boru çalındığını duydular, insanlar koşarak evlerine kaçmaya başladı.

"Bizi bir Arap çetesi sandılar," dedi atlılardan biri. "Buraya sık sık geliyorum, insanlar beni tanır, isterseniz yanlarına gidip dost gezginler olduğumuzu söyleyeyim."

Ekip bir süre bekleyip ağır ağır yeniden kente ilerledi. Şehre varana kadar tüccar oldukları haberi yayılmıştı ve insanlar evlerinden çıkmaya başlamışlardı. Taştan yapılmış olan evler küçük ve sağlamdı. Hepsi tek katlıydı. Çatıları düz, çevresindeki duvarlar alçaktı, dışarı açılan dış kapı evlerin tek kapısıydı. Bu kapılar oldukça alçak ve dardı, böylece içeridekiler dışarıdan bir zorlamaya karşı uzun süre direnebiliyordu. Şehrin tepenin yamacında bulunması ve alttaki evlerin çatılarının üstteki evlerden görülmesi sayesinde burası yağmacı kabilelere karşı sıkı bir direniş imkânı sağlıyordu. Kentin şefi gezginleri karşıladı ve onlara kullanmaları için boş bir ev verip kuş, hurma ve şarap ikram etti. Göçebe çetelerden birinin ağır bir yenilgiye uğratıldığı haberi herkesi sevindirdi çünkü bu yağmacıların saldırıları şehrin refahını büyük ölçüde etkiliyordu, şehir sakinleri çok zorlu yollardan geçmedikleri sürece Akabe ile ticaret yapamıyorlardı. Jethro ve ekibine çok iyi baktılar. Yaraları temizlenip yağlandı, daha ağır yaralar içinse şifalı bitkiler kaynatılıp lapa halinde yaralara sürüldü.

O sıralar Petra sadece büyük bir köydü ama sonrasında önemli bir şehre dönüştü. Gezginler burada bir hafta kaldılar, bu sürenin

sonunda ikisi dışında herkes yolculuğa devam edecek kadar düzelmişti.

Moab'a kadar sıkıntısız geldiler. Buraya vardıklarında rehberlerin her biri Akabe'ye dönüşte kullanmaları için önceden belirlenen ödemenin yanı sıra birer hediye verilip gönderildi.

Moab yerleşik bir ülkeydi. Büyük kentleri yoktu ama kalabalık nüfus Petra'dakilere benzer alçak taş evlerden oluşan küçük köylerde toplanmıştı. Herkes ticaretle uğraşıyordu. Dilleri Jethro ve Amuba'ya yabancıydı ama Ruth'a çok tanıdık gelmişti, o da çoğu zaman Jethro ve yerliler arasında çevirmenlik yaptı. Moab'dan ayrıldıktan sonra çölün kuzeydoğuya doğru olan kervan yolundan ilerleyip büyük ve gelişmiş bir şehir olan Palmira vahasından geçtiler ve Fırat Nehri üzerinden yola devam ettiler. Buradan Asurluların ülkesine geldiler, dikkat çekip sorgulanmamak için Ninova'yla diğer büyük şehirleri es geçip kuzey yolundan ilerlediler ve sonunda Asur ile Hazar arasında kalan dağlık ülkeye vardılar.

Yol boyunca birçok aksaklık yaşadılar ve Akabe'den ayrılıp İran sınırından geçtikten altı ay sonra Rebululuların akrabası olan ve Medler olarak bilinen dağınık kabilelerin yaşadığı ülkeye vardılar. Thutmose ordusunu bu ülkeden ilerletmişti, birçok kabile de Mısır egemenliğini kabul etmiş, halihazırda vergi ödüyordu, Mısır karargâhları da bölgeye dağılmıştı.

Jethro ve Amuba kendilerini artık evde hissediyorlardı ama kendi ülkelerinde her şeyin nasıl olduğunu görene kadar kimliklerini gizleyip Pers tüccar kılığında yola devam etmeye karar vermişlerdi. Yola çıkarken yanlarına aldıkları malları İran'a gelmeden çok önce ellerinden çıkarmış, buradan da İran malları almışlardı. Böylece geçtikleri köylerde hiç dikkat çekmediler çünkü o bölgelerde ticaret yalnızca halihazırda oldukça medeni bir ülkeden gelen Pers tüccarlar tarafından yapılıyordu, Medya kabileleri ise yerleşik düzene geçmelerine rağmen barış içinde yaşamaya henüz alışamamışlardı. Grup bir süre birkaç Pers tüccarla birlikte seyahat etti ve kuzeye doğru devam edip nihayet ilk Rebu köyüne vardı.

Çok kez Rebu'ya hangi kılıkta gireceklerini konuşmuş, ülkenin tam olarak ne durumda olduğunu öğrenene kadar Pers tüccar kılığında devam etmenin daha iyi olacağına karar vermişlerdi.

Bunun için geçtikleri son büyük şehirde yeni İran malları satın almışlardı. Jethro yalnız gelmiş olsaydı hemen kimliğini açıklar, Mısır'daki esaretinden kaçıp gelmiş biri olarak sevinçle karşılanırdı ama Amuba'nın kimliğinin açığa çıkması tahtta kimin oturduğunu öğrenene kadar tehlike arz ediyordu. Hatta yalnız olsa tanınma ihtimali daha düşük olabilirdi. Esir alınıp Mısır'a götürüleli neredeyse dört yıl olmuştu ve bu sürede bir oğlan çocuğundan güçlü bir adama dönüşmüştü ama Jethro'nun kimliği açığa çıksa genç prensin özel kılavuzu ve dostu olduğu bilindiği için insanlar yanındaki gencin de kim olduğundan şüphelenmeye başlardı.

Amuba'ya gelince, Rebu tahtına oturmak gibi bir isteği yoktu, sadece kendi ülkesinde huzur içinde yaşamaktı arzusu. Ameres'in Jethro'ya bıraktığı büyük miktarda paranın çoğu uzun yolculuk esnasında harcanmıştı ama hâlâ paranın kıt olduğu bir ülkede hepsinin refah içinde yaşamasına yetecek kadar vardı.

İran'dan geçerken dillerine ait Rebululanınkinden farklı birçok kelime kapmışlardı, bunları başkalarıyla olan sohbetlerinde kullanarak kendilerini daha önceki seyahatlerinde halkın konuştuğu dili iyi öğrenmiş tüccarlar olarak gösterebildiler. Çok geçmeden başkentte hâlâ bir Mısır karargâhının bulunduğunu, halkın yıllık ödemesi gereken verginin altında ezildiğini ve Komutan Amusis'in Amuba'nın babasının tahmin ettiği üzere asıl Mısır ordusu çekildikten sonra Rebu tahtına oturduğunu, Mısırlı yetkililerle yakın ilişkide olduğunu ve bu sebeple halk tarafından hiç sevilmediğini öğrendiler. Amusis tahta çıkar çıkmaz merhum kralın tahta talip olabilecek ve rakip olarak gördüğü bütün akrabalarını öldürtmüştü, bu yüzden Amuba'nın Mısır'dan döndüğünden şüphelenirse onu derhal ortadan kaldıracağı kesindi.

Amuba ne yapacağına dair Jethro'yla uzun uzun konuşmuştu. Ona savaştan önceki gün merhum babasıyla neler konuştuğunu, babasının onu Amusis'in hırsıyla ilgili uyardığını, hakkı olanı almaya çalışmak için iç savaş başlatmak yerine yanına birkaç mürit alıp en batıda kendine yeni bir kabile kurmaya çalışmasını tembihlediğini anlattı. Ama Jethro bu tavsiyenin zamanında çok doğru olmasına rağmen artık geçerli olamayacağı fikrindeydi.

"Öncelikle Amuba, o zamanlar sen daha on altı yaşında bir çocuktun, ülke ise Mısır'la savaş halindeydi, doğal olarak halk

savaşta iyi bir önderlik edeceğine güvenemeyecekleri bir oğlandan ziyade başarılı ve iyi bilinen bir komutanı başlarında görmeyi tercih ederdi. Sen artık yetişkin bir erkek oldun. Çok önemli deneyimler kazandın. Ülkemizi fethedenlerin yolunu yordamını öğrendin, senin tahta geçmen halkımız için en hayırlısı olur, yeni tarım yöntemlerini destekleyerek ülkeye refah getirebilir, halka Mısır medeniyetini öğretebilirsin. Ayrıca bu geçen dört yıl boyunca Amusis halkı kendinden soğutmuş. Yıllık haracı toplamak için halkın ağır vergiler vermeye zorlanması da onun aleyhine olmuş, yabancı işgalcilerle dost olması da cabası. Bu yüzden ona karşı şansın yüksek."

"Ama ben kral olmak istemiyorum," dedi Amuba. "Ben huzur içinde yaşamak istiyorum."

"Sen kral olmak için doğdun Prens Amuba," dedi Jethro, "seçme şansın yok. Ayrıca halkın iyiliği için tahttaki zorbanın devrilip yerine meşru vârisin geçmesi gerekiyor. Üstelik söylediğin gibi huzur içinde sessizce yaşaman mümkün değil, her an biri seni tanıyabilir ve bu senin sonun olur. Bahsettiğin ilk plana gelince, eminim baban bu şartlar altında aynı şeyleri tembihlemezdi, hem sen de tehlikeli sürgün hayatından payına düşeni aldın. Ayrıca yabancı topraklara doğru çıkacağın ve yeni bir yerleşim yeri bulmadan önce muhakkak karşılaşacağın türlü zorluk ve sıkıntıyla dolu bu yolculuğuna Mysa'yı da sürüklemek istemezsin herhalde. Onu burada bir başına bırakmayı düşüneceğini de sanmıyorum," dedi gülümseyerek. "Bu altı ay boyunca gördüklerimden anladığım kadarıyla Mysa'yla ilgili bambaşka düşüncelerin var."

Amuba cevap vermedi.

"Peki ya Amusis Mısırlıların desteğini alır ve müttefik olarak kabul edilirse," dedi sonunda, "Mısırlıları karşıma almadan onu deviremem. Benim dert ettiğim buradaki karargâh değil," diye devam etti Jethro'nun söze gireceğini fark edince, "dert ettiğim karargâhın arkasındaki Mısır Hükümdarlığı. Amusis'i devirip müttefiki Mısırlıları da yenersem ülkemi Mısır'la yeni bir savaşa sokmuş olurum."

"Bizzat tecrübe ettiğimiz üzere Mısır çok uzakta Amuba. Ara sıra savaşçı bir hükümdar çıkıp ordularını uzak diyarlara göndererek birçok milleti egemenliği altına alır ama böyle girişimler çok

nadir görülür, bizse Mısır'ın egemenliğinden olabildiğince uzağız. Thutmose ismini yeteri kadar yüceltti. Yıllardır ülkesinden uzaktaydı ve uzun yolculukların ardından zaferlerinin keyfini sürmek için yurduna döndü. Sırf kendisinden bu kadar uzakta olan bir ülkeyi yeniden egemenliği altına almak için tekrar böyle uzun bir sefere çıkması pek mümkün değil. Bu toprakların tüm zenginliğini alıp götürdü, o eziyetleri çekmesine değecek ve böyle bir sefere çıkmak için gerekli olan masrafları karşılayacak bir şey yok burada; Thutmose gibi şöhrete susayıp bu kadar uzak bir toprağı işgal etmek için Mısır'ın zenginliklerini bırakıp gidecek bir başka hükümdarın çıkması yıllar alır. Üstelik Mısır, Rebulular'ın kan dökmeden teslim olmayacağını ve buraya tekrar gelirse zaferle değil yenilgiyle de dönebileceğini acı bir şekilde tecrübe ederek çoktan öğrendi. Bu yüzden bence Mısır'dan intikam alma fikri seni caydırmamalı. Öte yandan şu anki işgal senin için bir çekince olmaktan ziyade bir avantaj çünkü halkın gözünde sadece meşru kralları değil, aynı zamanda nefret ettikleri Mısır boyunduruğundan onları kurtaracak bir kahraman olacaksın."

"Haklısın Jethro," dedi Amuba uzun sessizliğinin ardından, "hakkımı arayıp ülkeyi özgürlüğüne kavuşturmak benim görevim. Kararımı verdim. Sence ne yapmalıyız?"

"Bence Pers tüccarların uğrak yeri olan deniz kenarında bir liman bulana kadar yola devam etmeliyiz, orada kızları Pers bir tüccarın ailesine emanet ederiz, biz bu işleri halledene kadar güvende olurlar. Chebron'un da bizimle gelmek isteyeceğinden eminim. Bu uzun yolculukta o da bir erkek oldu artık. Sadece bedenen güçlenmekle kalmadı, aynı zamanda kişiliği de oturdu. Artık ağırbaşlı ve sağduyulu biri oldu, değerli tavsiyelerine her zaman ihtiyacımız olacak, cesaretine ise senin kadar güvenirim. Krallığı ele geçirdiğinde Chebron'u bilge bir danışman olarak yanında tutmalısın, ona zor zamanlarda hep güvenebilirsin. Kızları limana bıraktıktan sonra yola devam eder, gezdiğimiz kentlerde ülkenin durumundan rahatsız olduğunu öğrendiğimiz valiler ve sözü geçen insanlarla adım adım iletişime geçeriz, böylece hamlemizi yaptığımızda tüm ülke senin yanında olur. Yol boyunca başkentte yapacağımız baskın için yavaş yavaş kararlı bir grup adam toplarız. Çok sayıda eski dostum ve silah arkadaşım hâlâ hayatta olmalı, o yüzden şehri gafil

avlayıp ele geçirmek için gerekli güçte bir ekibi rahatlıkla toplayabiliriz."

Jethro'nun planına göre hareket etmeye karar verdiler, kızları İran sınırına yakın bir liman kentindeki Pers bir tüccarın karısına emanet edip yine Pers kılığında yolculuğa devam ettiler. Jethro geçtikleri kentlerdeki yetkililerin ne düşündüğünü öğrenmekte zorlanmadı. Önce kendini yetkililere ülkedeki yolculuğu sırasında koruma isteyen bir Pers tüccar olarak tanıtıp çok geçmeden kimliğini açıkladı.

Birçoğu onu ya şahsen ya da şanından ötürü tanıyordu. Onlara Amuba'yla birlikte Mısır'dan kaçtığını söyledi ama Amuba'nın dönüşü için ülkesinin hazır olup olmadığını öğrenene kadar İran'da bekleyeceğine inandırdı çünkü içlerinden birinin krala yaranmak için onlara ihanet etmesi halinde Amuba'nın yanında olduğu gerçeğini açıklamamanın daha iyi olacağını düşündü. Jethro'nun verdiği haberler gittikleri her yerde sevinçle karşılandı, konuştuğu birçok kişi de hemen Amuba'ya ülkeye gelmesi için haber salmasını çünkü halkının hemen onun yanında yer alacağını söyledi.

Fakat Jethro, Amuba'nın uygun zamanı kolladığını çünkü vaktinden önce ortaya çıkarsa kralın daha önce de emrinde toplanmış olan ordunun bir kısmını yeniden toplayıp Mısırlıların da desteğiyle halk ayaklanmasını bastırabileceğini belirtti.

"Mümkünse amacım küçük bir grup toplayıp tahtı işgal eden zorbayı gafil avlamak ve olası bir direnişi engellemek," dedi, "bu durumda geriye sadece Mısırlıları alt etmek kalır, onlar da yardım gelmeden çok önce teslim olur."

Çoğu kenti gezdikten sonra Jethro ve dostları başkentin uzağındaki köylere doğru ilerledi. Buralarda yılda bir kez vergi toplamak için gelen birlikler dışında kralın otoritesi pek hissedilmiyordu. Bu yüzden sıkı önlem almaya gerek duymadılar ve Jethro çok geçmeden kimliğini açıklayıp savaşmak için adam toplamaya başladı. Bunda hiç zorluk da çekmedi. Kısa süre sonra tahttaki zorbanın devrilmesi ve ülkenin Mısırlılardan temizlenmesi için bir girişim olacağı ve zamanı geldiğinde meşru kralın çıkıp tahta geçeceği haberleri ilgiyle karşılandı.

Geçtikleri vadilerdeki bütün genç erkekler onlara katılmak istedi; Mısırlılar ülkedeki bütün silahları topladığı için sessiz sedasız silah

üretmeleri, bir ulak gelip de kararlaştırılan günde belirlenen yerde buluşmak üzere onları çağırana kadar seslerini çıkarmadan oldukları yerde kalmaları emredildi.

Altı haftada ihtiyaçları olan orduyu oluşturmak için istenen sayıya ulaştılar ve şehrin birkaç mil uzağındaki tepelerde toplanmak üzere bir gün kararlaştırdılar. O gün geldiğinde ordu toplanmaya başladı. Jethro öncesinde sığır ve çeşitli erzakları getirmişti, gelen her grubu bir bölük içinde toplayarak başlarına bir lider atadı. Ateşler yakıp sığır kesildi. Chebron hazırlıklara yardım etti ama Amuba, Jethro'nun tavsiyesiyle günü kampın ortasına dikilmiş ufak bir çadırda geçirdi.

Akşam olduğunda tüm birlikler artık toplanmıştı, Jethro hepsinin gözündeki hevesi görmekten mutluydu, getirdikleri silahları hantal bulsa da kullanışlı olacağını düşündü. Herkes bir araya geldiğinde hepsini bir yere toplayıp vatansever duygularını sonuna kadar harekete geçirecek bir konuşma yaptı, sonra çadıra girdi ve önünde Amuba'yla çıkıp onu kralları olarak takdim etti.

Kentlere yaptığı yolculuklar boyunca bazı yetkililerden Mısırlıların işgalinden sonra saklanan üst rütbedeki askerlere uygun silah ve zırh toplamıştı. Amuba bunları kuşanıp çadırın önünde kendini gösterdiğinde birlikler onu coşkulu naralar atarak karşıladı, sıralarından çıkıp öne doğru atıldılar, onun önünde yere çöküp Amuba'yı kralları olarak selamladılar ve ölene kadar yanında olmaya ant içtiler.

Bu coşku ve sevinç gösterisi uzun bir süre devam etti, sonra Amuba askerlerine seslenip bu Mısır boyunduruğundan ve uzun zamandır altında ezildikleri vergilerden onları kurtarmaya söz verdi.

Birlikte düzen ve disiplini sağlamak bir hafta sürdü, bu sırada kampın çevresinden uzak yerlere yabancıların yaklaşmasını ya da kamptan birilerinin şehre haber salmasını önlemek için nöbetçiler yerleştirildi. Bu esnada güvenilir adamlar kente yollandı; karargâhın çevre köylerden asilerin toplanmasıyla ilgili kente yayılmış olabilecek bir söylenti işitip hazırlık yapıp yapmadığını ve genel olarak neler olup bittiğinin haberini kampa getiriyorlardı. Anlattıklarına göre merhum kralın oğlunun Mısır'daki esaretinden kaçtığı ve çok yakında tahta çıkmak için geleceği haberleri duyulmuş olsa da herkes buna şüpheyle yaklaşmış, kral ve Mısırlı müttefikleri bir

esirin Mısır'dan kaçıp bunca yolu aşarak gelebileceği fikrine gülüp geçmişti. Mısır işgalinden beri ülke öyle baskı altına alınmıştı ki karargâh herhangi bir önlem almayı bırakmıştı. Tek bir gözcü yoktu ve geceleri şehrin kapıları çok nadiren kapatılıyordu.

Hazırlıklar nihayet tamamlandı. Jethro iki yüz adamlık bir grupla şehre gündüz girecekti, bazıları yakınlardaki limana gidip deniz yoluyla gelecekti, diğerleri ise şehir kapısından teker teker girip şehre dağılacaktı. Gece yarısı sarayın etrafındaki meydanda toplanıp bir anda saldırıya geçeceklerdi. Amuba asıl kuvvetle akşam şehre yaklaşıp kapılardan birine yakın yerde konumlanacaktı.

Jethro saldırı için kararlaştırılan saatten önce gelip bu kapının açık ve korumasız olduğundan emin olacaktı, kapının kapalı olduğunu ve Mısırlı bir korumanın dikildiğini görürse emrindeki elli kadar adama saldırı emri verip Mısırlıların hakkından gelecek ve saraya saldırılacağı işaretini verecek olan borazan sesi duyulur duyulmaz kapıyı açacaktı. Bu sebeple Jethro'nun ekibi önceden geldi ve küçük gruplar halinde bir kısmı çevre limanlara, geri kalanı doğrudan şehre ilerledi. Jethro her ekibe nasıl hareket edeceklerine, şehre nasıl gireceklerine ve ne zaman toplanacaklarına dair talimatları verdiği için en son hareket etti. Ayrıca onun çalacağı borazanın hemen ardından da üç dört adamın daha borazan çaldığını duyduklarında son hızla kararlaştırılan yere gitmelerini emretti.

"Ne olacağı belli olmaz," dedi Amuba'ya verdiği talimatları anlatırken. "Buradaki her adamın sana bağlı olduğundan eminim ama aralarından bir hain çıkabilir her zaman fakat çıkmasa bile içlerinden birinin ağzından yanlışlıkla çıkacak bir söz ya da kralın veya Mısırlıların bir adamıyla girişecekleri bir çatışma sonucu silah arkadaşlarına yardıma koşanlar yüzünden şehirdeki çok sayıda silahlı adam fark edilebilir ve hepsi olaya karışırsa kavga büyüyebilir. Bunun gibi başka sebepler de kararlaştırdığımızdan daha erken bir vakitte saldırmamızı gerektirebilir."

"Sanmıyorum," dedi Amuba. "Bence olayları aceleye getirmek planımıza sadece zarar vermekle kalır. Kralın sarayında tuttuğu kalabalık askerler, hele bir de Mısırlılar da dahil olursa küçük ekibini muhakkak alt eder. Bu durumda hem siz hayatınızı kaybedersiniz hem de kral ve ordusu öyle tedirgin olur ki gece planladığımız saldırı muhakkak başarısızlıkla sonuçlanır."

"Doğru söylüyorsun," dedi Jethro, "zorunda kalmadıkça kararlaştırdığımız plandan asla sapmam. Yine de her şeye hazırlıklı olmakta fayda var."

"Tabii ki düşüncesiz bir şey yapmayacağını biliyorum Jethro. Bunca yıl bana kılavuzluk ve danışmanlık yaptıktan sonra başarıyla sonuçlanacağı kesin olan zaferimizi tehlikeye atacak hiçbir şey yapmayacağından eminim."

Aslında Jethro'nun adamlarını hemen toplamak istemesinin altında Amuba'ya söylemediği bir sebep daha vardı. Söylediği gibi planlarının bir sebepten dolayı son anda açık edileceği ihtimalini göz önünde tutuyordu. Bu durumda da hemen adamlarını toplayıp saraya hücum etmeyi düşünüyordu, kendisi ve adamları sonunda yakalanıp öldürülecek olsa bile kralı öldürmek için yanına vardığında onu gafil avlayacak olmasına ve sarayı avucunun içi gibi bilmesine güveniyordu. Tahttaki zorba ortadan kaldırılır kaldırılmaz tüm ülkenin Amuba'yı kral olarak kabul edeceğinden emindi, ondan sonra geriye sadece Mısırlıları alt etmek kalıyordu.

Fakat böyle bir aksilik yaşanmadı. Ekip kente dikkat çekmeden girdi. Kayıklarla gelen ve çoğunluğu kıyı köylerin yerlilerinden oluşan adamlar ise iskeleye yakın bir kasabada bekliyordu. Buralarda dostları olanlar evlere saklandı. Kapılardan girenler de tek tek ya da ikili gruplar halinde kentte gezinmeye başladı, silahlarını gizledikleri için dikkat çekmediler çünkü köylerden avladıkları hayvanları ya da mallarını satmaya veya köylerinde ihtiyaç duydukları mallar karşılığında alışveriş yapmaya gelmiş sıradan insanlara benziyorlardı. Jethro hemen daha önce ulak aracılığıyla irtibata geçtiği bir dostunun evine sığındı.

Ev saraya bakan geniş bir meydandaydı. Burada beklerken ara sıra astlarından neler olup bittiğine dair haberler aldı. Merhum kralın oğlunun gelmekte olduğuna dair köylerden gelen ardı arkası kesilmez söylentilerin sonunda tahttaki zorbayı tedirgin ettiğini, bunun üzerine merhum krala kişisel yakınlığı olduğu bilinen birtakım önemli adamları sabah yakalatıp hapse attığını öğrendi. Tabii ki Amuba'nın dönmüş olabileceğine inanmamıştı ama onun adına hareket eden bir sahtekâr olabileceği ihtimalini göz önünde bulunduruyordu.

Bir grup adamı bu söylentilerin çıktığı yere yollayıp söylentilerin doğruluğunu araştırmalarını ve kralın otoritesine karşı hazırlandığını düşündükleri her türlü isyanı bastırmalarını emretmişti. Jethro bu haberler karşısında çok memnun olmuştu çünkü bu en başta kralın başkentte bir şeyler döndüğünden şüphelenmediğini gösteriyordu, ayrıca bu sayede saraydaki asker sayısı azalmış, neredeyse kendi adamları kadar asker kalmıştı.

Jethro karanlık çökene kadar dışarı çıkmadı çünkü herkes onu tanıyordu ve anında fark edilebilirdi. Ama karanlık bastırdığı anda arkadaşını yanına alıp dışarı çıktı ve kentte dolaşmaya başladı. Gittiğinden beri bazı değişiklikler olduğunu gördü. Mısırlılar denize yakın kayalıkların ucundaki bütün kulübeleri boşaltmıştı, yerine vali, subaylar ve birliklerin kullanması için büyük binalar inşa etmişti, sınırdaki bütün surların etrafına bir duvar daha ördürmüş, kendi alanlarını kentin geri kalanından tamamen ayırmıştı. Jethro'nun arkadaşı bu binaların yapılmasıyla Mısırlılara duyulan nefretin daha da fazla arttığını çünkü binaların binlerce insanın aylar boyunca zorla çalıştırılarak inşa edildiğini söyledi.

Jethro bu iç sur biter bitmez Mısırlıların şehir surlarında nöbetçi bulundurmayı tamamen bıraktığını ama kendi bölgelerini koruyan yeni surda uzun süre uyanık bir gözcü tuttuğunu öğrendi. Fakat bir yıldır Rebulular arasında herhangi bir isyan belirtisi gözlenmediği ve kralla olan dostluklarına güvendikleri için bu nöbetçiyi de bir müddet sonra kaldırmışlardı.

Saat dokuz olduğunda tüm kent sessizliğe büründü. Jethro şehir surlarının korunmadığını, saldırı işaretini beklemek yerine gece yarısından yarım saat önce kapıdan girebileceklerini haber vermek için Amuba'nın ekibinin beklediği yola bir ulak gönderdi. Böylece Amuba adamlarını Mısır surlarına yanaştırıp işaret verildiğinde saldırıya hazır hale getirebilecekti, diğer türlü o kapıya ulaşamadan Mısırlılar saraydaki çatışmanın sesiyle alarma geçebilirdi.

Emri verdiğinde Jethro Amuba'nın geleceği girişe gitti ve bir süre sonra anlaşılmaz, boğuk bir ses duydu, bir iki dakika sonra karanlıktan bir grup adam kapıya geldi. Önlerinde Amuba vardı. Jethro hemen durumu bildirdi ve arkadaşı da Amuba'nın yanına geçip Mısır surlarına giderken ona rehberlik etti.

Hemen akabinde Jethro kararlaştırdıkları yere gitti, adamları halihazırda sıraya geçmiş bekliyordu. Gece yarısına çok az kalmıştı. Grup sessizce meydanı geçip sarayın kapısına dayandı, ardından Jethro tüm gücüyle borazanı üfledi ve anında devasa baltalarla bir grup adam öne atılıp kapıyı devirdi. Son derece gümbürtülü sesler havada yankılanırken sarayın içinde askerlerin korku dolu çığlıkları ve feryatları duyuldu. Bunun üzerine askerler hızla surlara koştu ve saldırganları ok yağmuruna tuttu ama o zamana kadar baltalı grup kapıyı neredeyse yıkmıştı ve ilk hücumdan beş dakika sonra kocaman kapılar paramparça oldu, Jethro da adamlarını arkasına alıp içeri girdi.

Zorbanın önderliğinde saray askerleri baskını önlemeye çalıştı ama saldırganların kaç kişi olduğundan bihaber gafil avlanan, neredeyse hazırlıksız ve silahsız olan askerler Jethro'nun adamlarının bitmek bilmez saldırısına daha fazla karşı koyamadı. Jethro asker kalabalığının arasından sıyrılıp Amusis'le dövüşmeye başladı, sarayın ani işgalinden dolayı öfke ve çaresizlikten deliye dönmüş olan Amusis çılgınca dövüştü ama Jethro'nun ağır baltası miğferini delip kafasına inince çok geçmeden bu kavga sona erdi.

Zorbanın ölümü bir süre o karanlık ve karmaşanın içinde fark edilmedi, bunun üzerine Jethro adamlarına silahlarını indirip geri çekilmelerini emretti. Sonra Amusis'in öldüğünü ve Phrases'in oğlu Amuba'nın Rebu'nun kralı olarak geldiğini ilan ederek saray askerlerine teslim olmaları için çağrıda bulundu.

"Kendi halkımıza karşı savaşmayacağız. Bizim tek düşmanımız Mısırlılardır. Bazılarınız beni tanıyor olabilir. Benim adım Jethro, bize katılıp genç kralımızın şu an saldırmakta olduğu Mısırlılara karşı savaşımızda yanımızda olmanızı istiyorum."

Askerler memnuniyetle bu teklifi kabul etti. Amusis'e bağlı kalmalarının sebebi sevgiden çok korkuydu, tam zamanında öldürülmekten kurtuldukları için de mutlulardı, bu yüzden meşru kral-larına seve seve bağlılık yemini ettiler. Böylece Jethro saldırıyı durdurduğunda, "Çok yaşa Amuba, Rebu kralı!" diye bağırdılar.

"Liderinizin önderliğinde hemen sıraya dizilin ve peşimizden gelin," diye emretti Jethro.

Arbede o kadar kısa sürdü ki saldırı için borazanın üflendiği an-

dan hücuma geçmelerine kadar aradan sadece on dakika geçmişti, on dakika içinde de Amuba'nın yardımına koştular. Jethro Mısır karargâhlarını kentten ayıran surlara vardığında Amuba'nın çoktan hiçbir direnişle karşılaşmadan kapıya en yakın iki üç binayı ele geçirdiğini ve içeridekileri gafil avlayıp öldürdüğünü ama bunun dışında daha fazla ilerleyemediğini öğrendi. Mısırlılar savaşta tecrübeliydi ve ilk saldırının şokunu soğukkanlı bir şekilde atlatıp açık alanla binalar arasında Rebulların daha fazla ilerleyemeyeceği şekilde oklarını fırlatmaya başlamışlardı.

Jethro aralarına yeni katılan, yay ve okları olan birliklere surlara tırmanıp Mısırlıların kaldığı binalara ateş açmalarını emretti. O da kendi ekibiyle Amuba'ya katıldı.

"Her şey yolunda," dedi. "Sarayı ele geçirip Amusis'i öldürdük. Bu gece daha fazla ilerlemeye gerek yok. Mısırlılar neredeyse dört bin kişi, bizde ise ancak yarısı kadar adam var. Şimdi geri püskürtülme riskine girmemiz delilik olur. Hemen tüm kentlerin valilerine ve oradaki dostlarımıza ulaklar gönderip zorbanın öldürüldüğünü, senin meşru kral olduğunu ve şimdi Mısırlıları karargâhlarında kuşatmış olduğumuzu bildirip silah kullanabilen bütün adamları yanlarına alıp bir an önce buraya gelmelerini emredeceğim. Üç gün içinde elimizde yirmi bin adam olur, Mısırlılar da içinde bulundukları durumun ümitsizliğinin farkına varıp teslim olurlar ama şimdi saldırırsan bizi geri püskürtüp seni öldürebilirler, bu durumda da lideri olmayan ülkemiz yeniden köleliğe döner."

Jethro, zırhı çok sayıda okla delik deşik olan ve yoğun bir şekilde kan kaybeden Amuba'yı güç de olsa tavsiyesini dinlemeye ikna etti. Amuba sonunda Jethro'nun planının daha doğru olduğunu anladı ve adamlarına bir an önce taarruzu durdurmalarını, Mısırlıların saldırılarını püskürtmekle yetinmelerini emretti.

Fakat Mısırlılar saldırganların ne güçte olduğunu bilmiyordu, bu yüzden saldırmayı düşünmediler, sabaha kadar iki taraf da birbirlerinin olduğu binalara durmadan ok fırlatmayı sürdürdü. Sabah olduğunda Amuba adamlarına ele geçirdikleri evin düz çatısına yeşillik yığmalarını emretti. Bu işareti gören Mısırlılar saldırıyı durdurdu. Hemen ardından Jethro çatıya çıktı ve birkaç dakika sonra Mısır valisi de karşı binanın çatısında göründü. Jetro'nun Mısır dilinde konuşmasına hiç şaşırmadı.

"Kral Phrases'in oğlu ve Rebu'nun meşru hükümdarı Amuba adına ben, komutan Jethro, teslim olmanızı emrediyorum. Zorba Amusis öldü ve tüm ülke karşınızda. Ordumuz sizden daha güçlü, direnmeniz yalnızca emrinizdeki bütün Mısırlıların ölümüyle sonuçlanır. İstersek sizi aç bırakabiliriz çünkü depolarınızda en fazla bir haftalık erzak kaldığını biliyoruz. Ülkenizden yardım gelmesi mümkün değil. Hiçbir ulak ovalardaki gözcülerimizi atlatamaz, bunu başarsalar bile en yakın kuvvetiniz yüzlerce mil uzakta ve buraya kadar gelip savaşacak güçleri yok. Kralımız adına ordunuzu ve bayrağınızı alıp buradan gitmenizi emrediyorum. Kralımız sizin ülkenizde bulundu. Milletinizin ne kadar yüce ve güçlü olduğunu biliyor ve ülkenizle dost kalmak istiyor, bu yüzden size karşı hiçbir saygısızlıkta bulunmayacak. Kralınızın bu topraklara direttiği vergi, ödeyemeyeceğimiz kadar fazla ama kralımız bugüne kadar ülkemizden alınan miktarın beşte biri değerinde altın ve kıymetli mücevherlerle bu vergiyi her yıl en yakın sınırımıza göndermeyi kabul ediyor. Bunu yüce milletinize duyduğu saygının ve ülkenizin gücünü kabul ettiğinin bir ifadesi olarak gönderecek. Kral bu teklifini yarın sabaha kadar düşünmenizi söylememi emretti. Reddederseniz tüm karargâhınız kılıçtan geçirilecek."

Jethro sözlerini bitirip Mısırlıların tekliflerini düşünmesine izin vererek çatıdan indi.

XX

Rebu Kralı

Amuba'nın Jethro aracılığıyla yaptığı teklif kesinlikle politikti ve cevap almadan önce yirmi dört saat zaman vermesinin ardında iki sebep vardı. İlk olarak kendi ekibinin bu süre zarfında üçe katlanacağından, Mısırlılar teklifi reddederse de tüm kaçma girişimlerini engelleyebileceğinden, sonra da arkasına büyük bir ordu toplayıp ya karargâhlarını basabileceğinden ya da en başta planladığı gibi etrafını kuşatıp teslim olana kadar onları açlığa mahkûm bırakabileceğinden emindi.

Ayrıca Mısırlıların hemen cevap verirlerse muhtemelen teklifi reddedeceklerini düşündü ama içinde bulundukları durumu değerlendirip çaresizliklerini fark etmeleri için düşünecek zaman vermek daha akıllıca olurdu. Bir yanda kesin bir yenilgi ve ölüm vardı, öte yanda ise komutanları kimseye zarar gelmeden onurlu bir şekilde adamlarına teslim olmalarını emredebilirdi. Amuba teklifini reddederlerse karargâhı kılıçtan geçirmekle tehdit etse de böyle bir niyeti yoktu; aksine, Mısırlıları aç bırakarak teslim olmaya zorlasa bile aynı şartları yine teklif ederdi.

Mısırlıların mağrur ve kibirli yapısını biliyordu, koca bir karargâhın katledildiği ve haraç altındaki bir vilayetin isyanının başarılı sonuçlandığı haberi Mısırlıları öyle öfkelendirirdi ki er ya da geç bu felaketin öcünü almak için bir ordu gönderilirdi. Ama karargâh silahlarını ve bayrağını alıp giderse milli değerlerine leke sürülmemiş olacaktı, her ne kadar azaltılmış olsa da vergi verilmeye devam edildiğinde Rebuluları hâlâ hâkimiyetleri altında göreceklerdi. Hatta verginin azaltılması yıllık Mısır gelirleri arasında fark edilmezdi bile.

Amuba, Jethro'yu kuşatma güçlerinin başına bırakıp peşine tüm çatışma boyunca yanından ayrılmayan Chebron'la birkaç koruma alıp şehre gitti. Döndüğü haberleri çoktan yayılmıştı, gecenin bir yarısı anlam veremedikleri bir karmaşa yüzünden korkuyla evlerine kapanan halk ise artık sokaklara çıkmıştı, sarayın önündeki geniş meydan tıklım tıkış olmuştu. Amuba geldiğinde sağır edici naralar eşliğinde karşılandı, hapishane kapıları açıldı, önceki gün tutuklananlarla birlikte babasının ordusunda önemli görevler yapan birçok asker serbest kaldı ve Amuba'nın başında toplanıp kralı selamladılar.

Güçlükle yol açıp saray kapısının önüne geldiler. Amuba içeri girip sura çıktı ve halka seslendi. Bütün imkânsızlıklara rağmen Mısır'daki esaretinden kaçıp yurduna geri döndüğünü ve hakkı olanı almaktan çok halkı zorbaların elinden kurtarmayı amaçladığını söyledi. Her daim haklarına ve geleneklerine saygı duyacağına ve babasının izinden gitmek için uğraşacağına söz verdi. Sonra saraya çekilip şehirdeki komutan ve yüzbaşılarla bir toplantı yaptı. Hemen eli silah tutan her erkeğin bir silah bulup öğle vakti büyük meydanda toplanmasını emretti.

Dağıtılan ordudan kalan ve hâlâ şehirde yaşayan bütün subayların isimleri alındı, öğlen meydanda toplanıldığında da bu subaylar kendi bölüklerini oluşturmak, astsubay atamak, cephane durumunu kontrol etmek ve mümkünse eksikleri tamamlamak için görevlendirildi. Toplanan üç bin adam arasında beklenenden çok daha fazlasının silahı vardı. Sözde tüm silahlara Mısırlılar el koymuş olsa da çok sayıda mızrak, ok sapı, kılıç ve balta gömülüp saklanmıştı. Ok sapları hemen mızrağa dönüştürüldü, av için kullanılan yaylar silaha dönüştürüldü.

Sarayın mahzenlerinde yüzlerce mızrak ve kılıç bulundu, bunlar dağıtıldığında adamların çoğu bir şekilde silahlanmıştı. Derhal Mısır karargâhına doğru yol aldılar. Ok ve yayı olanlar surlara çıktı, diğerleri de Mısırlılar kaçmaya çalışırsa içerideki ekibe yardıma gitmeye hazır bir şekilde kapıya yığıldı. Sayı bakımından Amuba'nın güçleri daha fazlaydı ama o, Mısırlıların disiplini ve üstün cephanesinin isterlerse hücuma geçmelerine yardımcı olacağının gayet iyi farkındaydı.

Şehrin kadınlarının saraydaki depolardan çıkarılıp dağıtılan tahılı öğütüp hem şehirdeki askerler için hem de yeni gelecekler için

ekmek yapmaları emredildi. Beklenen askerler de öğlen şehre akın etti, diğer kentlerden askeri birlikler sırayla geliyor, önceki gece yaşananların haberi yayıldıkça çobanlar ve köylüler güruh halinde şehre geliyordu. Akşam olduğunda neredeyse on bin adam toplanmıştı, Mısırlılar tüm gün sessiz kaldığı için Amuba da teklifini kabul edeceklerini ve daha fazla savaşmaya gerek kalmayacağını umuyordu. Fakat birlikler yine de tüm gece silahlı bir şekilde gelecek herhangi bir saldırıyı püskürtmeye hazır vaziyette bekledi, sabah olduğunda Amuba ve Jethro önceki gün teklifi duyurdukları çatıya birlikte çıktı.

Birkaç dakika sonra Mısır valisi yanında bir grup subayla karşı çatıda belirdi.

"Bu Kral Amuba," dedi Jethro bağırarak. "Dünkü teklifi onaylayıp cevabınızı duymak için burada."

"Silahlarımızı, bayrağımızı ve değerli eşyalarımızı alıp sınırlarınızdan çekilmeye hazırız," dedi Mısır valisi, "şunun anlaşılmasını isterim ki, hiçbir şekilde teslim olmuyoruz, eşit şartlarda buradan ayrılıyoruz çünkü istesek tüm direnişe rağmen buradan çıkabiliriz."

"Sözümüze güvenebilirsiniz," dedi Amuba (subaylar kral ve komutanının Mısır dilinde konuşabilmesine çok şaşırmıştı), "Mısır birliklerinin mertliğini bilerek ve buna saygı duyarak çok kayıp verme pahasına buradan çıkabileceğinizi kabul ediyorum ama daha fazlasını yapamazsınız. Artık bu ülkeye hükmedemezsiniz çünkü bütün halk karşınızda. Sınıra ulaşabileceğiniz bile meçhul. Bu yüzden onurunuzla ve can kaybı yaşamadan burayı terk etmeniz en iyisi."

"Teklif ettiğiniz vergi miktarına gelince," dedi Mısırlı komutan, "kralımız tarafından belirlenen şartları değiştirme yetkim yok, kendisi daha önceden belirlediği şartları kabul ettirmek için ordumuza ülkenizi işgal emri verirse ben de vatan hainliğiyle suçlanmamak adına buradaki birliğimle birlikte emirlere uyup saldırıya geçerim."

"Kesinlikle anlıyorum," dedi Amuba, "ama ülkemizin ne kadar yoksul olduğunu, bizden talep edilen ve halihazırda elimizde ne varsa son damlasına kadar tüketmiş olan bu vergiyi ödemeye kesinlikle devam edemeyeceğini kendi gözlerinizle gördüğünüz için bunları kralınıza vereceğiniz rapor sırasında anlatıp konuyla

ilgili doğru kararı vermesi için arabuluculuk yapacağınıza dair iyi niyetinize güveniyorum efendim. Sizi temin ederim ki vergiler düzenli ödenecek. Mısır benim gözümde dünyanın en güçlü ülkesidir, onunla dost kalmaya devam etmeyi çok isterim ve ülkemizle ilgili benden kaynaklı bir sıkıntıdan dolayı şikâyet almayacağınıza yemin ederim."

Amuba'nın konuşması Mısırlıların gururunu yumuşatmayı amaçlıyordu. Vali özgüvenli konuşsa da birliğiyle Rebulu güruhun tuttuğu dar geçitten geçmesinin hiç de kolay olmayacağının ve böyle bitkin bir haldeyken sınıra varmasının neredeyse imkânsız olduğunun gayet farkındaydı. Birliğiyle sağ salim dönerse olup bitenleri anlatabilirdi, böylece onuruna bir leke sürülmezdi; ayrıca Mısır'dan ve medeniyetten bu kadar uzak olan bir bölgedeki askerlik görevinin bitecek olmasına da şahsen çok sevinmişti. Bu yüzden Amuba'nın teklifini kabul etti ve kısa bir görüşmenin ardından Mısırlıların şehri nasıl boşaltacağı kararlaştırıldı.

Amuba Mısırlıların olduğu bölgeden ve kapıdan adamlarını çekmeyi, hepsini surlara yerleştirmeyi kabul etti, böylece Mısırlıların silahlı binlerce adamın arasından geçip küçük düşmelerinin ve askerler arasında çıkabilecek bir münakaşanın da önüne geçmiş oldu. Derhal gerekli emirleri verdi; Rebulular, Mısırlılar tarafından yapılabilecek herhangi bir hainliğe karşı kendilerini savunabilecekleri surlara çekildi, vatandaşlara da Mısır karargâhının girişinden şehir surlarının kapısına kadar uzanan yoldan çekilmeleri emredildi. Bir saat sonra Mısırlılar karargâhta sıraya dizilmişti.

Her askerin yanında bir hafta yetecek kadar yiyecek erzak vardı, Amuba sınıra giden yoldaki tüm menzillere bir an önce belli sayıda öküz yollanmasını ve en yakın Mısır karargâhına kadar olan yolda onlara yetecek kadar büyükbaş hayvanın bulundurulmasını emretti. Mısırlılar nizamlı bir sıra halinde yürümeye başladı. Tanrıların heykel ve sembollerini havada taşıyarak götürdüler, yürürken askerlerin tavrı küstah ve kibirliydi çünkü onlar da Rebulu'ların kendilerine saldırıp saldırmayacağından emin değildi, sağlanan anlaşma şüphe yaratacak kadar iyi görünüyordu. Kapı direği şehir kapısının arkasından kapanır kapanmaz Rebulular sevinç çığlıkları atarak surlardan aşağı akın ettiler ve şehir bayram havasına büründü.

Jethro belirlenen noktalara öküzlerin götürülüp götürülmediğinden emin olmak için hemen bir ulak yolladı ve bir anlık öfkeyle karşılarına çıkanı yakalayıp köle olarak götürme ihtimallerine karşı halkın Mısırlıların geçeceği yollardan çekilmesi için emir verdi.

Sonraki birkaç gün boyunca Amuba'nın tüm vakti bütün şehir ve bölgelerden gelen temsilcileri ağırlamakla, yeni görevliler atamakla ve Mısırlıların olası bir saldırısı karşısında ülkenin kararlı bir direniş gösterecek hale gelebilmesi için halkın yeniden silahlandırılması ve bölüklere yerleştirilmesi konusunda gerekli tedbirleri almakla geçti. Mısır'ın bir ordu toplayıp yeniden işgale gelebilmesi için aylar gerektiği kesindi ama Amuba hazırlık yapmak için hiç zaman kaybetmemeye kararlıydı, ayrıca Mısırlıların bazı taktiklerini ve askeri düzenini Rebu ordusuna öğretmeye karar verdi.

Şehirde çatışmaların başladığı ilk gece kızlara bir ulak yollayıp savaşı kazandıklarını, Chebron'un da kendisinin de yara almadığını bildirmişti. Dur durak bilmeden çalışarak en önemli işlerini hallettikten sonra resmi olarak başkomutan ilan edilen Jethro'ya kalan işleri devretti ve kızları başkente getirmek için Chebron'la yola çıktı. Ama artık resmi bir şekilde seyahat etmek zorunda olduğu için yanında yirmi kadar atlı Rebu öncü askeri ve hafif silahlı atlı rehberler vardı. Geçtiği her şehirde coşkulu kalabalıklar tarafından ülkenin kralı ve halkının kurtarıcısı olarak selamlandı.

Yola koyulduktan iki gün sonra küçük liman kentine geldi, halk tarafından aynı şekilde karşılanıp herkesin huzurunda bağlılık yemini etmeye gelen kent yöneticilerini kabul ettikten sonra kızları bıraktıkları Pers tüccarının evine gitti. Arabası kapının önünde durunca tüccar dışarı çıkıp yere kapandı. Adam, Amuba şehre gelene kadar kızları kendisine emanet edenlerin gerçekte kim olduğundan bihaberdi. Dili konuşamadıkları için kızların Pers olmadığını biliyordu ama muhtemelen uzak diyarlardan getirilip krala sunulması planlanan köleler olabileceklerini düşünmüştü.

Amuba ve Chebron tüccarla biraz konuştuktan sonra eve geçip kızların kaldığı odaya girdi. İki kız da odanın bir köşesinde ürkek bir şekilde oturuyordu, Amuba içeri girdiğinde önünde eğildiler. Amuba bir anlık şaşkınlığın ardından bir kahkaha patlattı.

"Eski dostunu böyle saygılı bir şekilde karşılayan gerçekten de senin kız kardeşin mi Chebron? Ben Amuba mıyım yoksa başka biri mi?"

"Sen Kral Amuba'sın," dedi gözleri yaşlarla dolan Mysa hafifçe gülümseyerek.

"Bu doğru Mysa ama bildiğin gibi ben hep bir prenstim. O yüzden pek şaşılacak bir şey yok bunda."

"Aramızda büyük bir fark var," dedi Mysa, "böyle büyük bir sınıf farkı olunca da haliyle..."

"Böyle bir fark olmasına gerek yok Mysa," dedi Amuba öne çıkıp kızın elini tutarak. "Ağabeyin, benim de kardeşim olan Chebron rızasını verdi, şimdi Amuba'nın karısı, Rebu kraliçesi olmak sana kalmış. Tahtı ele geçiremeseydim de senden bir sürgün olarak kaderimi paylaşmanı isterdim, bence sen de evet derdin. Şimdi de hayır deyip zaferime gölge düşürmeyeceğinden eminim. Hayır dersen tüm ciddiyetimle kral olarak yetkimi kullanıp istesen de istemesen de seninle evlenirim."

Ama Mysa hayır demedi ve altı hafta sonra başkentte kraliyet düğünü gerçekleşti. Amuba derhal kraliyet arazisindeki en büyük evlerden birini Chebron'a tahsis edip Mysa'yı da yanına bıraktı ve ülkeyi bir uçtan bir uca gezmeye çıktı. Kendisine hürmet eden halkıyla bir araya gelip şikâyetlerini dinledi ve ülkenin savunması için yapılan hazırlıkların ne durumda olduğunu kontrol etti, daha sonra da başkente geri döndü. Düğünleri büyük bir coşkuyla kutlandı ama dini törenlerin oldukça kısa tutulduğu ve Amuba'nın tanrıların mihraplarına kurban bırakmadığı gözlerden kaçmadı. Chebron ve Ruth da bu sırada evlenmeye karar verdiği için çifte düğün yaptılar.

Bir yıl boyunca savaş hazırlıkları aktif bir şekilde devam etti ve Rebu ordusu oldukça yetkin bir hale geldi. Amuba ve Jethro ordunun Mısır'dan gelebilecek her türlü işgal saldırısına rahatlıkla karşı koyabileceğinden emindi ama Mısır, onların da umduğu gibi, bu uzak ülkeyi yeniden ele geçirmeye çalışmadı, bunun yerine Rebu'yu egemenliği altındaki milletlerden biri olarak sayıp azaltılmış vergiyi kabul etmekle yetindi.

Ordu savaşa hazır hale gelince Amuba ülkenin iç işlerine odaklandı. Mısır devletinin birçok sistemi ülkeye tanıtıldı. Sulama

geniş alanlarda işleme sokuldu ve halka yalnızca sığır ve koyun sürüleriyle geçinmek zorunda olmadıkları öğretildi. Şehirlerdeki binaların yapımında çamur yerine taş kullanıldı, kanunlar titizlikle tüm ülkede uygulandı, Mısır'dakilere benzer vagon ve arabalar şimdiye kadar ulaşım için kullanılan hayvan sürülerinin yerini aldı, gelişmiş tarım yöntemleri öğretildi ve ülkeye refah ve huzur geldi.

Chebron, Amuba'nın başbakanı, danışmanı ve dostu olmaya devam etti, ikisinin ele ele verip yaptığı çalışmalar sonucu Rebu sadece yerleşik bir kabile olmaktan çıkıp küçük ama gelişen bir ülkeye dönüştü.

Yavaş olsa da başka bir değişiklik daha yapıldı. Tahta çıktıktan kısa süre sonra Amuba ülkenin önde gelen liderlerini ve başrahiplerini topladı; onlara kendisinin, Chebron'un ve eşlerinin inandığı fikirleri, dünyaya hükmeden tek bir Tanrı olduğunu ve bu bilgiye yalnızca Mısır'ın en bilge insanlarının vakıf olduğunu anlattı. Rahiplere tapınakları yıkıp eski tanrılara olan ibadeti yok etmek gibi bir amacının olmadığını ama halkın bilgisiz kalmaması gerektiğini düşündüğünü ve ibadet ettikleri tanrıların yalnızca tek bir yüce Tanrı'nın temsili ve sembolü olduğunun öğretilmesi gerektiğini söyledi. Kendi inandıklarını başkalarına dayatmak gibi bir niyeti olmadığını, herkesin özgürce istediği gibi ibadet etmesi gerektiğini, bu konularda daha fazla şey öğrenmek isteyen olursa bunun için kendisinin ve Chebron'un her zaman müsait olduğunu söyledi.

Amuba'nın sadece bu konudaki planları bir hayli itirazla karşılandı; halk tarafından bu kadar sevilmeseydi bu çabaları muhtemelen tahtına ve canına mal olurdu ama Rebulular ona candan bağlıydı, rahipler de bu değişimin yetkilerini kısıtlamayacağını zamanla fark etti ve özellikle genç erkeklerin birçoğu, çok geçmeden krallarının ve danışmanının bu görüşlerine inanıp yeni dini hevesle halkın arasında yaymaya başladığı için itiraz etmeyi bıraktılar. Ancak Amuba'nın halkının tek Tanrı'ya ibadet ettiğini görmesi yıllar aldı. Mysa ve Ruth'un soyluların karılarına ve kızlarına içtenlikle yeni dini anlatmasının da bu başarının ana sebeplerinden biri olduğunu çok iyi biliyordu.

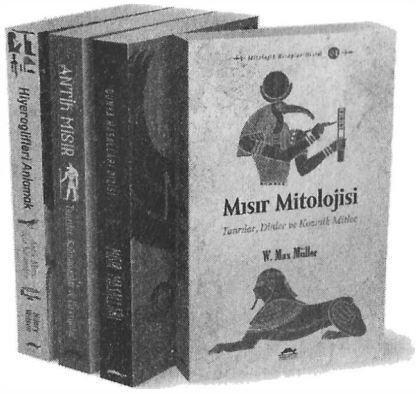
"İşler ne kadar beklenmedik şekilde gelişti," dedi Chebron, Rebu'ya geldikten on yıl sonra bu kadar uzun süre birlikte yolculuk etmiş olan grup günün birinde sarayda bir odada otururken. "Bir

zamanlar fırlattığım talihsiz okun sadece çevremdeki herkesin hayatını karartmakla kalmayacağını, aynı zamanda hayatımın sonuna kadar üstümde bir lanet olarak kalacağını düşünürdüm. Şimdi anlıyorum ki babamın ölümü dışında başıma gelen en güzel şeymiş bu. O oku fırlatmasaydım hayatımı Mısır'ın tanrılarına ibadet ederek geçirecektim, o oku fırlatmasaydım Amuba ve Jethro günün birinde kaçmayı başarsa bile Mysa ve ben asla Mısır'dan çıkamayacak, şu an keyifle sürdürdüğümüz bu mutlu ve verimli hayata kavuşamayacaktık. Tüm bunları Bubastis Kedisi'ni öldüren o bahtiyar oka borçluyum."

SON

Mısır Seti

Mısır Mitolojisi
Mısır Masalları
Antik Mısır
Hiyeroglifleri Anlamak

mayakitap

ESKİ MISIR'IN KÜLTÜRÜ,
GÜNLÜK YAŞAMI VE DİNİ HAKKINDA
DETAYLARLA BEZELİ
SÜRÜKLEYİCİ BİR MACERA...

Rebu kralı olan babası Mısır ordusuyla yapılan savaşta öldürüldükten ve Rebu, Mısırlılar tarafından fethedildikten sonra genç prens Amuba, sadık arabacısı Jethro ile birlikte Mısır'a esir olarak götürülür. Amuba, Osiris başrahibi Ameres'in oğlu Chebron'un hizmetkârı ve arkadaşı olur.

Tesadüfen öğrendikleri kanlı bir komployu ortaya çıkarmaya çalışırken Mısır'ın en kutsal hayvanlarından olan Bubastis Kedisi'nin ölümüne istemeden de olsa yol açtıklarında işler karışır. Canlarını kurtarmak için kaçmak zorunda kalırlar ama bu, hiç de kolay olmayacaktır.

www.mayayinlari.com
ISBN: 978-625-8361-45-2
9 786258 361452
mayakitap
maya dükkan
mayakitap Roman